

UCHWAŁA NR 465/2017
RADY MIEJSKIEJ W GRODZISKU MAZOWIECKIM

z dnia 25 stycznia 2017 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020
(Aktualizacja)

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.) Rada Miejska w Grodzisku Mazowieckim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 (Aktualizacja), stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr 409/2016 z dnia 28 września 2016 roku w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 (Aktualizacja).

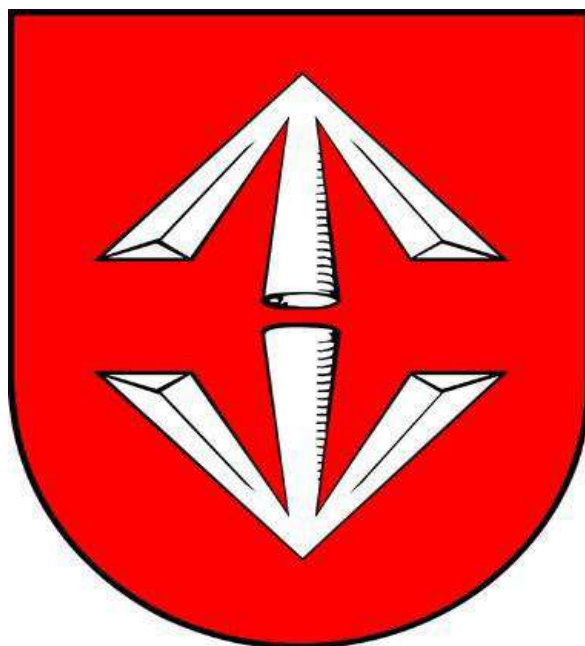
§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Grodziska Mazowieckiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Joanna Wróblewska

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020 - AKTUALIZACJA-

Grodzisk Mazowiecki, **styczeń 2017 roku**

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	3
Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	5
Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	13
Rozdział IV. Charakterystyka obszarów zdegradowanych i podobszarów rewitalizacji.....	50
Rozdział V. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	71
Rozdział VI. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	76
Rozdział VII. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.....	77
Rozdział VIII. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne.....	79
Rozdział IX. Mechanizmy integrowania działań służących realizacji celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	166
Rozdział X. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	173
Rozdział XI. Ramy czasowe i finansowe realizacji Programu	176
Rozdział XII. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu	178
Rozdział XIII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	183
Spis ilustracji.....	185

Rozdział I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział opisuje wprowadzenie do Lokalnego Programu Rewitalizacji wyjaśniając pojęcie rewitalizacji, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, pokazując poszczególne etapy formalne pracy nad Programem zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2014-2020 (dalej „Program”) stanowi wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę.

Program został opracowany i uchwalony przez Radę Miejską na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045) zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wydanymi 2 sierpnia 2016 roku przez Ministra Rozwoju. Program uwzględnia również zapisy Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego. Instrukcja określa zasady przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WM na lata 2014-2020.

Podstawową zasadą określoną w Wytycznych była zasada koncentracji zgodnie z którą obszar rewitalizacji musiał zostać ograniczony maksymalnie do nie więcej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkaną przez nie więcej niż 30% jej ludności. **Wyznaczono dziewięć podobszarów rewitalizacji na terenie gminy i miasta Grodzisk Mazowiecki.**

- Podobszar I – CENTRUM
- Podobszar II – TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ
- Podobszar III – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ
- Podobszar IV – OSIEDLE KOPERNIK
- Podobszar V – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ
- Podobszar VI – ŁĄKI
- Podobszar VII – URSZULIN
- Podobszar VIII – KŁUDNO STARE
- Podobszar IX – ADAMOWIZNA

Powierzchnia obszaru rewitalizacji to 12,45 km², co stanowi 11,60% powierzchni Gminy i Miasta. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 12 534 osób, co stanowi 29,66% ogólnej liczby mieszkańców Gminy i Miasta.. Spełniona została zasada skoncentrowania terytorialnego interwencji określona w Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

W ramach Programu zaplanowano pięć przedsięwzięć rewitalizacyjnych składających się kilkanaście projektów rewitalizacyjnych.

- Przedsięwzięcie 1. Wszyscy Razem - aktywizacja mieszkańców obszaru zdegradowanego
- Przedsięwzięcie 2. Między Parkami - ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców
- Przedsięwzięcie 3. Tereny Poprzemysłowe na nowo - Nowe funkcje przestrzeni obszaru zdegradowanego

- Przedsięwzięcie 4. Nasz Dom - Przeciwdziałanie problemom społecznym poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej miasta
- Przedsięwzięcie 5. Zielone Sołectwa - ochrona i wzmocnienie walorów gospodarczych i środowiskowych obszaru rewitalizacji.

Łączna wartość projektów rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach Programu wynosi ponad 217 mln zł.

Zarządzeniem Burmistrza nr 353/2014 z dnia 2 kwietnia 2014r. oraz nr 105/2015 z dnia 11 września 2015r. powołano Zespół ds. Rewitalizacji. W skład Zespołu weszli przedstawiciele jednostek organizacyjnych Urzędu (Wydział Promocji, Wydział Ochrony Środowiska, Stanowisko ds. Utrzymania Jakości, Stanowisko ds. Rozwoju Przedsiębiorczości, Biuro Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Oświaty oraz Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy). Zadaniem Zespołu było gromadzenie i analizowanie danych i informacji związanych z zakresem ich działania oraz przedstawienie propozycji projektów do realizacji i obszaru rewitalizacji.

Program został poddany konsultacjom społecznym a następnie uchwalony przez Radę Miejską. Uchwałą nr 251/2015 z dnia 28 października 2015 roku Rada Miejska przyjęła Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Grodzisk Mazowiecki na lata 2014-2020. W toku pracy przyjmowano zmiany Programu przyjęte uchwałą nr 300/2016 z dnia 27 stycznia 2016 r., uchwałą nr 383/2016 z dnia 18 lipca 2016 r. oraz uchwałą 409/2016 z dnia 28 października 2016 r. Zmiany Programu wynikały z konieczności dostosowania Programu do uwag zgłoszonych przez UM WM w celu wpisania go do wykazu prowadzonego przez IZ RPO WM 2014-2020.

Obecne brzmienie Programu bazuje na pozytywnych doświadczeniach gminy z realizacji działań rewitalizacyjnych w okresie programowania 2007-2013. Uchwałą nr 608/2010 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 31 marca 2010 r. przyjęty został Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Grodzisk Mazowiecki na lata 2007-2013. Doświadczenia Gminy wskazują, że prowadzenie zintegrowanych działań rewitalizacyjnych pozwala na osiągnięcie pozytywnych skutków w sferze społecznej, ekonomicznej, a także w zakresie jakości tkanki miejskiej. Program stanowić będzie podstawowe narzędzie prowadzenia rewitalizacji w sposób kompleksowy i z zapewnieniem partycypacji społecznej w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. Umożliwi on również efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na zidentyfikowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ze względu na silne powiązanie proponowanych działań rewitalizacyjnych z możliwością ubiegania się o finansowanie ze środków unijnych, szczególny nacisk położony został na inwestycje planowane do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020, szczególnie w ramach działania 6.2 *Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych* RPO WM 2014-2020. W toku prac nad dokumentem, w tym na etapie diagnozy, uwzględniono przede wszystkim te cele działań rewitalizacji, które wpisują się w powyższe uwarunkowania. Dzięki temu zapewniono koncentrację Programu na celach i kierunkach działań, mających zagwarantowane współfinansowanie w głównej mierze ze środków UE w perspektywie 2014-2020. Zaplanowano również komplementarne wykorzystanie pozostałych środków skierowanych na wsparcie działań rewitalizacyjnych z RPO WM 2014-2020, w tym w szczególności działania 3.1 (PI 3a), 4.2 (PI 4c), 5.3 (6c), 9.1 (9i), 9.2 (PI 9iv). Ze względu na charakter pracy nad Programem rozpoczęto pracę nad opracowaniem Programu od analizy wniosków o charakterze on-going z dokumentów strategicznych Gminy. Ważnymi elementami źródłowymi dającymi podstawę opracowań Programu była analiza wyników badań prowadzonych na potrzeby opracowania dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* (2012) przyjęte Uchwałą nr 588/2010 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 3 marca 2010 r. zmienioną Uchwałą nr 337/2012 Rady Miejskiej w Grodzisku Mazowieckim z dnia 22 maja 2012 r. oraz *Strategia rozwoju gminy Grodzisk*

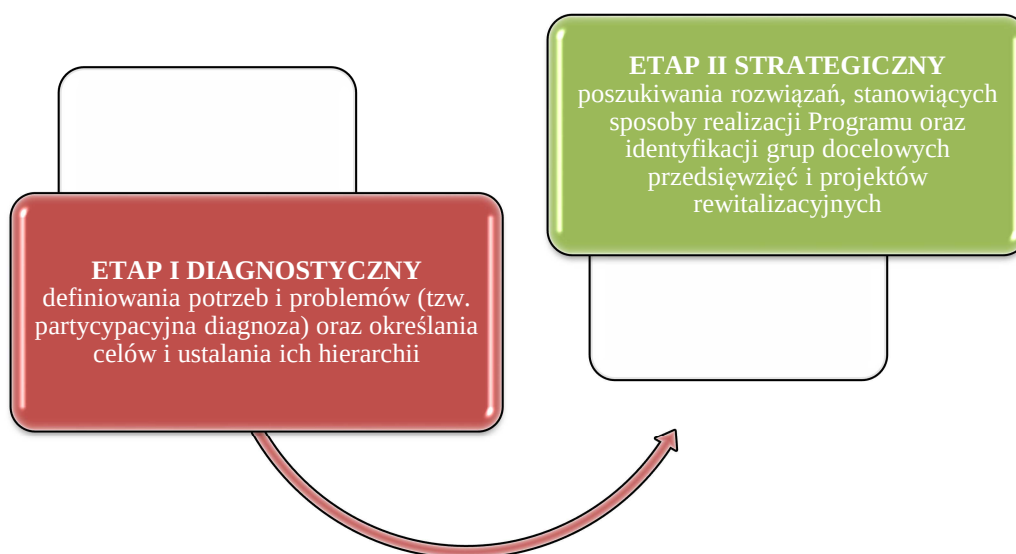
Mazowiecki na lata 2014-2024 (2014), Program Ochrony Środowiska Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2014-2018 z perspektywą do roku 2022 (2014), Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 - 2017 (2014), Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych w Gminie Grodzisk Mazowiecki w 2015 roku (2014). Wpływ na zakres Programu miały również uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, do których należą cele rozwoju Województwa Mazowieckiego określone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze (2013), która stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji oraz cele rozwoju powiatu grodziskiego określone w Strategii Powiatu Grodziskiego na Lata 2014-2020 - Innowacyjny Powiat (2014). Dla projektu Programu uzgodniono z RDOŚ i PWIS odstąpienie od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOS). Na podstawie uzgodnień z właściwymi instytucjami wydane zostało Obwieszczenie nr OŚ.6220.45.2016.ŁK Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia OOS dla Programu.

Rozdział II. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

Konsultacje z mieszkańcami miały charakter proaktywny. W ramach pracy nad Programem wykorzystano wiele narzędzi partycypacyjnych oraz metod gromadzenia i analizy danych od mieszkańców i grup docelowych projektów rewitalizacyjnych. Konsultacje odbyły się zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt. 1a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. **Konsultacje społeczne wykonano metodą badania w działaniu (action research) ukierunkowaną na poprawę jakości działania w obrębie badanej społeczności.** Zastosowane zostały metody badawcze uznające kompetencje członków danej społeczności do zrozumienia swojej społeczności. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystywane były w celu aktywizacji i zaangażowania interesariuszy rewitalizacji na każdym z dwóch kluczowych etapów diagnostycznym i strategicznym:

Schemat 1 Etapy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Obydwa realizowane etapy obejmowały i były zgodne z EMPOWERMENTEM (wzmacnianiem), będący przeciwieństwem bezsilności, jako procesem upodmiotowienia, podczas którego jednostki, grupy, organizacje i społeczności zwiększają/osiągają panowanie i kontrolę nad własnym życiem oraz stają się aktywnymi uczestnikami życia społecznego, podejmującymi działania zmierzające do poprawy sytuacji własnej, jak i całej wspólnoty.

Empowerment jest zarówno procesem (oznacza ułatwienie, umożliwianie i/lub promowanie zdolności do optymalnego oraz kompetentnego funkcjonowania), jak i rezultatem, czyli stanem ostatecznym, oznaczającym uzyskanie siły (mocy), która sprawia, że osoby, grupy, instytucje lub społeczności mogą walczyć o wzmocnienie. Empowerment obejmuje zarówno wymiar indywidualny, jak i zbiorowy. Pierwszy wiąże się z działaniami i procesami, których celem jest zwiększenie kontroli jednostki nad własnym życiem, wiary w siebie i swoje możliwości oraz wyposażenie/wzbogacenie jej wiedzy, kompetencji i umiejętności. Wymiar strukturalny odnosi się natomiast do struktur społecznych oraz barier i relacji wpływów, które podtrzymują zróżnicowanie i niesprawiedliwości, obniżając tym samym szanse na przejęcie kontroli nad własnym życiem. Jest celem samym w sobie, chodzi bowiem o to, by grupy/społeczności pozbawione możliwości sprawczych wydobyły się z tego stanu i stały się zdolne do ustanawiania oraz odbudowywania swojego statusu jako równoprawnych, kompetentnych obywateli w społeczeństwie. Empowerment ma zarówno wymiar subiektywny, jak i obiektywny, co oznacza, że obejmuje zarówno poczucie, jak i realne poszerzanie zakresu „sprawstwa”, rozumianego jako poczucie kontroli wewnętrznej, czyli świadomości tego, że kolejne zdarzenia są bezpośrednio związane z określonym działaniem podmiotu w tych zdarzeniach uczestniczącego.

Wymiary empowermentu są niezwykle znaczące dla rozwoju społeczności lokalnej, ponieważ jak SUWAK nie tylko łączą poszczególne elementy w spójną całość, ale również umożliwiają otwarcie na szerszą społeczność. W organizowaniu społeczności lokalnej wyróżnia się pięć podstawowych wymiarów empowermentu, które wzajemnie na siebie zachodzą i przenikają się. Od ich poziomu zależy siła i sprawczość społeczności lokalnej. Im jest on wyższy tym dany podmiot jest silniejszy i posiada wyższą moc sprawczą, co umożliwia i ułatwia dokonywania zmian społecznych i rozwój, zarówno poszczególnych składników danej społeczności, jak również społeczności jako całości oraz tworzy warunki do wychodzenia na zewnątrz i łączenia się z innymi systemami, z szerszą społecznością.

Każda z grup interesariuszy rewitalizacji miała możliwość również wyrażenia swoich opinii na każdym z etapów pracy nad Programem. Partycypacyjnymi metodami konsultacji wykorzystanymi podczas pracy nad Programem były m.in. spotkania z mieszkańcami, spotkania z przedstawicielami sektora gospodarczego, spotkania z radnymi po sesjach, ankiety papierowe, ankiety internetowe, wywiady podczas spotkań, korespondencja tradycyjna i e-mailowa dotycząca propozycji pomysłów projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych; spacer studyjny pozwalający na żywo ocenić uwarunkowania przestrzenne obszaru rewitalizacji. Wykorzystano również materiały ze spotkań indywidualnych z potencjalnymi wnioskodawcami projektów rewitalizacyjnych w Urzędzie Miejskim. Opis zrealizowanych działań partycypacyjnych na każdym z dwóch kluczowych etapów prezentuje poniższa tabela:

Tabela 1 Partycypacyjne metody konsultacji wraz z najważniejszymi wnioskami

ETAP PRACY NAD PROGRAMEM	OPIS DZIAŁAŃ PARTYCYPACYJNYCH REALIZOWANYCH NA POSZCZEGÓLNYM ETAPIE PRACY
--------------------------	---

**I. ETAP
DIAGNOSTYCZNY
definiowania potrzeb
i problemów (tzw.
partycypacyjna
diagnoza) oraz
określania celów i
ustalania ich
hierarchii**

Faza diagnostyczna polegała na porządkowaniu przedłożonych materiałów otrzymanych z Urzędu Miejskiego oraz przeprowadzeniu konsultacji społecznych. **W dniach 9 maja 2014 r. i 11 czerwca 2014 r. odbyły się dwa spotkania otwarte, których uczestnikami byli mieszkańcy gminy, zainteresowani zagadnieniami rewitalizacji.** Spotkania odbyły się dla poszczególnych obszarów miasta – Szkoła Podstawowa nr 6 dla mieszkańców południowo - zachodniej części miasta, Szkoła Podstawowa nr 4 (Łąki), Centrum Kultury (centrum miasta), Szkoła Podstawowa nr 2 (Osiedle Kopernik i wschodnia część miasta). W każdym ze spotkań uczestniczyło ok. 80 mieszkańców. Podczas spotkań warsztatowych z mieszkańcami wykorzystane zostały następujące metody pracy tj. mini wykłady na temat procesu rewitalizacji, ćwiczenia, dyskusje, prace w grupach zadaniowych, burze mózgów, mapy myślowe. Badanie potrzeb mieszkańców wykazało, że respondenci wskazują przede wszystkim na cztery bariery rozwojowe: związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej; związane z rynkiem pracy; związane z poziomem rozwoju gospodarczego oraz związane z dostępnością do Internetu i innych nowych technologii.

Podczas procesu pozyskiwania danych zostały wykorzystane dodatkowe metody badawcze takie jak: **spacer studyjny**. Oprócz spotkań uwagi mieszkańców zbierane były **drogą telefoniczną**.

Kwestie rewitalizacji były również poruszane na **wszystkich bieżących spotkaniach, w jakich uczestniczył Burmistrz oraz pracownicy Urzędu Miasta**. Spotkania były organizowane średnio raz w miesiącu, udział w każdym z nich brało ok. 80 osób. Ponadto Burmistrz przyjmuje mieszkańców, omawiając zgłaszane przez nich bieżące problemy (spotkania w czwartki). Z rejestru ewidencji spotkań wynika, iż przeciętnie organizowanych jest 40 spotkań rocznie, w spotkaniach takich uczestniczy średnio 25 mieszkańców (w każdym spotkaniu).

Temat rewitalizacji poruszany był również podczas spotkań w sprawach tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W roku 2014 odbyło się 18 takich spotkań, w których łącznie udział wzięło ok. 70 osób. Zgłaszane były głównie uwagi dotyczące obiektów prywatnych i możliwości ich wpisania do Programu Rewitalizacji. Burmistrz spotyka się również co najmniej raz w roku z przedstawicielami przedsiębiorców, różnych grup społecznych (młodzież, osoby starsze) oraz organizacji pozarządowych. W ten sposób gromadzone były opinie i uwagi zarówno na temat potrzeb, jak też sposobów rozwiązywania zauważonych przez mieszkańców problemów.

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono badanie ankietowe, które miało na celu poznanie oraz hierarchizację celów rewitalizacji i potrzeb mieszkańców w zakresie realizacji inwestycji. Ankieta przeprowadzona została z wykorzystaniem ogólnodostępnego kwestionariusza ankiety *on-line* umieszczonego na stronie Urzędu (ankieta internetowa) oraz kwestionariusza ankiety w formie papierowej dostępnego dla mieszkańców na terenie całego miasta (Biuro Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta oraz instytucje i urzędy na terenie miasta). Informacja o konsultacjach (zarówno spotkaniach otwartych, jak też przeprowadzanej ankiecie) zamieszczona została na stronie internetowej Grodziska Mazowieckiego oraz lokalnej prasie i radiu (kampania informacyjna w lokalnych mediach). Na terenie miasta rozwieszone zostały również plakaty informacyjne. W badaniu ankietowym udział wzięło 244 mieszkańców – opracowanie „Raport z badań” stanowi oddzielny dokument).

Według danych GUS na koniec grudnia 2014 roku miasto zamieszkiwało 30 180 osób, z czego osoby w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (a zatem należące do grupy, która potencjalnie uprawniona była do udziału w badaniu ankietowym) stanowiły 80,2% mieszkańców (24 204 osoby). Oznacza to, iż uczestnicy badania ankietowego stanowili

1,0% dorosłych mieszkańców miasta. Ankieta nie zawierała pytania o miejsce zamieszkania ankietowanego, a jedynie o miejsce, które jego zdaniem powinno zostać objęte procesami zmian. Wyniki zostały przedstawione w uzasadnieniu do poszczególnych obszarów.

W dniach 10-14 marca 2016 r. zorganizowano trzy spotkania otwarte na terenach wiejskich gminy. Pierwsze spotkanie zorganizowane zostało w Kłudnie Starym dla 16 sołectw, drugie spotkanie w Adamowiznie dla 10 sołectw, trzecie spotkanie w Książenicach dla 8 sołectw. Spotkania miały charakter edukacyjno-informacyjny – mieszkańcy poinformowani zostali, czym jest proces rewitalizacji i Lokalny Program Rewitalizacji, jakie warunki musi spełnić dany obszar, aby mógł zostać uznany za obszar kryzysowy oraz jakie projekty mogą być w ramach takiego programu realizowane. Zaprezentowana została również propozycja projektów przygotowanych przez samorząd.

W czasie dyskusji mieszkańcy poruszali szeroki zakres tematów, zarówno dotyczących bezpośrednio procesu rewitalizacji i możliwości uwzględnienia poszczególnych sołectw jako obszarów kryzysowych, jak też luźno powiązanych z procesem rewitalizacji. W trakcie spotkań zgłoszone zostały dwa projekty obywatelskie: budowy Domu dla osób niepełnosprawnych ruchowo i intelektualnie przez Fundację Osób Niepełnosprawnych Ruchowo "Godne Życie"(włączony do LPR) oraz Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Wiejskich Gminy Grodzisk Mazowiecki dot. wsi Książenice na lata 2015-2020. Ten drugi projekt ze względów formalnych nie został włączony do prac na obecnym etapie. Sprawozdania ze spotkań i zakresu poruszanych tematów znajdują się w odrębnym dokumencie dotyczącym wyników przeprowadzonych konsultacji. Oprócz spotkań otwartych mieszkańcy uzyskali również możliwość wypełnienia ankiety dotyczącej problemów zauważonych w miejscu ich zamieszkania oraz możliwości ich rozwiązania. Ankieta dostępna była w wersji papierowej (we wszystkich sołectwach) oraz w wersji elektronicznej na stronie gminy Grodziska Mazowiecki. Łącznie w konsultacjach wzięło udział 191 mieszkańców terenu wiejskiego.

W konsultacjach pojawił się postulat realizacji ścieżek rowerowych. Projekt ten ma być kontynuacją projektu „Rozbudowa bazy turystycznej w gminie Grodzisk Mazowiecki”. Mieszkańcy pozytywnie wypowiadali się o dotychczasowych efektach projektu: utworzenie i wyposażenie Centrum Informacji Turystycznej, opracowanie koncepcji systemu bezobsługowej wypożyczalni rowerów zintegrowanym, budowa 9 stacji oraz zakup 65 sztuk rowerów z kompletnym wyposażeniem. Stacje wypożyczalni znajdują się w pobliżu obiektów o szczególnym znaczeniu kulturowym. Wskazano na zasadność realizacji projektów partnerskich w obszarze kultury fizycznej we współpracy z Komendą Hufca ZHP im. Leonia Teligi w Grodzisku Mazowieckim i Towarzystwem Przyjaciół Dzieci oraz innymi podmiotami aktywnymi na terenie gminy.

Badani dobrze oceniali współpracę z przedstawicielami władz lokalnych, wskazując na korzystanie z możliwości dofinansowania UE. Postulowali jednocześnie o działania kompleksowe i strategiczne, a nie doraźne. Badani wskazywali na małe możliwości finansowe Urzędu w kontekście rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Szczególną trudnością jest wskazywany zły stan dróg, niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolu oraz jego zły stan techniczny, zbyt mała ilość infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, zły stan obiektów użyteczności publicznej, brak obiektu do uprawiania sportu pod dachem (hali sportowej) oraz słaby dostęp do nowych technologii w tym dostępu do internetu. Problemem są również zaniedbane przestrzenie publiczne i prywatne, nawet te położone w centrach miejscowości, zdegradowane zabytki straszące zarośniętym i zaśmieconym terenem wokół, które stają się miejscem spożywania alkoholu, brudne i zniszczone elewacje budynków, generalnie stan budynków publicznych i wielorodzinnych jest zły, pustostany, brak ładu przestrzennego, miejsc wypoczynku, skwerów – a przede wszystkim

brak świadomości, że należy to zmienić.

Bardzo dobrym pomysłem działań promocyjnych są przedsięwzięcia społeczne, które mają na celu integrację społeczności lokalnej i tym samym rozbudzenie w mieszkańcach Gminy ochoty do działań społecznych i promocyjnych. Wskazywano na swojego rodzaju anomię społeczną, brak więzi społecznych i zniechęcenie wśród mieszkańców różnych grup wiekowych. Aby skutecznie dotrzeć z przekazem do mieszkańców postulowano o wykorzystanie mediów społecznościowych. Szczególną uwagę zwrócono m.in. na problem grup defaworyzowanych oraz odpływ osób młodych wskazując jednocześnie, że ta grupa wiekowa powinna być traktowana priorytetowo. Jako kolejne zagrożone wykluczeniem społecznym grupy defaworyzowane powinny być uznane osoby w wieku 50+, osoby długotrwale bezrobotne oraz niepełnosprawni.

**II. ETAP
STRATEGICZNY
poszukiwania
rozwiązań,
stanowiących sposoby
realizacji Programu
oraz identyfikacji
grup docelowych
przedsięwzięć i
projektów
rewitalizacyjnych**

Podstawą pracy na etapie strategicznym były ustalenia z etapu diagnostycznego- warsztaty rewitalizacyjne. W ramach spotkań warsztatowych (patrz opis powyżej) dokonano modyfikacji opisu zidentyfikowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez weryfikację wskaźników produktu i rezultatu projektów zaplanowanych do realizacji w ramach Programu. **W ramach tych zadań rewitalizacyjnych powinny zostać projekty bezpośrednio związane z rozwojem terenów zieleni.** Wspomniane zapobieganie fragmentacji miejskich terenów zieleni wiąże się z tworzeniem i odnowieniem połączeń między istniejącymi terenami zieleni. Planowane działania mają przyczyniać się do powstrzymania fragmentacji przestrzeni Miasta i mają pozytywnie wpływać na jakość życia mieszkańców – wyznaczone tereny zieleni pełnią istotne dla mieszkańców funkcje zdrowotne i rekreacyjne.

W ramach konsultacji odbywały się okresowe spotkania z władzami Miasta. „**Śniadania z Burmistrzem**”. Narzędzie polegało na dyskusji urzędników i burmistrza w terenie z mieszkańcami. Przedmiotem dyskusji był problem bezrobocia i wykluczenia społecznego. Podstawowe przyczyny wykluczenia społecznego w ocenie uczestników stanowi alkoholizm. Wskazano na problem dziedzicznego ubóstwa. Wskazano na zasadność kontynuacji działań doraźnych tj. zlecenie ubogim i potrzebującym wsparcia osobą prac interwencyjnych i porządkowych w gminie. Pozytywnie oceniono doświadczenia **działania Grodziskiego Klubu Przedsiębiorczych Mam** – jego oferta skierowana jest do kobiet, które chcą łączyć wychowywanie dzieci z pracą zawodową. Realizowane są warsztaty i szkolenia. Klub działa w Centrum Kultury, spotkania odbywają się raz w miesiącu. Realizowane są także szkolenia pod nazwą „Przedsiębiorczy Grodzisk” – bezpłatne szkolenie dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.

Wysoko oceniono dotychczasowe działania Miasta w obszarze społecznym. Działania te powinny być kontynuowane tj. program Karta Dużej Rodziny. Jest to program osłonowy pomocy rodzinom wielodzietnym z terenu gminy realizowany jest w ramach współpracy z sektorem prywatnym, bowiem do programu należy ok. 50 podmiotów prywatnych. Program powstał z myślą o wsparciu rodzin w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży – głównie poprzez poprawienie dostępności do dóbr sportowych i kulturalnych (basen, kino, zajęcia organizowane w Centrum Kultury).

Przedstawiciele władze Miasta uczestniczący z spotkaniach wskazywali na **potencjał i możliwości organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.** Miasto wpracowało pozytywne przykłady współpracy - na drodze konsultacji społecznych opracowywane są „Programy Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi” na każdy rok budżetowy, które wprowadzają jasne i czytelne rozwiązania, włączające organizacje w system demokracji lokalnej. Gmina w drodze otwartych konkursów ofert zleca rocznie ok. trzydziestu organizacjom pozarządowym realizację 33 – 36 zadań publicznych. Jak wynika

ze sprawozdań z realizacji zadań publicznych, przedkładanych przez organizacje pozarządowe bezpośrednimi odbiorcami tych działań jest ponad 6.500 mieszkańców gminy, a liczba osób je realizujących ze strony organizacji pozarządowych to ok. 300 osób. Samorząd wspiera również organizowane corocznie Ogrody Integracji – Powiatowy Przegląd Twórczości Artystycznej „Ogrody Integracji”. Jest to przegląd twórczości osób niepełnosprawnych. Organizatorami wydarzenia są Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Kultury w Grodzisku Mazowieckim oraz lokalne organizacje pozarządowe.

W okresie od maja do października 2015 r. przeprowadzone zostały **dedykowania badania kwestionariuszowe** z mieszkańcami sołectwa Adamowice dotyczące propozycji rewaloryzacji i zagospodarowania na cele kulturalno-edukacyjne i turystyczne zabytkowego dworku rodziny Chełmońskich wraz z parkiem w miejscowości Adamowizna w gminie Grodzisk Mazowiecki”. W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 127 osób. W raporcie uwzględniono 120 ankiet, ponieważ 7 ze 127 ankiet zostało wypełnionych błędnie.

Zrealizowano również **warsztat z mieszkańcami**. Mieszkańcy gminy i miasta (nie tylko sołectwa) mieli okazję zapoznać się z wizualizacjami proponowanych rozwiązań koncepcyjnych planowanej inwestycji w formie multimedialnej prezentacji oraz na wystawionych planszach wraz z komentarzem burmistrza miasta. Wnioskiem z badań było oczekiwanie nadania obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji oraz utworzenie nowych miejsc pracy, powstałych na skutek realizacji projektu.

Urzednicy i eksperci miejskich jednostek samorządowych wyodrębni obiekty i tereny będące w zarządzie gminy lub należące do osób prywatnych, Wspólnot Mieszkaniowych, Grodziskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i innych podmiotów, dla których niezbędne jest podjęcie działań rewitalizacyjnych (wpisujących się w założenia niniejszego dokumentu) lub działania rewitalizacyjne zostały rozpoczęte i należy je kontynuować. Przedsięwzięciami tymi są:

- Budowa bulwaru spacerowego wzdłuż rzeki Rokicianki, łączącego Park im. hr. Skarbków, teren rekreacyjno-sportowy Stawów Goliana oraz Stawy Walczewskiego w Grodzisku Mazowieckim.
- Budowa ciągu spacerowo-rowerowego wzdłuż rzeki Mrownej, od ulicy 1 Maja do ulicy Dalekiej w Grodzisku Mazowieckim.
- Budowa ciągu spacerowo-rowerowego wzdłuż rzeki Mrownej - na odcinku od Bulwaru Sobieskiego do północnych granic Grodziska Mazowieckiego.
- Podniesienie standardów życia poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznej, w tym terenów zieleni, gminy Grodzisk Mazowiecki.
- Modernizacja ulic w obrębie skrzyżowań, poprzez budowę sygnalizacji świetlnych, mini rond i azyli dla pieszych, sposobem na utworzenie strefy uspokojonego ruchu.
- Rewitalizacja budynku z przełomu XIX i XX wieku wraz z ogrodem przy ulicy Traugutta 19 w Grodzisku Mazowieckim.
- Rewaloryzacja przedwojennej kamienicy wraz z ogrodem przy ulicy Bałtyckiej 31 w Grodzisku Mazowieckim.
- Rewaloryzacja kamienicy przy Placu Wolności 14 w Grodzisku Mazowieckim oraz zagospodarowanie terenu posesji.
- Szlak edukacyjny „Śladami grodziskich Żydów”.
- Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej osiedli miejskich w Grodzisku Mazowieckim poprzez odpowiednie zagospodarowanie nieużytków i terenów zieleni oraz nadanie im nowych funkcji społecznych i rekreacyjno-sportowych.
- W zależności od potrzeb zidentyfikowanych na danym terenie, w ramach inwestycji

przewidywana jest budowa placów zabaw dla dzieci, boisk, skwerów zieleni, siłowni zewnętrznych, ścieżek dla rowerów, zagospodarowanie elementami zieleni i małej architektury, wymiana oświetlenia ulicznego, modernizacja ciągów komunikacji pieszej i nawierzchni ulic, rozbudowa sieci monitoringu miejskiego, doposażenie w przystanki komunikacji miejskiej.

- Rekultywacja zdegradowanych terenów miejskich z powojenną zdekaptalizowaną zabudową, w celu nadania przestrzeni publicznej Grodziska Mazowieckiego nowych funkcji społeczno-gospodarczych. Zadanie dotyczy lokalizacji: Plac Wolności 2, 5 Plac Króla Zygmunta Starego 6, 8, ul. Hynka 10,12, ul. Kilińskiego 14, ul.11 Listopada 40, 42, ul. Obrońców Getta 13, 15, 23, 25, 27, ul. Sienkiewicza 20 (Budynek I, Budynek II), 22, 24, ul. Ułańska 18 (2 budynki), ul. Żyrardowska 39, ul. Harcerska 3, 5, 8, 10, ul. Limanowskiego 2, 4, 6, 10, 23,29
- Rewaloryzacja przedwojennych kamienic Grodziska Mazowieckiego oraz budynków wzdłuż zabytkowego układu pierzei ulic miasta, w tym: Plac Króla Zygmunta Starego 9, Plac Wolności 2, ul. Harcerska 22, ul. Kilińskiego 6, 12, 30, ul. Kościuszki 8, 14, 21, 28, 30, 32, 35, ul. Krótka 5, ul. Limanowskiego 30, ul. 11 Listopada 6, 7, 16, 21, 40, ul. 1 Maja 8, 43, ul. 3 Maja 50, ul. Montwiłła 22, ul. Nadarzyńska 77, 79, 81A, 85, ul. Narutowicza 13, ul. Pańska 6, ul. Poniatowskiego 3, 17, ul. Składowa 8, ul. Traugutta 3, 24, 65, ul. Tylina 16, ul. Żyrardowska 52, 54.
- Odnowa zdegradowanej substancji mieszkaniowej Grodziska Mazowieckiego poprzez modernizację powojennych budynków i otoczenia posesji. Zadanie obejmuje lokalizacje: ul. Bołtucia 1, 3/1, ul. Narutowicza 15, ul. Obrońców Getta 12, ul. Poniatowskiego 35, ul. Przemysłowa 2, 2A, 2B, 2C, 4, 4A, ul. Traugutta 22, ul. Tylina 23 (2 budynki), ul. Wioślarska 3, ul. Wólczyńska 47, ul. Żeromskiego 23, 25, 25A, 25B.

Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniach zgłosili szereg **projektów rewitalizacyjnych dotyczących nieruchomości miejskich**:

- Willa „Wójtówka”, ul. Kilińskiego 9.
- „Letniak” ul. Kilińskiego 7.
- Budynek i teren Zespołu Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2, ul. J. Kilińskiego 8 C.
- Budynek i teren Zespołu Szkół Nr 1, ul. Żwirki i Wigury 4.
- Parking przy Szkole Podstawowej Nr 1.
- Parking przy Centrum Kultury.
- Budynek Szkoły Podstawowej Nr 2 przy ul. Westfala 3.
- Budynek siedziby Urzędu Miejskiego przy ul. Kościuszki 32A.
- Dom Pomocy Społecznej w Izdebnie Kościelnym Filia w Grodzisku Mazowieckim, ul. 3 Maja 63.
- Bloki powojaskowe przy ul. Bałtyckiej 10A i 12.
- Bloki powojaskowe przy ul. Sportowej 33 A, 33 B, 33 C.
- Blok Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Bałtyckiej 10.
- Teren i obiekty bazy Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej, ul. J. Chełmońskiego 33.
- Willa Haberlego z 1897, 1910-12, ul. 1 Maja (nr rej. 715162, 502/08 z 21.04.2008).
- Budynki z otoczeniem Warszawskiej Kolei Dojazdowej, ul. Batorego 23.
- Teren przemysłowy po Fabryce Opakowań, ul. Harcerska.
- Cmentarz Żydowski przy ul. Żydowskiej.
- Willa Foksal, ul. Bartniaka.
- Dwór Mokronoskich przy ul. Okulickiego.
- Budynek i teren dawnego szpitala powiatowego przy ul. Okulickiego
- Kamienica przy ul. Narutowicza 11 (po dawnych Mazowieckich Zakładach Krawiecko-Kuśnierskich „Elegancja”).

- Dom przy ul. Okulickiego 11 (drewniany dom z 1878 r.+ park z pól. XIX w.) - (nr rej. 729804 A-887 z 03.12.2009).
- Zespół willi „Kaprys” ul. Okólna 1/3 z 1884, 1886 (nr rej. 620875, willa 620876, budynki gospodarcze 620877, stajnie 620878, park 620879, 1199 z 25.10.1982).
- Park „Kruszynka”, ul. Nadarzyńska
- Willa „Milusin” ul. 3 Maja 62/64.
- Willa „Marysinek” (budynek z wieżyczką) ul. Słowackiego.
- Teren przemysłowy po dawnej Fabryce Szpilek przy ul. Poniatowskiego.
- Kamienica na rogu ul. 1 Maja i ul. Kościuszki - dawniej Bracia Głowińscy – Handel Win.
- Budynki przy ul. Szkolnej 10 (budynek I, II i III) .
- Centrum Kształcenia Praktycznego przy ulicy Żyrardowskiej 48.
- Budynek przy ulicy Dalekiej 11 A.
- Zabytkowe pierzeje wzdłuż ulic: ul. 11 Listopada, ul. H. Sienkiewicza, ul. Kilińskiego, ul. Kościuszki, ul. Harcerskiej, Placu Wolności, Placu Króla Zygmunta Starego.
- Przestrzeń publiczna Grodziska Mazowieckiego w kwartale ulic: ul. Okulickiego, ul. 3 Maja, ul. Królewskiej, ul. Teligi.
- Willa przy ul. 3 Maja 49
- Rewitalizacja i zagospodarowanie na potrzeby Domu Dziecka budynku przemysłowego wraz z terenem przy ulicy Batorego 22 w Grodzisku Mazowieckim).
- Modernizacja Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Żwirki i Wigury w Grodzisku Mazowieckim wraz z budową budynku dla potrzeb Ośrodka Pomocy Społecznej, zagospodarowaniem terenu oraz połączeniem ulicy Żwirki i Wigury z ulicą Piłsudskiego.
- Budowa młodzieżowego domu opiekuńczo-leczniczego, kategoria obiektu – XI wraz z parkingiem we wsi Odrano-Wola
- Rozbudowa o nowe stacje „Systemu bezobsługowej wypożyczalni rowerów zintegrowanym, innowacyjnym produktem turystycznym gminy Grodzisk Mazowiecki.

W ramach konsultacji społecznych odbyło się posiedzenie Zespołu ds. rewitalizacji dedykowane wyborowi podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć. Projekty ocenione najwyżej wprowadzono do Programu (patrz. *Rozdział. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne*). Kluczowe dla wyboru projektów była lokalizacja na obszarze rewitalizacji i oddziaływanie na obszar i interesariuszy rewitalizacji.

Projekty wybrane do realizacji w ramach Programu cechują się w ocenie mieszkańców nacechowane są wzajemną komplementarnością. Jest to komplementarność przestrzenna, bowiem projekty przewidziane są dla wyznaczonych obszarów zdegradowanych, przy czym ich działanie wykracza poza dotknięty kryzysem obszar.

Projekty nie wybrane do realizacji w ramach Programu zostały zidentyfikowane, sklasyfikowane i przygotowane do ewentualnej aktualizacji Programu: budowa bulwaru spacerowego wzdłuż rzeki Rokicianki (łązącego Park im. hr. Skarbków, teren rekreacyjno-sportowy Stawów Goliana oraz Stawy Walczewskiego), budowa ciągu spacerowo-rowerowego wzdłuż rzeki Mrownej (od ulicy 1 Maja do ulicy Dalekiej oraz na odcinku od Bulwaru Sobieskiego do północnych granic Grodziska Mazowieckiego).

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższych zapisów na każdym etapie tworzenia Programu korzystano z różnorodnych partycypacyjnych metod konsultacji nie tylko z potencjalnymi grupami docelowymi projektów rewitalizacyjnych, ale szeroko rozumianymi przedstawicielami społeczności lokalnych, w szczególności

zaś mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Współpracę partycypacyjną z interesariuszami przewidziano również na etapie wdrożenia Programu.

Mechanizmy włączenia społeczności lokalnej na etapie wdrożenia Programu

Urząd Miejski w Grodzisku Mazowieckim zakłada włączenie społeczności lokalnej na etapie wdrożenia Programu¹. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO (*non government organizations* – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji **Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami**.

Schemat 2 Mechanizmy włączenia społeczności lokalnej na etapie wdrożenia Programu

Źródło: Opracowanie własne

Gmina planuje także partycypacyjny udział mieszkańców w ewaluacji wdrażania Programu, co zostało szczegółowo opisane w *Rozdziale XII. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu*.

Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne

¹ Szczegółowe rozwiązania opisano w Rozdziale. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji oraz Rozdziale. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu.

gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Wprowadzenie

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. **Diagnoza obejmuje zatem analizę uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych.** Analizę stanu istniejącego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano na podstawie danych dostępnych w bazach GUS, Regionalnego Biuletynu Informacji Publicznej, Urzędu Statystycznego dokumentów strategicznych Województwa Mazowieckiego, powiatu Grodzickiego oraz danych z OPS, PUP, Policji, itd. lub na podstawie opracowań istniejących w gminie. Skorzystano również z opisów zawartych w dokumentach strategicznych na poziomie gminy, w tym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego).

W skład gminy wchodzi: miasto Grodzisk Mazowiecki oraz 33 sołectwa (Adamowizna, Chlebnia, Chrzanów Duży, Chrzanów Mały, Czarny Las, Izdebno Kościelne, Izdebno Nowe, Mościska, Janinów, Kady, Kałęczyn, Kłudno Nowe, Kłudno Stare, Kozerki, Kozery, Kozery Nowe, Kraśnica Wola, Książenice, Makówka, Marynin, Natolin, Odrano- Wola, Opypy, Radonie, Szczęsne, Tłuste, Urszulin, Wężyk, Władków, Wólka Grodziska, Zabłotnia, Żuków Adamów). Teren gminy Grodzisk Mazowiecki jest generalnie równinny, przecięty dolinami trzech niedużych rzek: Rokitnicy, Rokicianki i Mrownej, które płyną z południa na północ - zgodnie z nachyleniem powierzchni.

Teren miasta i gminy podzielony został na jednostki urbanistyczne obejmujące tereny wydzielone administracyjnie (sołectwa) na terenie wiejskim gminy; podział terenu miejskiego na jednostki urbanistyczne dokonany został na podstawie podziału ulic obejmujące nazwy zwyczajowe osiedli lub tereny wyróżniające się zabudową lub innymi uwarunkowaniami urbanistycznymi. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Mazowiecki (2012). Szczegółowe uzasadnienie podziału Miasta i Gminy na jednostki urbanistyczne przedstawiono poniżej:

Tabela 2 Opis zidentyfikowanych jednostek urbanistycznych Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem na 2015 r.	Uzasadnienie wydzielenia jednostki urbanistycznej
Adamowizna	2,502	984	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Adamów	0,819	36	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Chlebnia	6,127	395	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Chrzanów Duży	1,564	306	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Chrzanów Mały	2,150	364	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Czarny Las	1,769	413	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	Tereny pozostałe po wydzieleniu sześciu jednostek urbanistycznych miasta Grodzisk Mazowiecki
Grodzisk Mazowiecki – CENTRUM	0,879	4757	Teren wydzielony MPZP. Przestrzeń śródmiejska w strefach ochrony konserwatorskiej, historyczny układ urbanistyczny miasta z zarysowanym rynkiem, kamienicami, deptakiem, kościołem wyraźnie różniące się na tle obszaru miejskiego; Podobszar położony jest w centrum miasta. Jego granice wyznaczają: • od strony północnej – ciąg linii torów kolejowych i ulicy 1 Maja, na odcinku od ulicy Bałtyckiej do zbiegu ulic 1 Maja i Bartniaka, wzdłuż torów kolejowych do ulicy Okulickiego. • od wschodu podobszar wyznacza zachodnia pierzeja ulicy generała Leopolda Okulickiego (na odcinku od torów kolejowych do ulicy Lutniańskiej). • od południa podobszar wyznacza północna pierzeja ulicy Lutniańskiej, wzdłuż

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

			zachodnio-południowej granicy działki nr 46/1 i 45 w obrębie 28 (Kino Wolność z ciągami komunikacyjnymi i parkingiem) do ulicy Kilińskiego, a następnie wschodnia pierzeja ulicy Kilińskiego, północna pierzeja ulicy Sienkiewicza (odcinek od ulicy Kilińskiego do ulicy Pańskiej), północna pierzeja ulicy Pańskiej, ulica Radońska (odcinek od ulicy Pańskiej do ulicy Sienkiewicza), ulica Sienkiewicza wraz z Placem Króla Zygmunta Starego i Placem Jana Pawła II, zachodnia pierzeja ulicy Wólczyńskiej, ulica Sadowa do ulicy Bocianiej. • od strony zachodniej wyznacza przebieg ulicy Bocianiej (działki nr 55/3, 57/2, 57/3, 59/2, 60/2 w obrębie 39), wzdłuż rzeki Mrownej do ulicy Żyrardowskiej, północna pierzeja ulicy Żyrardowskiej (do ulicy Żytnej), wschodnia pierzeja ulicy Żytnej (odcinek od ulicy Żyrardowskiej do ulicy Spiskiej), wschodnia pierzeja ulicy Spiskiej oraz północna pierzeja ulicy Bałtyckiej (do linii torów kolejowych).
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798	Teren zabudowy jednorodzinnej; obszar wyróżniający się na tle obszaru miejskiego; Teren przeznaczony do rewitalizacji zlokalizowany jest w Grodzisku Mazowieckim, w kwartale: • od strony północnej ciąg linii WKD (od ulicy Radońskiej do ulicy Słonecznej) • od wschodu – ulica Słoneczna do ulicy Tylnej (wzdłuż granicy działki posesji położonej na ulicy Tylnej 16), zachodnia pierzeja ulicy Tylnej (odcinek od ulicy Jeleniej do ulicy Piaskowej), południowa pierzeja ulicy Piaskowej (odcinek od ulicy Tylnej do ulicy Łowczej), zachodnia pierzeja ulicy Łowczej (odcinek od ulicy Piaskowej do ulicy Górnej), północna pierzeja ulicy Górnej (odcinek od ulicy Łowczej do ulicy Nadarzyńskiej), południowa pierzeja ulicy Nadarzyńskiej (do ulicy Łowickiej) • od południa – północna pierzeja ulicy Łowickiej, północna pierzeja ulicy Wieluńskiej, wschodnia pierzeja ulicy Szczęsnej (odcinek od ulicy Wieluńskiej do ulicy Dąbrowskiego), północna pierzeja ulicy Dąbrowskiego wzdłuż granic miasta do ulicy Batorego, • od zachodu – ulica Batorego (od granic miasta do ulicy Pięknej), północna pierzeja ulicy Pięknej na odcinku od ul. Batorego i dalej wzdłuż granic terenu WKD do ulicy Radońskiej, wschodnia pierzeja ulicy Radońskiej wzdłuż terenu WKD do torów kolejki WKD.
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	Nazwa zwyczajowa; teren wydzielony MPZP; teren poprzemysłowy po ZGKiM, budynki i tereny ZGRiM, mieszkalne bloki powojkowe; obszar wyróżniający się na tle obszaru miejskiego; Obszar wyznaczony został na terenie poprzemysłowym przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim. Obszar położony jest w południowej części Grodziska Mazowieckiego, pomiędzy historycznym centrum miasta oraz targowiskiem stanowiącym miejską strefę aktywności gospodarczej, w kwartale ulic: • od północy - południowa pierzeja ulicy Sadowej (na odcinku od ulicy Dalekiej do ulicy Sportowej), ulica Sportowa (odcinek od ul. Sadowej do granic terenu OSiR) dalej wzdłuż terenu OSiR do ulicy Montwiłła, • od wschodu - ulica Monwiłła (na odcinku od granic terenu OSiR do Al. Mokronoskich, wraz z terenem działki nr 44 obręb 65), • od południa - północna pierzeja Alei Mokronoskich, • od zachodu - wschodnia pierzeja ulicy Dalekiej (na odcinku od ulicy Sadowej do Alei Mokronoskich). Obejmuje teren przy ul. Sportowej 29 oraz ul. Sportowej 31.
Grodzisk Mazowiecki – OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	Nazwa zwyczajowa; obszar wyróżniający się na tle obszaru miejskiego; teren osiedla mieszkaniowego; obszar leży w zielonej, północno-wschodniej części Grodziska Mazowieckiego. W znacznej części obejmuje on tereny byłego parku krajobrazowego, założonego w XVIII wieku przy istniejącym barokowo-klasycystycznym dworku (dziś nosi nazwę dworku Skarbka). Obszar obejmują wschodnią część miasta i obejmuje obszar wyznaczony: • od północy - ulica 3 Maja (na odcinku od ulicy Okulickiego do Czeremchowej z terenem działki nr 122/1 obręb 26), ulica Czeremchowa, ulica Jaśminowa (odcinek od ulicy Czeremchowej do ulicy Forsycji), zachodnia pierzeja ulicy Forsycji (od ulicy Jaśminowej do granic działki nr 21/25 obręb 14 wraz z terenem działki nr 21/25 obręb 14) oraz ulica 3 Maja (od ulicy Forsycji do skrzyżowania z ulicą Teligi), • od wschodu - zachodnia pierzeja ulicy Teligi (odcinek od skrzyżowania z ulicą 3 Maja do ulicy Szczerkowskiego), • od południa – ulica Szczerkowskiego do ulicy Westfala, ulica Westfala (na odcinku od ulicy Szczerkowskiego do ulicy Osieckiej), ulica Osieckiej do ulicy Armii Krajowej, wzdłuż granic działek nr 31/46, 31/48, 31/51 w obrębie 33, dalej działka nr 1/2 obręb 34 (mini plac zabaw dla dzieci) do ulicy T. Bairda, wzdłuż granic działek nr 11/9, nr 12/5, nr 12/6, nr 12/7, nr 13/10, 13/11, 14/7, nr 14/8 obr. 32 oraz nr 22/7, nr 43 obr. 32 (mini plac zabaw dla dzieci i teren przy ulicy T. Bairda) do ulicy Orzeszkowej, wzdłuż granic działek nr 13/14, 13/17, 14/14, 15/1 obręb 32 (parking przy ulicy E. Orzeszkowej) do ulicy Orzeszkowej, ulica E. Orzeszkowej (odcinek od ulicy Królewskiej do ulicy Syrokomli - działki nr 8/2, nr 9/1, nr 9/3, nr 10/1, nr 37/3, nr 45/1, nr 57/3, nr 57/4, nr 59/1, nr 63/1, nr 64/2, nr 64/3, nr 64/16, nr 67/1, nr 68/1, nr 71/2, nr 74, nr 75/1, nr 75/2, nr 76/1, nr 78/3, nr 80/1 w obrębie 31, działki nr 9/1, 10/1, 14/3, 15/1, 15/2, 16/10, 16/13, 16/25, 23/2, 23/4, 27/1, 28/5, 29/1, 30/1, 31/1, 32/1, 37/1 w obrębie 32) wraz z terenem położonym na działkach nr 64/3, nr 64/16, 75/2, obr. 31, nr 15/2

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-**

			obr. 32 (nie zagospodarowany plac wewnątrzsiedlowy przy ulicy E. Orzeszkowej), północna pierzeja ulicy Syrokomli do ulicy Wyspiańskiego, ulica Wyspiańskiego, wzdłuż granic działki nr 47/2 do ulicy Szkolnej (mini plac zabaw wraz z usytuowanymi na działce budynkami), zachodnia pierzeja ulicy Szkolnej (odcinek od granicy działki do ulicy Kopernika), północna pierzeja ulicy Kopernika (odcinek od ulicy Szkolnej do ulicy Dworskiej), zachodnia pierzeja ulicy Dworskiej, północna pierzeja ulicy Królewskiej (odcinek od ulicy Dworskiej do skrzyżowania z ulicą Okulickiego) • od zachodu - wschodnia pierzeja ulicy Okulickiego (odcinek od skrzyżowania z ulicą Królewska do skrzyżowania z ulicą 3 Maja)
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	Teren zabudowy jednorodzinnej, ponad 35 lat temu uzupełniony zabudową wielorodzinną; Obszar obejmuje teren przy ul. Piaskowej działka nr 25 obręb 62. Obecnie teren działki pozostaje nieutwardzony, z licznymi drzewami. Obszar w pobliżu stacji WKD Piaskowa.
Grodzisk Mazowiecki – ŁĄKI	2,003	2960	Nazwa zwyczajowa; teren zabudowy jednorodzinnej w obszarze tzw. dzielnicy Łąki, wyraźnie oddzielony torami PKP od centrum miasta;
Izdebno Nowe	2,102	86	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Izdebno Kościelne	7,598	384	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Janinów	2,364	525	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kady	1,899	570	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kałęczyn	1,270	653	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kłudno Nowe	1,974	92	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kłudno Stare	3,669	178	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kłudzienko	1,352	137	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kozerki	3,567	605	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kozery	3,340	493	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Kozery Nowe	2,350	181	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Krasnicza Wola	3,842	326	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Książenice	6,974	1435	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Makówka	2,200	301	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Marynin	2,602	278	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Mościska	1,142	247	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Natolin	1,959	534	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Odrano Wola	2,790	1017	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Opypy	3,834	768	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Radonie	2,880	575	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Szczęsne	2,067	483	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Tłuste	1,267	184	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Urszulin	2,390	87	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Wężyk	3,137	53	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Władków	1,560	174	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Wólka Grodziska	1,375	282	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Zabłotnia	3,235	187	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Zapole	0,430	39	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Żuków	4,069	143	Sołectwo Gminy Grodzisk Mazowiecki
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253,00	-

Źródło: Opracowanie własne

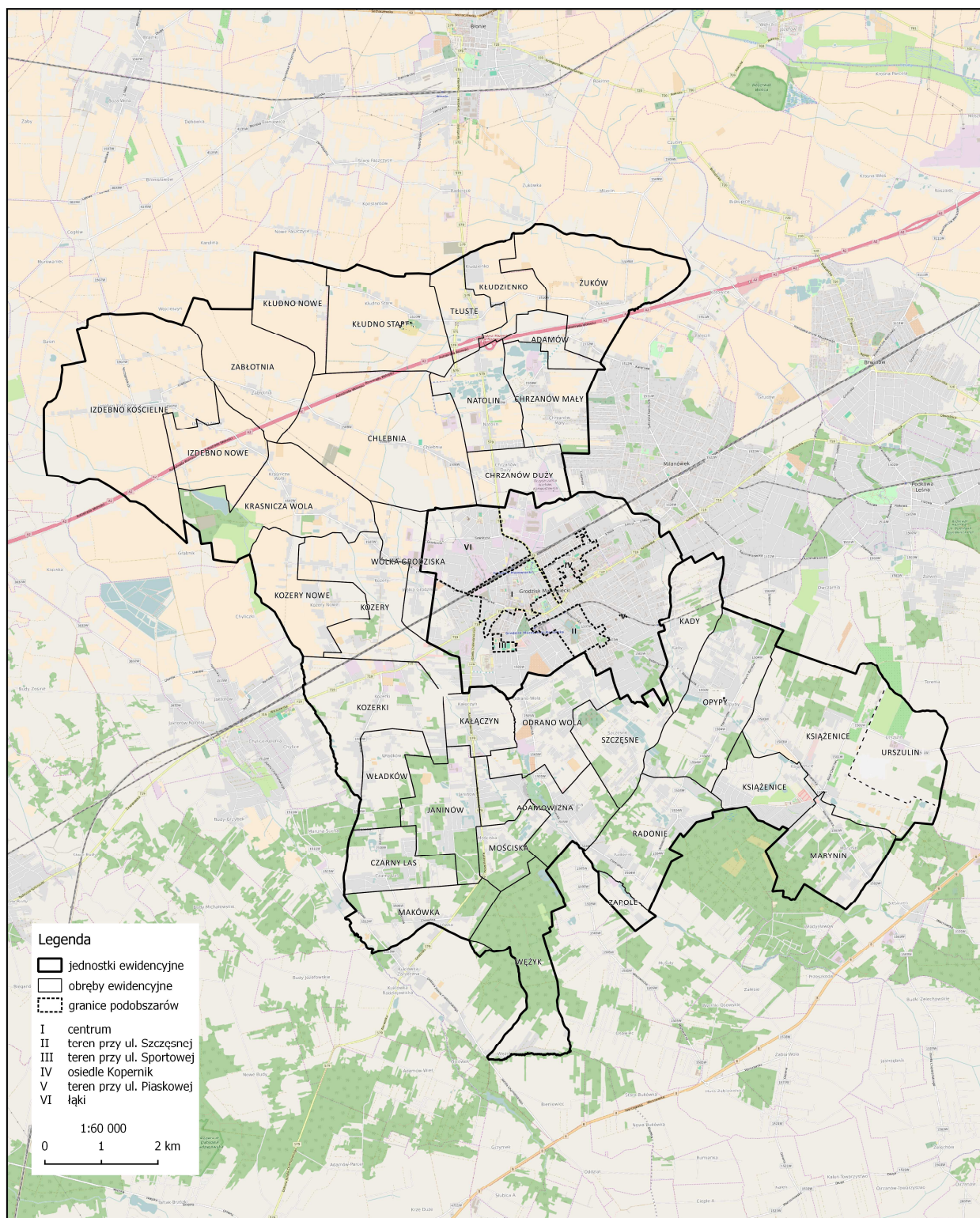
Daną referencyjną była średnia dla Gminy i Miasta Grodzisk Mazowiecki. W celu wyznaczenia obszarów do rewitalizacji oparto się na kilku etapach oceny, obejmującej wszystkie wykorzystane sposoby analizy problemów miasta i obszarów wiejskich gminy. W pierwszej kolejności dokonano diagnozy sytuacji gminy i wyodrębniono problemy wynikające z obiektywnej analizy danych statystycznych. W ten sposób sformułowano problemy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. W drugim etapie oceny wykorzystano wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz wnioski z przeprowadzonych podczas konsultacji spotkań otwartych. W ten sposób określono występowanie określonych wcześniej problemów w poszczególnych obszarach miasta i gminy. W trzecim etapie wyznaczone zostały wskaźniki wyjściowe dla

miasta oraz dla całej gminy. Ustalono średnią wartość poszczególnych wskaźników dla gminy i miasta, a następnie wyznaczono obszary, na których widoczna jest ich kumulacja.

Na terenie Miasta uwzględniono zróżnicowanie liczby osób i zagrożenia problemami społecznymi określonych ulic, uznano za konieczne wyznaczenie granic obszarów poprzez przeprowadzenie ich poszczególnymi ulicami. W obrębie obszaru znalazły się zatem tylko te ulice, na których ustalono największe zagrożenie z pominięciem ulic o relatywnie mniejszym nasileniu zjawisk problemowych lub też na których takie zjawiska nie zachodziły. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe było spełnienie wymogów dotyczących procentowych ograniczeń co do powierzchni i liczby ludności, z jednoczesnym uwzględnieniem wszystkich ulic charakteryzujących się wysokim skumulowaniem problemów. Takie ujęcie oznaczało konieczność zsumowania liczby mieszkańców na poszczególnych fragmentach ulic w oparciu o dane meldunkowe Urzędu Stanu Cywilnego w Grodzisku Mazowieckim (z uwzględnieniem występowania problemów, adekwatnie do wyznaczonych obszarów).

Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny byłby gorszy niż średnia dla gminy zostały potencjalnie uznane za zdegradowane. Na podstawie danych o problemach społeczno-gospodarczych, środowiskowych, technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych gminy **opracowano *Index of Multiple Deprivation*, czyli syntetyczny wskaźnik degradacji - stanowiący podstawę do delimitacji obszaru rewitalizacji.** Tak sformułowana diagnoza obszaru została poddana konsultacjom z mieszkańcami obszaru rewitalizacji podczas spotkań zrealizowanych w każdym z podobszarów i była **przedmiotem pracy Zespołu ds. rewitalizacji.** Ostatnim elementem stanowiącym o wyznaczeniu danego obszaru rewitalizacji było istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego oraz **ocena jakościowa występowania problemów na obszarze zdegradowanym dokonana w badaniach z mieszkańcami miasta i gminy.**

Mapa 1 Jednostki urbanistyczne miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Uwarunkowania społeczne

Liczba ludności jest podstawowym miernikiem, który nie tylko określa wielkość miasta, ale wskazuje również na jego rangę w systemie osadniczym. W analizowanym okresie nadal widoczna jest atrakcyjność miasta i gminy, a liczba ludności sukcesywnie rośnie. Dla rozwoju miasta i kierunków podejmowanych inwestycji istotne znaczenie ma struktura mieszkańców według ekonomicznych grup wiekowych – niestety podobnie jak w innych regionach, widoczne są niekorzystne tendencje starzenia się społeczeństwa. Przyrost naturalny w ograniczonym stopniu wpływa na stan i strukturę ludności gminy Grodzisk Mazowiecki. Znacznie większy wpływ mają migracje. Gmina Grodzisk Mazowiecki jest obszarem atrakcyjnym z osiedleńczego punktu widzenia, a jej rozwój i „otwarcie się” oraz ciągły proces dostosowywania się do nowych warunków otoczenia pozytywnie wpływa na zmiany w liczbie ludności. Oznacza to jednak, że dalszy rozwój miasta zależy od podniesienia lub co najmniej utrzymania istniejącego poziomu jego atrakcyjności, warunkujących napływ nowych mieszkańców. Obszar gminy Grodzisk Mazowiecki stać się może celem migracji osób starszych – mieszkańców Warszawy wyjeżdżających z miasta w poszukiwaniu nowego miejsca do zamieszkania na emeryturze. W takim przypadku dla gminy Grodzisk Mazowiecki oznaczać to będzie przyspieszenie procesu starzenia się społeczeństwa.

Mieszkańcy gminy Grodzisk Mazowiecki wykazują dużą aktywność społeczną. W gminie zarejestrowane są organizacje zajmujące się różnymi obszarami działalności. Są to fundacje, kluby sportowe w formie stowarzyszeń, jednostki terenowe stowarzyszeń ogólnopolskich, stowarzyszenia działające na rzecz lokalnej społeczności (bezpieczeństwo, przeciwdziałanie patologiom, przedsiębiorczość, edukacja). Liczba organizacji pozarządowych rośnie – począwszy od 2009 r. średnio rocznie przybywały 4 nowe stowarzyszenia bądź fundacje. Również kwoty z budżetu gminy, przeznaczone na dotacje dla organizacji realizujących zadania gminne, wzrastają z każdym rokiem.

Jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów podlegających rewitalizacji, jest występowanie na tych obszarach zjawisk patologicznych oraz czynów o charakterze przestępczym. W celu określenia takich obszarów problemowych wzięto pod uwagę dane gromadzone przez Policję i Straż Miejską dbające o utrzymanie porządku w mieście oraz dane dotyczące intensywności korzystania z różnych form opieki społecznej (OPS). Z informacji otrzymanych z Komendy Straży Miejskiej wynika, że społeczeństwo Grodziska Mazowieckiego do czynników stanowiących największe zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców gminy zalicza: chuligaństwo nieletnich, przestępstwa, narkomanię, alkoholizm, brak pracy, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, wykroczenia w ruchu drogowym. Problemy te wskazywane były również przez mieszkańców podczas prowadzonych konsultacji społecznych, w szczególności tj. ankiety, spotkania z mieszkańcami, „pytania do Burmistrza”

Szczególnie zagrożone zakłócaniem porządku publicznego (działalnością przestępczą i wybrykami chuligańskimi) na terenie miasta są dworce WKD i PKP, ulica 1 Maja, ulica 11-go Listopada, Plac Wolności i Plac Króla Zygmunta Starego – są to w znacznej części tereny, gdzie ograniczony jest ruch pojazdów samochodowych. Element pijacki i chuligański gromadzi się również na przystankach komunikacji PKS – dotyczy to obszaru całej gminy. W przypadku obszarów wiejskich, zwłaszcza w przypadku dużych wsi, zagrożenie porządku dotyczy niezagospodarowanych i zaniedbanych terenów zielonych. Od 2005 roku pracę służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo publiczne na terenie Grodziska Mazowieckiego wspomaga w wybranych punktach miasta system monitoringu. Pierwszy etap budowy monitoringu obejmował zainstalowanie 8 punktów z kamerami. Na terenie objętym systemem monitoringu zauważa się mniej rozbojów. Centrum monitoringu zlokalizowany jest w Komendzie Policji, podgląd jest w Straży Miejskiej. Obecnie jest zainstalowanych ok. 50 punktów kamerowych obejmujących obszar miasta i tereny wiejskie np. Książenice. Dzięki rejestracji kamer wzrosła też wykrywalność przestępstw na monitorowanym obszarze.

Na terenie gminy działa Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych². Jednym z jej zadań jest podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. **W roku 2014 prowadzono 294 sprawy, zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, rozpatrzono 109 nowych wniosków zgłoszonych do Komisji o zastosowanie obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego wobec osoby uzależnionej, skierowano 64 osoby na badanie do biegłych sądowych: specjaliści psychoterapii uzależnień i psychiatry.** Wnioskowano do Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim o zastosowanie leczenia wobec 48 osób – Sąd Rodzinny w Grodzisku Mazowieckim zobowiązał do leczenia w ambulatoryjnym lub stacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego 32 osoby. Do zadań Komisji należy również inicjowanie zadań profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Grodzisk Mazowiecki oraz wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Jak wynika z danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w Grodzisku Mazowieckim sukcesywnie wzrasta liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia. Największa kwota świadczeń z pomocy społecznej wypłacana jest na takie działania jak: wydatki na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie społeczne (w rozdziale 85214). Są to również wydatki na takie zadania jak: koszty domów pomocy społecznej, zasiłki i dożywianie, dodatki mieszkaniowe, usługi opiekuńcze oraz składki zdrowotne. W 2014 roku świadczenia przyznano 1634 osobom. Natomiast rzeczywista ilość rodzin objętych pomocą wyniosła 1244. W rodzinach tych funkcjonowało 2504 osób, co stanowi ok. 5,9 % ogólnej liczby ludności gminy. Najbardziej liczną grupę stanowią jednoosobowe gospodarstwa domowe (685). W roku 2014 ze wsparcia pomocy społecznej korzystało 421 rodzin mających na utrzymaniu dzieci, wśród których najwięcej jest rodzin z jednym dzieckiem (171 rodzin) oraz z dwojgiem (136 rodzin). Głównymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia są:

- długotrwała lub ciężka choroba (660 rodzin w 2014 roku i 906 rodzin rok wcześniej),
- ubóstwo (767 rodzin w 2014 roku i 849 rodzin w roku 2013). Świadczeniobiorcy nie mają własnych dochodów lub są one na poziomie minimalnym (najczęściej tylko świadczenia rodzinne),
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 260 rodzin w 2014 roku, w tym zagrożonych odebraniem dzieci.
- bezrobocie (503 rodziny w roku 2014 i 613 rodzin rok wcześniej). Większość bezrobotnych nie posiada żadnego przygotowania zawodowego. Część z nich nie ukończyła nawet szkoły podstawowej, co znacznie utrudnia podjęcie zatrudnienia.
- niepełnosprawność (513 rodzin w 2014 roku i 533 rodziny rok wcześniej).

Pojawiające się na terenie gminy problemy wytyczają najważniejsze kierunki dalszych działań, w tym:

- rozszerzenie specjalistycznego poradnictwa, zwłaszcza rodzinnego,
- rozwijanie form aktywizacji i integracji osób bezrobotnych,

² Na podstawie: Sprawozdania Głównego specjalisty ds. uzależnień Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych w roku 2014

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci,
- stworzenie warunków rozwoju grup samopomocowych,
- intensyfikacja pracy socjalnej z rodzinami w których istnieje zagrożenie odebrania dzieci.

Poziom bezrobocie utrzymuje się na obszarze gminy Grodzisk Mazowiecki na relatywnie niskim poziomie. Liczba osób pozostających bez pracy w latach 2010-2014 pozostaje na relatywnie stałym poziomie, widoczna jest natomiast rosnąca liczba osób długotrwale bezrobotnych – o ile w roku 2010 bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało 269 osób (czyli 25,3% wszystkich bezrobotnych), to w roku 2014 było to już 466 osób (43,3% ogółu osób pozostających bez pracy). Podobny problem dotyczy osób powyżej 50 roku życia – wzrost z 24,7% do 33,9% ogółu bezrobotnych. Nieznacznie pogorszyła się również sytuacja kobiet na rynku pracy – w roku 2010 stanowiły one połowę osób bezrobotnych, podczas gdy w roku 2014 stanowiły 53,3% osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy. Pozytywny trend widoczny jest natomiast w przypadku osób młodych – do 25 roku życia. Problemem gminnego rynku pracy są trudności ze znalezieniem pracy przez osoby o tych samych zawodach. Według corocznie sporządzanego przez PUP *Rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie grodziskim* do takich zawodów należy sprzedawca, ślusarz, fryzjer oraz technik ekonomista i technik mechanik. W tych grupach nie tylko zarejestrowanych jest najwięcej osób, ale generują one również długotrwale bezrobocie ze względu na brak ofert pracy. Problemem grodziskiego rynku pracy jest przy tym lokalny system szkolnictwa i niedostosowane do potrzeb rynku pracy kierunki kształcenia zawodowego. Szkoły średnie zlokalizowane w Grodzisku Mazowieckim generują bezrobocie w takich zawodach jak sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), fryzjerzy oraz kucharze (według ewidencji PUP). Zapotrzebowania na takie zawody nie ma również na regionalnym rynku pracy. Wraz z rozwojem życia społecznego powstały również mechanizmy społeczne i kulturowe sprzyjające wykluczeniu jednostek, tj. stawianiem ich poza nawiasem życia społecznego. Zjawisko to ujawniło się w postaci marginalizacji, polaryzacji życia społecznego, bezrobocia, ubóstwa i bezdomności. Proces wykluczenia zachodzi w sposób dynamiczny, a niekorzystne sytuacje, np. brak pracy, powodujący pierwotnie wykluczenie z rynku pracy, może stać się przyczyną kolejnych trudności i głębokiego wykluczenia społecznego, obejmującego ochronę zdrowia, edukację, życie polityczne i społeczne.

Analiza dokumentów strategicznych Gminy (Strategia Rozwoju) wskazuje na najważniejsze problemy o charakterze demograficzno-społecznym, do których zaliczono czynniki takie jak:

- Niekorzystna struktura wiekowa – proces starzenia się mieszkańców. Na terenie gminy rośnie co prawda liczba dzieci i młodzieży (wzrost w latach 2010-2014 o 0,8 punktu procentowego), ale dynamicznie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 1,2 punktu procentowego), zwłaszcza na terenie miasta (wzrost o 1,7 pp).
- Mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców.
- Mała aktywność organizacji pozarządowych mimo ich dużej liczby.
- Zubożenie części mieszkańców i utrwalanie się obszarów ubóstwa, zwłaszcza w centrum miasta.
- Występowanie patologii społecznych.
- Utrzymujące się bezrobocie (niskie kwalifikacje zasobów ludzkich).

Ekspansja gospodarcza gminy (której następstwem jest coraz mniejszy obszar ogólnie dostępnych obszarów zielonych) wpływa na intensyfikację zagospodarowania terenów, a rozwój demograficzny gminy

zwiększa zanieczyszczenie środowiska oraz obciążenie posiadanych sieci i obiektów użyteczności publicznej. Wydaje się również, że aktywizacja gminy, przynosząca wymierne korzyści jego mieszkańcom, wpływa niekorzystnie na integrację społeczną grodziskiego społeczeństwa, w coraz mniejszym stopniu identyfikującego się ze swoim miejscem zamieszkania. Nie sprzyja to aktywności w życiu codziennym: mieszkańcy mniej znając swoje otoczenie i nie wiedząc co się w nim dzieje, nie chcą angażować się w życie publiczne. Jednocześnie rosną wymagania w stosunku do otoczenia materialno-społecznego. Dla rozwoju gminy i jego problemów społecznych istotne znaczenie ma atrakcyjność osiedleńcza. Na terenie miasta w miejscu starych, zrujnowanych kamienic powstają nowe osiedla mieszkaniowe budowane przez deweloperów (ul. Bałtycka, ul. 3 Maja w pobliżu Parku, ul. Żyrardowska, ul. Batorego, ul. Sportowa). Ze względu na wysokie koszty utrzymywania powierzchni niezabudowanych w centrum, rośnie zainteresowanie gruntami położonymi poza miastem – w ten sposób powstają nowe osiedla mieszkaniowe oraz centra przemysłowe. Sytuacja ta sprzyja wytwarzaniu się autonomizacji poszczególnych osiedli, co spowodowało z kolei brak integracji ich mieszkańców w nurt życia społeczno – gospodarczego miasta. Istotnym problemem w przypadku Grodziska Mazowieckiego jest słabość jego sfery społecznej, wynikającej z jednej strony z problemów o charakterze zewnętrznym, uzależnionym od zjawisk związanych z transformacją gospodarczą, z drugiej natomiast będących bezpośrednią przyczyną zjawisk zachodzących w samym mieście. Podobne zjawiska dostrzegane są na terenach wiejskich gminy – zwłaszcza w przypadku dynamicznie rozwijającej się południowej i południowo-wschodniej części gminy. Duża mobilność przestrzenna mieszkańców decydująca w duże mierze o rozwoju stanowi jednocześnie jego słabą stronę, związaną z rosnącymi potrzebami kulturalno-oświatowymi oraz malejącym poczuciem więzi społecznych.

W wybranych obszarach podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych w postaci badania ankietowego, mieszkańcy miasta za największe problemy uznali **przede wszystkim problemy społeczne lokalnej społeczności**. Poniżej wskazane odpowiedzi badania z mieszkańcami Miasta:

W sferze społecznej (średnie i wysokie zagrożenie problemem):

- chuligaństwo, wandalizm, przestępczość – 65% ankietowanych;
- bieda – 64% ankietowanych;
- słaba integracja lokalnej społeczności – 63% ankietowanych;
- patologie społeczne – 62% ankietowanych;
- słaba współpraca między instytucjami publicznymi a mieszkańcami – 61% ankietowanych.

W sferze zagospodarowania przestrzennego (średnie i wysokie zagrożenie problemem):

- brak ścieżek rowerowych – 74% ankietowanych;
- stan dróg i chodników – 66% ankietowanych;
- niedostateczna liczba miejsc parkingowych – 62% ankietowanych;
- zdewastowane i opuszczone tereny – 60% ankietowanych;
- zły stan techniczny obiektów – 59% ankietowanych;

Mieszkańcy wsi z kolei za największe problemy obszarów na których mieszkają wskazali:

W sferze społecznej (średnie i wysokie zagrożenie problemem):

- bezrobocie – 41,4% ankietowanych
- niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia) – 35,7% ankietowanych
- bieda – 34,3% ankietowanych
- patologie społeczne, w tym przemoc w rodzinie – 30,0% ankietowanych

- przestępczość – w tym zakłócenia porządku 34,3% ankietowanych, przestępczość młodocianych 31,4% ankietowanych oraz chuligaństwo 34,3% ankietowanych
- alkoholizm – 35,7% ankietowanych, narkomania – 25,7% ankietowanych
- utrudniony dostęp społeczeństwa do dobrych szkół – 34,3
- brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet) – 30,0%
- emigracja młodych i dobrze wykształconych osób – 30,0%

W sferze jakości życia (wysokie i średnie zagrożenie):

- zły stan estetyczny otoczenia – 45,7% ankietowanych,
- zły stan infrastruktury wokół budynków – 31,4% ankietowanych,
- słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi – 27,1% ankietowanych,
- brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców danych osiedli – 25,7% ankietowanych,
- słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania – 24,3% ankietowanych,
- brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania – 22,9% ankietowanych,
- brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania – 18,6% ankietowanych

W sferze zagospodarowania przestrzennego i sferze gospodarczej (średnie i wysokie zagrożenie problemem):

- niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw oraz brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw – łącznie 65,7% ankietowanych
- niedostateczne zagospodarowanie terenów wiejskich w podmioty gospodarcze (brak miejsc pracy – 35,7% ankietowanych)
- niedostateczna dostępność komunikacyjna (brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami) – 35,7% ankietowanych
- zły stan zabytków – 30,0% ankietowanych
- słaby rozwój handlu na terenach wiejskich – 30,0% ankietowanych
- brak, lub zła jakość terenów inwestycyjnych – 25,7% ankietowanych
- niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań – 24,3% ankietowanych
- zła gospodarka odpadami, ściekami – 22,9% ankietowanych

Konsultacje społeczne pokazały, że władze samorządowe muszą radzić sobie z dwoma rodzajami problemów: niekorzystnymi zmianami w strukturze mieszkańców i brakiem więzi nowych mieszkańców z Grodziskiem Mazowieckim jako miejscem ich zamieszkania. Pomimo korzystnego położenia gminy oraz posiadanych potencjalnych możliwości rozwoju, nie wdraża się na terenie gminy wielu innowacji i nie tworzy się warunków do wychowania młodych ludzi potrafiących myśleć innowacyjnie. Kapitał społeczny w Grodzisku Mazowieckim jest stosunkowo słaby pod względem zasobów edukacyjnych. Dotyczy to zwłaszcza wykształcenia ludności, jakości świadczonych na terenie gminy usług edukacyjnych oraz dopasowania kwalifikacji pracowników do lokalnego rynku pracy. Bardziej zintegrowana, aktywna i silniej emocjonalnie związana z miejscem zamieszkania społeczność będzie w stanie wytworzyć pozytywny stosunek do swojej „małej ojczyzny”. W pierwszym przypadku konieczne jest stworzenie mieszkańcom ciekawej oferty edukacyjno-rozrywkowej, przeznaczonej dla osób w różnym wieku. W drugim – stworzenie warunków, dzięki którym nowi mieszkańcy będą mogli utożsamić się z gminą. Jest to możliwe również dzięki poprawie ładu przestrzennego, podniesieniu jakości

oferowanych usług publicznych i podniesieniu jakości mieszkania. W tym ostatnim przypadku ważne jest stworzenie miejsc przyjaznych dla mieszkańców (zagospodarowanie nieużytków na cele sportowo-rekreacyjne, place zabaw). Z kolei na terenach wiejskich – obok poprawy ładu przestrzennego osiedli wiejskich – niezbędne jest stworzenie miejsc do wypoczynku dla mieszkańców. Podjęte przez mieszkańców inicjatywy społeczne zgłoszone w procesie rewitalizacji wpisują się w te założenia. Ich celem jest bowiem poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie im miejsca do wypoczynku i rekreacji (zarówno w północnej, jak i południowo-wschodniej części gminy).

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Wskaźnik gęstości zaludnienia (osoby/km²)
- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców
- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców
- Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu Alkoholizmu na 100 mieszkańców
- Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego w latach 2014-2015

Analiza danych z OPS pozwoliła na ocenę wartości wskaźników społecznych dla poszczególnych obszarów Gminy i Miasta. **Z uwagi na liczbę mieszkańców najwyższe poziomy wskaźników opisujących problemy społeczne zidentyfikowano na obszarach miejskich Gminy.** Wśród powodów przyznania świadczeń pomocy społecznej rodzinom dominowały następujące czynniki: Część miejska: ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba, natomiast Część wiejska: ubóstwo oraz niepełnosprawność. **Wskaźnik liczby bezrobotnych na 100 mieszkańców wykazuje, że największy problem bezrobocia i związanych z tym świadczeń społecznych odnotowuje się m.in. w sołectwach Adamowizna, Adamów, Chlebnia.**

Gęstość zaludnienia w gminie wyniósł na koniec na koniec 2015 r. – 393,58 osób/km². Największe zaludnienie jest na terenach miejskich, mniejsze na wsiach. Wartość gęstości zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu grodzkiego wynosi średnio 244 osób/km², tymczasem dla woj. mazowieckiego jest to 150 osób/km². Założono, iż jako sytuację optymalną przyjmuje się wyższe wartości tego wskaźnika średniej dla powiatu grodzkiego. **Obszary mniej zaludnione narażone są na występowanie problemów społecznych. Natężenie problemów wykazane zostało na obszarach wiejskich gminy.**

Kolejnym wskaźnikiem pozwalającym na wskazanie terenów gdzie występuje **nawarstwienie problemów społecznych jest Poziom interwencji Straży Miejskiej.** Raport z ankiet dot. ilości podejmowanych interwencji Straży miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego w 2015 roku pokazuje wzrastającą liczbą interwencji na obszarach wiejskich gminy. Jest to związane z organizowaniem na tych terenach imprez dla młodzieży oraz koncentracją występowania niektórych wykroczeń związanych z tarnką typowo miejską (np. żebractwo). Rośnie również liczba zdarzeń związanych z wdrożeniem nowej polityki segregacji śmieci. Kolejnym wzrastającym zagrożeniem są przypadki wrzucania do śmietników lub w ich okolice podrzucane są śmieci przez mieszkańców z innych miejscowości lub osiedli.

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania społeczne przedstawiała się następująco: **4 punkty (kolor czerwony).** Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: **2 punkty (kolor żółty), 1 punkt (kolor zielony).** Index obejmował odstępstwa od średniej wartości dla Gminy w ramach danego wskaźnika składowego.

Tabela 3 Natężenie problemów społecznych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

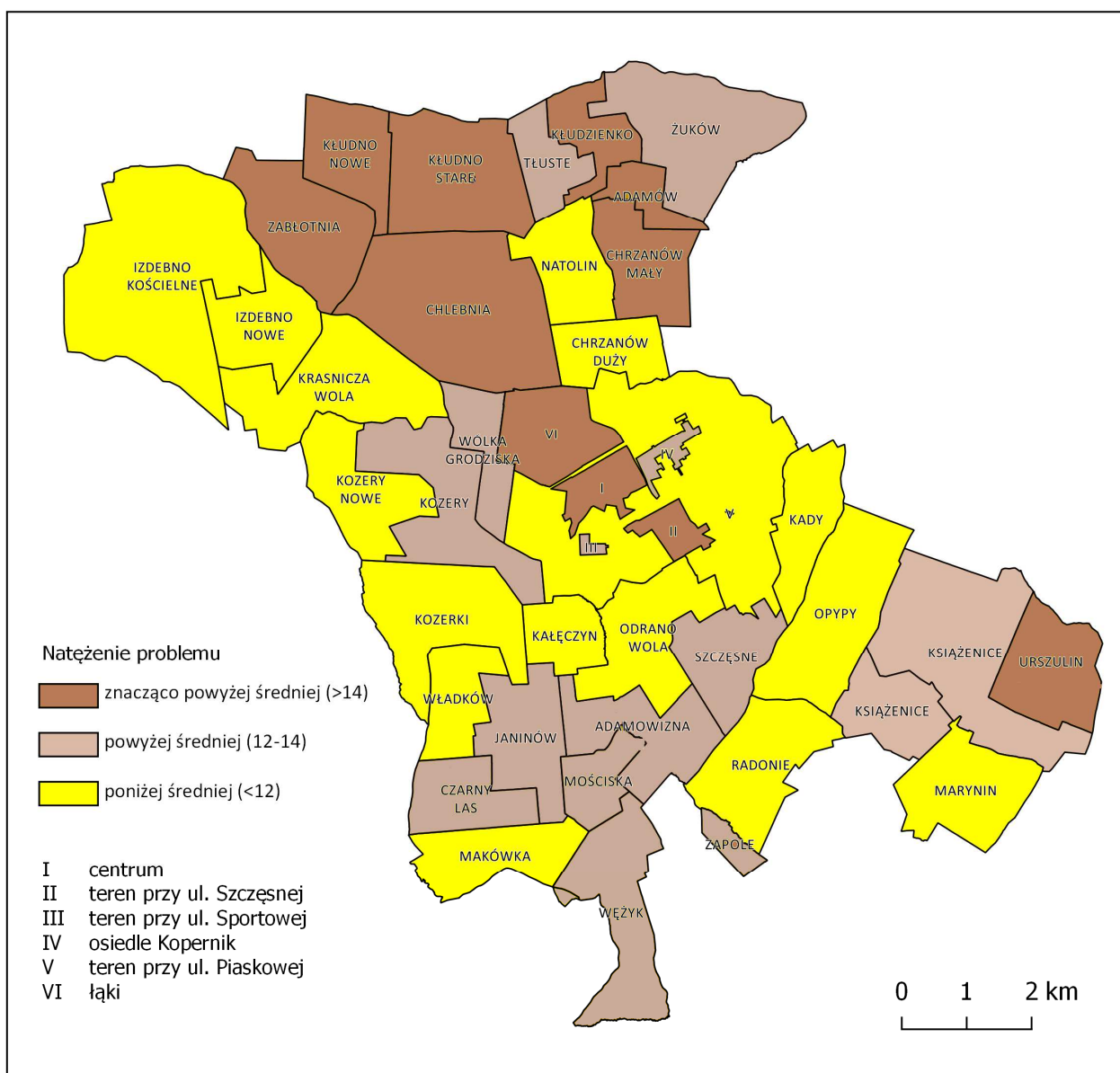
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Wskaźnik gęstości zaludnienia (osoby/km2) w 2015 roku	Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba przydzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców w 2015 roku	Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłócenia porządku publicznego w latach 2014-2015 r.	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania społeczne
Adamowizna	2,502	984	393,29	2,13	1,73	1,12	0,00	Wiecej niż 600	12
Adamów	0,819	36	43,93	2,78	5,56	0,00	13,89	Wiecej niż 600	21
Chlebna	6,127	395	64,47	7,85	5,82	4,36	0,00	poniżej 100	18
Chrzanów Duży	1,564	306	195,64	1,31	1,31	0,65	0,00	od 100 do 600	11
Chrzanów Mały	2,150	364	169,26	2,20	1,92	12,00	0,00	od 100 do 600	17
Czarny Las	1,769	413	233,44	2,42	1,54	3,39	0,00	poniżej 100	18
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	1790,94	0,74	0,55	0,32	0,06	Wiecej niż 600	9
Grodzisk Mazowiecki – CENTRUM	0,879	4757	5411,83	5,97	4,37	4,60	0,95	Wiecej niż 600	21
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SZCZESNEJ	0,580	798	1375,86	3,51	1,13	3,01	0,75	Wiecej niż 600	19
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	3036,59	1,61	0,80	2,81	0,40	Wiecej niż 600	12
Grodzisk Mazowiecki – OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	9648,26	2,30	1,30	1,05	0,27	Wiecej niż 600	12
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Wiecej niż 600	12
Grodzisk Mazowiecki – ŁĄKI	2,003	2960	1477,78	3,65	2,06	2,50	0,27	Wiecej niż 600	18
Izdębno Nowe	2,102	86	40,92	0,00	0,00	0,00	0,00	poniżej 100	9
Izdębno Kościelne	7,598	384	50,54	0,26	0,52	0,78	0,00	poniżej 100	9
Janinów	2,364	525	222,42	1,33	0,57	1,71	0,19	poniżej 100	12
Kady	1,899	570	300,19	1,23	1,23	0,53	0,00	poniżej 100	8
Kałęczyn	1,270	653	514,19	1,07	1,07	1,07	0,46	poniżej 100	6
Kłudno Nowe	1,974	92	46,61	2,17	1,09	2,17	1,09	poniżej 100	16
Kłudno Stare	3,669	178	48,51	2,81	1,12	2,25	0,00	Wiecej niż 600	19
Kłudzienko	1,352	137	101,33	4,38	1,46	1,46	0,73	poniżej 100	21
Kozerki	3,567	605	169,61	1,32	0,66	0,66	0,00	od 100 do 600	10
Kozery	3,340	493	147,60	0,00	1,01	1,42	0,20	od 100 do 600	13
Kozery Nowe	2,350	181	77,03	1,10	0,00	1,10	0,00	poniżej 100	10
Krasnica Wola	3,842	326	84,86	0,92	0,92	0,31	0,31	poniżej 100	9
Książenice	6,974	1435	205,76	1,32	0,28	0,49	0,00	Wiecej niż 600	12
Makówka	2,200	301	136,81	1,66	1,33	0,66	0,00	poniżej 100	10
Marynin	2,602	278	106,83	1,44	0,00	0,36	0,00	poniżej 100	9
Mościska	1,142	247	216,91	3,64	2,62	0,61	0,40	poniżej 100	15
Nadolin	1,559	534	342,53	1,31	1,31	0,56	0,39	poniżej 100	11
Odrano Wola	2,790	1017	364,52	1,36	0,96	1,19	0,10	poniżej 100	8
Opypy	3,834	768	200,35	0,65	0,39	0,78	0,26	poniżej 100	9
Radonie	2,880	575	199,67	1,04	0,35	0,87	0,00	poniżej 100	9
Szczęsne	2,067	483	233,70	0,21	0,21	1,24	0,00	poniżej 100	12
Thuste	1,267	184	145,23	1,63	2,17	0,54	0,54	poniżej 100	13
Urszulin	2,390	87	36,40	4,60	4,60	0,00	1,15	Wiecej niż 600	21
Węzyk	3,137	53	16,89	1,89	1,89	1,89	0,00	poniżej 100	16
Władków	1,560	174	111,54	0,57	0,57	0,00	0,57	poniżej 100	10
Wólka Grodziska	1,375	282	205,12	2,13	1,77	1,06	0,35	poniżej 100	13
Zablotnia	3,235	187	57,80	4,28	2,14	3,74	0,00	poniżej 100	16
Zapole	0,430	39	90,64	2,56	2,56	0,00	0,00	poniżej 100	15
Zuków	4,069	143	35,15	2,80	0,70	0,00	0,00	poniżej 100	12
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253,00	393,60	2	1,36	1,15	0,54	100,00	11,8
									natężenie problemów - znacząco powyżej średniej powyżej 14
			poniżej 244	powyżej 2,2	powyżej 1,4	powyżej 1,2	powyżej 0,6	Wiecej niż 600	natężenie problemów - powyżej średniej od 12 do 14
			od 244 do 410	od 1,8 do 2,2	od 1,1 do 1,4	od 1,1 do 1,2	od 0,54 do 0,6	od 100 do 600	poniżej średniej mniej niż 12
			powyżej 410	poniżej 1,8	poniżej 1,1	poniżej 1,1	poniżej 0,54	poniżej 100	

Źródło: Opracowanie własne

Analiza przestrzenna występowania problemów społecznych wskazuje na koncentrację negatywnych zjawisk w obszarze miejskim gminy. Na mapie dokonano wizualizacji przestrzennej natężenia problemów społecznych:

Mapa 2 Natężenie problemów społecznych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Uwarunkowania gospodarcze

Grodzisk Mazowiecki jest miastem dynamicznie rozwijającym się i atrakcyjnym dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Sprzyja temu atrakcyjność lokalizacyjna miasta i czynniki zewnętrzne związane z rozwojem strefy zachodniej aglomeracji warszawskiej. Te same czynniki stały się źródłem problemów zidentyfikowanych w sferze rozwoju gospodarczego miasta:

- Brak zakładów badawczych i naukowo-rozwojowych, niski poziom innowacyjności;
- Słaby rozwój instytucji otoczenia biznesu;
- Niewielki zakres współpracy z sąsiednimi gminami;
- Niewykorzystanie potencjału do prowadzenia działalności z zakresu usług turystycznych.
- Niewielkie walory zabytkowe, historyczne i przyrodnicze;

Dotychczasowy rozwój Grodziska Mazowieckiego wynikał z korzystnego położenia względem Warszawy, która jako centrum (rdzeń) aglomeracji warszawskiej przyczyniała się do rozwoju strefy podmiejskiej oraz

peryferyjnie położonych terenów wiejskich. Różnorodność warunków tworzonych na terenie miasta, stosunkowo dobra dostępność komunikacyjna oraz atrakcyjność lokalizacyjna powoduje, że miasto jest atrakcyjne dla inwestorów i nowych mieszkańców, stanowiąc dobre miejsce do życia i pracy. Grodzisk Mazowiecki jest miastem o bogatej historii miasta prywatnego i Miasta-Uzdrowiska. Widoczne są ślady jego świetności, ale zdegradowana substancja mieszkaniowa oraz niezagospodarowane otoczenie zabytkowych kamienic i budynków powoduje, że walory zabytkowe miasta są niewielkie. Rewaloryzacja istniejących w tej części miasta zabytków pozwoliłaby na podniesienie efektywności usług publicznych gminy. Podobne działania obejmować muszą obszary wiejskie gminy. Podejmowane w ramach programu rewitalizacji działania powinny stworzyć spójny system, w którym atrakcyjność lokalizacyjna dotyczyć będzie całego obszaru gminy. Wspomniane wcześniej działania wyprzedzające w zakresie rozbudowy infrastruktury w północnej i południowo-wschodniej części gminy pozwolą na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz stworzą zachęty do rozwoju gospodarczego – zwłaszcza w zakresie usług publicznych i komercyjnych.

Analizując aspekty uwarunkowań gospodarczych, należy zwrócić uwagę na poziom aktywności gospodarczej mieszkańców. W związku z tym, iż w Gminie istnieje znaczne skoncentrowanie form prowadzenia jednoosobowych działalności gospodarczych, pod uwagę wzięto liczbę podmiotów w przeliczeniu na liczebność mieszkańców zamieszkujących określoną ulicę lub sołectwo. W Grodzisku Mazowieckim w 2015r. było zarejestrowanych było blisko 5 tys. podmiotów gospodarczych, głównie prywatnych. Branżą dominującą były podmioty z sekcji G. Wiodącą funkcją miasta jest przemysł oraz usługi (tereny wiejskie pełnią funkcje rolnicze, ale i tu wzrasta znaczenie i liczba podmiotów gospodarczych). Rozwinął się tu głównie przemysł farmaceutyczny i spożywczy, ale również działalność usługowa związana z lokalizacją firm spedycyjno-transportowych. Z podjętej analizy wynika, że posiadany potencjał gospodarczy (infrastrukturalny i społeczny) będzie stanowić fundament do realizacji tradycyjnych i nowych funkcji Miasta i Gminy. Dalszy rozwój w kierunku ośrodka wielofunkcyjnego będzie uzależniony nie tylko od wykorzystania środków zewnętrznych, ale od stworzenia nowej kultury społeczeństwa odpowiedzialnego za procesy restrukturyzacyjne (rozwój poczucia przynależności do społeczności) oraz rozwój inicjatywy i innowacji (przedsiębiorczości).

Analiza danych statystycznych pozwoliła na wskazanie dwóch wskaźników pozwalających ocenić natężenie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej:

- Poziom aktywności gospodarczej (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych/100 mieszkańców)
- Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.).

Spśród blisko 5 tys. zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (4900) najwięcej działa w sołectwie Książenice oraz centrum miasta. Najmniej na terenach wiejskich Gminy. Odnosząc natomiast liczbę zarejestrowanych przedsiębiorców do liczby mieszkańców można dokonać oceny Poziomu aktywności gospodarczej. **Niższy niż średnia dla gminy poziom tego wskaźnika notowany jest w centrum miasta, sołectwach Adamowizna i Urszulin.**

Kolejny wskaźnik Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych pozwala na ocenę występowania na terenie gminy obszarów szczególnie narażonych na tego typu problemy. Na obszarach zdegradowanych znikają rodzime przedsiębiorstwa, które mieściły się w budkach i niewielkich lokalach. Chodzi szczególnie o kioski z prasą i warzywniaki. Zastępują je coraz częściej lombardy i automaty do gier. Liczba lombardów i ich klientów rośnie wraz z przedłużającym się kryzysem gospodarczym. Działalność salonów niesie za sobą problemy społeczne. Konsultacje społeczne z mieszkańcami pokazują, że wielu ze stałych bywalców to młode osoby w wielu

produkcyjnym co może świadczyć o natężeniu tego problemu. **Analiza wskaźnika Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów gospodarczych wskazuje na występowanie natężenia problemów w Centrum miasta oraz na terenie osiedla Kopernik.**

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania gospodarcze przedstawiała się następująco: **4 punkty (kolor czerwony)**. Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: **2 punkty (kolor żółty)**, **1 punkt (kolor zielony)**. Index obejmował odstępstwa od średniej wartości dla Gminy w ramach danego wskaźnika składowego.

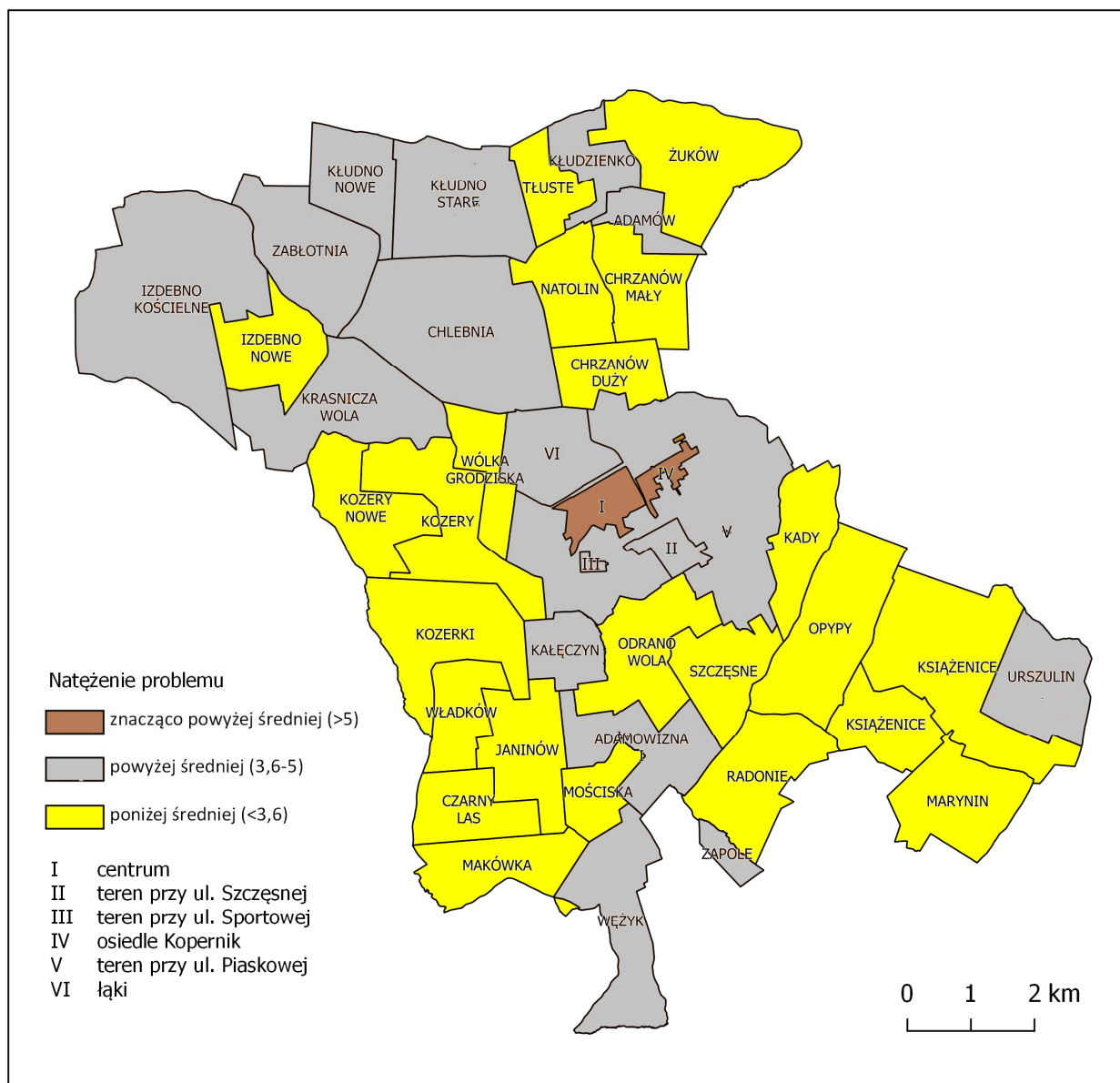
Tabela 4 Natężenie problemów gospodarczych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Poziom aktywności gospodarczej (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych/100 mieszkańców) w 2015 roku	Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.) w 2015 roku	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania gospodarcze
Adamowizna	2,502	984	1,52	0	5
Adamów	0,819	36	0,00	0	5
Chlebnia	6,127	395	7,34	0	5
Chrzanów Duży	1,564	306	9,80	0	2
Chrzanów Mały	2,150	364	12,91	0	2
Czarny Las	1,769	413	25,67	0	2
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	0,00	0	5
Grodzisk Mazowiecki – CENTRUM	0,879	4757	3,59	10	8
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798	1,13	0	5
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	1,61	0	5
Grodzisk Mazowiecki – OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	0,51	1	8
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	0,00	0	5
Grodzisk Mazowiecki – ŁĄKI	2,003	2960	0,68	0	5
Izdębno Nowe	2,102	86	9,30	0	2
Izdębno Kościelne	7,598	384	7,29	0	5
Janinów	2,364	525	10,67	0	2
Kady	1,899	570	14,21	0	2
Kałęczyn	1,270	653	12,10	1	5
Kłudno Nowe	1,974	92	6,52	0	5
Kłudno Stare	3,669	178	0,00	0	5
Kłudzienko	1,352	137	5,84	0	5
Kozerki	3,567	605	11,07	0	2
Kozery	3,340	493	15,82	0	2
Kozery Nowe	2,350	181	9,94	0	2
Krasnicza Wola	3,842	326	7,36	0	5
Książenice	6,974	1435	16,66	0	2
Makówka	2,200	301	11,30	0	2
Marynin	2,602	278	18,71	0	2
Mościska	1,142	247	11,34	0	2
Natolin	1,959	534	12,92	0	2
Odrano Wola	2,790	1017	11,50	0	2
Opypy	3,834	768	13,93	0	2
Radonie	2,880	575	15,48	0	2
Szczęsne	2,067	483	16,56	0	2
Tłuste	1,267	184	9,78	0	2
Urszulin	2,390	87	0,00	0	5
Wężyk	3,137	53	7,55	0	5
Władców	1,560	174	10,92	0	2
Wólka Grodziska	1,375	282	7,80	0	3
Zablotnia	3,235	187	1,07	0	5
Zapole	0,430	39	0,00	0	5
Żuków	4,069	143	9,79	0	2
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253,00			3,6
					natężenie problemów - znacząco powyżej średniej
					ponyżej 5,0
			ponyżej 7,6	występuje	natężenie problemów - powyżej średniej
			od 7,6 do 8,3		od 3,6 do 5,0
			ponyżej 8,3	nie występuje	ponyżej 3,6

Źródło: Opracowanie własne

Analiza przestrzenna występowania problemów gospodarczych wskazuje podobnie jak analiza problemów społecznych na koncentrację negatywnych zjawisk w obszarze miejskim gminy i w niektórych sołectwach gminy.

Mapa 3 Natężenie problemów gospodarczych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Uwarunkowania środowiskowe

Na terenie gminy znajdują się obiekty przyrodnicze objęte różnorodnymi formami ochrony ze względu na ich unikatowość, bliskość aglomeracji warszawskiej i zachodzące procesy urbanizacji. Obszary chronione są powiązane z występowaniem ciągu ekologicznego wzdłuż rzek: Mrowna, Rokicianka i Rokitnica. Są one ściśle związane z projektem utworzenia w części powiatu grodziskiego parku krajobrazowego im. J. Chęłmońskiego.³ W celu zachowania mazowieckiego krajobrazu obszar o powierzchni 1.506 ha

³ Miałyby on stanowić kolejne ogniwo w systemie istniejących parków krajobrazowych: bolimowskiego, chojnowskiego i mazowieckiego, tworzących równoleżnikowy ciąg przyrodniczy i korytarz ekologiczny na obszarze Mazowsza, spełniający rolę alternatywnego w stosunku do doliny wiślanej, przebiegający na południe od aglomeracji

południowej części gminy został włączony w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK). W jego skład włączone zostały tereny w promieniu 20 m po obydwu stronach rzeki Rokitnicy na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki. W gminie Grodzisk Mazowiecki w obrębie WOChK wyróżnione zostały trzy strefy:

- strefa szczególnej ochrony ekologicznej, która obejmuje tereny decydujące o potencjale biotycznym obszarów oraz o istotnym znaczeniu dla roślin, grzybów i migracji zwierząt (na terenie miasta pas szerokości 20 m po obu stronach rzeki Rokitnicy, na terenie wsi: Chrzanów Duży i Chrzanów Mały, z zawężeniem w Chrzanowie Dużym od strony zachodniej do linii brzegowej rzeki),
- strefa ochrony urbanistycznej obejmująca wybrane tereny gminy oraz grunty o wzmożonym naporze urbanizacyjnym, posiadające szczególne wartości przyrodnicze, (wsie: Książenice, Opypy, Radonie, Marynin),
- strefa zwykła, obejmująca pozostałe tereny (pozostały obszar).

Malowniczy, typowo mazowiecki krajobraz, urozmaicają niewielkie kompleksy leśne w okolicach wsi Mościska, Marynin i Książenice. Są to głównie lasy mieszane sosnowo -dębowe. Kilka dobrze zachowanych starych parków z bogatym drzewostanem i pomnikowymi okazami drzew możemy znaleźć zarówno na terenie miasta (Park im. hr. Skarbków oraz park otaczający willę „Kaprys”) jak i we wsiach: Adamowizna, Chlebna, Izdebno Kościelne, Kłudno Stare, Kraśnicza Wola, Książenice, Opypy, Radonie, Żuków. Ochroną pomnikową indywidualną oraz grupową w gminie Grodzisk Mazowiecki objęto 88 drzew oraz aleję grabową liczącą 160 sztuk drzew, co daje łącznie 254 drzewa. Ponadto na terenie gminy znajduje się jeden głąz narzutowy objęty ochroną pomnikową. Największą wartość, jako ostoja rzadkich gatunków flory i fauny, mają stawy we wsi Kraśnicza Wola, a także kompleks wchodzący w skład Nadleśnictwa Chojnów, na terenie miejscowości Mościska oraz Makówka.

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Liczba dzikich wysypisk śmieci
- Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu
- Ilość obiektów pokrytych azbestem

Pierwszym ze wskaźników poddanych analizie jest Liczba dzikich wysypisk śmieci w gminie. Dzikie wysypiska śmieci i składowiska śmieci. Główny Urząd Statystyczny za „dzikie wysypisko” uznaje miejsce nieprzeznaczone do składowania odpadów, na którym porzucane są odpady komunalne. W publikacji „Infrastruktura Komunalna w 2012r.” (GUS, Warszawa 2013) podano, że na koniec 2012 r. istniało w Polsce 2334 dzikich wysypisk odpadów, z których 73% znajdowało się na obszarach wiejskich. Było to o 8,1 % mniej niż w roku poprzednim. Jeżeli składowanie odpadów może zagrozić życiu lub zdrowiu wielu osób lub spowodować zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, jest ono wówczas przestępstwem. Problem dzikich składowisk miała rozwiązać ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897 ze zmian.). Na mocy tej ustawy, gminy przejęły od właścicieli nieruchomości obowiązki dotyczące zagospodarowania odpadów. W związku z wdrożeniem ustawy zaistniały jednak różne problemy prawne i faktyczne. Mimo odczuwalnej poprawy sytuacji, problem nielegalnych

warszawskiej i łączący Dolinę Bzury (w rejonie Łęczycy) z Doliną Wisły (w rejonie Góry Kalwarii). Gmina Grodzisk Mazowiecki graniczyłaby na południu z parkiem krajobrazowym im. J. Chełmońskiego.

składowisk nadal istnieje i może stanowić przykład problemów w sferze środowiskowej pozwalających na zakwalifikowanie wybranych obszarów gminy jako tereny zdegradowane. Łącznie odnotowano 15 dzikich składowisk śmieci na terenie gminy. **Najbardziej problemowej sytuacji w tym zakresie są miejscowości Adamowizna (2) oraz Kłudno Stare (12):**

- 1) Adamowizna rejon ul. Niedźwiedziej wzdłuż rzeki, w parku rodziny Chełmońskich
- 2) Kłudno Stare – droga na Karolinę , teren wzdłuż drogi na Staszycę (Błonie), dwa dzikie wysypiska śmieci
- 3) Tereny przy autostradzie A2 – Kłudno Stare
- 4) Łąki ul. Poniatowskiego, teren dawnej Fabryki Szpilek
- 5) Książenice – rejon ul. Pigwowej na granicy z Urszulinem
- 6) Las Makówka

Szczególne natężenie tego problemu widać w sołectwie Kłudno Stare i Adamowizna (zdjęcia).

Zdjęcie 1 Dzikie wysypiska śmieci w sołectwach Kłudno Stare i Adamowizna

Źródło: Opracowanie własne

Stan jakości powietrza na terenie Gminy zanalizowano na podstawie danych publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie za 2014 wskazano wyniki modelowania matematycznego immisji dla wybranych zanieczyszczeń powietrza. Średnie stężenie PM10 rok dla gminy za 2014 rok wynosi 19 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$], natomiast max. dla Gminy 31 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]. **Na obszarze całej gminy notuje się poziom przekroczenia poziomów dopuszczalnych benzo(a)pirenu średnia dla gminy wynosi 1,7 [ng/m^3], max. dla Gminy 3,7 [ng/m^3].** Przekroczenie stężenia dopuszczalnego poziomu substancji szkodliwych w powietrzu powoduje konieczność zachowania szczególnej ostrożności przede wszystkim kobiet w ciąży, dzieci i seniorów, a także osób z chorobami układu krążenia. **Z uwagi na to, że wskaźnik odnosi się do całego obszaru gminy nie dokonano finalnej identyfikacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oparciu o ten wskaźnik.**

Wskaźnikiem obrazującym skalę problemów środowiskowych jest występowanie budynków pokrytych azbestem⁴. Z Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego⁵ wynika, że na Mazowszu znajdowało się 1 695 164 Mg⁶. Najwięcej wyrobów zawierających azbest zabudowana była w budynkach mieszkalnych i inwentarskich (1 573 025 Mg). Na tle regionu Powiat grodziski i gmina Grodzisk Mazowiecki plasuje się na średnim poziomie zagrożenia w skali regionu. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu nie przekracza 40 tys. Mg, co w stosunku do najbardziej problemowych obszarów tj. m. st. Warszawy (88 894 Mg), powiat radomski (86 991 Mg), może napawać optymizmem. **Poziom ten jest jednak dziesięciokrotnie wyższy niż średnia wojewódzka, średnio w każdej gminie na Mazowszu jest bowiem 3 tys. t (Mg) azbestu.** Dowodem na szczególne znaczenie problemu azbestu dla gminy jest corocznie realizowany ze środków gminnych Program dofinansowanie do utylizacji azbestu⁷. Dane statystyczne potwierdzają problem braku systemowego podejścia do problemu usuwania i utylizacji azbestu na poziomie gminy. Grodzisk Mazowiecki opracował w 2008 r. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki. Istotnym problem dla mieszkańców są wysokie koszty utylizacji⁸. Analiza dostępnych danych wskazuje, że 44% spośród zinwentaryzowanych pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych znajduje się na terenie miasta Grodzisk Mazowiecki, a pozostałe 56% na terenie wiejskim gminy. Największa ilość płyt azbestowo-cementowych (ponad 1.500 m²) znajduje się przy ul. 3-go Maja, Bałtyckiej, Montwiłła, Nadarzyńskiej, Radońskiej i Traugutta. Stanowią one ponad 21% łącznej ilości płyt azbestowo-cementowych na terenie miasta.

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania środowiskowe przedstawiała się następująco: **4 punkty (kolor czerwony)**. Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: **2 punkty (kolor żółty)**, **1 punkt (kolor zielony)**. Index obejmował odstępstwa od średniej wartości dla Gminy w ramach danego wskaźnika składowego.

⁴ Azbest, to grupa nieorganicznych, metamorficznych minerałów o strukturze włóknistej, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali (magnezu, wapnia, sodu, żelaza). Azbesty podzielono umownie na: azbesty właściwe, wśród których wyróżnia się sześć minerałów azbestowych z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amozyt, termolit, aktynolit, antofilit), minerały azbestopodobne (attapulgit, sepiolit, talk włóknisty, wollastonit, serpentynit włóknisty, antygoryt włóknisty oraz zeolity włókniste). Charakterystyczne cechy azbestu to wysoka wytrzymałość mechaniczna, elastyczność, miękkość, sprężystość, możliwość przędzenia, lekkość, odporność na działanie czynników chemicznych i biologicznych, niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne, mrozoodporność, a przede wszystkim duża odporność na działanie wysokich temperatur i niepalność. W temperaturze 350°C wytrzymałość mechaniczna włókien azbestu spada jedynie o 20%, co spowodowane jest częściowym odparowaniem wody – po wystudzeniu i przyjęciu wody z otoczenia włókna wracają do stanu pierwotnego. Dopiero w temperaturze ponad 700°C woda zupełnie odparowuje i włókna azbestowe nieodwracalnie tracą elastyczność i zaczynają się kruszyć.

⁵ Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2007.

⁶ 1 Mg (Megagram) = 1 t

⁷ Zobacz. <http://www.grodzisk.pl/wymiana-i-utylizacja-azbestu.html>

⁸ Z informacji udzielonych przez kierownika Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Sierpcu wynika, że koszt utylizacji 1 tony azbestu w ZGM w Sierpcu wynosi 360 zł netto. Do kosztu utylizacji należy doliczyć koszty zdejmowania azbestu z dachu i koszty transportu odpadów samochodami posiadającymi odpowiednie certyfikaty ADR. Koszt utylizacji 1 tony azbestu wskazany przez firmę RAMID Sp. j. świadczącą usługi w zakresie utylizacji azbestu wynosi od 490 zł do 990 zł. Cena obejmuje transport i utylizację na składowisku (bez demontażu). Na podstawie powyższych danych przyjąć można, że łączny koszt demontażu, zabezpieczenia, transportu oraz utylizacji na składowisku 1 tony azbestu wynosi 1500 zł, z czego ok. 500 zł stanowić będzie sama utylizacji w specjalistycznym zakładzie utylizacji odpadów.

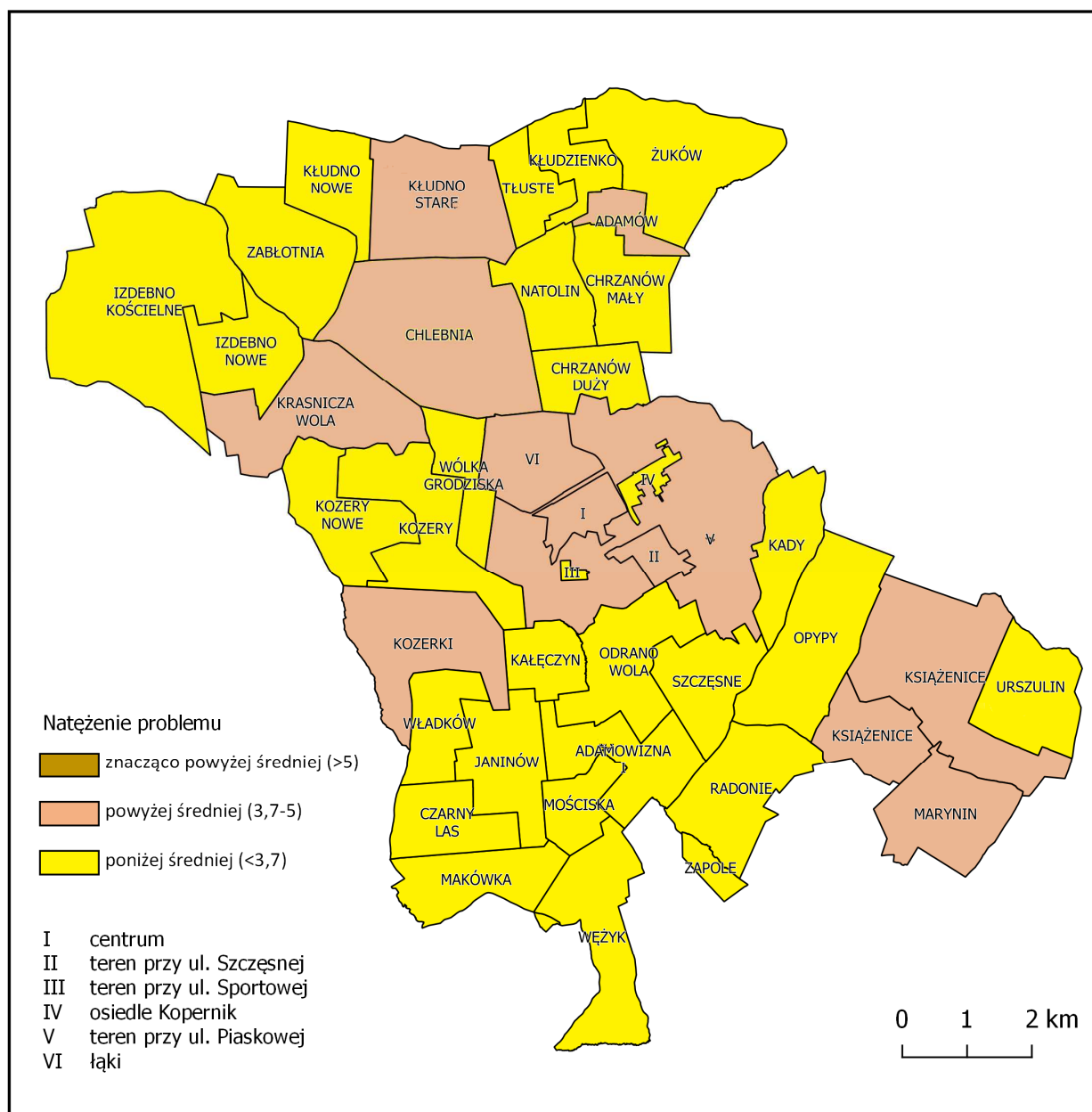
Tabela 5 Natężenie problemów środowiskowych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Liczba dzikich wysypisk śmieci w 2015 roku	Liczba obiektów pokrytych azbestem w 2015 roku	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania środowiskowe
Adamowizna	2,502	984	2	22	8
Adamów	0,819	36	1	4	5
Chlebnia	6,127	395	0	26	5
Chrzanów Duży	1,564	306	0	12	2
Chrzanów Mały	2,150	364	0	9	2
Czarny Las	1,769	413	0	3	2
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	0	268	5
Grodzisk Mazowiecki — CENTRUM	0,879	4757	0	80	5
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798	0	47	5
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	0	9	2
Grodzisk Mazowiecki — OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	0	6	2
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	0	0	2
Grodzisk Mazowiecki — ŁĄKI	2,003	2960	0	103	5
Izdębno Nowe	2,102	86	0	10	2
Izdębno Kościelne	7,598	384	0	44	5
Janinów	2,364	525	0	6	2
Kady	1,899	570	0	11	2
Kałęczyn	1,270	653	0	13	2
Kłudno Nowe	1,974	92	0	13	2
Kłudno Stare	3,669	178	5	22	8
Kłudzienko	1,352	137	0	2	2
Kozerki	3,567	605	0	30	5
Kozery	3,340	493	0	7	2
Kozery Nowe	2,350	181	0	7	2
Krasnicza Wola	3,842	326	0	22	5
Książenice	6,974	1435	2	18	5
Makówka	2,200	301	0	12	2
Marynin	2,602	278	1	4	5
Mościska	1,142	247	0	6	2
Natolin	1,959	534	0	9	2
Odrano Wola	2,790	1017	0	18	2
Opypy	3,834	768	0	18	2
Radonie	2,880	575	0	12	2
Szczęsne	2,067	483	0	2	2
Truste	1,267	184	0	6	2
Urszulin	2,390	0	0	22	5
Wężyk	3,137	53	0	3	2
Władków	1,560	174	0	3	2
Wólka Grodziska	1,375	282	0	3	2
Zabłotnia	3,235	187	0	13	2
Zapole	0,430	39	0	10	2
Zuków	4,069	143	0	18	2
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253,00			3,7
			występuje	powyżej 21	natężenie problemów - znacząco powyżej średniej powyżej 5
				od 21 do 20	natężenie problemów - powyżej średniej od 3,7 do 5
			nie występuje	poniżej 20	poniżej średniej od 0 do 3,7

Źródło: Opracowanie własne

Tabelarycznie zestawienie wyników analizy wskaźników, które posłużyły do delimitacji obszaru rewitalizacji odnosząc się do uwarunkowań środowiskowych zostały zaprezentowane na mapie.

Mapa 4 Natężenie problemów środowiskowych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

Gmina administracyjnie wchodzi w skład województwa mazowieckiego i położona jest w zachodniej części aglomeracji warszawskiej (zachodnie pasmo aglomeracji, tj. pasmo pruszkowskie), do której wchodzi wszystkie miasta dawnego województwa warszawskiego tworzące silnie powiązany funkcjonalnie

organizm przestrzenny. Jest to Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW), który obejmuje jednostki osadnicze w odległości do 30 km od granic administracyjnych miasta, ale poza pierścieniem obejmującym gminy bezpośrednio z nim sąsiadujące. Zbiegające się w OMW korytarze drogowe i kolejowe tworzą wraz z lotniskami w Warszawie i Modlinie, istotny w skali kraju oraz Europy, węzeł transportowy wpisujący się w Transeuropejską Sieć Transportową TEN-T. Duże znaczenie dla rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki ma jej usytuowanie blisko głównych szlaków komunikacyjnych kraju i liczących się centrów ekonomiczno-gospodarczych.

Atutem Grodziska Mazowieckiego jest czytelny układ przestrzenny. Linia kolejowa dzieli gminę na dwie strefy różniące się typem zabudowy i przeznaczeniem gruntów. Część północna użytkowana jest głównie rolniczo i przemysłowo, ale wraz z rozwojem miasta, w coraz większym stopniu zmienia swoją funkcję rolniczą na przemysłową. Brak jest na tym obszarze większych skupisk leśnych, ale za to obficie występują stawy powstałe w dawnych wyrobiskach glinianych (Natolin, Chrzanów, Kraśnica Wola) z typową roślinnością szuwarową. Południowa część gminy, atrakcyjniejsza pod względem przyrodniczym coraz rzadziej użytkowana jest rolniczo. Gmina Grodzisk Mazowiecki podlega znacznym tendencjom urbanizowania – jest atrakcyjnym obszarem rozwoju zabudowy mieszkaniowej cieszącym się dużym zainteresowaniem inwestorów.

Położenie jest niezwykle ważnym punktem odniesienia, warunkującym rozwój i określającym wyzwania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Duża liczba mieszkańców aglomeracji, zgromadzonej na stosunkowo niewielkim obszarze, to olbrzymi lokalny rynek zbytu. Mieszkańcy mają dostęp do warszawskiego rynku pracy (i relatywnie wysokich dochodów), rynku towarów i usług oferowanych przez Warszawę – głównie intelektualnych (uczelnie, centra badawcze) i komunikacyjnych. Otoczenie Warszawy staje się rynkiem usług rekreacyjnych, związanych nie tylko z wypoczynkiem weekendowym, ale i sprzedażą terenów pod budownictwo mieszkaniowe. Grodzisk Mazowiecki wykorzystuje tzw. miękkie szanse rozwoju, zwłaszcza w zakresie ducha przedsiębiorczości, związanego nie tylko z chłonnością rynku, ale również potencjalnymi możliwościami kontaktów, również międzynarodowych (korzyści marketingowe), poziomem uzyskiwanych dochodów oraz poziomem wykształcenia⁹.

Obecna struktura przestrzenna miasta ukształtowana została przez jego historyczny rozwój. Układ przestrzenny miasta, podobnie jak całej gminy, wyznacza linia kolejowa, która dzieli miasto na dwie strefy różniące się typem zabudowy i przeznaczeniem gruntów. Część południowa Grodziska Mazowieckiego posiada wyraźne wyodrębnione centrum (plac-deptak) z najbliższym otoczeniem, w którym koncentruje się życie mieszkańców, gdzie zgromadzone są obiekty gastronomiczne, handlowe i rozrywkowe oraz osiedla mieszkaniowe. Część północna miasta użytkowana jest głównie przemysłowo. Funkcjonalizacja układu przestrzennego miasta nastąpiła już w latach 90. XX wieku. W dokumentach planistycznych obowiązujących w tym czasie w gminie wydzielono 5 stref funkcjonalnych, które uwarunkowały współczesny układ przestrzenny miasta: strefa śródmiejska, strefa mieszkaniowo – usługowa (północna, południowa, wschodnia i zachodnia), strefa ekologiczną (okolice rzeki Mrowny, Rokicianki, wschodnia część miasta pomiędzy zainwestowanymi obszarami Grodziska Mazowieckiego i Milanówka), strefa produkcyjno – usługowa (północna, zachodnia) oraz strefa obsługi technicznej miasta. W ten sposób ukształtowane zostały strefy: przemysłowo-składowa (część północna) oraz dzielnice mieszkaniowe (zachodnia i wschodnia część miasta), przy czym nie uciążliwe dla otoczenia zakłady pracy usytuowane są również w osiedlach mieszkaniowych. Rekonstrukcja przestrzeni miejskiej doprowadziła również do pojawienia się stref społecznych, związanych ze zróżnicowaniem charakteru zabudowy i standardu

⁹ G. Kaliński, *Mazowsze. Tradycja i współczesność*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 1999, s.89-100.

mieszkaniowego w zależności od form budownictwa (komunalne, zakładowe, spółdzielcze, indywidualne). Zwarta zabudowa mieszkaniowa występująca głównie w centrum miasta ma w zdecydowanej większości charakter niskiej zabudowy pierzejowej z usługami w parterze budynków. Oddalając się od ścisłego centrum, zabudowa zmienia swój charakter – przechodząc w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, poprzecinaną terenami zabudowy wielorodzinnej. Rozwiązania architektoniczne i urbanistyczne są charakterystyczne dla okresu powstania poszczególnych zespołów zabudowy i osiedli. Struktura przestrzenna usług komercyjnych, infrastruktury ekonomicznej i administracji w mieście składa się: z dużego skupiska usług i instytucji w śródmieściu, związanych z nim ciągów usługowych (głównie wzdłuż ulic: 11-go Listopada, Królewskiej, Sienkiewicza i Żyrardowskiej) oraz z mniejszych zespołów i ciągów usług w osiedlach mieszkaniowych. Poza zasięgiem tej struktury pozostaje część terenów mieszkaniowych, głównie osiedli zabudowy jednorodzinnej oraz skupisk zabudowy jednorodzinnej w południowo-zachodniej części miasta.

Bardzo wymownym wyrazem przemian funkcjonalnych terenów miasta i gminy są przekształcenia dokonujące się w obrębie terenów przemysłowych, w postaci zmiany ich wielkości i lokalizacji w obrębie miasta. Wyraźnie widoczne jest przemieszczanie zakładów przemysłowych z centrum do specjalnie w tym celu tworzonych stref przemysłowych. Główne zakłady przemysłowe w mieście funkcjonują na północy i zachodzie Grodziska Mazowieckiego w dwóch zwartych kompleksach przestrzennych. Północny kompleks ma swoją kontynuację funkcji przemysłowej we wsi Natolin, graniczącej od północy z terenami przemysłowymi miasta. Zagospodarowanie pozostawionych po przemyśle terenów wymaga zaangażowania znacznych środków na przekształcenie i odnowienie bazy ekonomicznej miasta lub też na stworzenie nowego wizerunku obszarów zajmowanych przez nieistniejącą już działalność. Dobrym przykładem takich działań jest zmiana funkcji terenów dawnego placu targowego przy ul. Montwiłła (gdzie stworzono strefę aktywności gospodarczej jako nowoczesnego miejsca do prowadzenia działalności biznesowej o zasięgu ponadlokalnym oraz wybudowano nowoczesnie wyposażone Targowisko Miejskie wraz z infrastrukturą towarzyszącą), czy zagospodarowanie terenu poprzemysłowego po Fabryce Tkanin Technicznych przy ul. Spółdzielczej (na którym powstał budynek Centrum Kultury).

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalne dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i rejestru zabytków na 1 km²)
- Wskaźnik objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Wskaźnik liczby zdarzeń drogowych.

Pierwszym z analizowanych wskaźników jest liczba zabytków na 1 km². **W 2015 roku najwięcej zabytków, ujętych w gminnej ewidencji zabytków i wojewódzkim rejestrze zabytków, znajdowało się w części miejskiej gminy – Mieście Grodzisk Mazowiecki.** Było to wówczas 84 zabytków nieruchomych na 119 wszystkich. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęty wskaźnik jako obszary bardziej problemowe wskazuje te, na których występuje wyższy stopień zagęszczenia zabytkami. Pełne i harmonijne wykorzystanie zasobów kulturowych danego obszaru stanowi podstawową przesłankę rozwoju lokalnego opartego na czynnikach endogenicznych. Wśród czynników rozwoju lokalnego wyodrębnić można czynniki „twarde”, czyli wymierne oraz te „miękkie” niemierzalne lecz równie istotne dla społeczności lokalnej. Pośród nich wskazać należy intensywność, różnorodność i jakość działań w dziedzinie kultury. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że dziedzictwo kulturowe pomaga bowiem zrozumieć nas samych i w czym staje się inspiracją do nowego.

Na tym terenie znajduje się, m.in. kościół parafialny pw. św. Anny, pl. Zygmunta Starego z XVII-XIX, ufundowany w 1687 r. przez Wojciecha Mokronoskiego, kasztelana rawskiego. W wystroju wewnętrznym kościoła p.w. św. Anny znajduje się wyposażenie renesansowe i barokowe z XVII i XVIII w., w skład którego wchodzi obrazy autorstwa Filipa Castaldiego. Kolejnym istotnym dla mieszkańców elementem materialnego dziedzictwa kulturowego jest dawny dworzec kolei warszawsko-wiedeńskiej w Grodzisku Mazowieckim. Obiekt wzniesiony w 1846 roku w stylu romantycznym jako dworzec, zwany wówczas foxalem drogi żelaznej warszawsko-wiedeńskiej. W latach 50-tych XIX wieku nazwano go domem gościnnym. W końcu XIX wieku wzmiankowany jest jako willa Foksal w Grodzisku. W jej otoczeniu znajduje się stara powozownia oraz zabytkowy park ze stawem i rzezbami.

Zdjęcie 2 Zabytki Grodziska Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

Część obiektów zabytkowych pogrążyła się w ruinę i wymaga działań restauracyjnych. Przykładem takiego obiektu jest Willa „Kaprys” wraz z budynkiem gospodarczym w zespole willowym „Kaprys” i nieużytkowanym budynkiem gospodarskim. Willa „Kaprys” została wybudowana w 1886 roku. Grodziska legenda głosi, że postawił ją rosyjski generał dla swej kochanki, spełniając w ten sposób jej kaprys.

Zdjęcie 3 Zabytki Grodziska Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

Willi „Niespodzianka” stanowi jeden z najpiękniejszych zabytków Grodziska Mazowieckiego i interesujące zastosowanie stylu secesyjnego w architekturze, **bez wykorzystania na potrzeby kultury i kapitalnego remontu, w niedługim czasie może odejść w zupełne zapomnienie**. Dalsze zwlekanie z przeprowadzeniem prac remontowych na terenie obiektu może przyczynić się w niedalekiej perspektywie do wyburzenia tego unikatowego zabytku na terenie miasta. Wraz z nim zniknie również historia osób związanych z Willą. Ważny dla społeczności lokalnej obiektem jest dom z ogrodem przy ul. Kilńskiego 12. Budynek jest dwukondygnacyjny, niepodpiwniczony, przykryty płaskim dachem dwuspadowym. Od strony zachodniej znajdują się dwa małe symetryczne balkoniki. Obecnie budynek jest zaniedbany i

wymaga szybkiego remontu z uwagi na zagrożenie dla mieszkańców oraz przykład niszczonego dziedzictwa materialnego ważnego dla mieszkańców.

Zdjęcie 4 Zabytki Grodziska Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie miejscowości **Łąki** znajduje się założony w 1780 r. cmentarz żydowski. Obiekt wpisany został do rejestru zabytków 1996 roku. Na jego dzisiejszym terenie znajduje się 277 zabytkowych nagrobków. Do 1941 r. stanowił miejsce pochówku Żydów mieszkających w Grodzisku i okolicach. Wraz z bramą wejściową przy cmentarzu żydowskim stanowi dorobek kultury materialnej.

Zdjęcie 5 Zabytki Grodziska Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

Do obszarów z nawarstwieniem problemów zaliczyć należy również **Kłudno Stare** z Podworskim parkiem z II połowy XIX wieku i **Adamowiznę** – gdzie znajduje się opuszczony zabytkowy dworek rodziny Chełmońskich. Park w zespole dworskim w Starym Kłudnie jest obecnie zaniedbany i nie zachował pierwotnego charakteru.

Zdjęcie 6 Dworek rodziny Chełmońskich i park w Kłudnie Starym

Źródło: Opracowanie własne

Pomimo niekwestionowanego potencjału walorów krajoznawczych i dziedzictwa kulturowego Adamowizny, miejscowość nie jest dobrze znana ani społeczności lokalnej, ani turystom. Brakuje w „Chelmoniach” renomowanej instytucji, która stworzyłaby warunki dla rozwoju turystyki i umożliwiłaby odwiedzającym Adamowiznę poznanie historii i zasobów naturalnych tego terenu. Badania terenowe prowadzone na potrzeby prac diagnostycznych pozwalają na stwierdzenie, że ekspertyzy stanu dworku i jego otoczenia pokazuje, że wymaga on realizacji szeregu prac rewaloryzacyjnych, tak aby mógł on pełnić funkcje publiczne. Dworek, po zaadaptowaniu na potrzeby kulturalne, stałby się oprócz miejsca kultywowania tradycji i pamięci Rodziny Chelmońskich, miejscem animacji kultury na terenie jednej z większych miejscowości wiejskich w gminie Grodzisk Mazowiecki. **Obszarami gdzie występuje szczególne nawarstwienie problemów jest obszar centrum miasta gdzie zlokalizowanych jest 36% wszystkich zabytków w gminie (44).** Występowanie zabytków na terenie obszaru zdegradowanego wiąże się najczęściej z koniecznością dodatkowych nakładów na utrzymanie infrastruktury. Na podstawie wyników badań społecznych prowadzonych z mieszkańcami należy wskazać ten element jako taki który warunkuje występowanie problemów w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym (zły stan zabytków podawany jak problem specyficzny dla obszaru przez 30,0% ankietowanych). Obiekty zabytkowe są ważne dla społeczności lokalnej lecz najczęściej zaniedbane i wymagające remontów lub modernizacji. Dzięki realizacji działań rewitalizacyjnych obszar zdegradowany zostanie przekształcony, niejako wprowadzony na powrót do „tkanki społecznej gminy”.

Wskaźnik objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazuje na występowanie problemu jakim jest brak obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania. Wskaźnik został przyjęty dla zobrazowania natężenia problemów zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych z uwagi na wskazywane w badaniach jakościowych z mieszkańcami wyniki wskazujące na problem jakim jest brak spójnej wizji rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego obszaru zamieszkania. Polityka przestrzenna gmin dla obszarów nieobjętych miejscowymi planami realizowana jest w drodze wydawania decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego. W takim przypadku źródłem konfliktów przestrzennych może być występowanie na danym obszarze wielu różnych możliwości zagospodarowania lub/i wielu różnych interesów i celów, w tym związanych z użytkowaniem dóbr środowiskowych. **Oprócz zagrożeń związanych ze stanem środowiska naturalnego w literaturze przedmiotu wskazuje się również na niebezpieczeństwa wynikające z niekontrolowanego rozwoju budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego oraz presji na przekształcenie cennych przyrodniczo obszarów w tereny zabudowane, bez uwzględniania właściwych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej.** Wskaźniki pokrycia planistycznego obowiązującymi planami miejscowymi w województwach w 2013 r. pokazują, że województwo mazowieckie pokryte miejscowymi planami w 29,9%. **Obszary problemowe w tym obszarze obejmują sołectwa: Adamów, Izdebno Nowe, Izdebno Kościelne,**

Wężyk, Włdków, Żuków oraz Urszulin. Występowanie problemu wskazano w sposób częściowy w szczególności w sołectwie Kłudno Stare. Na obszarze gminy Grodzisk Mazowiecki w chwili obecnej obowiązuje 50 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zajmują one łącznie ok. 4710 ha co stanowi około 43,9% powierzchni gminy. W chwili obecnej trwa sporządzanie 36 planów miejscowych o łącznej powierzchni 2284 ha co stanowi ok. 21,3% powierzchni gminy. Wskaźnik pokrycia planistycznego obowiązującymi planami miejscowym w gminie jest zatem wyższy niż średnia dla woj. mazowieckiego.

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym problemy techniczne jest **liczba zdarzeń drogowych**. Wskaźnik ten mierzony jest na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji i Straży Miejskiej za 2015 rok. Miasto podejmuje szereg działań mających na celu przeciwdziałanie tym problemom, w szczególności realizowane są modernizacje oznakowania pionowego i poziomego uwzględniającego m.in. tzw. akustyczne progi zwalniające, dodatkowo zostaną zamontowane kamery na każdym z pasów w dwóch kierunkach, zmieni się także na bardziej czytelne i widoczne oznaczenie samego tunelu na pewno w ten sposób znacznie zwiększy się bezpieczeństwo w ruchu drogowego. Dane zżerane na potrzeby opracowania Programu wskazują, że łącznie w gminie do 812 zdarzeń drogowych. Średnia liczba zdarzeń na gminę wynosi 18. **Obszarami szczególnie narażonymi na występowanie problemów w tym obszarze są tereny miasta (centrum, teren przy ul. Szczęsnej, teren przy ul. sportowej, teren osiedle Kopernik, przy ul. Piaskowej oraz osiedle Łąki.**

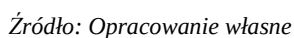
Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne przedstawiała się następująco: **4 punkty (kolor czerwony)**. Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: **2 punkty (kolor żółty)**, **1 punkt (kolor zielony)**. Index obejmował odstępstwa od średniej wartości dla Gminy w ramach danego wskaźnika składowego.

Tabela 6 Natężenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków na 1 km2) w 2015 roku TERENY MIEJSKIE	Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków na 1 km2) w 2015 roku TERENY WIEJSKIE	Wskaźnik objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2015 roku	Ilość zdarzeń drogowych w 2015 roku	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne
Adamowizna	2,502	984	nie dotyczy	80,00	częściowo	14	7
Adamów	0,819	36	nie dotyczy	0,00	nie	4	6
Chlebnia	6,127	395	nie dotyczy	0,49	tak	11	3
Chrzanów Duży	1,564	306	nie dotyczy	0,00	tak	11	3
Chrzanów Mały	2,150	364	nie dotyczy	0,00	tak	10	3
Czarny Las	1,769	413	nie dotyczy	0,00	tak	5	3
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	2,90	nie dotyczy	tak	71	6
Grodzisk Mazowiecki — CENTRUM	0,879	4757	50,08	nie dotyczy	tak	194	9
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798	6,90	nie dotyczy	tak	17	4
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	0,00	nie dotyczy	tak	6	3
Grodzisk Mazowiecki — OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	5,00	nie dotyczy	tak	63	6
Grodzisk Mazowiecki — TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	0,00	nie dotyczy	tak	3	3
Grodzisk Mazowiecki — ŁĄKI	2,003	2960	2,00	nie dotyczy	tak	43	6
Izdebnó Nowe	2,102	86	nie dotyczy	0,00	nie	17	6
Izdebnó Koscielne	7,598	384	nie dotyczy	0,79	nie	5	7
Janinów	2,364	525	nie dotyczy	0,00	tak	4	3
Kady	1,899	570	nie dotyczy	0,00	nie	4	6
Kałęczyn	1,270	653	nie dotyczy	0,00	tak	9	3
Kłudno Nowe	1,974	92	nie dotyczy	0,00	nie	2	6
Kłudno Stare	3,669	178	nie dotyczy	1,60	częściowo	3	7
Kłudzienko	1,352	137	nie dotyczy	0,74	nie	37	10
Kozarki	3,567	605	nie dotyczy	0,00	nie	9	6
Kozery	3,340	493	nie dotyczy	0,00	nie	0	6
Kozery Nowe	2,350	181	nie dotyczy	0,00	nie	6	6
Krasnica Wola	3,842	326	nie dotyczy	0,52	nie	28	10
Książenice	6,974	1435	nie dotyczy	0,14	tak	8	3
Makówka	2,200	301	nie dotyczy	0,45	nie	12	6
Marynin	2,602	278	nie dotyczy	0,38	tak	13	3
Mościska	1,142	247	nie dotyczy	0,00	tak	51	6
Natolin	1,959	534	nie dotyczy	0,51	tak	18	5
Odrano Wola	2,790	1017	nie dotyczy	0,00	tak	7	3
Opypy	3,834	768	nie dotyczy	0,52	tak	3	4
Radonie	2,880	575	nie dotyczy	1,04	tak	4	4
Szczęsne	2,067	483	nie dotyczy	0,00	tak	72	6
Truste	1,267	184	nie dotyczy	0,00	częściowo	1	4
Urszulín	2,390	87	nie dotyczy	0,00	nie	0	6
Wężyk	3,137	53	nie dotyczy	0,00	nie	0	6
Władków	1,560	174	nie dotyczy	0,00	nie	0	6
Wólka Grodziska	1,375	282	nie dotyczy	0,00	nie	4	6
Zabłotnia	3,235	187	nie dotyczy	0,62	tak	5	4
Zapole	0,430	39	nie dotyczy	0,00	nie	25	9
Żuków	4,069	143	nie dotyczy	1,72	nie	0	7
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253,00	9,55	2,44		18	5,3
							natężenie problemu - znacząco powyżej średniej powyżej 7,00
			poniżej 6,5	poniżej 0,5	tak	poniżej 18	natężenie problemu - powyżej średniej od 6 do 7
			od 6,5 do 9,55	od 0,5 do 2,49	częściowo	od 18 do 23	poniżej średniej 6
			powyżej 9,56	powyżej 2,5	nie	powyżej 23	

Źródło: Opracowanie własne

Analiza przestrzenna natężenia problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej pokazana została na mapie obejmującej jednostki urbanistyczne gminy.

Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji **podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.** Analiza obejmowała ocenę wartości wskaźników na podstawie danych zebranych z miejskich instytucji i udostępnionych przez podmioty publiczne w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

- Wskaźnik gęstości zaludnienia (osoby/km²)
- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców

- Liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców
- Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu Alkoholizmu na 100 mieszkańców
- Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego w latach 2014-2015

Analiza danych statystycznych pozwoliła na wskazanie dwóch wskaźników pozwalających ocenić natężenie negatywnych zjawisk w **sferze gospodarczej**:

- Poziom aktywności gospodarczej (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych/100 mieszkańców)
- koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.).

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze środowiskowej** dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Liczba dzikich wysypisk śmieci
- Ilość obiektów pokrytych azbestem

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej** dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i rejestru zabytków na 1 km²)
- Wskaźnik objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Wskaźnik liczby zdarzeń drogowych.

Na podstawie oceny analizy wskazano obszary potencjalnie predysponowane do wyznaczenia w ramach **obszaru zdegradowanego** na podstawie oceny wartości Index of Multiple Deprivation dla danej sfery oddziaływania. **Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation** przedstawiała się następująco: **4 punkty (kolor czerwony)**. Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: **2 punkty (kolor żółty)**, **1 punkt (kolor zielony)**. Index obejmował odstępstwa od średniej wartości dla Miasta i Gminy w ramach danego wskaźnika składowego. **Obszar zdegradowany** został zidentyfikowany jako obszar koncentrujący się natężeniem negatywnych zjawisk społecznych (co najmniej na poziomie średnim), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej (co najmniej na poziomie średnim). Na poniższej tabeli pokazano tabelaryczne zestawienie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego.

Tabela 7 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki

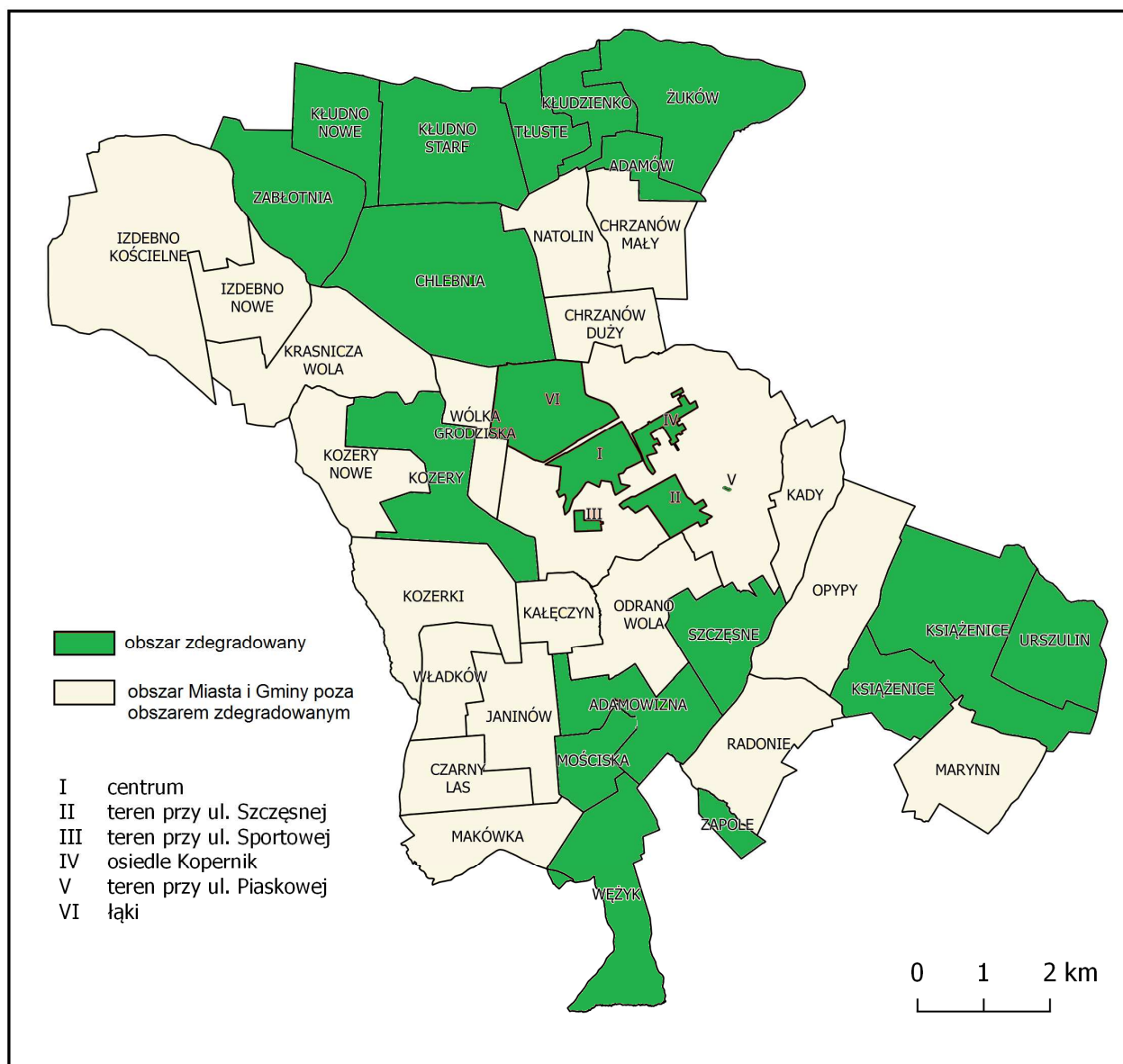
Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania społeczne	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania gospodarcze	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania środowiskowe	Index of Multiple Deprivation - uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	Index of Multiple Deprivation - łącznie wszystkie uwarunkowania OBSZAR ZDEGRADOWANY
Adamowizna	2,502	984	12	5	8	7	
Adamów	0,819	36	21	5	5	6	
Chlebna	6,127	395	18	5	5	3	
Chrzanów Duży	1,564	306	11	2	2	3	
Chrzanów Mały	2,150	364	17	2	2	3	
Czarny Las	1,769	413	18	2	2	3	
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655	9	5	5	6	
Grodzisk Mazowiecki - CENTRUM	0,879	4757	21	8	5	9	
Grodzisk Mazowiecki - TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798	19	5	5	4	
Grodzisk Mazowiecki - TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249	12	5	2	3	
Grodzisk Mazowiecki - OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319	12	8	2	6	
Grodzisk Mazowiecki - TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0	12	5	2	3	
Grodzisk Mazowiecki - ŁĄKI	2,003	2960	18	5	5	6	
Izdebnó Nowe	2,102	86	9	2	2	6	
Izdebnó Kociele	7,598	384	9	5	5	7	
Janinów	2,364	525	12	2	2	3	
Kady	1,899	570	8	2	2	6	
Kałęczyn	1,270	653	6	5	2	3	
Kłudno Nowe	1,974	92	16	5	2	6	
Kłudno Stare	3,669	178	19	5	8	7	
Kłudzienko	1,352	137	21	5	2	10	
Kozierki	3,567	605	10	2	5	6	
Kozery	3,340	493	13	2	2	6	
Kozery Nowe	2,350	181	10	2	2	6	
Krasnicza Wola	3,842	326	9	5	5	10	
Książenice	6,974	1435	12	2	5	3	
Makówka	2,200	301	10	2	2	6	
Marynin	2,602	278	9	2	5	3	
Mościska	1,142	247	15	2	2	6	
Natolin	1,959	534	11	2	2	5	
Odrano Wola	2,790	1017	8	2	2	3	
Opypy	3,834	768	9	2	2	4	
Radonie	2,880	575	9	2	2	4	
Szczęsne	2,067	483	12	2	2	6	
Tłuste	1,267	184	13	2	2	4	
Urszulin	2,390	87	21	5	5	6	
Weżyk	3,137	53	16	5	2	6	
Władków	1,560	174	10	2	2	6	
Wólka Grodziska	1,375	282	13	3	2	6	
Zablotnia	3,235	187	16	5	2	4	
Zapole	0,430	39	15	5	2	9	
Żuków	4,069	143	12	2	2	7	
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253					
	48,38	17 256,00					
	45,07%	40,84%					

OBSZAR ZDEGRADOWANY: Obszar koncentrujący się natężeniem negatywnych zjawisk społecznych (co najmniej na poziomie średnim), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej (co najmniej na poziomie średnim).

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany Miasta i Gminy na podstawie analizy wskaźnikowej obejmuje 48 ha i 17 256 mieszkańców, co stanowi odpowiednio 45% powierzchni Miasta i Gminy oraz 40% ludności Miasta i Gminy. Obszar zdegradowany został zaprezentowany przestrzennie na poniższej mapie:

Mapa 6 Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Wynik analizy pokazał, że obszar zdegradowany wykracza poza dopuszczalne ograniczenia terytorialne wskazane w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. **Finalna delimitacja obszaru zdegradowanego uwzględniła konsultacje społeczne i pracę Zespołu ds. rewitalizacji.** Takie podejście było zgodne z oczekiwaniami mieszkańców oraz zgłoszonymi przez nich wnioskami. Na obszarze tym, w oparciu o subiektywne oceny mieszkańców oraz obiektywne wskaźniki ilościowe wyznaczone zostały obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji. Na posiedzeniu Zespołu ds. rewitalizacji dokonano **analizy wyników badań społecznych i potencjału obszaru rewitalizacji** wskazując konieczność wprowadzenia do obszaru szczególnie niezamieszkałych terenów Gminy, które generują największe problemy również w sferze technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. **Uwzględniono wyniki badań społecznych z mieszkańcami polegające na ocenie członków zespołu ds. rewitalizacji i przyznawaniu punktów w ramach oceny.** Obszary zdegradowane leżące poza ścisłym Centrum potraktowane zostały jako motory rozwoju – dlatego wskazano, że powinny rozwijać się dzięki skoncentrowanemu wsparciu z poziomu miasta, przeciwdziałać zjawiskom kryzysowym na

zdiagnozowanych obszarach przez integrację działań przestrzennych, społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Obszary te muszą być postrzegane jako atrakcyjne obszary do życia, inwestowania oraz dobrej organizacji przestrzennej. **Narzędziem pracy zespołu ds. rewitalizacji był model taksonomiczny do wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ocenie poddano jedynie te jednostki urbanistyczne, które obejmowały obszar zdegradowany.** Model taksonomiczny stanowił narzędzie do analitycznej oceny zgromadzonych danych na etapie analizy obszaru Gminy i wyników konsultacji społecznych. Oceniono w nim pięć kluczowych obszarów towarzyszących wyznaczaniu obszaru rewitalizacji i późniejszej realizacji działań rewitalizacyjnych: efektywność, otoczenie instytucjonalne, regulacyjne, współpracę i dystrybucję środków pomocowych:

- **Efektywność** – efektywność przeanalizowana została pod kątem stosunku kosztów i nakładów poniesionych przez wnioskodawcę projektu rewitalizacyjnego realizowanego na konkretnym obszarze rewitalizacji.
- **Otoczenie instytucjonalne** – czyli opinia instytucji zaangażowanych we wdrażanie działań rewitalizacyjnych, czyli podmiotów takich jak Urząd Miasta, OPS, Ośrodek Kultury.
- **Otoczenie regulacyjne** – czyli wszystkie czynniki wpływające na wdrażanie wynikające z legislacji.
- **Współpraca** – współpraca pomiędzy głównymi podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji działania rewitalizacyjnego,
- **Dystrybucja środków pomocowych** – analiza czynników zachodzących na etapie dystrybucji i możliwości wykorzystania dostępnych funduszy własnych, środków unijnych, środków budżetowych, pracy wolontariuszy i partnerów działań rewitalizacyjnych na danym obszarze rewitalizacji.

Ocena dokonywana była w skali od 1 do 3, gdzie ocena 1 oznaczała niską potrzebę zaliczenia jednostki do obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a 3 oznaczała wysoką potrzebę zaliczenia jednostki do obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W ramach oceny analizie poddano zarówno możliwości oddziaływania na problemy za pomocą projektów „miękkich” - typowo nie inwestycyjnych, jak i „twardych” - typowo inwestycyjnych, mogących oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian na obszarze zdegradowanym, a w konsekwencji pozytywnie wpływać na kondycję Gminy. **We wszystkich obszarach modelu taksonomicznego najwyższe punktu uzyskały jednostki urbanistyczne:** Grodzisk Mazowiecki (miasto): Centrum, teren przy ul. Szczęsnej, teren Przy ul. Sportowej, Osiedle Kopernik, teren Przy ul. Piaskowej, Łąki, sołectwo Urszulin, sołectwo Kłudno Stare (jednostka Kłudno Stare I), sołectwo Adamowizna (jednostka Adamowizna II). Wartości dla dziewięciu jednostek (podobszarów rewitalizacji) spełniają wymagania zasady terytorialności z *Wytocznych dot. rewitalizacji*. Powierzchnia obszaru rewitalizacji to 12,45 km², co stanowi 11,60% powierzchni Gminy i Miasta. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 12 534 osób, co stanowi 29,66% ogólnej liczby mieszkańców Gminy i Miasta. **Wynik analizy potencjałów podobszarów rewitalizacji zawiera poniższy Rozdział IV. Charakterystyka obszarów zdegradowanych i podobszarów rewitalizacji.**

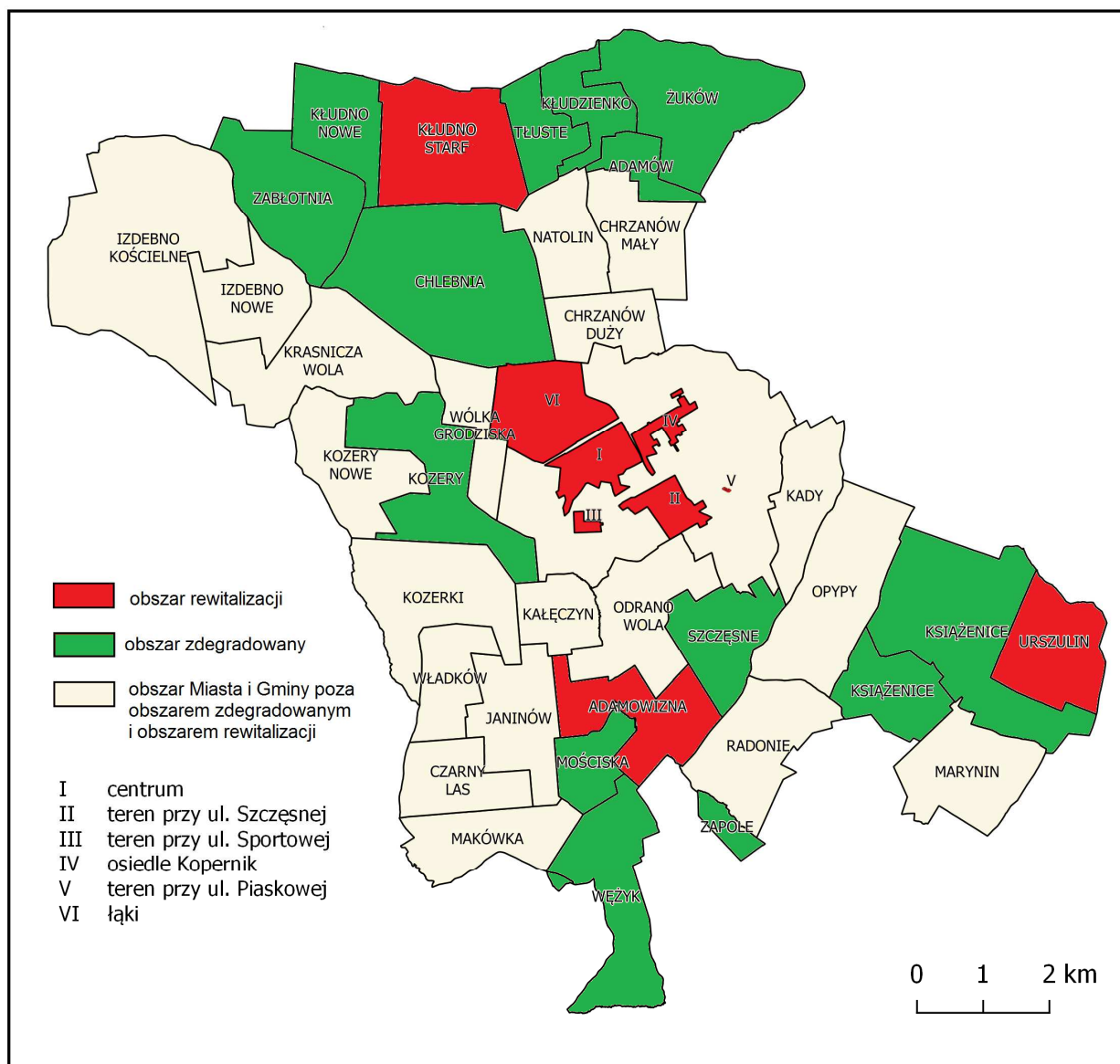
Tabela 8 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji w Mieście i Gminie Grodzisk Mazowiecki

Jednostki urbanistyczne	Powierzchnia w km2	Liczba mieszkańców ogółem w 2015 roku	Index of Multiple Deprivation - łącznie wszystkie uwarunkowania OBSZAR ZDEGRADOWANY	Model taksonomiczny ocena Zespołu ds. rewitalizacji OBSZAR REWITALIZACJI
Adamowizna	2,502	984		3
Adamów	0,819	36		2
Chlebnia	6,127	395		2
Chrzanów Duży	1,564	306		nie podlega ocenie
Chrzanów Mały	2,150	364		nie podlega ocenie
Czarny Las	1,769	413		nie podlega ocenie
Grodzisk Mazowiecki - pozostały obszar miejski	9,300	16655		nie podlega ocenie
Grodzisk Mazowiecki – CENTRUM	0,879	4757		3
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ	0,580	798		3
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ	0,082	249		3
Grodzisk Mazowiecki – OSIEDLE KOPERNIK	0,344	3319		3
Grodzisk Mazowiecki – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ	0,002	0		3
Grodzisk Mazowiecki – ŁĄKI	2,003	2960		3
Izdebnó Nowe	2,102	86		nie podlega ocenie
Izdebnó Koscielne	7,598	384		nie podlega ocenie
Janinów	2,364	525		nie podlega ocenie
Kady	1,899	570		nie podlega ocenie
Kałęczyn	1,270	653		nie podlega ocenie
Kłudno Nowe	1,974	92		2
Kłudno Stare	3,669	178		3
Kłudzienko	1,352	137		2
Kozerki	3,567	605		nie podlega ocenie
Kozery	3,340	493		1
Kozery Nowe	2,350	181		nie podlega ocenie
Krasnicza Wola	3,842	326		nie podlega ocenie
Książenice	6,974	1435		1
Makówka	2,200	301		nie podlega ocenie
Marynin	2,602	278		nie podlega ocenie
Mościska	1,142	247		2
Natolin	1,959	534		nie podlega ocenie
Odrano Wola	2,790	1017		nie podlega ocenie
Opypy	3,834	768		nie podlega ocenie
Radonie	2,880	575		nie podlega ocenie
Szczęsne	2,067	483		2
Tłuste	1,267	184		1
Urszulin	2,390	87		3
Wężyk	3,137	53		1
Władków	1,560	174		nie podlega ocenie
Wólka Grodziska	1,375	282		nie podlega ocenie
Zabłotnia	3,235	187		1
Zapole	0,430	39		1
Żuków	4,069	143		1
Razem Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki	107,350	42 253		
	12,45	12 534		obszar rewitalizacji
	11,60%	29,66%		poza obszarem rew.
OBSZAR REWITALIZACJI: Ocena członków Zespołu ds. rewitalizacji w ramach modelu taksonomicznego obejmująca ocenę potencjałów obszaru zdegradowanego; członkowie zespołu ds. rewitalizacji przyznają punkty od 1 do 3, gdzie "1" oznacza niski poziom oceny; "3" oznacza wysoki poziom oceny. Jednostki urbanistyczne, które otrzymały większość ocen "3" zostają wskazane jako obszar rewitalizacji.				

Źródło: Opracowanie własne

Wizualizacja obszaru rewitalizacji zaprezentowana została na mapie obejmującej jednostki urbanistyczne:

Mapa 7 Obszar rewitalizacji miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV. Charakterystyka obszarów zdegradowanych i podobszarów rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje charakterystykę poszczególnych podobszarów rewitalizacji

Obszar gminy to 107,36 km², z czego obszar miasta zajmuje niewiele ponad 12% (13 ha). Na koniec roku 2014 roku gminę Grodzisk Mazowiecki zamieszkiwało 42 253 osoby, z czego ponad 28 tys. czyli 67% mieszkańców zamieszkiwało teren miejski. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na wydzielenie obszarów kryzysowych, w których niezbędne jest podjęcie działań w procesie rewitalizacji. Wyznaczono dziewięć podobszarów rewitalizacji na terenie Gminy i Miasta Grodzisk Mazowiecki.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji to 12,45 km², co stanowi 11,60% powierzchni Gminy i Miasta. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 12 534 osób, co stanowi 29,66% ogólnej liczby mieszkańców Gminy i Miasta. Są to podobszary wymagające podjęcia szczególnych działań w każdej z analizowanych sfer (sfery społecznej, przestrzennej, środowiskowej) ze względu na bardziej niekorzystną niż w innych obszarach miasta i gminy sytuację. Niezbędna jest aktywizacja społeczności zamieszkującej te obszary. Środkiem do aktywizacji mieszkańców stać się powinny stać się działania społeczne, ale niezbędne są również nowe rozwiązania infrastrukturalne. W wielu przypadkach tylko w taki sposób możliwe będzie stworzenie godziwych warunków do dalszego działania.

Wyznaczone w ten sposób podobszary pozwalają zarówno na ograniczenie rozpraszania zabudowy, jak i na przywracanie zdegradowanym obszarom walorów użyteczności społecznej, gospodarczej, społecznej, kulturowej i środowiskowo – rekreacyjnej, co w znaczący sposób przyczynić się ma do wzrostu szans na wszechstronny rozwój lokalny.

Podobszar I – CENTRUM

Podczas konsultacji społecznych konieczność rewitalizacji położonym na tym obszarze obiektów wskazało łącznie 35,7% mieszkańców (w tym dworzec PKP i tereny przyległe – 13,5% wskazań, Centrum i Deptak – po 7,4%, kamienice – 4,5% oraz zabytki wille – 2,9%). Wybrany do rewitalizacji obszar charakteryzuje wysoki poziom spójności oraz kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, poczucie bezradności czy ubóstwo. Problemem tego obszaru, wpływającym w negatywny sposób na jakość życia mieszkańców oraz w znaczący sposób warunkującym powstawanie negatywnych zachowań społecznych jest duża liczba mieszkań komunalnych. Oznacza to jednak, że na obszarze występuje największa koncentracja mieszkańców o niskim statusie społeczno-ekonomicznym.

Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i rejestru zabytków na 1 km²) dla Podobszaru wynosi 50, co oznacza kilkadziesiąt razy więcej niż średnia wartość wskaźnika dla gminy (1,1). W podobszarze mieści się również Strefa Ochrony Konserwatorskiej, którą objęty został układ urbanistyczny miasta Grodzisk Mazowiecki, ograniczony: od północy - torami PKP, od zachodu - rzeką Mrowna, od południa – ulicami: Wólczyńską, Tylną, Montwiłła, H. Sienkiewicza i Królewską, od wschodu – ulicami: Szkolną, M. Kopernika, gen. L. Okulickiego, 3 Maja i Przejazdową.

Na omawianym terenie brakuje ładu przestrzennego, co obniża jego estetykę i funkcjonalność. Wpływa też negatywnie na jakość życia mieszkańców ze względu na brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji i nawiązywaniu kontaktów społecznych. Jednocześnie jednak, w obecnych warunkach i przy istniejącym poziomie zagospodarowania przestrzennego ten obszar miasta, zwłaszcza jego centralna część oraz pobliskie niezagospodarowane tereny, stanowią atrakcyjne miejsce dla osób z marginesu społecznego. Kluczowymi słabościami Podobszaru I są:

- Wysoki poziom zakłóceń porządku publicznego wynikający między innymi z lokalizacji strefy rozrywki, dużej koncentracji ludności oraz funkcji administracyjnych, usługowych i komunikacyjnych.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Znaczący udział budynków mieszkalnych wymagających działań remontowych – wysoka koncentracja lokali komunalnych i socjalnych oraz niski standard zasobów mieszkaniowych.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest wykluczenie społeczne osób mieszkających w substandardowej zabudowie. Zamieszkiwanie w centrum miasta niesie ze sobą naturalne problemy dotyczące osób starszych, większego bezrobocia. Duże znaczenie ma tutaj pogłębiające się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Brak systemowych działań w warstwie społecznej powoduje utrwalanie i dziedziczenie postaw bierności zawodowej i obywatelskiej mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Celami głównymi, które mają być przy ich pomocy osiągnięte jest nadanie im nowych funkcji oraz redukcja patologii społecznych na terenie kryzysowym poprzez odnowienie zdegradowanych terenów. Dotychczasowe działania podejmowane na obszarze i skierowane do społeczności zagrożonej wykluczeniem społecznym w wymierny sposób przyczyniają się do poprawy sytuacji. Konieczne jest dodatkowe wsparcie w postaci nowych programów oraz przedsięwzięć aktywizujących i przeciwdziałających powstawaniu lub pogłębianiu się problemów społecznych. Szczególne miejsce w działaniach kierowanych do mieszkańców Podobszaru I należą zadania, których celem jest ograniczenie poziomu ubóstwa. Działania w tym zakresie obejmują również pozostałe problemy, które stanowią przyczynę złej sytuacji finansowej mieszkańców podobszaru. Do tych przyczyn należą: brak pracy, niepełnosprawność ograniczająca aktywność zawodową i społeczną oraz alkoholizm. Te same czynniki wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa na tym terenie. W Podobszarze I realizowane są następujące zadania:

- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci (sportowe, edukacyjne, kulturalne), które pozwalają na wieloaspektowe zajęcie się problemem wykluczenia społecznego. Poprzez zajęcia sportowe kształtowane są właściwe postawy, a możliwość rywalizacji pozwala na wyładowanie agresji przy jednoczesnym kształtowaniu nowych wartości. Zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne) dają możliwość uwrażliwienia dzieci na piękno i nowe wartości niematerialne (wystawy, ogniska i konkursy plastyczne, zajęcia w Centrum Kultury). W obecnych zasobach lokalowych brakuje miejsca na działania skierowane do osób z innych grup wiekowych. Brak odpowiedniej infrastruktury utrudnia również znacznie dotarcie do grup charakteryzujących się wysoką skłonnością do zachowań ryzykownych – w tym również osób objętych działaniami realizowanymi w ramach projektu Streetworker.
- Wolontariat młodzieżowy – pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to głównie praca z dziećmi w rodzinach niewydolnych wychowawczo i wspieranie w kształtowaniu właściwych postaw. Wolontariuszami są osoby nieletnie, które nie tylko wspierają dzieci w ich obowiązkach szkolnych, ale również stanowią przykład do naśladowania. W Centrum brakuje miejsca, w którym wolontariusze mogliby spotkać się ze swoimi podopiecznymi. Problemem w skutecznej pomocy jest często praca w miejscu zamieszkania dzieci wspieranych pomocą lub jeśli jest to konieczne w siedzibie OPS.

- Przeciwdziałanie uzależnieniom – na obszarze działu Grodziskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich Familia. Jest to lokalna organizacja, której celem jest organizacja aktywnych form spędzania czasu dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Celem podejmowanych działań jest profilaktyka i leczenie uzależnień, mitingi, terapia grupowa i indywidualna, integracja, zajęcia dla rodzin. Obecnie stowarzyszenie ma swoją siedzibę w budynku zarządzanym przez OSiR – jest to jednak lokal zastępczy, który nie spełnia oczekiwań członków stowarzyszenia. Samorząd gminny udostępnia bezpłatnie pomieszczenia i teren na organizowanie imprez – w tym festiwali piosenki, zlotów trzeźwościowych, trzeźwościowych meczów piłki nożnej oraz spotkań okolicznościowych. Wszystkie imprezy sportowe organizowane są z wykorzystaniem Hali Sportowej przy ul. Westfala, w Podobszarze IV. Ze względu na nadmierne obciążenie hali nie jest możliwe rozszerzenie współpracy ze Stowarzyszeniem w zakresie walki z alkoholizmem stanowiącym problem zdiagnozowany w centrum miasta. W planach jest realizacja nowatorskiego programu, w którym rehabilitacja społeczna osób uzależnionych odbywać się ma we współpracy psychologów oraz organizatorów aktywizujących zajęć sportowych i artystycznych.
- Walka z bezrobociem – realizowany jest Program aktywizacji i integracji skierowany do osób długotrwale bezrobotnych, o najniższej pozycji na rynku pracy (długie bezrobocie, niskie wykształcenie). Prowadzi go OPS wspólnie z PUP, w zakresie zajęć z programu PAI. Osoby bezrobotne (w znacznej mierze w dotychczasowych zajęciach uczestniczyły osoby z Centrum) realizują codziennie 2 godziny zajęć aktywizująco-integrujących i 2 godziny prac społecznie użytecznych. Program trwa 2 miesiące. Problem dla realizacji tego typu programów jest znalezienie siedziby, pozwalającej na prowadzenie zajęć zgodnie z programem. Niezbędna jest sala z wyposażeniem informatycznym. Cykl realizowany był dwa razy 2014 i 2015, brak sali na zajęcia w tym roku wykluczył możliwość realizacji zadania i działań skierowanych do tej grupy.
- Przeciwdziałanie zakłóceniom porządku na obszarze – na obszarze zdegradowanym znajduje się znaczna część mieszkań komunalnych. Samorząd podejmuje działania w zakresie stworzenia rodzinom najbiedniejszym godnych warunków życia poprzez budowę nowych mieszkań. Zdekaptalizowane stare budynki są sukcesywnie wyburzane, a w ich miejscu pojawiają się nowe rozwiązania architektoniczne – wprowadzany jest również inny rodzaj lokatorów. W przypadku kiedy kamienica znajduje się pod ochroną konserwatora, takie wyburzenie nie jest możliwe. Dlatego poszukiwane są rozwiązania pozwalające na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Jednym z przedsięwzięć jest stworzenie Galerii w bramach na Deptaku (ul 11 Listopada). W ten sposób niezagospodarowana przestrzeń miejska, w której gromadzą się osoby spożywające alkohol zostanie wykorzystana do prezentacji sztuki i rękodzieła artystów lokalnych oraz dzieci i osób niepełnosprawnych. Celem przedsięwzięcia jest integracja, aktywizacja społeczna i popularyzacja tradycji lokalnych.
- Pomoc materialna dla najuboższych – gmina współpracuje z oddziałem okręgowym PCK, który realizuje program *Pomoc żywnościowa dla ubogich mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki* (organizator regionalny ze środków FEAD). Skala udzielanej pomocy pokazała potrzebę pomocy i uzupełnienie oferty PCK przez miasto. Gmina udostępnia lokal oraz finansuje wynagrodzenie osób pracujących w punkcie dystrybucji żywności. Wymierną pomoc daje również inicjatywa podjęta przez OPS, którego zadaniem jest redystrybucja środków materialnych. Prowadzona akcja polega na zbieraniu odzieży oraz wyposażenia AGD oraz przekazywaniu tych rzeczy potrzebującym rodzinom zgodnie z ich potrzebami. Obecny magazyn PCK mieści się w budynku gminy przeznaczonym do rozbiórki, dlatego konieczne jest wyznaczenie nowej lokalizacji na magazyn i punkt dystrybucji żywności.

- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Wybrany podobszar rewitalizowany łączy konieczność podjęcia na nim zdecydowanych, kompleksowych działań. Podobszar I nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez społeczeństwo, utracił je na przestrzeni lat. Kompleksowa rewitalizacja poprzez realizację zadań społecznych i infrastrukturalnych ma pomóc mu te funkcje odzyskać i wykreować powstanie nowych, zgodnych z aktualnymi potrzebami mieszkańców. Brak działań przyczyniłby się do postępowania degradacji tej części miasta oraz zmniejszenia jej atrakcyjności dla mieszkańców.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Unikalna wartość historyczna centrum miasta (układ architektoniczny) — Typowo miejska intensywność zabudowy — Dostępność usług komunikacji miejskiej — Duża liczba działalności gospodarczych — Duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Obserwowane występowanie patologii społecznych, pijane osoby spędzające czas na ławkach, zaczepiające innych mieszkańców i turystów — Niewystarczające zasoby mieszkalnictwa komunalnego. — Zły stan zabytkowych budynków i kamienic — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Duża liczba obiektów pokrytych azbestem — Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.) — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu
Szanse:	Zagrożenia:
— Szansa centrum miasta do wykorzystania rosnącego znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawa (OMW) i samej stolicy jako ośrodka mającego wpływ na rozwój regionu; — Możliwość wykorzystania oferty kulturalno-oświatowo-historyczny — Wzrost zainteresowania dziedzictwem	— Ubożenie społeczeństwa — Wzrost drobnej przestępczości — Postępująca degradacja przestrzeni publicznych — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

kulturowym — Możliwość wykorzystania środków zewnętrznych na poprawę standardu dróg i budowa ścieżek rowerowych — Nadanie nowych funkcji kulturowych niszczącym budynkom	
--	--

Podobszar II – TEREN PRZY UL. SZCZĘSNEJ

W chwili obecnej podobszar jest zaniedbany i wymaga znacznej interwencji. Centrum wyznaczonego obszaru stanowią Stawy Walczewskiego – zwane także Stawami Błękitnymi. Jest to duży staw o powierzchni ponad 10 tys. m² oraz przyległe zielone tereny rekreacyjne z wielofunkcyjnym boiskiem „Orlik 2012” wraz z zapleczem socjalnym oraz dwa boiska do siatkówki plażowej. Teren wpisany w zabudowę jednorodzinną, z dojściem do ulicy Nadarzyńskiej, zasilany jest z rzeki Rokicianki. Podobszar II to tereny, które w chwili obecnej nie spełniają swoich funkcji, a mogłyby tworzyć jedną z ciekawszych atrakcji na terenie gminy. Potrzebę taką zauważyło łącznie 10,6% mieszkańców (w tym Stawy Walczewskiego 9,8% wskazań i osiedle „Szczęsna” 0,8%). Na tym terenie zlokalizowana jest również znaczna część terenów zielonych, na które wskazało 4,0% mieszkańców (łącznie dla obszaru miasta).

Teren Stawów Walczewskiego sąsiaduje z centrum miasta, w ich pobliżu usytuowane są duże kompleksy mieszkaniowe: osiedla „Szczęsna”, „Kopernik”, „Piaskowa”, „Centrum” oraz budownictwo jednorodzinne. Największe problemy zdiagnozowane na tym obszarze wiążą się nie tyle ze zdegradowanymi zbiornikami wodnymi, ale związanymi z ich zdegradowaniem problemami społecznymi mieszkańców sąsiadujących ze zbiornikiem ulic. Teren stawów wraz bezpośrednio do nich przylegających terenów zielonych stanowi obecnie miejsce atrakcyjne głównie dla mieszkańców spożywających alkohol. Nie sprzyja to również rozwojowi pobliskich osiedli mieszkaniowych. Brak odpowiedniej infrastruktury ogranicza w znacznym stopniu możliwości oddziaływania na negatywne zachowania w miejscu ich powstawania. Wśród problemów do rozwiązania na tym obszarze należy:

- Wysoki poziom przestępczości wynikający między innymi z lokalizacji zdegradowanych terenów zielonych oraz braku miejsc urządzonej zieleni przy relatywnie dużej koncentracji ludności,
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Zdegradowane środowisko przyrodnicze.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osób starszych; teren zabudowy jednorodzinnej; obszar wyróżniający się na tle obszaru miejskiego. Specyfika terenu jest zaniedbania infrastruktura po niekontrolowanym rozlewisku rzeki sprzyjające gromadzeniu patologii i wzrostu przestępczości.

Działania, jakie będą realizowane na obszarze wpłyną pozytywnie na obszar społeczny (powstaną nowe miejsca gdzie mieszkańcy będą mogli wspólnie spędzać czas, co wpłynie na odnowienie więzi społecznych). Działania podjęte w tym zakresie mają wymiar infrastrukturalno-środowiskowy, ale ich głównym celem jest przeciwdziałanie rozwojowi patologii społecznych na tym obszarze. Obecny teren sprzyjający zachowaniom ryzykownym, gromadzeniu się osób z marginesu społecznego i spożywaniu alkoholu zagospodarowany zostanie na miejsce atrakcyjne dla różnych grup mieszkańców. Działający klub wędkarki oraz klub żeglarski zyska nowe możliwości do działania na rzecz społeczności lokalnej. Dotychczasowe inwestycje na tym terenie, w tym zagospodarowanie na cele sportowe, przynosi wymierne

efekty w postaci aktywizacji dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych postaw. Chodzi nie tylko o postawy prozdrowotne, ale również o formy spędzania wolnego czasu zgodne z oczekiwaniami społecznymi.

W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, które zmotywowałyby osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia oraz umożliwiły skierowanie rodzin osób uzależnionych po pomoc specjalistyczną. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego czasu – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Dalsze inwestycje pozwolą na stworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych. Tym samym obecne miejsce zajmowane przez osoby zmarginalizowane i zagrożone wykluczeniem społecznym zajmą osoby rozwijające swoje pasje. Dzięki nowej infrastrukturze, działalność wspomnianych klubów, w znacznie większym stopniu skierowana będzie na realizację zadań z zakresu włączania społecznego – również poprzez nowe formy spędzania czasu przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Stworzenie w tym miejscu terenu atrakcyjnego dla mieszkańców całego miasta nie tylko wpłynie na podniesienie jakości ich życia, ale również podniesie możliwości integracji mieszkańców miastem oraz ich aktywizacji w działaniu na jego rzecz. Możliwe stanie się również pobudzenie przedsiębiorczości – planowane inwestycje pozwolą na stworzenie nowych warunków do działalności gospodarczej – w ten sposób przedsiębiorczość stanie się elementem uzupełniającym i odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne.

Nadrzędnym kierunkiem zagospodarowania tego obszaru będzie zachowanie i odtworzenie cennych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Realizacja na danym obszarze zaplanowanych projektów przyczyni się do przeciwdziałania dalszej degradacji tego terenu, ochrony dziedzictwa naturalnego oraz żywienia społeczno-gospodarczego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Ponieważ na terenie obiektu planowane jest utworzenie wypożyczalni sprzętu pływającego oraz punktów małej gastronomii, pozytywnie wpłynie to na przedsiębiorczość mieszkańców. Spodziewane jest także, iż inwestycje na obszarze przyczynią się do wzrostu atrakcyjności lokalizacyjnej tego obszaru dla usług.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe — Dobra komunikacja miejska — Duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Brak infrastruktury rowerowej dla mieszkańców — Brak miejsc odpoczynku dla mieszkańców — Duża liczba obiektów pokrytych azbestem — Wyższa niż średnia gminy liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10

	oraz benzo(a)pirenu
Szanse:	Zagrożenia:
— Funkcja rekreacyjno - wypoczynkowa — Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i warunków hydrologicznych — Zwiększenie aktywności społecznej, uaktywnienie lokalnych stowarzyszeń — Kontynuacja efektywnych programów aktywności społecznej realizowanych przez OPS	— Postępująca degradacja środowiska naturalnego — Wzrost koncentracji patologii społecznych i drobnej przestępczości mieszkańców — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Podobszar III – TEREN PRZY UL. SPORTOWEJ

Przyjęte przez gminę założenia związane z rewitalizacją terenów przemysłowych lokalizują położenie projektowanych obiektów na gminnych nieruchomościach – działkach przemysłowych częściowo zabudowanych. Usytuowane są na nich obiekty po Zakładzie Gospodarki Komunalnej przeznaczone do wyburzenia. W północno-zachodniej części działki (od ul. Dalekiej) istnieje skatepark. Teren ten zaczęto porządkować już w roku 2010, podobnie jednak jak centrum miasta zmiany w przestrzeni miejskiej nie zostały ukończone – jest to bowiem proces rozłożony na kilka kolejnych lat. Tym samym zachowana zostaje komplementarność problemowa i czasowa, bowiem rozpoczęte w tym rejonie inwestycje są ze sobą spójne, dążąc do systemowego rozwiązania problemów społecznych.

Teren przy ul. Sportowej sąsiaduje bezpośrednio z budynkiem Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 6 im. Szarych Szeregów. Obecnie do szkoły uczęszcza 648 uczniów (27 oddziałów, w tym 4 integracyjne) - dane z września 2014 r. Obszar zdegradowany sąsiaduje również z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, obiektami Ośrodka Sportu i Rekreacji - stadionem piłkarskim i kortami tenisowymi przy Al. Mokronoskich 4, Parkiem Wodnym oraz pływalnią miejską "Wodnik 2000" przy ul. Józefa Montwiłła. Jest to bardzo atrakcyjny dla mieszkańców miasta teren, który jednocześnie charakteryzują negatywne wskaźniki społeczne – relatywnie gorsze niż przeciętna dla miasta i gminy oraz przeciętne dla tych terenów miasta, które nie zostały włączone w obszary kryzysowe.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osoby niższym statusie majątkowym i społecznym. Teren zabudowy z wielkiej płyty z lat 70-dziesiątych. Teren zamieszkały również społeczność romską.

Wśród problemów zdiagnozowanych w obszarze kryzysowym znalazły się:

- Wyższy poziom notowanych zdarzeń patologicznych wynikający między innymi z lokalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Brak hali sportowo-widowiskowej, z której korzystać mogliby zarówno uczniowie zlokalizowanej w obszarze Szkoły Podstawowej nr 6, jak też mieszkańcy obszaru.
- Problemem są zjawiska występujące na niezagospodarowanym terenie przemysłowym w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły.

Podstawą wielu działań podejmowanych w stosunku do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym jest dążenie do ukształtowania ich właściwych postaw społecznych. Zaniedbany teren Podobszaru III stanowi atrakcyjne miejsce dla wywodzących się z obszaru mieszkańców o postawach nieakceptowanych społecznie – głównie osób spożywających alkohol oraz osób zakłócających porządek publicznych. Z myślą o nich podjęta została inicjatywa wsparcia w zakresie bieżącego utrzymania czystości własnej osoby. W obszarze kryzysowym, w zasobach Klubu Pogoń na stadionie wygospodarowano pomieszczenie, w którym możliwe jest wykąpanie się lub też wypranie swojej odzieży. Dotychczasowe doświadczenia pokazują na potrzebę rozszerzenia działań w tym zakresie – program cieszy się powodzeniem, a przygotowane dotychczasowe zaplecze jest zbyt małe. Potrzebne jest stworzenie nowego zaplecza zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Inwestycje podjęte w poprzednich latach oraz realizowane dzięki nim programy społeczne przeznaczone dla mieszkańców tej części miasta pozwoliły w znacznej mierze ograniczyć zachowania nieakceptowane społecznie, ale nie wyeliminowały ich do końca. Uzupełnienie istniejącej infrastruktury sportowej pozwoli na podjęcie dalszych działań oraz umożliwi wprowadzenie na ten teren nowego klienta, zainteresowanego atrakcyjnymi formami spędzania wolnego czasu.

W Podobszarze III konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Na terenie przemysłowym przy ul. Sportowej planowane jest wybudowanie hali widowisko-sportowej dla około 3 tys. osób. Oprócz hali mieścić się tutaj będzie część edukacyjno-dydaktyczna. Ponieważ planuje się wybudowanie łącznika między halą a budynkiem Szkoły Podstawowej Nr 6, zapewni to znaczną poprawę warunków edukacyjnych uczniów tej placówki. Ponadto, możliwe będzie rozszerzenie oferty dla mieszkańców w zakresie organizacji zawodów, turniejów, występów, wystaw, koncertów oraz zajęć i warsztatów. Inwestycja ta wiąże się również z odciążeniem istniejących obiektów położonych na innych obszarach, co podniesie możliwość działania na rzecz osób potrzebujących wsparcia również w tych miejscach – dotyczy to przede wszystkim Podobszaru I (Centrum), Podobszaru II (Teren przy ul. Szczernej) oraz Podobszaru IV (Osiedle Kopernik).

Rewitalizacja obszaru przemysłowego wpisuje się zatem w działania podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji 2007-2013, stanowiąc kontynuację podjętych w tej części miasta prac. Wpisuje się również w zadania z zakresu integracji mieszkańców, zapobiegania i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawy możliwości komunikacyjnych wewnątrz osiedli. Realizacja inwestycji pozwoli na ożywienie społeczno-gospodarcze tej części miasta. Poza efektami o charakterze społecznym w postaci upowszechnienia usług publicznych w celu ograniczenia marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz kształtowania postaw prozdrowotnych, zagospodarowana przestrzeń wpłynie pozytywnie na zmiany w zakresie edukacji i oświaty.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Dostęp do placówek służby zdrowia	— Zdegradowane i wymagające rekultywacji
— Bliskość dobrze wyposażonych terenów Sportowych	— Duży obszar stanowiący zdegradowany teren przemysłowy

— Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— zły stan terenów zielonych — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych — Brak miejsc parkingowych dla mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu
Szanse:	Zagrożenia:
— Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej — Poprawa jakości życia mieszkańców — Integracja społeczeństwa	— Szerzenie patologii i przestępczości — Niska samoocena mieszkańców — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Podobszar IV – OSIEDLE KOPERNIK

Podobszar wyznaczony został we wschodniej części miasta, charakteryzującej się dużą różnorodnością zabudowy – obejmuje bowiem zarówno zabudowę wielorodzinną największego w Grodzisku Mazowieckim osiedla „z wielkiej” płyty (osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zrealizowane w technologii uprzemysłowionej), jak też zabudowę jednorodzinną. Osiedle Kopernik powstało w latach 80. XX wieku. Stąd wśród budynków wielomieszkaniowych nadal widoczne są drzewa owocowe przydomowych sadów. Dynamiczny rozwój tej części miasta spowodował „nadrozwój” funkcji mieszkaniowej tej części Grodziska Mazowieckiego – opóźniona była znacznie realizacja urządzeń i infrastruktury społecznej i usługowej, co utrudniało znacznie możliwość ukształtowania funkcji tego obszaru zgodnie z potrzebami znacznej części jego mieszkańców. W efekcie nagromadzonych przez lata problemów i niedoinwestowania, zaczęły pojawiać się problemy charakterystyczne dla wielkich blokowisk. Obszar charakteryzują relatywnie gorsze wskaźniki społeczne niż obszar miasta i gminy oraz tereny miasta, które pozostały poza granicami obszarów kryzysowych.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest zamieszkiwanie osoby niższym statusie majątkowym i społecznym. Osoby zamieszkujące teren to osoby młodsze „dzieci z bloków”; osoby wynajmujące mieszkania i osoby na tzw. „na dorobku” i osoby dokonujące inwestycji za środki z kredytu. Przemoc w rodzinie jest jednym z najczęściej wyróżnianych rodzajów przemocy budzących najwięcej emocji.

Ze względu na specyfikę obszaru, obok wskazanych problemów społecznych, szczególną uwagę zwrócić należy na niedostateczne zagospodarowanie instytucjonalne oraz zaniedbane tereny zielone w tej części miasta. Wśród problemów zdiagnozowanych w obszarze kryzysowym znalazły się:

- Naruszenia porządku publicznego wynikający między innymi z koncentracji ludności przy jednoczesnym braku miejsc do aktywnego spędzania wolnego czasu przez młodzież.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.

- Brak miejsc do spotkań dla mieszkańców osiedli mieszkaniowych.
- Brak integracji mieszkańców osiedli z „wielkiej płyty” i osiedli domów jednorodzinnych.
- Liczne zdegradowane lub zaniedbane tereny zielone.
- Zaniedbanie i niespełniające swoich funkcji place zabaw zlokalizowane na placach wewnątrzosiedlowych.

Bardzo ważnym elementem życia w wielkim blokowisku jest brak więzi społecznych. Dlatego też – dążąc do wzmocnienia więzi społecznych – podjęto próbę włączania mieszkańców osiedli z „wielkiej płyty” do współtworzenia i wzbogacenia funkcjonalnego przestrzeni które zamieszkują. Działania podjęte na wyznaczonym obszarze mają szeroki wymiar społeczno-kulturalny (głównie wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji, w tym place zabaw, zielone skwery oraz zapewnienie warunków do aktywizacji społeczności lokalnej zamieszkujących wokół terenów wspólnych na obszarach kryzysowych) oraz infrastrukturalno-środowiskowy (głównie poprzez adaptację obiektów i terenów zielonych do potrzeb społeczności lokalnych oraz tworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z: funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych, układów komunikacyjnych, znoszeniem barier architektonicznych, ograniczaniem poziomu hałasu). Nie bez znaczenia w przypadku tego obszaru jest również wymiar instytucjonalno-polityczny podejmowanych działań, głównie w zakresie poprawy poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wśród działań wymienić można:

- Przeciwdziałanie zakłóceniom porządku – stworzenie na Osiedlu Kopernik miejsca, w którym dzieci i młodzież spędza czas. Powstała świetlica i biblioteka w Pawilonie Kultury przy ul. Westfala. Mieszkańcy mogą korzystać z księgozbioru oraz gazet, do dyspozycji jest 20 komputerów z dostępem do Internetu. Prowadzone są również zajęcia komputerowe.
- Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich w życie miasta oraz problemy swoich sąsiadów potrzebujących pomocy. Co roku w Pawilonie Kultury i Hali Sportowej przy ulicy Westfala oraz na terenie wokół tych obiektów odbywa się osiedlowa impreza pod nazwą „Dzień Sąsiada”. Organizatorami są: Grodziska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Biblioteka Publiczna oraz samorząd grodziski. Celem imprezy jest integracja mieszkańców „blokowiska”, umożliwienie im wzajemnego poznania się. Integracji przewodzi myśl stworzenia osiedla sąsiedzkiego i idea samopomocy sąsiedzkiej, odpowiedzialności i troski mieszkańców o dobro, jakim jest wspólna przestrzeń publiczna, kultura, budżet gminy, usługi publiczne. W planach jest rozszerzenie działań o Jarmark na ulicy Orzeszkowej – wzdłuż głównej ulicy Osiedla (ulica Orzeszkowej), na której mieszkańcy Osiedla będą mogli zaprezentować swoje pasje i umiejętności. Działania te stwarzają możliwość dyskusji i zbierania opinii oraz włączenia społeczności lokalnej w proces rewitalizacji.
- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci (sportowe, edukacyjne, kulturalne), które pozwalają na wieloaspektowe zajęcie się problemem wykluczenia społecznego. Poprzez zajęcia sportowe kształtowane są właściwe postawy, a możliwość rywalizacji pozwala na wyładowanie agresji przy jednoczesnym kształtowaniu nowych wartości. Zajęcia artystyczne (plastyczne, muzyczne) dają możliwość uwrażliwienia dzieci na piękno i nowe wartości niematerialne (wystawy, ognisko i konkursy plastyczne, zajęcia w Pawilonie Kultury). W obecnych zasobach lokalowych brakuje miejsca na działania skierowane do osób z innych grup wiekowych. Brak odpowiedniej infrastruktury utrudnia również znacznie dotarcie do grup charakteryzujących się wysoką skłonnością do zachowań ryzykownych
- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie

warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkających rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji pełni również ważną funkcję komunikacyjną zarówno dla mieszkańców wschodniej części miasta, na obszarze której został wyznaczony, jak i pozostałych obszarów miasta.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Duża liczba mieszkańców — Zróżnicowana demografia — Zwarta zabudowa — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Zły stan terenów zielonych w częściach osiedlowych — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych — Starzenie się społeczeństwa — Mało miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Brak ścieżek rowerowych dla mieszkańców — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków — Mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców — Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych
Szanse:	Zagrożenia:
— Możliwość wykorzystania infrastruktury wypoczynkowej w części osiedlowej — Poprawa ładu przestrzennego dzięki realizowanym i planowanym do realizacji inwestycjom — Korzystne doświadczenia realizacji programów pomocowych OPS	— Zakłócenia porządku — Nadużywanie alkoholu — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Podobszar V – TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ

Obszar obejmuje teren przy ul. Piaskowej działka nr 25 obręb 62. Obecnie teren działki pozostaje nieutwardzony, z licznymi drzewami. Obszar objęty projektem leży w pobliżu stacji WKD Piaskowa.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest teren zabudowy jednorodzinnej, ponad 35 lat temu uzupełniony zabudową wielorodzinną; osiedle postrzegane jako „śpiące” i sypialnia Grodziska, co powoduje brak zaangażowania w rozwiązywania problemów sąsiedzkich i społecznych. Niski stopień rozwoju kapitału społecznego z powodu małego zaangażowania w miejskie inicjatywy.

Poniżej dokonano oceny potencjału obszaru w ramach analizy SWOT.

Mocne strony:	Słabe strony:
---------------	---------------

— Dostępność do usług komunikacji — Zabudowa willowa — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	— Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych — Zły stan infrastruktury — Niski poziom wskaźnika gęstości zaludnienia — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców — Wyższa niż średnia gminy liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców — Brak ścieżek rowerowych dla mieszkańców
Szanse:	Zagrożenia:
— Korzystne zmiana świadomości społecznej i wzrost poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców	— Brak wprowadzenia nowych funkcji dla obszaru — Brak rozwiązań systemowych w zakresie komunikacji ze społeczeństwem — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego — Zubożenie części mieszkańców i utrwalanie się obszarów ubóstwa

Podobszar VI – ŁĄKI

Podobszar VI obejmuje obszary północnej części miasta wyznaczone granicami:

- od południa – ciąg linii kolejowej (odcinek od ulicy J. Matejki do ulicy Bałtyckiej)
- od zachodu – wschodnia pierzeja ulicy Bałtyckiej, dalej wzdłuż granic miasta,
- od północy – wzdłuż granic miasta do ulicy R. Traugutta,
- od wschodu – zachodnia pierzeja ulicy Traugutta (od granic miasta) i zachodnia pierzeja ulicy Matejki (do ciągu linii torów kolejowych)

Podobszar rewitalizacji położony jest w części miasta oddzielonej torami PKP. Mimo, iż na terenie miasta nie ma wydzielonych granic dzielnic, w świadomości mieszkańców miasta i gminy, Łąki stanowią oddzielną, wyjątkową i specyficzną dzielnicę. Decyduje o tym nie tylko jej fizyczne wydzielenie obszaru miasta przez linię kolejową, ale również sposób zagospodarowania przestrzeni. Jest to bowiem dzielnica mieszkaniowa, ale jednocześnie na jej obrzeżach zlokalizowany jest przemysł niosący określone uciążliwości. Mimo realizowanych inwestycji w infrastrukturę (odnowiona szkoła, boisko „Orlik”, świetlica oferująca zajęcia dla różnych grup mieszkańców), nadal nie udało się stworzyć warunków do „przyłączenia” Łąk do reszty miasta.

Potrzebę rewitalizacji obszaru miasta położonego w jego północnej części, oddzielonego od centrum linią torów kolejowych wskazało 14,8% mieszkańców miasta. W wyznaczonym obszarze działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się przede wszystkim na ograniczaniu słabych stron, dotyczących zarówno kwestii urbanistyczno-przestrzennych, jak i społecznych, które sprzyjają utrwalaniu się zjawiska wykluczenia społecznego. Wpływ na wskazane negatywne zjawiska społeczne ma usytuowania na obszarze

budynków komunalnych zamieszkałych przez mieszkańców w relatywnie gorszej sytuacji finansowej i materialnej. Część z budynków powstała w pierwszej dekadzie XX wieku na miejscu wyburzanych zdekapitalizowanych budynków przedwojennych. Słabości tego obszaru potęgują zagrożenia związane z negatywnym wizerunkiem dzielnicy oraz utrwalaniem i dziedziczeniem postaw bierności zawodowej i obywatelskiej. Kluczowymi zagrożeniami są:

- Wysoki poziom przestępczości i zakłóceń porządku publicznego wynikający między innymi z lokalizacji budynków komunalnych oraz znacznej liczby zaniedbanych terenów publicznych, przy jednoczesnym braku możliwości zaspokajania potrzeb społecznych przez mieszkańców obszaru.
- Koncentracja patologicznych zjawisk związanych z alkoholizmem.
- Niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS.
- Zła opinia na temat dzielnicy wśród mieszkańców miasta.
- Wyższa atrakcyjność mieszkaniowa południowych obszarów oraz terenów podmiejskich – tendencja dezurbanizacji.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest dawny teren zakładów farmaceutycznych „Polfa” i innych zakładów powstających w tej dzielnicy. Do dnia dzisiejszego osoby zamieszkujące tereny mają problemy z zaangażowaniem społecznym. Teren specyficzny z uwagi na większe zanieczyszczenie środowiska. Wysokie natężenie budynków komunalnych gminy.

W wyznaczonym obszarze wyzwania wiążą się z przewyciężeniem problemów społecznych, w związku z czym przyszłe działania rewitalizacyjne powinny opierać się na podstawowym potencjale, jakim w przypadku tego obszaru jest wysoka aktywność, doświadczenie organizacji pozarządowych oraz instytucji wspierających lokalną społeczność, współpraca pomiędzy instytucjami, szkołami i parafią oraz włączenie w podejmowane działania liderów lokalnych i ludzi z pasją mieszkających na tym obszarze.

Wyżej wymienione silne strony powinny sprzyjać wykorzystaniu szans w postaci potencjału organizacji pozarządowych oraz kreowaniu instrumentów rewitalizacji. Podjęte na terenie rewitalizowanym działania mają szeroki wymiar społeczno-kulturalny (głównie tworzenie szans na pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji, w tym place zabaw, zielone skwery oraz zapewnienie warunków do aktywizacji społeczności lokalnej zamieszkujących wokół terenów wspólnych na obszarach kryzysowych), jak również wymiar gospodarczo-technologiczny (kreowanie nowego profilu gospodarczo-technologicznego dopasowanego do potencjałów rozwojowych obszarów miasta).

- Wsparcie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym – Wspólnota dla młodzieży przy OSP – znalezienie miejsca do działania i kształtowania nowych postaw, prowadzenie drużyn młodzieżowych. Chociaż OSP przyjmuje młodzież nie tylko z obszaru kryzysowego, to jednak dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym znajduje się specjalne miejsce. Również prowadzona orkiestra dęta gromadzi dzieci bez wykształcenia muzycznego – jeżeli tylko mają chęć na wspólne muzykowanie.
- Przeciwdziałanie bezrobociu – samorząd podjął inicjatywę w zakresie pomocy mieszkańcom w przenoszeniu rowerów i wózków przez kładkę wiodącą nad torami, łączącą Łąki z południową częścią miasta. Ponieważ jedyne przejście łączące obie strony miasta wiązało się z koniecznością pokonania stromych schodów podjęto inicjatywę wspomagającą mieszkańców. Zatrudnienie przy wykonywaniu usług otrzymali mieszkańcy z obszaru kryzysowego. Inicjatywa została pozytywnie

oceniana i kontynuowana jest na prośbę mieszkańców. Przyniosła ona jeszcze jeden wymierny efekt – mieszkańcy dostrzegają trud pracy w trudnych warunkach.

- Pozaszkolne zajęcia dla dzieci – na terenie obszaru funkcjonuje świetlica dla dzieci i młodzieży. Powstała ona w porozumieniu z parafią pw. Przemienienia Pańskiego. W trzech pomieszczeniach udostępnionych przez parafię odbywają się odczyty, koncerty oraz zebrania. Świetlica jest oddziałem Ośrodka Kultury.
- Kształtowanie właściwych postaw – na obszarze kryzysowym funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa nr 4, Przedszkole nr 5, Punkt Przedszkolny nr 6 w Natolinie. Od 2014 roku szkoła znajduje się w Mazowieckiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie – jest to szkoła realizująca zadania w zakresie kultury fizycznej oraz promująca aktywność, ruch i zdrowy wypoczynek.
- Wolontariat młodzieżowy – pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to głównie praca z dziećmi w rodzinach niewydolnych wychowawczo i wspieranie w kształtowaniu właściwych postaw. Wolontariuszami są osoby nieletnie, które nie tylko wspierają dzieci w ich obowiązkach szkolnych, ale również stanowią przykład do naśladowania. Na obszarze brakuje miejsca, w którym wolontariusze mogliby spotkać się ze swoimi podopiecznymi. Problemem w skutecznej pomocy jest często praca w miejscu zamieszkania dzieci wspieranych pomocą lub jeśli jest to konieczne w siedzibie OPS.
- W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Na tym obszarze ważny jest wymiar infrastrukturalno-środowiskowy, pozwalający na tworzenie i wzmacnianie udogodnień miejskich związanych z: funkcjonowaniem przestrzeni publicznych, terenów zielonych, stref pieszych, tras rowerowych, układów komunikacyjnych; znoszeniem barier architektonicznych; ograniczaniem poziomu hałasu. Konieczne jest ukształtowanie układów przestrzeni publicznych, ich powiązań oraz ciągów wielofunkcyjnych – ze względu na zabudowę jednorodzinną oraz ograniczone możliwości inwestowania w tej części miasta, samorząd skupia się (podobnie jak w centrum miasta) na wyeksponowaniu w strukturze przestrzennej wzajemnych powiązań ulic i placów. Celem szczególnym jest pobudzanie i wzmacnianie postaw obywatelskich wśród mieszkańców oraz instytucji pozarządowych, integrowanie ich działań na rzecz lepszego wykorzystania posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, wspieranie pomysłów, przedsięwzięć inicjowanych przez mieszkańców i organizacje pozarządowe zainteresowane rozwojem miasta.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Atrakcyjne położenie Bliskość autostrady A2 — Dobrze rozwinięta baza oświatowa — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Korzystny poziom wskaźnika gęstości zaludnienia	— Brak miejsc parkingowych — Negatywne postrzegane przez mieszkańców Dzielnicy jako peryferyjnej i zdegradowanej oraz oddalonej od centrum kultury Miasta — niezadawalający stan techniczny dróg, — brak ścieżek rowerowych — Nieszyjące budynki pozostałe po dzielnicy

	przemysłowej — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków
Szanse:	Zagrożenia:
— Wykorzystanie rozbudowanej bazy kulturalno-rekreacyjnej — Poprawa ładu przestrzennego powodująca aktywizację mieszkańców i budowanie lokalnej tożsamości miejska zamieszkania	— Zakłócenia porządku — Nadużywanie alkoholu — Zbyt żywiołowa i chaotyczna urbanizacja terenów w mieście

Podobszar VII – URSZULIN

Sołectwo Urszulin o powierzchni 238,7 ha jest jednym z najmniej zaludnionych sołectw gminy Grodzisk Mazowiecki. Położone jest w południowej części gminy Grodzisk mazowiecki. Zabudowę tworzą głównie bloki i domki z lat 60- i 70-tych ubiegłego wieku (po dawnym PGR) wymagające remontu. Domy zlokalizowane są wzdłuż drogi powiatowej, prowadzącej do trasy szybkiego ruchu E 67. Dookoła rozciągają się pola uprawne i nieużytki. Sołectwo nie jest wyposażone w sieć gazową, brak również kanalizacji. Dużym problemem jest bezpieczeństwo na drodze – brak chodnika, ścieżki rowerowej i barier ochronnych. W zabudowaniach dawnego PGR-u ma siedzibę firma spedycyjna. Droga powiatowa wzdłuż której zlokalizowana jest zabudowa, skupia ruch lokalny również w zakresie transportu ciężkiego. Sołectwo dysponuje jedynie wiatą i ogrodzonym placem dla dzieci i mieszkańców. Dzieci dojeżdżają do Szkoły Podstawowej w Książenicach 3 km, a do gimnazjum ok 10 km.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest specyfika terenów wiejskich, po PGR. Głównie mieszkańcami obszaru są byli pracownicy PGR, mający niższe wykształcenie i ograniczoną możliwość podnoszenia statusu ekonomicznego. Specyficzna zabudowa szeregowa, po PGR-owska i bloki typowe po PGR-owskie.

Obszar sołectwa charakteryzują niekorzystne zjawiska społeczne, a poziom udzielanej pomocy społecznej i poziom ubóstwa jest wielokrotnie wyższy niż na terenie całej gminy. Sytuacja jest znacznie gorsza niż w innych miejscowościach południowej części gminy.

Problemy sołectwa wiążą się w znacznej części z ograniczonych możliwości inwestycyjnych, wynikających z niskiego poziomu zagospodarowania infrastrukturalnego. Niska atrakcyjność osiedleńcza wiąże się również z ograniczeniem w możliwości przekształcenia gruntów rolnych na cele nierolnicze – w tej części gminy znajdują się bowiem najcenniejsze pod względem rolniczym gleby klasy II i III. Urszulin stał się tym samym swoistą enklawą w dynamicznie rozwijającej się południowo-wschodniej części gminy.

Działania skierowane do mieszkańców w ramach ich aktywizacji społecznej i przeciwdziałania problemom związanym z bezrobociem i ubóstwem, realizowane były w znacznej mierze w oparciu o bazę infrastrukturalną poza terenem sołectwa. Pomoc kierowana do dzieci możliwa jest dzięki programom realizowanym w szkołach do których uczęszczają. Programy dla środowiska osób bezrobotnych i żyjących w warunkach ubóstwa realizowane są w świetlicy w pobliskich Książenicach (w pomieszczeniach OSP). W świetlicy organizowane są również zajęcia komputerowe. Lokalizacja świetlicy związana jest również z faktem, iż dzieci z sołectwa Urszulin uczęszczają do nowej szkoły w Książenicach. Działająca Fundacja Miasto Ogród Książenice, realizuje zadanie Aktywizacja i integracja społeczności lokalnych w środowisku

wiejskim. Co roku organizowany jest piknik ekologiczny, na co dzień natomiast dostępne są zajęcia dla różnych grup wiekowych – dostępne również dla dzieci z obszaru Urszulina.

Brak lokalu, gdzie można realizować działania społeczne, utrudnia znacznie dotarcie do większej liczby mieszkańców i podjęcie bardziej skutecznych działań. Dla rozwiązania negatywnych tendencji i rozwiązania problemów zauważonych w gminie konieczne jest przeprowadzenie szeregu inwestycji o charakterze infrastrukturalnym. W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Działania o charakterze społecznym, realizowane przez OPS oraz samorząd w gminy, muszą zostać wsparte przez działania prowadzące do zmian przestrzennych i zagospodarowania tej części gminy, w tym:

- modernizacja i rehabilitacja zabudowy oraz poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich,
- wyznaczenie obszarów rozwojowych, jako kompleksów terenów predysponowanych do zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej.
- systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej.
- systematyczna modernizacja sieci dróg w gminie, stosowanie nowoczesnych środków uspokajania ruchu na drogach o dużym jego natężeniu.

Wskazane działania stanowiąc będą podstawę do rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Szansą sołectwa na rozwój jest jego relatywnie dobra dostępność drogowa oraz położenie w pobliżu dynamicznie rozwijających się Książenic oraz grunty rolne, w stosunku do których istnieje możliwość wykorzystania na cele inne niż rolnicze. W dokumentach planistycznych i strategicznych wskazuje się, że w tej części gminy brakuje zorganizowanych miejsc wypoczynku o bogatym programie, wysokiej jakości architektury i harmonijnej kompozycji przestrzennej. Mogą one zostać zlokalizowane na terenie sołectwa, ale priorytetem do zlokalizowania usług o charakterze ponadlokalnym stało się pozyskanie partnerów zewnętrznych. Usługi te stać się mogą podstawą zaktywizowania społecznego mieszkańców oraz stworzenia lepszych warunków życia.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Dobre położenie komunikacyjne — Wolne tereny pod potencjalne inwestycje	— Brak przestrzeni publicznej, rekreacji i wypoczynku — Zły stan nawierzchni dróg i chodników — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Wyższa niż średnia gminy liczba obiektów pokrytych azbestem — Brak ścieżek rowerowych — Brak miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz wymiany doświadczeń dla całych rodzin, dzieci i młodzieży oraz osób starszych

	— Obserwowana niedostateczna aktywność fizyczna oraz jakość życia mieszkańców - uboga oferta usług na poziomie społeczności lokalnej — Niedostateczny poziom usług dotyczących zdrowego trybu życia, zapobiegania urazom, kontuzjom oraz chorobom cywilizacyjnym.
Szanse:	Zagrożenia:
— Wzrost dochodów gminy poprzez rozwój działalności gospodarczej — Rozszerzenie oferty usług społecznych — Potencjał terenów zielonych i przestrzeni zlokalizowanej w bliskiej odległości o ciągów komunikacyjnych i niedaleko Warszawy — Podniesienie świadomości mieszkańców powiatu i okolicznych powiatów odnośnie problemu wykluczenia społecznego i ograniczenie zagrożenia związanego z takim zjawiskiem	— Obserwowane ubożenie społeczeństwa okolicznych miejscowości — Brak wprowadzenia nowych funkcji dla obszaru powodujący degradację terenu — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego

Podobszar VIII – KŁUDNO STARE

Sołectwo Kłudno Stare o powierzchni 366,8 ha położone jest w północno-zachodniej części gminy Grodzisk Mazowiecki. Przecina je autostrada A2. Wieś typowo rolnicza, z zabudową usytuowaną głównie wzdłuż drogi powiatowej. Na terenie wsi znajduje się nieczynne wysypisko śmieci, wymagające stałej rekultywacji.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest specyfika dawnej wsi i terenów zielonych. Specyfika obszaru są małoobszarowe gospodarstwa, które wymuszają od właścicieli dodatkowe zatrudnienie w celu utrzymania statusu ekonomicznego. Teren zielony zaniedbany który stanowił nierzadko miejsce spotkań osób naruszających ład i porządek publiczny.

Kłudno Stare to dawna wieś dworska z zabytkowym parkiem, w którym obecnie znajdują się pozostałości zabudowań folwarcznych. Park jest własnością Gminy Grodzisk Mazowiecki od 1999r. Został wstępnie uporządkowany i częściowo zinwentaryzowany. Na terenie parku rosną 3 drzewa pomnikowe, drzewostan bez stałej pielęgnacji i odnowień niszczeje, dwa stawy mają uszkodzone zastawy i jazy a cały park traci swój pierwotny kształt. Zabudowę wiejską otaczają pola uprawne, przeważa IV i V klasa bonitacji gleby. Rolnicy uprawiają zboża ziemniaki i warzywa. Na terenie wsi powstają małe rodzinne przedsiębiorstwa. Jest to odpowiedź na trudną sytuację w rolnictwie i na rynku pracy. Na terenie wsi ma swoją siedzibę Ochotnicza Straż Pożarna. W budynku OSP znajduje się świetlica wiejska, w której prowadzone są zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci. Obiekt stanowi również miejsce spotkań integracyjnych (np. odbywają się tu zajęcia fitness dla kobiet). Wieś ma połączenie komunikacyjne z miastem Grodzisk Mazowiecki za pomocą dwóch linii autobusowych, dzieci dojeżdżają do szkoły podstawowej i gimnazjum 7km. Problemem jest niedostateczna łączność z ośrodkiem miejskim.

Na terenie sołectwa realizowane są programy skierowane do dzieci z rodzin wymagających wsparcia. W oparciu o bazę OSP organizowane są także działania w stosunku do osób dorosłych. Niestety problem niezagospodarowanych terenów powoduje, iż podejmowane działania nie przynoszą oczekiwanych

efektów. Tereny te stanowią bowiem atrakcyjne miejsce dla gromadzenia się osób spożywających alkohol oraz młodzieży zakłócającej porządek publiczny. Konieczne jest zatem kształtowanie postaw zgodnych z normami społecznymi oraz ukształtowanie warunków życia w taki sposób, aby możliwa stała się integracja społeczna oraz kształtowanie postaw aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Zagospodarowanie terenów zielonych w tej części gminy stanowi początek działań zmierzających do stworzenia mieszkańcom wsi warunków niezbędnych do odnowy społecznej i godnego życia.

W obszarze konieczne jest prowadzenie działań streetworkerów we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Abstynenckich „Familia”. Dotyczy to działań profilaktycznych i prewencyjnych, zmierzających do zmotywowania do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu oraz skierowanie po pomoc specjalistyczną rodziny osób uzależnionych. Niezbędne jest także prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców, za mieszkujących rewitalizowane obszary. Dużą zmianą byłoby zatrudnienie animatora społecznego, którego zadaniem byłaby nauka rodziców konstruktywnego spędzania wolnego – w tym również czasu z dziećmi, powrót do społeczności i nauka prowadzenia zdrowego, trzeźwego trybu życia.

Wymaga to jednak podjęcia szeregu działań o charakterze infrastrukturalnym. Sołectwo charakteryzują relatywnie dobre wskaźniki, niepokojący jest jednak fakt, iż ich poziom stopniowo się pogarsza. W obszarze niezbędne jest podjęcie działań wyprzedzających, które ograniczą niekorzystny kierunek zmian. Oznacza to konieczność podejmowania takich działań jak:

- modernizacja i rehabilitacja zabudowy oraz poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich w północnej części gminy,
- systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej, które wpłynie pozytywnie na aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców – wprowadzenie funkcji centrotwórczych w północnej części gminy,
- wyznaczenie obszarów rozwojowych, jako kompleksów terenów predysponowanych do zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej,
- przygotowanie terenów dla rozwoju zorganizowanych działań inwestycyjnych zabudowy mieszkaniowo-usługowej, funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej oraz terenów służących organizacji imprez masowych z obowiązkiem wyprzedzającego przygotowania technicznego terenu w rejonie północnym gminy – zapoczątkowane we wsi Stare Kłudno (ze stopniowym rozszerzaniem działań na miejscowości Chlebnia, Kłudzienko, Tłuste i Żuków),
- przygotowanie terenu pod budowę ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ulic o dużym natężeniu ruchu drogowego.

Północna część gminy jest znacznie bogatsza w obiekty zabytkowe niż obszar południowy. Zespoły dworsko-parkowe znajdują się w Chlebni, Izdebnie Kościelnym i Żukowie. Wpisane do rejestru zabytków kościoły mieszczą się w dwóch ostatnich wymienionych sołectwach. Zabytkowe parki – obok Kłudna Starego – również w Kłudzienku i Kraśniczej Woli. Obszary w północnej części gminy w pobliżu lokalizacji węzła autostradowego stanowią część obszarów strategicznego rozwoju gminy – są to główne obszary działań przekształceń funkcjonalno – przestrzennych – zwłaszcza w zakresie terenów zieleni, sportu i rekreacji oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów służących organizacji imprez masowych. Konieczne jest również podjęcie działań, które ograniczą negatywne skutki oddzielenia tej części gminy przez autostradę A2. Oznacza to zarówno konieczność poprawy jakości życia mieszkańców, jak też eliminowania negatywnych zachowań. Włączenie mieszkańców Kłudna Starego oddzielonego torami i autostradą wymaga realizacji zarówno projektów społecznych, jak też infrastrukturalnych. Zrewitalizowana przestrzeń pozwoli na wprowadzenie na ten obszar nowych osób, a powstałe nowe

możliwości spędzania czasu wolnego, wsparte monitoringiem, podniosą poziom bezpieczeństwa w sołectwie.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe — Dogodne połączenie komunikacyjne — Uzbrojenie terenu w strefach peryferyjnych gminy	— Dewastacja środowiska przez ludność — Brak przestrzeni publicznej, miejsc odpoczynku — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków — Zły stan zabytków wpisanych do ewidencji i rejestr zabytków — Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu — Relatywnie dużo mieszkańców okolicznych miejscowości w wieku poprodukcyjnym — Częściowe objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego — Wyższa niż średnia gminy liczba obiektów pokrytych azbestem
Szanse:	Zagrożenia:
— Poprawa środowiska naturalnego — Nadanie nowych funkcji	— Brak wprowadzenia nowych funkcji terenu — Niska świadomość ekologiczna społeczności lokalnej utrudniająca wprowadzanie zmian funkcjonalnych w obszarze sołectwa — Zagrożenie starzeniem się mieszkańców

Podobszar IX – ADAMOWIZNA

Podobszar IX zlokalizowany jest na terenie sołectwa Adamowizna. Sołectwo Adamowizna o powierzchni 250,5 ha położone jest w południowej części gminy Grodzisk Mazowiecki. Należy do największych i najbardziej zaludnionych sołectw gminy. Charakteryzuje się zabudową mieszkaniową jednorodzinną wpisaną w krajobraz łąk, pól uprawnych, zadrzewień śródpolnych i lasów. W ostatnich 20 latach na tym terenie zaznaczył się duży napływ nowych mieszkańców, głównie młodych rodzin. Stale zwiększająca się liczba mieszkańców sołectwa określa potrzeby infrastrukturalne w zakresie rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej, budowy i remontów dróg (w tym oświetlenia), podniesienia usług komunikacji miejskiej, budowy parkingów, placów zabaw dla dzieci, miejsc wypoczynkowych dla mieszkańców z ofertą kulturalną, turystyczną i sportową.

Zmiany demograficzne zachodzące na terenie sołectwa powodują dysproporcje w zakresie poziomu wykształcenia i standardu życia mieszkańców. Na terenie sołectwa znajduje się szkoła podstawowa o blisko 100-letniej tradycji. Szkołę założył dr Mateusz Chełmoński, właściciel pobliskiego dworku i parku. Szkoła, do której uczęszczały pokolenia mieszkańców wsi, jest modernizowana i rozbudowywana w odpowiedzi na rosnące potrzeby demograficzne. Część zabytkowego parku wraz z dworkiem dr Mateusza Chełmońskiego zakupiła w roku 2006 gmina Grodzisk Mazowiecki, z zamiarem zrewitalizowania dworku i parku oraz udostępnienia go społeczności gminy. Na terenie sołectwa znajdują się jeszcze dwa zabytkowe dwory związane z rodziną i kręgiem znajomych rodziny Chełmońskich, oprócz tego w teren wsi wpisana jest bogato historia II wojny światowej. Istnieje społeczna potrzeba zabezpieczenia i odnowienia miejsc znaczących dla pamięci kulturowej miejsca.

W południowej części gminy zespół dworski w Adamowiznie jest najcenniejszym obiektem zabytkowym. Oprócz niego wśród zabytków wpisanych do rejestru wymienić należy zespół dworsko-parkowy w Opypach oraz w Radoniach (obydwa są własnością prywatną) i Park Chełmońskiego w Adamowiznie z fragmentem ciągu spacerowego wzdłuż rzeki Mrowny. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje jedynie zdegradowany zabytkowy dworek oraz teren parku, pozbawiony walorów użyteczności społecznej, kulturowej, gospodarczej, czy środowiskowo – rekreacyjnej. Uznano, iż jest to inwestycja, która przyczyni się do pozytywnych zmian społecznych na obszarze całej gminy. U podstaw takiego przekonania leżą następujące czynniki:

- południowa część gminy rozwija się dynamicznie pod względem demograficznym, co powoduje, iż rosną oczekiwania społeczne w zakresie nie tylko odpowiedniego zagospodarowania w urządzenia infrastruktury technicznej, ale również społecznej. Tymczasem, poza terenem miasta, w gminie brakuje miejsc pozwalających na realizację działań istotnych z punktu widzenia rozwoju całej gminy – uboga jest (zwłaszcza w na ternach wiejskich) oferta usług na poziomie społeczności lokalnej, umożliwiających aktywizację, integrację społeczną i czynny wypoczynek, promujących zdrowy tryb życia,
- integracja społeczna wymaga tworzenia warunków, w których mieszkańcy będą mogli wspólnie działać i spędzać czas – w południowej części gminy brak jest odpowiedniego obiektu, umożliwiającego organizowanie dużych imprez kulturalnych, w tym imprez plenerowych,
- przeprowadzona analiza pokazała, iż w na terenie gminy stosunkowo duża jest liczba mieszkańców narażonych na wykluczenie społeczne, z ograniczonymi możliwościami korzystania z życia kulturalnego, aktywnego wypoczynku, rozwijania zainteresowań – wyznaczony obszar kryzysowy, ze względu na posiadane walory mogłby stać się miejscem, gdzie dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe w różnym wieku miałyby szanse na zdobywanie wiedzy w sposób czynny i empiryczny, na rozwijanie potencjału umiejętności i zainteresowań oraz wymianę doświadczeń.

PRZYCZYNY ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW: Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych pokazały, że przyczyną zidentyfikowanych problemów podobszaru jest przede wszystkim zły stan infrastruktury przede wszystkim terenu posiadłości rodziny Chełmońskich. Zły stan terenu zielonego jest wynikiem zaniedbania dawnych właścicieli i braku systemowych działań w warstwie społeczności lokalnej.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji, obecnie wykorzystywany jest przez mieszkańców miasta i gminy. Co roku na terenie ogrodu przez dworem Chełmońskiego odbywa się impreza pod nazwą „Letnia Galeria Sztuk – Chełmonie”. Organizuje ją Stowarzyszenie Działań Twórczych „Parabuch”. Na polanie przed dworem organizowane są w miesiącach letnich zajęcia artystyczne, z muzyką w tle (przede wszystkim zajęcia plastyczne i teatralne, przeznaczone dla różnych grup wiekowych). Ponadto w dworze organizowane są stałe wystawy i ekspozycje. Rewitalizacja dworku znacznie rozszerzyłaby zarówno ofertę organizowanych imprez, jak też otworzyłaby nowe możliwości do organizacji zajęć dla wybranych grup problemowych. Wpisany do rejestru zabytków dworek i położony w jego otoczeniu park stanowi dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy. Świadczy również o jej bogatej historii. Tym samym mogłby stać się nie tylko miejscem zapewnienia nowych form spędzania wolnego czasu, ale również przyczynić się do rozpropagowania nowych form aktywności oraz kształtowania stosunków międzyludzkich – integracji społecznej, więzi rodzinnych, układów towarzyskich w grupach rekreacyjnych. Jego powstanie jest również zgodne z działaniami podejmowanymi na terenie gminy w zakresie przełamywania stereotypów związanych z osobami wykluczonymi lub zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Mocne strony:	Słabe strony:
— Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe — Objęcie terenu miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	— Dewastacja środowiska przez ludność — Wysoki wskaźnik zagęszczenia zabytków — Brak przestrzeni publicznej, miejsc odpoczynku dla mieszkańców przyległych miejscowości i korzystających z przestrzeni publicznej — Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego — Wyższa niż średnia gminy liczba obiektów pokrytych azbestem
Szanse:	Zagrożenia:
— Wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym — Poprawa środowiska naturalnego — Nadanie nowych funkcji obszaru wykorzystujących potencjały obszaru	— Niska świadomość ekologiczna społ. — Brak ścieżek rowerowych jako bezpieczny dojazd do szkoły — Wzrastająca liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego

Rozdział V. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Niniejszy rozdział zawiera opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi, planistycznymi i operacyjnymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych a także opis powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Proces programowania Programu został opracowany w sposób, który uwzględnia zakres rewitalizacji wynikający z dokumentów strategicznych krajowych regionalnych i lokalnych. Zgodnie z Wytocznymi w sprawie rewitalizacji zapewniono przede wszystkim spójność zapisów Programu z kierunkami rozwoju Gminy wskazanymi w lokalnych dokumentach strategicznych.

Dokumenty strategiczne lokalne

- *Strategia rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2014-2024 (2014)*
- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (2012)*
- *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 - 2017 (2014)*

Dokumenty strategiczne ponadlokalne

- *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)*
- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności*
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)*
- *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze*
- *Strategia Powiatu Grodziskiego na Lata 2014-2020 - Innowacyjny Powiat*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

Tabela 9 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi Gminy

Dokumenty strategiczne Gminy	CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020				
	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych	Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
<i>Strategia rozwoju gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2014-2024 (2014)</i>	Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej gminy Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępu do usług publicznych wysokiej jakości	Cel strategiczny 2. rozbudowa i modernizacja ciągów komunikacyjnych zwiększających dostępność transportową	Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępu do usług publicznych wysokiej jakości	Cel strategiczny 2. rozbudowa i modernizacja ciągów komunikacyjnych zwiększających dostępność transportową	Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępu do usług publicznych wysokiej jakości
<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Mazowiecki (2012)</i> KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ TERENÓW MIASTA	Dążenie do wytworzenia czytelnego centrum miejskiego skupiającego obiekty usług publicznych i nieuciążliwych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeni publicznych wysokiej jakości.	Kreowanie lokalnych przestrzeni publicznych w zakresie poszczególnych osiedli mieszkaniowych mających charakter integracyjny dla poszczególnych zespołów zabudowy	Strukturę tkanki miejskiej winny uzupełniać obiekty użyteczności publicznej, w szczególności: obiekty administracji lokalnej i ponadlokalnej, placówki oświatowe i oświatowo-wychowawcze, obiekty łączności, zdrowia, kultury i obiekty sakralne.	Porządkowanie układu urbanistycznego i formy przestrzennej Grodziska Mazowieckiego przy lokalizacji nowej zabudowy, a także ustalaniu zasad zabudowy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Przy lokalizacji nowych obiektów użyteczności publicznej, w szczególności w zakresie oświaty (głównie na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym), łączności, zdrowia należy się kierować ich późniejszą dostępnością dla ludności (czas dojścia, dojazdu), rozmieszczeniem i strukturą wiekową ludności, rozwojem terenów mieszkaniowych.

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Mazowiecki (2012) KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ TERENÓW WIEJSKICH</i>	Systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej	Wyznaczenie terenów dla rozwoju aktywności gospodarczej i wprowadzenie funkcji miasta i centrotwórczych w północnej części gminy w rejonie węzła autostradowego.	Tworzenie i ochrona ciągów przyrodniczych wzdłuż cieków wodnych składających się na system przyrodniczy gminy jako lokalnych korytarzy ekologicznych, terenów rekreacyjnych, ścieżek dydaktycznych	Modernizacja i rehabilitacja zabudowy, poprawa wizerunku miejscowości na terenach wiejskich	Systematyczne uzupełnianie wyposażenia terenów w obiekty infrastruktury społecznej
<i>Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki na lata 2014 - 2017 (2014)</i>	Cel 1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne	Cel 3: wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych	Ce 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego	CEL 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego	Cel 2. Minimalizowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego Cel 1. Wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne Cel 4: system rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Zgodność celów Programu z dokumentami dokumenty strategicznymi krajowymi i regionalnymi

Dokumenty strategiczne Gminy	CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020				
	Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców	Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i	Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych	Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

			rekreacyjnych		
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)</i>	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójność	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
<i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (2013)</i>	Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary</i>	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

		społecznego, integracja społeczna	dziedzictwa kulturowego Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna	dziedzictwa kulturowego Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
<i>Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze (2013)</i>	Społeczeństwo. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	Społeczeństwo. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	Kultura i dziedzictwo. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	Społeczeństwo. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	Gospodarka. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii
<i>Strategia Powiatu Grodziskiego na Lata 2014-2020 - Innowacyjny Powiat</i>	VII. Cel strategiczny: przeciwdziałanie bezrobociu i promowanie aktywnej polityki rynku pracy IV. Cel strategiczny: stworzenie systemu skutecznej, nowoczesnej edukacji zapewniającej wysoką jakość nauczania dostosowaną do kontynuowania kształcenia na wyższym etapie edukacyjnym oraz potrzeb rynku pracy VIII. Cel strategiczny: wzmacnianie i rozwój systemu opieki społecznej	VII. Cel strategiczny: przeciwdziałanie bezrobociu i promowanie aktywnej polityki rynku pracy VI. Cel strategiczny: rozwój infrastruktury i komunikacji	V. Cel strategiczny: ochrona i poprawa stanu zabytków oraz rozwój kultury na terenie powiatu grodziskiego	II. Cel strategiczny: poprawa stanu środowiska w powiecie grodziskim	VII. Cel strategiczny: przeciwdziałanie bezrobociu i promowanie aktywnej polityki rynku pracy

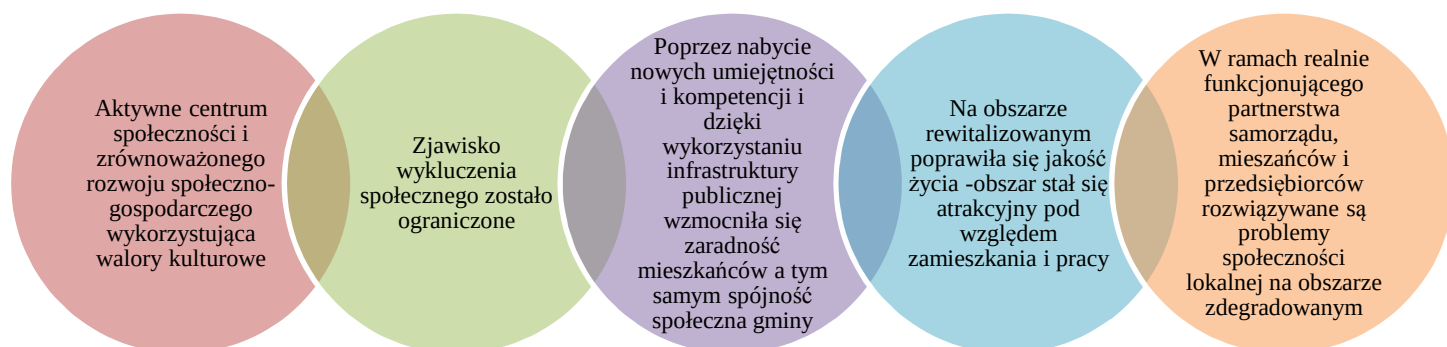
Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VI. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).

Zadaniem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieganie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych, nadanie przestrzeniom publicznym waloru przyjaznego otoczenia i uzbrojenie kapitału ludzkiego w narzędzia, w szczególności infrastrukturę pozwalającą na realizację inicjatyw oddolnych w celu utrwalenia efektu rewitalizacji. **Na podstawie wyników analizy SWOT obszaru rewitalizacji sformułowano wizję obszaru rewitalizacji. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji zrealizowana zostanie poprzez cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia Programu.**

Warunkiem realizacji Programu będzie włączenie elementu społecznego w działania infrastrukturalne na obszarze rewitalizowanym¹⁰. Działania rewitalizacji nie mogą być odseparowane od użytkowników przekształcanego terenu, którzy świadomi zmian zachodzących w ich otoczeniu muszą być włączani w ciąg przemian. Celem jest nie tylko zagospodarowanie obszaru będącego polem działań, lecz również aktywizacja społeczności lokalnych¹¹. Dzięki takiemu podejściu następuje poprawa jakości korzystania z przestrzeni, likwidacja izolacji obszarów problemowych oraz poprawa ich estetyki, w szczególności przyrodniczej. Tak uporządkowana analiza stanowi podstawę sformułowania celów i przedsięwzięć, które z kolei powinny być zinstrumentalizowane w postaci wiązki celów ogólnych Programu.

Celem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieżenie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych z interesariuszami rewitalizacji. Dodatkowym efektem będzie położenie nacisku na jakościowy wymiar procesów rozwojowych oraz zbudowanie trwałych podstaw do zwiększania wykorzystania potencjału gminy. Program rewitalizacji ma stać się narzędziem redukcji barier ożywienia terenów zdegradowanych poprzez poprawę ich dostępności, redukcję uciążliwości ekologicznych, poprawę bezpieczeństwa publicznego. Służyć będzie wzmocnieniu lokalnych, endogenicznych potencjałów zarówno ekonomicznych jak i społecznych obszarów objętych

¹⁰ Preferencje interwencji stanowić będą komplementarne z interwencjami EFS wiązki projektów, podporządkowane rozwiązywaniu problemów zdiagnozowanych w ramach PI (RPO-WM): 8.5, 8.7, 9.4, 9.7, 9.8, 10.1, 10.3 i 10.3bis. Kwestie społeczne powinny obejmować działania na rzecz grup defaworyzowanych zdefiniowanych w osiach priorytetowych VI, VII i VIII.

¹¹ T. Burdzik, Przemiany przestrzeni a społeczny wymiar miasta. Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko, XIII, 2012, s. 20. http://skng.wnoz.us.edu.pl/tom_13.pdf

interwencją oraz terenów zurbanizowanych ich otaczających. Ten wymiar może odbywać się poprzez wspieranie rozwoju lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, poprawę jakości oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do środowisk zagrożonych wykluczeniem czy wreszcie poprawę standardów mieszkaniowych w istniejących zasobach. Realizacja Programu ma służyć wparciu generujących nowe form aktywności dla obszarów rewitalizowanych takich jak oferta turystyczna, czy kulturalna rozwijana na bazie odzyskiwanych walorów historycznych obszaru.

Rozdział VII. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Niniejszy rozdział opisuje, cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Wyznaczone cele, określają rezultaty o najważniejszym znaczeniu w długiej perspektywie, i jednocześnie wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla koncepcji realizacji celu ogólnego rewitalizacji zaś przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji ich konkretyzację możliwą do podjęcia interwencji w danym obszarze. Cele odnoszą się wprost do **Diagnozy obszaru** określonej w *Rozdziale III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* i **Wizji obszaru** określonej w *Rozdziale VI. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji*.

Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych

Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym

Na poniższym schemacie zaprezentowano kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk odpowiadające zidentyfikowanym celom rewitalizacji. W kolejnej tabeli zestawiono cele operacyjne z zadaniami (które dany cel realizują), obszarami rewitalizacji (na którym realizowane są

dane zadania) oraz wymiarami oddziaływania (wraz z przypisanymi im celami szczegółowymi). Każdy z celów realizowany jest przez kilka różnych projektów, dzięki czemu możliwe jest uzyskanie efektu synergii. Realizacja kilku projektów równocześnie w jednym obszarze lub też kilku projektów w różnych obszarach daje większe możliwości osiągnięcia wskazanych celów programu rewitalizacji. Opis projektów rewitalizacyjnych znajduje się w *Rozdziale VIII. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne*.

CEL 1

- Pobudzanie i wzmacnianie postaw obywatelskich wśród mieszkańców i instytucji pozarządowych oraz integrowanie ich działań na rzecz lepszego wykorzystania posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- Wzmocnienie potencjału endogenicznego, poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym – funkcje te istotne są z punktu widzenia potrzeb mieszkańców i ograniczania problemów społecznych
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego

CEL 2

- Kształtowanie postaw różnych grup mieszkańców i wyeliminowanie zachowań ryzykownych
- Kształtowanie warunków do kształtowania postaw prozdrowotnych – pozytywne oddziaływanie na zdrowie psychofizyczne różnych grup mieszkańców, w tym również zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- Kształtowanie warunków do podnoszenia kompetencji cyfrowych różnych grup mieszkańców – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu
- Stworzenie warunków do realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej (miejsce wypoczynku i aktywizacji dla osób starszych, świetlice dla dzieci i młodzieży)
- Zmiana sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych, wokół których można koncentrować działalność gospodarczą o charakterze usługowo-handlowym.

CEL 3

- Promowanie włączenia społecznego różnych grup mieszkańców poprzez rozwój i udostępnienie usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych
- Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży, w tym z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa,
- Wspieranie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społeczno-kulturalnym.
- Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji, w tym place zabaw, zielone skwery, ścieżki i trasy spacerowe

CEL 4

- Wspieranie pomysłów, przedsięwzięć inicjowanych przez mieszkańców oraz organizacje pozarządowe zainteresowane rozwojem gminy.
- Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.
- Podniesienie standardu substancji mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej;
- Ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów środowiskowych poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych położonych w różnych punktach gminy;
- Adaptacja obiektów i terenów zielonych do potrzeb społeczności lokalnych

CEL 5

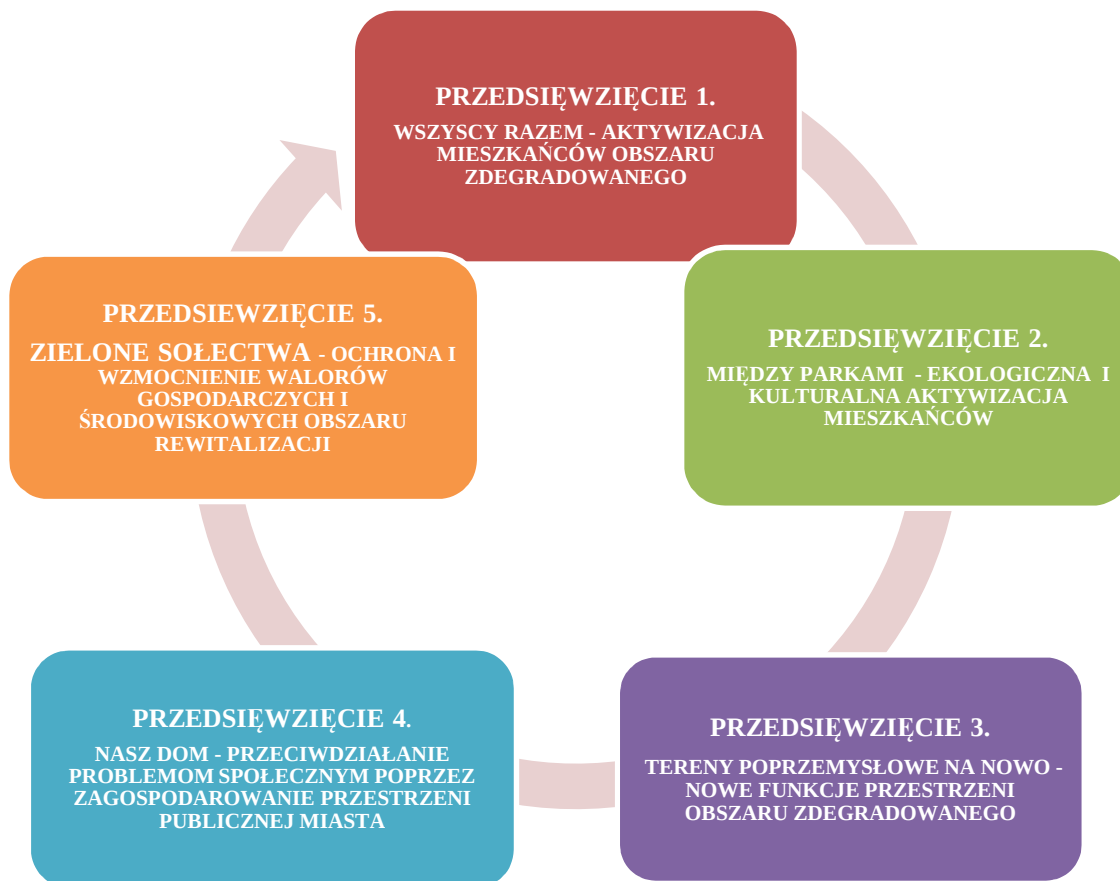
- Stworzenie szans na pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców,
- Stworzenie warunków do reintegracji społeczno-zawodowej poszczególnych grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- Stworzenie warunków wspierających proces rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej na obszarze kryzysowym

Rozdział VIII. Przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział opisuje listę głównych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych. Każde projekt zawiera opis obejmujący, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania programu i prac Zespołu ds. Rewitalizacji wyodrębniono najlepiej przygotowane projekty, które wpisują się w założenia niniejszego dokumentu. W Programie zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które będą wdrażane przez Urząd Miejski oraz partnerów społecznych.

Wnioskodawcami środków pochodzących z Unii Europejskiej będą również inne podmioty, zainteresowane rozwojem w ramach określonych celów rewitalizacji. Wskazane przedsięwzięcia są zgodne z założeniami funduszy strukturalnych udostępnianych w okresie programowania 2014 – 2020. Planuje się do realizacji pięć przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na które składać się będą grupy projektów rewitalizacyjnych:

Wymienione **przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały poddane analizie pod względem oddziaływania oraz potencjału integracji z projektami społecznymi**. W wyniku przeprowadzonych analiz wskazano przedsięwzięcia, które w najwyższym stopniu wpływają na realizację celów społecznych oraz umożliwiają integrację z innymi projektami, realizowanymi przez partnerów. Poprzez realizację przedsięwzięć, nadane

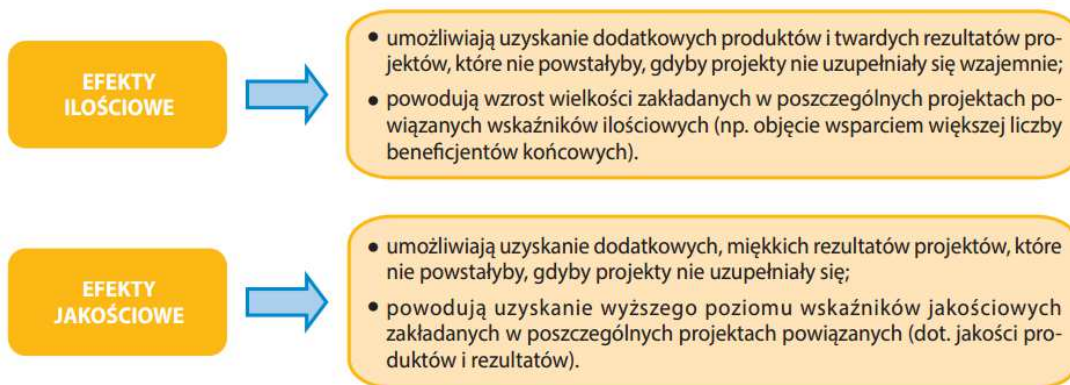
zostaną nowe funkcje gospodarcze obszarów, a także turystyczne, co jest bardzo ważne w kontekście rozwoju gminy.

Analiza wyników konsultacji społecznych przedstawiona w *Rozdziale III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* warunkowała wybór projektów rewitalizacyjnych zaszerzowanych do grupy projektów głównych i pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pozostałe projekty rewitalizacyjne są pozostałymi przedsięwzięciami w rozumieniu Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Projekty te wpłyną na realizację celów rewitalizacji poprzez szeroki wachlarz zaplanowanych działań. Przyczynią się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji powodując wzmocnienie wzajemnych efektów i ich maksymalizację tzw. efekt synergii. Pozostałe projekty rewitalizacyjne wpłyną pozytywnie w szczególności na:

- Aktywizację i integrację społeczną mieszkańców obszarów rewitalizowanych,
- Tworzenie miejsc integracji społecznej mieszkańców obszarów rewitalizowanych,
- Ożywienie gospodarcze obszarów rewitalizowanych,
- Ożywienie turystyczne, kulturalne i edukacyjne obszarów rewitalizowanych.

Pojawiający się dzięki komplementarności realizowanych projektów rewitalizacyjnych **efekt synergii** przyczyni się do szybszego i bardziej efektywnego uzyskania oczekiwanych rezultatów Programu rewitalizacji. Analizy poczynione w ramach prac diagnostycznych opisanych we wcześniejszych Rozdziałach Program **wskazują na dwa typy efektów synergii, które wystąpią dzięki wspólnej realizacji projektów głównych i projektów pozostałych**:

Schemat 3 Typy efektów synergii, które zaplanowane zostały w ramach realizacji projektów rewitalizacyjnych (projektów głównych i projektów pozostałych)

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja głównych projektów rewitalizacyjnych przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia zakładanych celów Programu (zob. *Rozdział VII. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk*). Działania zaplanowane na obszarze rewitalizacji obejmujące pozostałe projekty rewitalizacyjne skutkować będzie aktywizacją społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną w Gminie oraz instytucji działających w szerszym obszarze polityki społecznej, takich jak: kultura, oświata, służba zdrowia i bezpieczeństwo. Działania o charakterze społecznym polegać będą zatem na umocnieniu postaw aktywnych w sferze społecznej i indywidualnej, tworzeniu systemu wsparcia, poradnictwo m.in. prawne, pedagogiczne, terapię, wyspecjalizowaną pracę socjalną połączoną ze stymulowaniem postaw przedsiębiorczych i prospołecznych wśród lokalnej społeczności.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Projekty rewitalizacyjne składające się na Przedsięwzięcie 1. dotyczą szeregu działań podejmowanych na rzecz lokalnej społeczności i włączający ją bezpośrednio w proces rewitalizacji. W grupie projektów uwzględniono potrzeby zgłaszane przez mieszkańców oraz zidentyfikowane problemy. W tej grupie działań rewitalizacyjnych znalazły się również projekty zgłaszane przez jednostki organizacyjne gminy Grodzisk mazowiecki (OPS, Centrum Kultury) oraz organizacje pozarządowe – głównie kluby sportowe. W ten sposób nie tylko wzmocniono efekt partycypacji na poziomie wdrażania projektów, ale również uzyskano efekt synergii – jest to możliwe zarówno poprzez rozszerzenie grona interesariuszy uczestniczących w procesie rewitalizacji, jak też znalezienie dodatkowych źródeł finansowania podejmowanych działań.

LISTA PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

- **PROJEKT 1.1 Streetworker – Pedagog uliczny**
- **PROJEKT 1.2 Aktywna Rodzina**
- **PROJEKT 1.3 Program „Klub” Grodziskiego Klubu Koszykarskiego**
- **PROJEKT 1.4 E-usługi - szansa dla rozwój obszaru rewitalizacji**
- **PROJEKT 1.5 Cyfryzacja szkół na obszarze rewitalizacji**

LISTA PROJEKTÓW POZOSTAŁYCH

- **PROJEKT 1.6 Lekkoatletyka dla każdego**

Problemy społeczne zidentyfikowane w czasie konsultacji społecznych i wynikające z analizy wskaźnikowej obszarów kryzysowych rozszerzone zostały dodatkowo o problemy wskazane przez organizacje pozarządowe. Ich doświadczenia oraz przeprowadzone dodatkowe konsultacje (poza procesem rewitalizacji) pozwalają rozwiązywać problemy w sposób systemowy i komplementarny. Projekt realizuje cele szczegółowe Programu oraz ogranicza wykluczenie społeczne mieszkańców wskazanych obszarów kryzysowych. Planowane rezultaty wykraczają jednakże poza granice obszaru, bowiem wychodząc naprzeciw nowemu spojrzeniu na rewitalizację, planowane działania rozwiązywać mają problemy w sposób kompleksowy, nie pozwalając na ich przenoszenie poza obszary zdegradowane. Realizacja przedsięwzięć o charakterze społecznym oparta jest o posiadaną obecnie bazę instytucjonalną, ale perspektywicznie uwzględnia jej planowane rozszerzenie – podniesie to w znaczący sposób zarówno zakres, jak i efektywność planowanych działań.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	1.1.
Nazwa projektu	Streetworker – Pedagog uliczny
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszary rewitalizacji I, III, IV, V, VI, VII, VIII. Szczególnie natężenie problemów społecznych na obszarze miejskim gminy.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców
Cel (cele) projektu	Zmiana wizerunku miasta oraz do podjęcia terapii przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym
Zakres planowanych działań	Kompleksowy projekt społeczny. Dwóch streetworkerów (psycholog i terapeuta uzależnień) pracują na rzecz młodzieży i osób dorosłych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia, ubóstwa, niewydolności wychowawczej i uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Praca streetworkerów polega na prowadzeniu działań opiekuńczo – wychowawczych, profilaktycznych i psychologicznych. Opiera się na motywowaniu do podjęcia leczenia, do podjęcia terapii odwykowej lub psychologicznej, na motywowaniu do zmiany zachowania i zaniechania podejmowania zachowań ryzykownych, szczególnie przez młodzież. Streetworkerzy prowadzą rozmowy indywidualne i grupowe, wsparcie, a także udzielają korepetycji.
Stan zaawansowania prac	Kontynuacja projektu cyklicznego prowadzonego w Mieście od 2013 r. w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych. W Grodzisku Mazowieckim pracuje dwóch streetworkerów (pedagogów ulicy), którzy pracują w środowisku otwartym na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki, głównie z młodzieżą wykluczoną i zagrożoną wykluczeniem społecznym. Pedagodzy przebywają najczęściej tam, gdzie gromadzi się młodzież, tzn.: park, dworzec PKP, okolice rzeki Mrowna, okoliczne lasy, osiedla tzw. „blokowiska” szczególnie Osiedle Kopernik i Centrum, puby i inne miejsca.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	W Gminie brakuje tzw. biura streetworkerów, tzn. miejsca, gdzie pedagodzy mogliby zaprosić młodzież, chociażby w celu udzielania korepetycji czy rozmowy, gdy aura nie pozwala na spotkania w terenie otwartym. Miejsce takie potrzebne jest również na spotkania pedagogów z rodzicami młodzieży. Gdyby było to miejsce, związane również z kulturą, profilaktyka zachowań destruktywnych wobec młodzieży byłaby bardziej efektywna. Z Lokalnej Diagnozy Zagrożeń Społecznych oraz obserwacji środowiska i sygnału pedagogów szkolnych wynika, że młodzież w czasie lekcji szkolnych oraz wieczorami

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	przebywa w terenie otwartym Grodziska Mazowieckiego. Istnieje duża obawa zażywania w tym czasie środków psychoaktywnych i podejmowania innych zachowań ryzykownych. Z obserwacji środowiska i opinii mieszkańców wynika, że osoby dorosłe, uzależnione od alkoholu najczęściej przebywają w okolicy deptaka, tzn. przy ul. 11 Listopada. Oprócz walorów estetycznych, mieszkańcom przeszkadza fakt „oblegania” ławek stojących przy deptaku i zaczepianie przechodniów w celu wyżebrania pieniędzy na alkohol. Praca pedagogów z młodzieżą pozwoli na zaniechanie podejmowania zachowań ryzykownych przez młodzież przyczyni się do zmiany systemu wartości młodych ludzi, co wpłynie na decyzje i zachowania młodzieży. Udzielanie korepetycji pozwoli na podniesienie wyników w nauce i promocję do następnej klasy. Praca pedagogów ulicy z dorosłymi uzależnionymi od alkoholu przyczyni się do zmiany wizerunku miasta oraz do podjęcia terapii przez te osoby, co przyczyni się do zmiany przez nich stylu życia i zdrowia. Streetworkerom brakuje miejsca, w którym mogliby prowadzić rozmowy indywidualne z młodzieżą i ich rodzicami oraz udzielać korepetycji, ponieważ warunki pogodowe nie zawsze pozwalają na pracę w środowisku otwartym. Wybudowanie takiego lokalu przyczyni się zapewne do skierowania większej oferty dla mieszkańców.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Spadek liczby osób z problemem alkoholowym	szt.	60%	Spadek o 5%	Raport po realizacji projektu
	Liczba osób którym udzielono wsparcia	szt.	0	50	Zaświadczenia / Raport po realizacji projektu
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
Liczba godzin udzielonego wsparcia w ramach operacji streetwarkera	godz.	0	1 000	Sprawozdanie streetworkerów Raport po realizacji projektu	
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	50 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania	— Budżet gminy - 100%				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	1.2
Nazwa projektu	Aktywna Rodzina
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki Ośrodek Pomocy Społecznej
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Park Skarbków
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa i przyczyniają się do osiągnięcia tego celu szczegółowego. Celem głównym projektu jest reintegracja społeczno-zawodowa 30 osób/członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Grodzisk Mazowiecki do końca 2017 r.
Zakres planowanych działań	działania aktywizujące na rzecz wsparcia rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci. Zadania w ramach projektu: 1. Rekrutacja i ustalenie ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej uczestników projektu 2. Wsparcie rodzin - warsztaty i animacje 3. Reintegracja społeczna - wsparcie indywidualne dla uczestników 4. Reintegracja zawodowa uczestników projektu 5. Pomoc materialna dla uczestników projektu - wkład własny
Stan zaawansowania prac	Projekt w trakcie realizacji, została podpisana umowa na dofinansowanie (Umowa nr RPMA.09.01.00-14-1837/15-00 w ramach działania 9.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu RPO WM 2014-2020)
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Konieczność wsparcia rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci zamieszkałych na obszarach zdegradowanych. Założone w projekcie wskaźniki, w tym wskaźnik efektywności zatrudnieniowej – na poziomie 22 %, przyczynią się do zakładanych dla

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	Poddziałania 9.1 wskaźników RPO WM. Cel główny realizowany będzie poprzez cele szczegółowe projektu: — reintegracja społeczna 30 UP do dn. 31.12.2017 — reintegracja zawodowa 30 UP do dn. 31.12.2017 — integracja 30 rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym do 31.12.2017 — poprawa sytuacji materialnej 30 rodzin poprzez wsparcie finansowe. Uczestnicy projektu to osoby zamieszkałe na ternie woj. mazowieckiego - osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - 30 UP (20K, 10 M) /30 rodzin, w tym 3 osoby niepełnosprawne. Wsparcie realizowane w dwóch edycjach rocznych, po 15 osób każda.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	szt.	0	27	Zaświadczenia, certyfikaty potwierdzające uzyskane kwalifikacje, ankiety badające postęp wiedzy.
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	0	7	Umowy zawarte przez Urzędy Pracy z pracodawcami, ankiety dot. efektywności zatrudnieniowej
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	os.	0	21	Zaświadczenia z PUP o statusie osoby poszukującej pracy, ankiety dot. aktywności po projekcie.
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	szt.	0	30	Formularze zgłoszeniowe, oświadczenia o statucie osób zagrożonych wykluczeniem, deklaracje uczestnictwa,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

					listy obecności, dzienniki zajęć staży, listy wypłaty stypendiów
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	szt.	0	3	Formularze zgłoszeniowe, oświadczenia o statucie osób zagrożonych wykluczeniem, deklaracje uczestnictwa, listy obecności, dzienniki zajęć staży, listy wypłaty stypendiów, zaświadczenie o niepełnosprawności
Planowany okres realizacji	2016-2017				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	345 967,50 zł				
Przewidywane źródła finansowania	RPO WM 2014-2020, Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie				

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	1.3
Nazwa projektu	Program „Klub” Grodziskiego Klubu Koszykarskiego
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Grodziski Klub Koszykarski
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar I, III, IV, V, VI, VII, VIII. ul. Westfala – hala sportowa, SP nr 1, SP nr 4, SP nr 6 , SP w Adamowiźnie
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym																													
Cel (cele) projektu	Profilaktyka zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży i upowszechnianie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży.																													
Zakres planowanych działań	Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do usystematyzowanej aktywności fizycznej. Inwestycja w kapitał ludzki w sporcie dzieci i młodzieży. Wykorzystanie potencjału infrastrukturalnego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej dzieci i młodzieży. Wspieranie pracy trenerskiej w zakresie aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży. Profilaktyka zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży. Wzbogacenie zaplecza sportowego.																													
Stan zaawansowania prac	Projekt w przygotowany do złożenia w terminie wyznaczonym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.																													
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Przed opracowaniem projektu zidentyfikowano następujące problemy obniżenie poziomu aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży; Występowanie problemów społecznych wśród osób młodych w postaci wykroczeń przeciwko mieniu i porządkowi publicznemu; obniżenie regularnego podejmowania aktywności fizycznej na wszystkich etapach życia co może spowodować wzrost ryzyka zachorowań na choroby sercowo-naczyniowe, cukrzyce i nowotwory. Program w ramach rozwijania sportu poprzez wspieranie przedsięwzięć z zakresu upowszechniania sportu dzieci i młodzieży. Podstawa prawna programu – Art. 86 ust. 4 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r.; paragraf 10 ust.1 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015.																													
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<table><tr><th colspan="5">Wskaźniki rezultatu</th></tr><tr><th rowspan="2">nazwa</th><th rowspan="2">Jednostka miary</th><th colspan="2">wartość</th><th rowspan="2">Źródło danych/sposób pomiaru</th></tr><tr><th>początkowa 2016 rok</th><th>końcowa 2020 rok</th></tr><tr><td>Wzrost liczby dzieci i młodzieży czynnie uczestniczących w pracy treningowej</td><td>osoby</td><td>2000</td><td>2500</td><td>Raport beneficjenta projektu</td></tr><tr><th colspan="5">Wskaźniki produktu</th></tr><tr><th rowspan="2">nazwa</th><th rowspan="2">Jednostka miary</th><th colspan="2">wartość</th><th rowspan="2">Źródło danych/sposób pomiaru</th></tr><tr><th>początkowa 2016 rok</th><th>końcowa 2020 rok</th></tr></table>	Wskaźniki rezultatu					nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	Wzrost liczby dzieci i młodzieży czynnie uczestniczących w pracy treningowej	osoby	2000	2500	Raport beneficjenta projektu	Wskaźniki produktu					nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok
Wskaźniki rezultatu																														
nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru																										
		początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok																											
Wzrost liczby dzieci i młodzieży czynnie uczestniczących w pracy treningowej	osoby	2000	2500	Raport beneficjenta projektu																										
Wskaźniki produktu																														
nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru																										
		początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok																											

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

	Nowe lub zmodernizowane obiekty infrastruktury sportowej	szt.	0	1	Sprawozdania z realizacji projektu
	Liczba operacji dotyczących profilaktyki zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży	szt.	0	5	Statystyka prowadzona przez beneficjenta projektu Sprawozdania z realizacji projektu
Planowany okres realizacji	2016 - 2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	11.000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— Środki własne wnioskodawcy– 10% — Ministerstwo Sportu i Turystyki – 90%				

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	1.4
Nazwa projektu	E-usługi - szansa dla rozwój obszaru rewitalizacji
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, Samodzielne Stanowisko ds. IT, Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Urząd Miejski, Podobszar rewitalizacji I
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

	 Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Wzrost efektywności funkcjonowania Urzędu Grodzisk Mazowiecki poprzez instalację systemu informatycznego. Poprawa jakości świadczonych przez Urząd usług . Zwiększenie dostępności dokumentów i informacji mieszkańcom Gminy Grodzisk Mazowiecki. Cele pośrednie: Skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie dostępu do wymaganych dokumentów i informacji. Poprawa bezpieczeństwa danych użytkowników. Budowa postaw obywatelskich. Cele zostaną osiągnięte poprzez następujące działania: Wyposażenie Gminy oraz placówek podległych w infrastrukturę teleinformatyczną.
Zakres planowanych działań	Na podstawie badania opinii społecznej wskazano na organiczną aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji w życiu publicznym gminy. Mieszkańcy w małym stopniu komunikują się z urzędem. W rzadka uczestniczą w debatach społecznych i wydarzeniach organizowanych przez Miasto. Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy będzie wprowadzenia funkcjonalności w postaci: Wirtualny Urząd , E – learning – Szkolenia z zakresu korzystania z e-usług, portalu, e-puapu, gis. Aplikacja do zgłaszania, informowania. Budowa stron sołeckich. Konsultacje społeczne. Szablon dla nowych przedsiębiorców pozwalający na utworzenie własnej strony internetowej. Kalendarz wydarzeń kulturalno-turystycznych. Zdjęcia z aplikacji, informacje . Pozwoli to na wprowadzenie e- usług na 4 poziomie Usługi na IV poziomie 1. Program do obsługi zezwoleń na sprzedaż alkoholu z funkcją złożenia oświadczenia o wartości sprzedaży napojów alkoholowych 2. Moderowany portal konsultacji społecznych 3. Wirtualny urząd 4. Aplikacja do zgłaszania, informowania 5. Formularz elektroniczny na e-puap deklaracja – podatek od nieruchomości 6. Formularz elektroniczny na e-puap deklaracja – podatek rolny 7. Formularz elektroniczny na e- puap deklaracja – podatek leśny 8. Formularz elektroniczny na e-puap deklaracja – podatek od środków transportu 9. e-Usługa złożenia wniosku z wykorzystaniem platformy e-PUAP oraz wydania decyzji/zaświadczenia o numerze porządkowym nieruchomości, ze wsparciem słowników systemu dziedzinnego (adresy, działki). 10. e-Usługa złożenia wniosku z wykorzystaniem platformy e-PUAP oraz wydania dokumentu z informacją o numerze porządkowym nieruchomości, ze wsparciem słowników systemu dziedzinnego (adresy, działki). 11. e-Usługa złożenia wniosku oraz wydanie wypisu i wyrysu na podstawie danych z rejestru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z wykorzystaniem platformy e-PUAP ze wsparciem słowników systemu dziedzinnego (adresy, działki) wraz z wniesieniem opłaty. 12. e-Usługa złożenia wniosku oraz wydanie zaświadczenia o przeznaczeniu terenu w Studium Uwarunkowań i Kierunków Przestrzennego Zagospodarowania ze wsparciem słowników systemu dziedzinnego (adresy, działki) wraz z wniesieniem opłaty. 13. e-Usługa złożenia wniosku oraz wydanie zaświadczenia o ujęciu nieruchomości w gminnej ewidencji zabytków z wykorzystaniem platformy e-PUAP ze wsparciem słowników systemu dziedzinnego(adresy, działki). Uruchomienie Hot Spot na terenie miasta Grodzisk Mazowiecki – bezpłatny dostęp do Internetu dla mieszkańców, zakup niezbędnego sprzętu teleinformatycznego dla Urzędu Miejskiego. Wszystkie aplikacje będą w standardzie WCAG 2.0 – standardy dla osób niepełnosprawnych (niewidomych i słabo widzących).

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Stan zaawansowania prac	Dnia 27 lipca 2016 roku podpisana została umowa o dofinansowanie na realizację projektu. Obecnie Gmina przygotowuje postępowania przetargowe na realizację poszczególnych działań w Projekcie				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Przed opracowaniem ram projektu zidentyfikowano następujące problemy: Ograniczenia możliwości uczestniczenia mieszkańców w systemie podejmowania lokalnych decyzji. Znaczące utrudnienie w dostępie do informacji dla osób niepełnosprawnych. Uruchomienie systemu wymiany danych. Budowę stabilnego e-systemu informacyjnego. Uruchomienie Indywidualnego Konta Petenta, które umożliwi dostęp do baz danych moderowanych przez pracowników Urzędu, zgłaszanie wniosków, udział w ankietach i głosowaniach. Stworzenie portali 33 sołectw, zwiększając tym samym dostęp do nowoczesnych e-usług na terenach wiejskich Interoperacyjność w projekcie zostanie osiągnięte przez: wymienność, rozumianą jako możliwość zastąpienia produktu, procesu lub usługi bez jednoczesnego zakłócenia wymiany informacji pomiędzy podmiotami realizującymi zadania publiczne lub pomiędzy tymi podmiotami a ich klientami, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymagań funkcjonalnych i poza funkcjonalnych współpracujących systemów. Projekt zgodny z założeniami działania 2.1 e – usługi. Interoperacyjność w projekcie zostanie osiągnięte przez: wymienność, rozumianą jako możliwość zastąpienia produktu, procesu lub usługi bez jednoczesnego zakłócenia wymiany informacji pomiędzy podmiotami realizującymi zadania publiczne lub pomiędzy tymi podmiotami a ich klientami, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymagań funkcjonalnych i poza funkcjonalnych współpracujących systemów. Projekt zgodny z założeniami działania 2.1 e – usługi.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	szt.	0	1	Protokoły odbioru
	Liczba baz danych udostępnionych on-line poprzez API	szt.	0	1	Protokoły odbioru
	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	0	1	Protokoły odbioru
	Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	szt.	0	1	Protokoły odbioru
	Przestrzeń dyskowa serwerowni	TB	0	48	Protokoły odbioru
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka	wartość		Źródło danych/sposób

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	miary	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	pomiaru
Liczba pobrań/odtworzeni dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	Szt.	0	1	Dane z systemu informatycznego
Liczba pobrań/ aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	Szt.	0	1	Dane z systemu informatycznego
Liczba jednostek sektora publicznego korzystających z utworzonych aplikacji lub usług teleinformatycznych	Szt.	0	1	Protokoły odbioru, ewidencja środków trwałych
Planowany okres realizacji	2016-2017			
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 528 150 zł			
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014 -2020 , Priorytet II Wzrost e – potencjału Mazowsza, Działanie 2.1. E- usługi - 80% (tj. 1 222 520,00 zł) — Budżet gminy - 20%			

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	1.5
Nazwa projektu	Cyfryzacja szkół na obszarze rewitalizacji
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Finansowy, Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Szkoły podstawowe i gimnazja na podobszarach rewitalizacji Podobszar I, Podobszar II, Podobszar IV, Podobszar VI, Podobszar IX
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców
Cel (cele) projektu	Podnoszenie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach oraz

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

	szkoleniach wyposażenie w odpowiedni sprzęt pracowni matematyczno – przyrodniczych i komputerowych				
Zakres planowanych działań	Planowane w ramach zadania interwencje służą wspieraniu działań rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy, a także kształtowaniu właściwych postaw. Projekt zakłada współpracę szkół i placówek systemu oświaty dotyczącą wykorzystania posiadanych zasobów w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych				
Stan zaawansowania prac	Wykonano koncepcje na potrzeby projektu „Cyfryzacja szkół w gminie Grodzisk Mazowiecki”, zdiagnozowano potrzeby uczniów i nauczycieli w poszczególnych placówkach.				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na obszarze rewitalizacji notuje się problemy społeczne i gospodarcze. Wyższy niż średnia poziom przyznawanych zasiłków z powodu bezrobocia. Konieczność podjęcia działań aby problemy społeczne nie były dziedziczone przez dzieci i nabycie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji dodatkowych kompetencji kluczowych na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodnicze, językowe) oraz właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości) oraz kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących nawyk uczenia się przez całe życie. Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych i szkół podstawowych pokazuje, że najslabsze wyniki odnotowane zostały w obszarach tj.: matematyka, przedmioty przyrodnicze oraz język angielski – poziom rozszerzony.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost poczucia umiejętności i kompetencji cyfrowych pośród młodzieży z obszaru rewitalizacji	%	50%	70%	Badanie własne mieszkańców
	Uczestnicy projektów edukacyjnych realizowanych z wykorzystaniem nowej infrastruktury	os.	0	6000	Sprawozdanie placówek edukacyjnych
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba wyposażonych w odpowiedni sprzęt pracowni matematyczno – przyrodniczych i komputerowych pracowni	szt.	0	20	Sprawozdanie placówek edukacyjnych
	Liczba projektów edukacyjnych	szt.	0	4	Sprawozdanie placówek edukacyjnych
Planowany okres realizacji	2017-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 684 578,00 zł				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020, Działanie 10.1. Edukacja ogólna — Budżet gminy
PROJEKT POZOSTAŁY	
Liczba porządkowa	1.6
Nazwa projektu	Lekkoatletyka dla każdego
Nazwa wnioskodawcy	Polski Związek Lekkoatletyki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Klub Sportowy BIEGI Grodzisk Mazowiecki Urząd Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Grodzisk Mazowiecki Szkoły Podstawowe Gminy Grodzisk Mazowiecki
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Szkoły Podstawowe na obszarze Gminy Grodzisk Mazowiecki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Podniesienie kultury fizycznej i aktywizacja młodzieży i minimalizacji problemów społecznych na obszarze rewitalizacji; zwiększenie oferty zajęć OSiR dla mieszkańców
Zakres działań w ramach Zadania	Prowadzenie bezpłatnych zajęć lekkoatletycznych przez nauczycieli WF.
Stan zaawansowania prac	Projekt umowy pomiędzy inwestorem, a podmiotami realizującymi projekt jest w przygotowaniu.
Krótki opis problemu jaki ma	Projekt oddziałuje na problemy wskazane w diagnozie polegające na wzrastającej liczbie wykroczeń przeciwko mieniu i

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

rozwiązać realizacja projektu	porządkowi publicznemu; konieczność zagospodarowania czasu wolnego młodzieży; brak w szkołach systematycznych, ogólnorozwojowych zajęć pozalekcyjnych z lekkiej atletyki, które powinny być pierwszym, naturalnym kontaktem dzieci ze sportem. Drugorzędnym problemem na który oddziałuje projekt jest pogarszanie się ogólnej sprawności fizycznej dzieci prowadząca do otyłości.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost liczby uczestników zajęć w szkołach lub członków klubów sportowych	os.	200	300	Ewidencja prowadzona przez placówki sportowe i edukacyjne
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Nowe lub zmodernizowane obiekty infrastruktury sportowej	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów projektu
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	350 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	Środki MSiT za pośrednictwem PZLA				

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne obejmuje projekty realizowane w Podobszarze I i Podobszarze II. Realizuje cele szczegółowe Programu oraz ogranicza wykluczenie społeczne mieszkańców wskazanych obszarów kryzysowych. Ujęcie zróżnicowanych zadań w jednym projekcie powoduje, iż uzyskuje się efekt komplementarności i synergii. Możliwa jest ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów środowiskowych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego (rewitalizacja obszarów zdegradowanych położonych w różnych punktach gminy).

LISTA PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

- **PROJEKT 2.1** Przebudowa i zagospodarowanie zbiorników wodnych zwanych „Stawami Walczewskiego” w Grodzisku Mazowieckim wraz z rewaloryzacją i adaptacją na cele rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej
- **PROJEKT 2.2** Rewaloryzacja zabytkowej willi „Niespodzianka” przy ulicy Kościuszki 12 w Grodzisku Mazowieckim z dekompozycją urbanistyczną otoczenia na rzecz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i efektywności usług publicznych gminy
- **PROJEKT 2.3** Modernizacja Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Żwirki i Wigury w Grodzisku Mazowieckim

LISTA PROJEKTÓW POZOSTAŁYCH

- **PROJEKT 2.4** Budowa Interaktywnego Centrum Edukacyjno-Społecznego przy ulicy Bartniaka w Grodzisku Mazowieckim.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	2.1
Nazwa projektu	Przebudowa i zagospodarowanie zbiorników wodnych zwanych „Stawami Walczewskiego” w Grodzisku Mazowieckim wraz z rewaloryzacją i adaptacją na cele rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Wydział Zamówień Publicznych Wydział Planowania Przestrzennego Obsługa Inwestycyjno – Techniczna Gminy Wydział Gospodarki Nieruchomościami Wydział Ochrony Środowiska Wydział Finansowy Wydział Promocji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Teren Stawów Walczewskiego zlokalizowany jest w Grodzisku Mazowieckim, w kwartale ul. Nadarzyńskiej (od wschodu), ul. Warszawskiej i Osiedla Szczęsna (od południa), ul. Batorego (od zachodu) oraz ok. 200 m od ciągu linii WKD (od strony północnej); obręb 61: 14/1, 14/3, 14/4, 15/2, 16, 17, 19, 34/1, 35/1, 20/1, 20/2 obręb 68: 1/9, 1/12, 1/10, 1/11, 20 – Gmina Grodzisk Mazowiecki obręb 61: 18/1 – Marszałek Województwa Mazowieckiego (Gmina Grodzisk Mazowiecki ma prawo do użytkowania) Obręb 61: 18/2 – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (Gmina Grodzisk Mazowiecki ma prawo do użytkowania) Obręb 68: 40 – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie (Gmina Grodzisk Mazowiecki ma prawo do użytkowania) Obręb 44: 40/1, 40/2, 40/3, 40/4 – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie (Gmina Grodzisk Mazowiecki ma prawo do użytkowania)
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Wzmocnienie spójności społecznej poprzez rekultywację zbiornika wodnego na obszarze zdegradowanym
Zakres planowanych działań	Zakres prac obejmuje dwa etapy: ETAP I Pogłębienie czaszy istniejącego zbiornika dolnego w jego dotychczasowej lokalizacji, Budowę zbiornika górnego - kopanego z podniesieniem terenu przyległego, Przebudowę budowli zrzutowej do zbiornika, Przebudowę pomostu w zbiorniku dolnym, Przebudowę kładki na grobli między zbiornikami, Budowę drenażu i modernizację rowów otwartych wraz z przepustami, Regulację odcinków rzeki powyżej i poniżej zbiornika. ETAP II Zagospodarowanie na cele rekreacyjno-sportowe przestrzeni publicznej wokół zbiorników wodnych zwanych „Stawami Walczewskiego” w Grodzisku Mazowieckim, w tym: zagospodarowanie elementami małej architektury (ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci, siłownia zewnętrzna), zieleni, oświetlenie. Realizacja programu edukacji ekologicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Stan zaawansowania prac	I Etap w trakcie robót budowlanych; 95% zaawansowania na dzień 31.10.2016				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Przebudowa zbiorników wodnych zwanych „Stawy Walczewskiego” w Grodzisku Mazowieckim oprócz celu podstawowego tj. poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w rejonie zlewni rzeki Rokicianki oraz warunków hydrogeologicznych w rejonie inwestycji przyczyni się do wzrostu atrakcyjności Grodziska Mazowieckiego w rejonie inwestycji poprzez wzbogacenie miejscowego krajobrazu, walorów przyrodniczych, rozwoju rekreacji oraz sportu poprzez objęcie zbiorników wodnych przez Polski Związek Wędkarski w Grodzisku Mazowieckim.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha	0	2	Dane własne Urzędu Miejskiego
	Wskaźniki produktu				
	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie terenów zielonych	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu rekultywacji gruntów lub poddanych ochronie	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji lub promocji postaw ekologicznych	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów	
Planowany okres realizacji	2017 - 2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 500 000 zł - 2 mln złotych brutto (I etap), 0,5 mln złotych brutto (II etap)				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— 0,5 mln PLN (I Etap) –dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Program 2015-GW-3 „Budowa i przebudowa urządzeń oraz obiektów hydrotechnicznych poprawiających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, a także usuwanie skutków powodzi” ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. (I etap). — 2 mln PLN (I Etap) – Budżet Gminy				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	2.2
Nazwa projektu	Rewaloryzacja zabytkowej willi „Niespodzianka” przy ulicy Kościuszki 12 w Grodzisku Mazowieckim z dekompozycją urbanistyczną otoczenia na rzecz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i efektywności usług publicznych gminy
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Zamówień Publicznych, Wydział Planowania Przestrzennego, Wydział Gospodarki Nieruchomościami.
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	- ul. Kościuszki 12, Grodzisk Mazowiecki - nr 38 obręb 28 oraz inne niezbędne działki gruntu, na których zlokalizowane będą przyłącza, czy wjazdy
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Integracja i aktywizacja mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności wzbogacenie oferty kulturalnej; nadanie nowych funkcji kulturalnych i użytkowych obiektu ważnego dla społeczności lokalnej
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji Zadania przewiduje się: 1. rozbiorke oficyny , altany śmietnikowej oraz ewentualną częściową rozbiorke parterowego budynku gospodarczego, likwidację studni, 2. renowację, przebudowę i remont willi „Niespodzianka” oraz adaptację budynku do pełnienia funkcji obiektu użyteczności publicznej, 4. wkomponowanie w planowaną na działce infrastrukturę parterowego budynku gospodarczego, 5. budowę systemów wykorzystujących alternatywne źródła energii,

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

	6. budowę inteligentnych automatyk sterujących oświetleniem budynku, ogrzewaniem, klimatyzacją, roletami, 7. adaptację obiektów w jednolity system funkcjonalno-użytkowy, 8. aranżację wnętrz, 9. inwentaryzację zieleni, 10. zagospodarowanie terenu wokół obiektów ciągami komunikacyjnymi oraz elementami małej architektury i zieleni. 				
Stan zaawansowania prac	Prace projektowe zakończone.				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na obszarze występuje nawarstwienie problemów społecznych. Niska aktywność mieszkańców. Obecnie budynek nie jest wykorzystywany; w rejestrze zabytków; budowanie tożsamości kulturowej mieszkańców. W opinii Staży Miejskiej obiekt zaliczany jest do miejsc szczególnie narażonych na notowanie wykroczeń przeciwko mieniu i porządkowi publicznemu. Z początku XX wieku, unikalny w skali regionalnej, W strategii rozwoju gminy jest mowa o tym unikatowym obiekcie. Na terenie notuje się przypadki wykroczeń przeciwko ładowi publicznemu, że Naturalne ożywienia kulturalnego lokalnej społeczności. Obiekt wpisany został do Rejestru Zabytków Województwa Mazowieckiego pod Nr 947 z dn. 01.06.2010r. Teren działki jest pod ścisłą ochroną Konserwatora Zabytków. Zły stan uniemożliwia wykorzystanie budynku do celów społecznych i kulturowych. Wybór zadania uzasadniają następujące zidentyfikowane problemy: zły stan techniczny budynku, pogłębiająca się degradacja obiektu, co uniemożliwia wykorzystanie budynku do celów społecznych i kulturowych, potrzeba rewitalizacji centrum miasta a jednocześnie uratowania zabytku jakim jest willa „Niespodzianka” oraz niedostateczna oferta kulturalna wymagająca rozszerzenia i dostosowania do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjenta
	Poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej	%	70	80	Badanie własne mieszkańców Badanie ewaluacyjne
	Uczestnicy zajęć kulturalnych z wykorzystaniem poddanej rewitalizacji infrastrukturze	os.	0	3000	Ewidencja instytucji kultury
	Wskaźniki produktu				
	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.	0	2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta	
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	25 000 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020 Działanie 4.2 Efektywność energetyczna — RPO WM 2014-2020 Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza — RPO WM 2014-2020 Działanie: 5.3. Dziedzictwo kulturowe — RPO WM 2014-2020 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych -80% — Budżet gminy - 20%				
PROJEKT GŁÓWNY					
Liczba porządkowa	2.3				
Nazwa projektu	Modernizacja Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Żwirki i Wigury w Grodzisku Mazowieckim				
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki				
Nazwa podmiotu/podmiotów	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

współpracujących	Wydział Zamówień Publicznych Wydział Planowania Przestrzennego Obsługa Inwestycyjno – Techniczna Gminy Wydział Gospodarki Nieruchomościami Wydział Ochrony Środowiska Wydział Finansowy Wydział Zarządzania Drogami Gminnymi
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Ulica Żwirki i Wigury 10, 05-825 Grodzisk Mazowiecki Działki numer ewidencyjny 148 i 149 obręb 23 Dz. nr ew. 148 – własność Powiatu Grodziskiego (Gmina Grodzisk Mazowiecki ma prawo do dysponowania gruntem na cele budowlane) Dz. nr ew. 149 – własność Gmina Grodzisk Mazowiecki
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Przeciwdziałanie patologii społecznej poprzez stworzenie przestrzeni integracyjnej i rekreacyjnej dla mieszkańców
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji projektu przewiduje się przebudowę budynków Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym powiększenie pomieszczeń technicznych, dydaktycznych oraz zagospodarowanie przestrzeni zewnętrznej.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

					
Stan zaawansowania prac	Zadanie w trakcie prac projektowych.				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zły stan techniczny budynku i przyległego terenu, ograniczenie możliwości wykorzystania budynku do celów społecznych i statutowych OSP. Projekt przyczyni się do integracji i aktywizacji mieszkańców, zapewni bezpieczną eksploatację budynku, pozwoli na adaptację budynku do nowych celów funkcjonalnych, zwiększy dostęp do szkoleń i pokazów, umożliwi kształtowanie stosunków międzyludzkich, pozwoli na obniżenie kosztów funkcjonowania. Projekt przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji społecznych oraz zmniejszenia kosztów ekonomicznych i społecznych (alkoholizm, narkomania, działalność przestępcza) Projekt przyczyni się do zmniejszenia liczby zachowań ryzykownych wśród młodzieży i dorosłych. Projekt pozwoli również na zwiększenie efektywności statutowych działań Ochotniczej Straży Pożarnej.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Osoby uczestniczące w działaniach prowadzonych przez OSP, w tym spotkaniach, szkoleniach, ćwiczeniach	os.	0	600	Ewidencja organizacji pozarządowej
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	Dane własne OSP
	Wskaźniki produktu				
Nazwa	Jednostka	wartość		Źródło danych/sposób	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

		miary	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	pomiaru
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
	Liczba wyremontowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej	szt.	0	1	Sprawozdanie końcowe beneficjenta
Planowany okres realizacji Zadania	2016 - 2020				
Szacowana wartość Zadania (PLN) brutto	1 500 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020 Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych -80% — Budżet gminy - 20%				

PROJEKT POZOSTAŁY	
Liczba porządkowa	2.4
Nazwa projektu	Budowa interaktywnego centrum edukacyjno-społecznego przy ulicy Bartniaka w Grodzisku Mazowieckim.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Wydział Finansowy Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu Wydział Gospodarki Nieruchomościami Wydział Planowania Przestrzennego Wydział Promocji Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy Biblioteka Publiczna w Grodzisku Mazowieckim Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim
Miejsce realizacji danego	Obszar objęty projektem położony jest w centralnej części Grodziska Mazowieckiego, w sąsiedztwie zrewitalizowanego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

projektu na obszarze rewitalizacji	Parku im. hr. Skarbków, rzeki Rokicianki oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej. Adres: ul. Bartniaka 24, Grodzisk Mazowiecki. Numery ewidencyjne działek: nr 1/1, nr 4/3, nr 6/3, nr 11/3, nr 11/4, nr 11/7, nr 11/10, nr 68/3, nr 72/1, nr 72/2, nr 74, nr 7 w obrębie 29 oraz działki pozostające pod trwałym zarządem Gminy: nr 1/2, nr 1/4, nr 4/1 i nr 68/4.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Aktywizacja kulturalna osób w wieku po produkcyjnym, zagospodarowanie i wyposażenie interaktywnego centrum edukacyjno-społecznego; utworzenie atrakcyjnej strefy śródmiejskiej wnoszącej nową jakość życia; poprawa kondycji seniorów korzystających z kompleksowych działań przewidzianych w programie funkcjonalno-użytkowym obiektu; zagospodarowanie i nadanie nowych funkcji zdegradowanym terenom przy ul. Bartniaka oraz wzdłuż koryta rzeki Rokicianki.

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Zakres planowanych działań	 Przewiduje się rozbiórkę zdegradowanych budynków (biurowego i garażowego) przy ulicy Bartniaka 24 oraz budowę obiektu użyteczności publicznej ze szczególnym uwzględnieniem: — budowy budynku Interaktywnego Centrum Edukacyjno-Społecznego (ICES), — budowy ciągu pieszego wzdłuż koryta rzeki Rokicianki, — budowy systemu instalacji zaopatrzenia w energię elektryczną opartego na odnawialnych źródłach energii, wraz z wszelkimi przyłączami i instalacjami — budowy parkingu, — przebudowy zjazdu z drogi gminnej — zagospodarowania i wyposażenia interaktywnego centrum edukacyjno-społecznego oraz dostosowanie do funkcji określonych w założeniach programowo-funkcjonalnych, zgodnie z celami społecznymi, którym mają służyć — zagospodarowania przestrzeni publicznej wokół centrum elementami małej architektury i zieleni
Stan zaawansowania prac	Zakończono prace projektowe. Uzyskano Decyzję Nr 284/16 z dnia 18.03.2016 Starosty Grodziskiego zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę i rozbiórkę.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt oddziaływać ma na zidentyfikowany na obszarze rewitalizacji problem konieczności kształtowania stosunków międzyludzkich – integracji społecznej, więzi rodzinnych, układów towarzyskich w grupach rekreacyjnych i sportowych oraz przełamywania stereotypów związanych z osobami starszymi, wykluczonymi lub zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Obszar boryka się również z problemami technicznymi: brak lokalizacji dla zespołów muzycznych (sala prób dla Cantata, liczący ok 30 osób). Trudne warunki lokalowe Biblioteki Publicznej, która znajduje się w Centrum Kultury przy ul. Spółdzielczej. Notowany wzrost czytelnictwa i zainteresowanie projektami kulturalnymi na obszarze zdegradowanym. Zidentyfikowany problem zamieszkiwania obszaru przez osoby starsze (w wieku poprodukcyjny) i konieczność dostosowania form aktywności dla ich potrzeb. Problemem jest brak w gminie

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	ogólnodostępnego obiektu działającego na rzecz osób starszych o różnych potrzebach funkcjonalnych; znikomy udział seniorów w życiu społecznym gminy; niedostateczna jakość życia osób starszych - uboga oferta usług na poziomie społeczności lokalnej, umożliwiających aktywizację, uprawianie sportu, integrację społeczną i czynny wypoczynek, promujących zdrowy tryb życia; duża liczba seniorów narażonych na wykluczenie społeczne, z ograniczonymi możliwościami korzystania z życia kulturalnego, aktywnego wypoczynku, uprawiania sportu, rozwijania zainteresowań; brak w gminie ogólnodostępnego obiektu umożliwiającego organizowanie zajęć, odczytów, konferencji, wystaw i innych imprez kulturalnych; brak miejsca, gdzie dzieci, młodzież i dorośli mieliby szanse na zdobywanie wiedzy w sposób czynny i empiryczny, na rozwijanie potencjału umiejętności i zainteresowań oraz wymianę doświadczeń.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta Badanie ewaluacyjne
	Łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha	0	0,5	Sprawozdanie końcowe beneficjenta Badanie ewaluacyjne
	Utworzone miejsca pracy w wyniku realizacji projektu	szt.	0	2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta Badanie ewaluacyjne
	Osoby korzystające z kompleksowych działań przewidzianych w programie funkcjonalno-użytkowym obiektu	os.	0	1000	Ewidencja prowadzona przez instytucję kultury
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta Badanie ewaluacyjne
	Liczba zrealizowanych projektów umożliwienia włączenia się w życie społeczne osób starszych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym	szt.	0	10	Sprawozdanie końcowe beneficjenta Badanie ewaluacyjne
	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacyjno-społecznego	szt.	0	3	Ewidencja prowadzona przez instytucję kultury
Planowany okres realizacji	2015-2020				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	24 928 482,41 zł
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/ERDF/ERDF) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020, Działanie 4.2 Efektywność energetyczna — RPO WM 2014-2020, Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza — RPO WM 2014-2020, Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe — RPO WM 2014-2020, Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych — RPO WM 2014-2020, Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu — RPO WM 2014-2020, Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej - 68,49 % — Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - pożyczka, Program priorytetowy Poprawa efektywności energetycznej. Część 1) LEMUR - Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej – program Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 10,84% — Budżet Państwa - Program Wieloletni „Senior WIGOR” na lata 2015-2020 – Edycja 2015 – program Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej - 1,74% — Likwidacja barier architektonicznych – program Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 1,81 % — Budżet gminy 17,12 %

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Podstawowym celem realizacji zadania jest podniesienie kultury fizycznej – w pierwszej kolejności mieszkańców obszaru zdegradowanego, w drugiej – wszystkich mieszkańców miasta i gminy. Przyjęto przy tym założenie, iż z aktywnością fizyczną łączy się pojęcie kultury fizycznej, która jest ogółem uznawanych wartości i utrwalonych zachowań oraz ich rezultatów dotyczących przymiotów ciała człowieka – postawa wobec własnego ciała, aktywna i świadoma troska o rozwój i zdrowie bio – i psychospołeczne oraz umiejętność aktywnego spędzania czasu wolnego. A zatem kultura fizyczna to wychowanie fizyczne, sport, rekreacja oraz rehabilitacja ruchowa- te elementy stanowią będą podstawę wychowania dzieci i młodzieży oraz aktywizacji osób dorosłych. Uznano, iż nowoczesna baza sportowa, uzupełniająca istniejące już na terenie miasta obiekty, pozwoli na ograniczenie procesu mediatyzacji (biernego spędzanie czasu wolnego przed telewizorem i komputerem) i pozwoli na stworzenie zupełnie nowej oferty zajęć o charakterze kreatywnym o ciekawych treściach i formach. Wychowanie przez sport pozwoli na dotarcie do dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych. Zabawa sportowa i bezpłatne zajęcia kształtować będą nowe postawy i przerwie łańcuch bezradności i dziedziczenia biedy, skutkując aktywizacją społeczną i stworzenie warunków do realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej (miejsce wypoczynku i aktywizacji dla osób starszych, świetlice dla dzieci i młodzieży).

LISTA PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

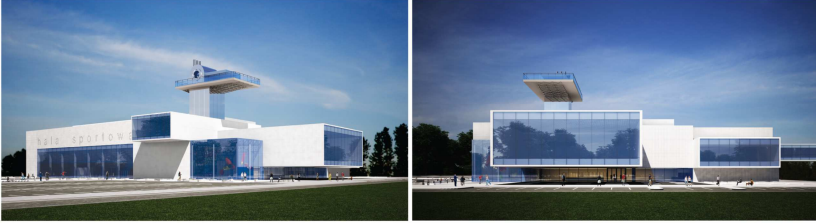
- **PROJEKT 3.1 Budowa Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej z ukształtowaniem i zagospodarowaniem na cele kulturalno- edukacyjne oraz sportowo-rekreacyjne przestrzeni publicznej terenów poprzemysłowych przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim**

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	3.1
Nazwa projektu	Budowa Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej z ukształtowaniem i zagospodarowaniem na cele kulturalno-edukacyjne oraz sportowo-rekreacyjne przestrzeni publicznej terenów poprzemysłowych przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: - Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - Ośrodek Sportu i Rekreacji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar objęty projektem położony jest w południowej części Grodziska Mazowieckiego, pomiędzy historycznym centrum miasta. Obejmuje obiekty Szpitala Zachodniego im. Jana Pawła II oraz targowisko stanowiące miejską strefą aktywności gospodarczej. Obszar sąsiaduje z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, obiektami Ośrodka Sportu i Rekreacji - stadionem piłkarskim i kortami tenisowymi przy Al. Mokronoskich 4 oraz pływalnią miejską "Wodnik 2000" przy ul. Józefa Montwiłła 41. Adres: ul. Sportowa 29 oraz ul. Sportowa 31, Grodzisk Mazowiecki- ul. Sportowa 29 oraz ul. Sportowa 31 - nr 33, nr 55/2, nr 57, nr 58/1 i nr 58/2 w obrębie 57 oraz inne niezbędne działki gruntu, na których będą zlokalizowane sieci, przyłącza, wjazdy i inne obiekty pomocnicze.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zaspokojenie ich potrzeb społeczno-kulturalnych; Wzrost uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, sportowym, dzięki stworzeniu odpowiednich warunków aktywności; Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej mieszkańców gminy, korzystających z kompleksowych działań przewidzianych w programie funkcjonalno-użytkowym obiektu.
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji Projektu przewiduje się: — Rekultywację terenu przemysłowego przy ul. Sportowej 29. — Budowę hali widowiskowo-sportowej przy ul. Sportowej 29 z łącznikiem do budynku Szkoły Podstawowej Nr 6 przy ul. Sportowej 31 wraz z niezbędnym zapleczem i wyposażeniem. — Budowę wieży widokowej o funkcji edukacyjno-sportowej przy ul. Sportowej 29. — Budowę wspomagającego efektywnego energetycznie systemu instalacji zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną opartego na odnawialnych źródłach energii i wysokosprawnych źródłach energii. — Zagospodarowanie terenu wokół obiektów przy ul. Sportowej. — Przebudowę skateparku zlokalizowanego przy ul. Sportowej 29 wraz z wyposażeniem. — Modernizację ulic dojazdowych do Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej.

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	Centrum Aktywności i Integracji Społecznej przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim 380688
Stan zaawansowania prac	W trakcie prac projektowych.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt oddziaływać na ma dwie grupy społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji: osoby młode i osoby w wieku poprodukcyjnych z podobszaru III. Obszar charakteryzuje się wyższą niż średnia gminy wartością wskaźnika Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego w latach 2014-2015 r. Interwencje dotyczącą zakłócenia porządku publicznego i wykroczeniom przeciwko mieniu powodowanym przez osoby młode. Infrastruktura skateparku jest przestarzała i zużyta od oddania do użytkowania w 2010 roku. Skatepark sąsiaduje ze stadionem miejskim i szkołą podstawową, w której uczy się ponad 600 osób. Szkoła należy do najliczniejszych w Gminie. Teren jest typowo przemysłowy, pozbawiony walorów użyteczności społecznej, kulturowej, gospodarczej, czy środowiskowo – rekreacyjnej. W badaniach z mieszkańcami wskazywano na specyfikę obszaru jakim jest uboga oferta usług na poziomie społeczności lokalnej, umożliwiających aktywizację, uprawianie sportu, integrację społeczną i czynny wypoczynek, promujących zdrowy tryb życia. Pośród problemów obszaru wskazywano na brak miejsca, gdzie dzieci i młodzież miałyby szanse na zdobywanie wiedzy w sposób czynny i empiryczny, na rozwijanie potencjału umiejętności i zainteresowań oraz wymianę doświadczeń. Na terenie planowanej operacji wcześniej zlokalizowane były na terenie realizacji projektu budynki magazynowe i hale Zakładu Gospodarki Komunalnej. Teren sąsiaduje również ze szpitalem, co powoduje znaczne natężenie ruchu osób odwiedzających i

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	pacjentów co przy niskiej jakości dróg lokalnych stwarza problemy techniczne. W wyniku realizacji projektu rewitalizacji wzrośnie poczucie tożsamości lokalnej i poczucie przywiązania do terenu ¹² .				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost poczucia tożsamości lokalnej i przywiązania do miejsca zamieszkania	%	40%	60%	Badanie ewaluacyjne
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Osoby korzystające z nowych lub zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	os.	0	10 000	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba utworzonych miejsc pracy bezpośrednio związanych z projektem	szt.	0	5	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Osoby korzystające z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej	os.	0	20 000	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Osoby korzystające z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury na cele kulturalno- edukacyjne lub sportowo-rekreacyjne	os.	0	15 000	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Wskaźniki produktu				
	Nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba operacji mających na celu pobudzenie aktywności - propozycji ciekawych form aktywizacji	szt.	0	20	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego

¹² Centrum Studiów Regionalnych UniRegio (2010). Analiza wpływu inwestycji w infrastrukturę kultury i turystyki dofinansowanych z funduszy strukturalnych na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych gmin/powiatów województwa śląskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Dyspersja (2013). Kierunki i zasady wspierania działań społecznych ukierunkowanych na aktywizację społeczną i gospodarczą zdegradowanych obszarów miejskich w subregionalnych i regionalnych ośrodkach rozwojowych województwa pomorskiego w kontekście perspektywy finansowej UE 2014-2020. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Planowany okres realizacji	2016-2020
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	36 400 000 zł
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020 Działanie 4.2 – Efektywność energetyczna — RPO WM 2014-2020 Działanie 4.3 – Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza — RPO WM 2014-2020 Działanie 6.2 – Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych - 3,16 % — Budżet gminy - 48,82 % — Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej, Program Inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – edycja 2016 – program Ministerstwa Sportu i Turystyki - 48,02 %

PRZEDSIĘWZIĘCIE 4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPURZEC ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z 10 projektów realizowanych na Podobszarze I, Podobszarze III i Podobszarze IV. Przedsięwzięcie realizuje cele szczegółowe LPR oraz ogranicza wykluczenie społeczne mieszkańców wskazanych obszarów kryzysowych. Ujęcie zróżnicowanych zadań w jednym projekcie powoduje, iż uzyskuje się efekt komplementarności i synergii. Zadania dzięki którym możliwe będzie zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, prowadzą do wzmocnienie potencjału endogenicznego, poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym, a te z kolei przyczyniają się do osiągnięcia następujących celów:

- wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji (place zabaw, zielone skwery) oraz stworzenie warunków do realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej (miejsc wypoczynku i aktywizacji dla osób starszych, świetlice dla dzieci i młodzieży).
- odniesienie standardu substancji mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej – co wpłynie na podniesienie jakości życia najuboższych mieszkańców i stworzy warunki do działań zmierzających do ograniczania wykluczenia społecznego mieszkańców zasobów komunalnych,
- poprawa poziomu bezpieczeństwa w zakresie porządku publicznego – zarówno poprzez zmianę funkcji i zagospodarowanie zdegradowanych terenów, jak też wprowadzenie monitoringu wizyjnego oraz stworzenie stref uspokojonego ruchu, wraz z zapewnieniem miejsc parkingowych dla osób dojeżdżających do pracy i korzystających z usług na terenie miasta,
- kształtowanie postaw różnych grup mieszkańców i wyeliminowanie zachowań ryzykownych (zakłócenia porządku, spożywanie alkoholu miejscach publicznych)
- kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez zapewnienie możliwości korzystania z urządzeń tzw. małej infrastruktury (siłownie na świeżym powietrzu) oraz sieć ścieżek rowerowych
- aktywizacja mieszkańców do współdecydowania o przedsięwzięciach realizowanych na obszarach zdegradowanych i realizacja programów aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym bazujących na wybudowanej lub zmodernizowanej infrastrukturze technicznej lub rekreacyjnej
- pobudzenie przedsiębiorczości poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych, wokół których można koncentrować działalność gospodarczą o charakterze usługowo-handlowym

Znaczna część projektów wiąże się z poprawą ładu przestrzennego różnych obszarów miasta – ich celem jest stworzenie przestrzeni atrakcyjnej dla mieszkańców oraz wprowadzenie – w miejsce dotychczasowych zachowań nieakceptowanych społecznie – nowych form spędzania wolnego czasu. W wielu przypadkach jest to kolejny etap działań podejmowanych na terenie miasta od roku 2007 i stanowić ma zamknięcie całego procesu rewitalizacji tych miejsc. Zaproponowane projekty rewitalizacyjne będą oddziaływać na proces gentryfikacji. *Gentryfikacja w literaturze zagranicznej jest definiowana na przykład jako: (...) rynkowe przejmowanie przez klasę średnią i wyższą budynków opuszczonych oraz/lub zamieszkałych przez klasę pracującą, ich stopniową rehabilitację i konsekwentne przeobrażanie zdegradowanych bądź zagrożonych degradacją fragmentów obszarów śródmiejskich w tereny zamieszkałe przez klasę średnią i wyższą niewykazujące symptomów degradacji"* (Smith, Williams 1986, za: Jadach-Sepiolo 2009: 126).

Celem realizowanych zadań będzie włączenie mieszkańców tak nowych jak i starych zamieszkujących obszar miejski do współzarządzania nową, wyremontowaną przestrzenią miejską.

LISTA PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

- **PROJEKT 4.1** Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż pierzei ulicy 1 Maja oraz od ul. 11 Listopada do ul. Konspiracji w Grodzisku Mazowieckim, Etap 3 - Rewitalizacja ciągów komunikacji pieszej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy Kilińskiego do ulicy Bartniaka wraz z ulicą Bartniaka i parkingiem
- **PROJEKT 4.2** Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż zabytkowej pierzei ulicy 11 Listopada w Grodzisku Mazowieckim
- **PROJEKT 4.3** Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Grodzisku Mazowieckim poprzez utworzenie sieci monitoringu wizyjnego. Etap 2 – Rozbudowa, modernizacja i serwis systemu monitorowania Miasta Grodzisk Mazowiecki
- **PROJEKT 4.4** Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 1
- **PROJEKT 4.5** Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2
- **PROJEKT 4.6** Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Bałtycka” w Grodzisku Mazowieckim poprzez zagospodarowanie terenu zieleni przy ulicy J. Piłsudskiego w Grodzisku Mazowieckim.
- **PROJEKT 4.7** Modernizacja ulicy 3 Maja w obrębie skrzyżowań z ulicą Orzeszkowej (i ulicą Teligi, sposobem na utworzenie strefy uspokojonego ruchu w Grodzisku Mazowieckim.
- **PROJEKT 4.8** Adaptacja budynku Kina „Wolność” przy ul. Kilińskiego 8A w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2 – Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutnianej oraz parkingu przy ul. Kilińskiego

LISTA PROJEKTÓW POZOSTAŁYCH

- **PROJEKT 4.9** Rozwój sieci parkingów na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego. Budowa parkingu wielopoziomowego P+R przy ulicy Żydowskiej oraz parkingu P+R przy ulicy Piaskowej w Grodzisku Mazowieckim
- **PROJEKT 4.10** Rozwój sieci tras rowerowych w gminie Grodzisk Mazowiecki.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.1
Nazwa projektu	Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż pierzei ulicy 1 Maja oraz od ul. 11 Listopada do ul. Konspiracji w Grodzisku Mazowiecki.
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Wydział Zamówień Publicznych Wydział Planowania Przestrzennego Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy Wydział Gospodarki Nieruchomościami Wydział Finansowy OPS
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar I – CENTRUM, Pasaż śródmiejski wzdłuż pierzei ulicy 1 Maja w Grodzisku Mazowieckim zlokalizowany jest w ścisłej strefie centrum miasta, w sąsiedztwie budynku i terenu dworca PKP. - ul. 1 Maja, Grodzisk Mazowiecki - działki nr 108/4 obr. 22; nr 34/1 obr. 25; nr 38/7 obr. 12; nr 35/2 obr. 25; nr 34/2 obr. 25
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Rewitalizacja ciągów komunikacyjnych w centrum miasta i ograniczenie lub wyeliminowanie zidentyfikowanych problemów społecznych
Zakres planowanych działań	Projekt realizowane w trzech etapach: Etap 1 - Ciągi komunikacji pieszej po stronie południowej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy 11 Listopada do ulicy Kilińskiego Etap 2 – Rewitalizacja ciągów komunikacji pieszej po stronie północnej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy 11 Listopada do ulicy Kilińskiego, Etap 3 - Rewitalizacja ciągów komunikacji pieszej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy Kilińskiego do ulicy Bartniaka wraz z ulicą Bartniaka i parkingiem W ramach zadania realizowane są następujące prace: — roboty przygotowawcze – rozbiórkę istniejących elementów zagospodarowania terenu kolidujących z projektowanymi, — wykonanie podbudowy, — wykonanie nawierzchni chodników i zjazdów z kostki brukowej/kostki i płyt granitowych, — wymianę latarni oświetleniowych, — budowę pochylni dla niepełnosprawnych, — zagospodarowanie pasaży elementami małej architektury i zieleni. Etap 3 – rewitalizacja ciągów komunikacyjnych od ul. 11 Listopada do ul. Konspiracji

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	 Projekt zakłada również realizację projektów społecznych bazujących na infrastrukturze technicznej (OPS).
Stan zaawansowania prac	Etap 1 – zrealizowany w latach 2007-2013 Etap 2 – zrealizowano w 2015 Etap 3 – w trakcie prac koncepcyjnych Etap 4 – w trakcie prac koncepcyjnych
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Prezentowany teren jest obecnie postrzegany jako faktyczne centrum Miasta. Część terenu znajduje się już poza strefą skumulowania funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym. Jest to związane z charakterystycznym dla Miasta zgrupowaniem centrum usługowego na stosunkowo wąskim pasie wzdłuż głównej ulicy oraz niedorozwojem funkcji, struktury miejskiej połączonej z degradacją substancji i przestrzeni w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Część nawierzchni ciągów komunikacji pieszej pasażu śródmiejskiego wzdłuż pierzei ulicy 1 Maja pozostaje w złym stanie. Ze względu na walory historyczne terenu i pełnione funkcje pasaż jest reprezentacyjną częścią miasta i wymaga działań rewitalizacyjnych powodujących możliwość włączenia się nowych i „starych” mieszkańców w dbanie o własne miejsce zamieszkania i aktywności. Przy ul. Kilińskiego 8a ma swoją siedzibę Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Familia”, które odgrywa bardzo ważną rolę w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób. Gmina w drodze dotacji wspiera działania prowadzone przez Stowarzyszenie. Celem Stowarzyszenia jest m. in. niesienie pomocy i doskonalenie umiejętności pomagania innym, zwłaszcza osobom mającym problemy alkoholowe, prowadzenie programów edukacyjnych w zakresie wiedzy o alkoholu, związanych z nim niebezpieczeństw oraz tworzenie w społeczeństwie wzorów zdrowego trybu życia, propagowanie idei trzeźwości szczególnie wśród młodzieży. W siedzibie Stowarzyszenia odbywają się spotkania grup samopomocowych (mitingi) dla osób z problemem alkoholowym oraz dla ich rodzin. Siedzibą stowarzyszenia są piwnice w budynku byłego kina „Wolność”. Istnieje ogromna potrzeba dostępności innych lokali na działania Stowarzyszenia. Przyczyniłoby się to zapewne do zwiększenia liczby osób uzależnionych i ich rodzin, które korzystałyby z pomocy Stowarzyszenia. Istnieje potrzeba zwiększenia ilości mitingów dla uzależnionych od alkoholu i grup samopomocowych dla osób współuzależnionych, a także prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci pochodzących z rodzin alkoholowych (al- Aten). Zakłada się wykorzystanie infrastruktury technicznej do realizacji projektów skierowanych do powyższej wskazanych grup społecznych złożonych z mieszkańców tego terenu miasta.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Dane ewidencyjne Straży Miejskiej
	Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	ha.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba programów zrealizowanych w określonych grupach społecznych	szt.	0	3	Badanie ewaluacyjne Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba wybudowanych lub wyremontowanych parkingów	szt.	0	1	Dane z ewidencji Urzędu Miejskiego
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Planowany okres realizacji	2016-2018				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 680 600 zł, z czego: Etap 1 –590 300 zł, Etap 2 –1 290 300 zł, Etap 3, Etap 4 –800 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	Budżet własny				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.2
Nazwa projektu	Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż zabytkowej pierzei ulicy 11 Listopada w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: -Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - OPS
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar I - CENTRUM Pasaż śródmiejski wzdłuż pierzei ulicy 11 Listopada w Grodzisku Mazowieckim zlokalizowany jest w ścisłej strefie Centrum miasta - stanowi ciąg komunikacji pieszej od ul. 1 Maja do ul. Sienkiewicza. Adres: ul. 11 Listopada oraz Plac Wolności, Grodzisk Mazowiecki. Plac Wolności: Działka 1 obr. 24 Działka 85/2 obr. 23 Działka 105 obr. 24
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Zagospodarowanie pasażu śródmiejskiego w celu wzmocnienia spójności społecznej i ograniczenie zidentyfikowanych problemów społecznych poprzez realizację projektu inwestycyjnego
Zakres planowanych działań	Etap 1: Projekt przewiduje przebudowę/modernizację ciągów komunikacji pieszej ul. 11 Listopada, w tym: 1. roboty przygotowawcze – rozbiórkę istniejących elementów zagospodarowania terenu kolidujących z projektowanymi, 2. wymianę nawierzchni chodników, 3. wymianę oświetlenia, 4. budowę/wyznaczenie pasa ruchu na potrzeby ścieżki rowerowej wzdłuż całego pasażu śródmiejskiego, 5. zagospodarowanie pasażu elementami małej architektury, 6. zagospodarowanie pasażu elementami zieleni. Etap 2. Projekt przewiduje przebudowę/modernizację Placu Wolności, w tym: 1. roboty przygotowawcze – rozbiórkę istniejących elementów zagospodarowania terenu kolidujących z projektowanymi, 2. wymianę nawierzchni chodników, 3. wymianę oświetlenia, 4. budowę/wyznaczenie pasa ruchu na potrzeby ścieżki rowerowej wzdłuż całego pasażu śródmiejskiego, 5. budowa fontanny (dysze wodne), 6. zagospodarowanie pasażu elementami małej architektury, 7. zagospodarowanie pasażu elementami zieleni Etap 3. Projekt przewiduje: 1. renowację pomnika Wolności i Zwycięstwa 1919 i 1945 r. (obelisk z orłem) 2. przebudowę/remont pomnika ku czci żołnierzy, którzy polegli na frontach II wojny światowej, w miejscu, gdzie w 1943 r. rozstrzelano 20 więźniów Pawiaka (tablica i mur budynku ze śladami kul)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

	 Konceptcja zagospodarowania pasażu śródmiejskiego w Grodzisku Mazowieckim Plac Wolności - projekt																	
Projekt zakłada również realizację projektów społecznych bazujących na infrastrukturze technicznej (OPS)																		
Stan zaawansowania prac	Projekt w trakcie prac koncepcyjnych																	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Konsultacje społeczne pokazały, że problemem wskazywanym przez interesariuszy rewitalizacji jest sygnalizowany „upadek” społeczno-materialny, któremu towarzyszy brak funkcji publicznych mogących zaktywizować i „otworzyć” obszar na nowe inwestycje. W badaniach z mieszkańcami identyfikuje się brak przestrzeni służącej integracji społecznej w centrum miasta również w zakresie miejsc do kreowania działań z inicjatyw społecznych; konieczność renowacji i częściowej przebudowy miejsc istotnych dla pamięci historycznej i tożsamości lokalnej społeczności. Obecnie pasaż ul. 11 Listopada pełni głównie funkcję komunikacyjną. Na obszarze rewitalizacji notuje się podwyższony poziom występowania patologii społecznych. Na obszarze znajduje się główna ulica prowadząca od dworca kolejowego (PKP), co skutkuje nawarstwieniem występków spowodowana dużą liczbą sklepów monopolowych. Dzięki realizacji projektów rewitalizacyjnych wzrośnie poczucie tożsamości lokalnej. Na obszarze znajduje się bowiem miejsce pamięci ważne dla mieszkańców. Konsultacje społeczne pokazały zasadność renowacji pomnika ku czci żołnierzy, którzy polegli na frontach II wojny światowej, w miejscu, gdzie w 1943 r. rozstrzelano 20 więźniów Pawiaka (tablica i mur budynku ze śladami kul) tzw. Grodziskie Getto. Działania prowadzone na tych obszarach powinny wpłynąć pozytywnie na sytuację społeczną mieszkańców obszaru.																	
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<table><tr><th colspan="5">Wskaźniki rezultatu</th></tr><tr><th rowspan="2">nazwa</th><th rowspan="2">Jednostka miary</th><th colspan="2">wartość</th><th rowspan="2">Źródło danych/sposób pomiaru</th></tr><tr><th>początkowa 2016 rok</th><th>końcowa 2020 rok</th></tr><tr><td>Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach</td><td>szt.</td><td>0</td><td>2</td><td>Sprawozdania końcowe beneficjentów</td></tr></table>	Wskaźniki rezultatu					nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Wskaźniki rezultatu																		
nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru														
		początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok															
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów														

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

	Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	ha.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Osoby korzystające z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury drogowej	os.	0	20 000	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba programów zrealizowanych w określonych grupach społecznych	szt.	0	3	Badanie ewaluacyjne
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba wybudowanych lub wyremontowanych parkingów	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba obiektów odrestaurowanych miejsc pamięci narodowej	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	10 000 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020, Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, — Środki własne gminy				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.3
Nazwa projektu	Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Grodzisku Mazowieckim poprzez utworzenie sieci monitoringu wizyjnego, Etap II. Rozbudowa, modernizacja i serwis systemu monitorowania miasta Grodzisk Mazowiecki
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Straż Miejska Komenda Powiatowa Policji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszary wyznaczone w ramach Podobszarów rewitalizacji w mieście Podobszary I-VI
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa bezpieczeństwa na obszarach o największym zagrożeniu zakłóceniami porządku publicznego
Zakres planowanych działań	Etap 1 - Rozbudowa i modernizacja systemu monitorowania Miasta Grodzisk Mazowiecki: 1) montaż 22 punktów kamerowych na terenie miasta, 2) wykonanie tras kablowych do przesyłu sygnałów w technologii: światłowodów montowanych w istniejącej kanalizacji teletechnicznej, dzierżawionej od Telekomunikacji Polskiej, 3) wykonanie tras kablowych do przesyłu sygnałów w technologii: światłowodów podwieszanych na słupach energetycznych, dzierżawionych od PGE, 4) podłączenie sygnałów z kamer do istniejącego serwera systemu, rozbudowa serwera, 5) podłączenie kamer zainstalowanych w mieście do światłowodowej sieci transmisji sygnałów. Etap 2 - Rozbudowa, modernizacja i serwis systemu monitorowania Miasta Grodzisk Mazowiecki. 1) montaż punktów kamerowych; 1) wykonanie tras kablowych do przesyłu sygnałów w technologii: światłowodów montowanych w istniejącej kanalizacji teletechnicznej, dzierżawionej od Telekomunikacji Polskiej; 2) wykonanie tras kablowych do przesyłu sygnałów w technologii: światłowodów podwieszanych na słupach energetycznych, dzierżawionych od PGE; 3) podłączenie sygnałów z kamer do istniejącego serwera systemu; 4) podłączenie kamer do światłowodowej sieci transmisji sygnałów i podłączenie do miejskiego systemu monitoringu, który znajduje się w siedzibie Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim. Projektowi infrastrukturalnemu towarzyszyć będzie wiązka projektów społecznych realizowanych przez OPS. Celem tych

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	projektów będzie integracja osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planuje się dodatkowo realizację programów edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałaniu problemów społecznych związanych z drobną przestępczością.				
Stan zaawansowania prac	Projekt w trakcie prac koncepcyjnych				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wybór projektu uzasadniają problemy odnoszące się do uwarunkowań społecznych tj. wyższy niż średnia gminy wartość wskaźnika Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (powyżej 600); problemy techniczne, wyższa niż poziom gminy wartość wskaźnika Ilość zadań drogowych (powyżej 23 w skalo roku, tj. Podobszar I – CENTRUM 194. Dodatkowym czynnikiem realizacji projektu jest zwiększający się ruch samochodowy na terenie miasta i gminy powoduje zasadność realizacji projektu.				
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze Straży Miejskiej
	Osoby z rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym objęte projektem edukacyjnym	os.	0	3000	Zaświadczenia Raport po realizacji projektu
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost liczby zamontowanych punktów kamerowych na terenie miasta	szt.	60	82	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Programy uspokojenia ruchu na wybranych ulicach	szt.	0	3	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba projektów edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	szt.	0	3	Raport po realizacji projektu
Planowany okres realizacji	2017-2020				
Szacowana	1 200 000 zł				

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

(orientacyjna) wartość projektu	
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/ERDF/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020, Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe, — RPO WM 2014-2020, Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, — RPO WM 2014-2020, Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza — Budżet gminy

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.4
Nazwa projektu	Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 1
Nazwa wnioskodawcy	Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: -Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - OPS
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar IV - OSIEDLE KOPERNIK Północno-wschodnia część miasta Grodzisk Mazowiecki: • Ulica E. Orzeszkowej - odcinek od ulicy 3 Maja do ulicy Królewskiej - działki nr 8/2, nr 9/1, nr 9/3, nr 10/1, nr 37/3, nr 45/1, nr 57/3, nr 57/4, nr 59/1, nr 63/1, nr 64/2, nr 64/3, nr 64/16, nr 67/1, nr 68/1, nr 71/2, nr 74, nr 75/1, nr 75/2, nr 76/1, nr 78/3, nr 80/1 w obrębie 31, działki nr 9/1, 10/1, 14/3, 15/1, 15/2, 16/10, 16/13, 16/25, 23/2, 23/4, 27/1, 28/5, 29/1, 30/1, 31/1, 32/1, 37/1 w obrębie 32. • Parking przy ulicy E. Orzeszkowej – działki nr 13/14, 13/17, 14/14, 15/1 obręb 32. • Mini plac zabaw dla dzieci i teren przy ulicy T. Bairda – działki nr 11/9, nr 12/5, nr 12/6, nr 12/7, nr 13/10, 13/11, 14/7, nr 14/8 obr. 32 oraz nr 22/7, nr 43 obr. 32.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

	Nie zagospodarowany plac wewnątrzosiedlowy przy ulicy E. Orzeszkowej – działki nr 64/3, nr 64/16 (w trakcie regulacji stanu prawnego), 75/2, obr. 31, nr 15/2 obr. 32.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich zabudowy mieszkaniowo-usługowej osiedla „Kopernik” poprzez stworzenie nowoczesnej przestrzeni miejskiej pełniącej funkcje: komunikacyjną, handlową i rekreacyjną, adresowaną do różnych grup społecznych
Zakres planowanych działań	W ramach inwestycji planowane są: modernizacja i zagospodarowanie ulicy E. Orzeszkowej na Odcinku od ulicy 3 Maja do ulicy Królewskiej, renowacja i zagospodarowanie parkingu przy ulicy E. Orzeszkowej, renowacja mini placu zabaw dla dzieci, zagospodarowanie terenu między blokami przy ulicy T. Bairda, zagospodarowanie placu wewnątrzosiedlowego przy ulicy E. Orzeszkowej. Na terenie obszaru osiedla Kopernik zidentyfikowano dodatkowo dobre praktyki wcześniej realizowanych projektów społecznych - Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych (Zadanie pod nazwą: Integracja społeczna rodzin osób niepełnosprawnych). Realizowane jest ono przez wspólne działanie i wzajemne spotkania, które odbywają się w Pawilonie Kultury przy ul. Westfala (Osiedle Kopernik). W ramach projektu planuje się dodatkowo realizację programów aktywizujących mieszkańców skierowanych do wskazanych grup społecznych (OPS). Projekt przewiduje: — wymianę słupów oświetleniowych, — wykonanie nakładek asfaltowych, — wymianę nawierzchni ciągów komunikacyjnych, — zagospodarowanie elementami małej architektury, zieleni i obiektami użytkowymi służącymi utrzymaniu porządku, — budowę toalety publicznej

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-**

	       2. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pn "Poprawa stanu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. PARKING PRZY UL. E. ORZEWSKOWEJ - DZIAŁKA NR 131 OBR. 32 4. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pn "Poprawa stanu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. MINI PLAC ZADAWI DLA DZIECI I TEREN MIĘDZY BLOKAMI MIESZKALNYMI PRZY UL. T. BARDA - DZIAŁKA NR 119, NR 125, NR 126, NR 127, NR 130, NR 131, NR 147, NR 148 OBR. 32 7. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pn "Poprawa stanu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. NIE ZAGOSPODAROWANY PLAC W WĄZKOSTROJOWY PRZY UL. E. ORZEWSKOWEJ - DZIAŁKA NR 64/3 OBR. 31
Stan zaawansowania prac	W trakcie prac projektowych
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na terenie obszaru znajduje się osiedle mieszkaniowe ok 5 tys. mieszkańców, 30-o letnie osiedle zamieszkane przez osoby młodsze (klasyczna noclegowania). Brak przestrzeni publicznej, która mogłaby integrować mieszkańców. Niedostatek przestrzeni o funkcjach społecznych i rekreacyjno-sportowych w kompleksach zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji IV - osiedle Kopernik wskazała ponadto na — Zły stan terenów zielonych w częściach osiedlowych — Niewystarczająca przepustowość dróg lokalnych

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

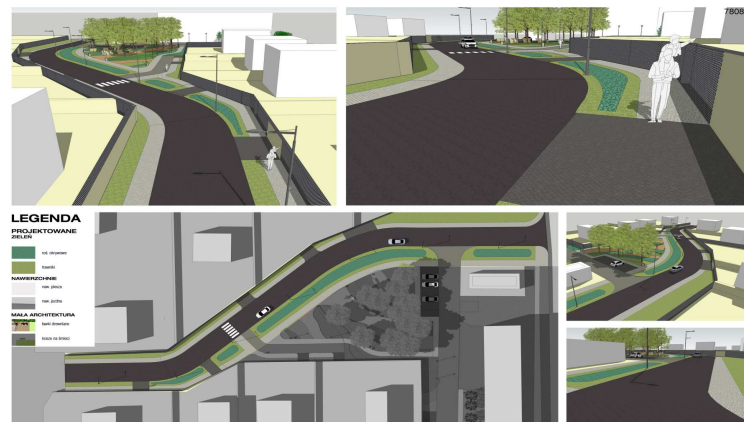
	— Starzenie się społeczeństwa — Mało miejsc wypoczynku w przestrzeni publicznej — Brak dostatecznej ilości zieleni				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba programów zrealizowanych w określonych grupach społecznych	szt.	0	2	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Ewidencja Straży Miejskiej
	Osoby korzystające z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej	os.	0	3300	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Programy szkoleniowo- edukacyjne dla dorosłych i młodzieży	szt.	0	3	Ewidencja placówki szkoleniowo-edukacyjnej
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	6 000 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział	— 85% -Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, POIiŚ Poprawa jakości środowiska miejskiego, Infrastruktura i Środowisko Działanie 2.5.900 000,00 PLN — 15% Budżet gminy				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

środków UE (EFRR/ERDF/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	
PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.5
Nazwa projektu	Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: -Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych -Wydział Finansowy -Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu -Wydział Gospodarki Nieruchomościami -Wydział Planowania Przestrzennego -Wydział Promocji -Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - OPS
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar IV - OSIEDLE KOPERNIK Etap 2 Zadania dotyczy następujących lokalizacji na terenie Grodziska Mazowieckiego: 1) ul. H. Szczerkowskiego - odcinek od ulicy 3 Maja do ulicy Westfala 2) Mini plac zabaw dla dzieci i teren przy ul. Szkolnej. 3) Nie zagospodarowany plac przy skrzyżowaniu ulicy E. Orzeszkowej z ulicą 3 Maja. 4) Nie zagospodarowany plac przy ulicy H. Szczerkowskiego. 5) Nie zagospodarowany plac przy skrzyżowaniu ulic: ulicy Gen. L. Okulickiego z ulicą M. Kopernika.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

	 Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Ograniczenie lub wyeliminowanie zidentyfikowanych problemów społecznych (zakłócanie porządku, nadużywanie alkoholu, pomoc udzielana przez OPS – szczególnie dla osób starszych oraz dzieci i młodzieży) poprzez zapewnienie atrakcyjnych form aktywizacji i integracji społecznej
Zakres planowanych działań	W ramach projektu planowane są: — modernizacja i zagospodarowanie ul. H. Szerkowskiego na odcinku od ulicy 3 Maja do ulicy Westfala, — renowacja mini placu zabaw dla dzieci oraz zagospodarowanie terenu między blokami przy ulicy Szkolnej, — zagospodarowanie placu przy skrzyżowaniu ulicy E. Orzeszkowej z ulicą 3 Maja, — zagospodarowanie placu przy ulicy H. Szerkowskiego, — zagospodarowanie placu przy skrzyżowaniu ulicy Gen. L. Okulickiego z ulicą M. Kopernika. Projekt przewiduje: — wymianę słupów oświetleniowych, — wykonanie nakładek asfaltowych, — wymianę nawierzchni ciągów komunikacyjnych, — zagospodarowanie elementami małej architektury, zieleni i obiektami użytkowymi służącymi utrzymaniu porządku — realizacja programów aktywizujących mieszkańców skierowanych do wskazanych grup społecznych (OPS)

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-**

3. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pTProgrewa terenu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. UL. H. SZCZERKOWSKIEGO - DODATEK OD UL. 3 MAJA DO UL. WESZTAŁA

5. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pTProgrewa terenu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. MINI PLAC ZABAW DLA DZIECI I TEREN MIĘDZY BLOKAMI MIESZKALNYMI PRZY UL. SZKOLNEJ

6. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pTProgrewa terenu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. NIE ZAGOSPODAROWANY PLAC PRZY SKRZYŻOWANIU UL. E. OBRZESZKOWEJ Z UL. 3 MAJA - DZIAŁKI NR 82, NR 93 OBR. 31

8. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pTProgrewa terenu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. NIE ZAGOSPODAROWANY PLAC ZA PRZYCHODNĄ ZOBOWIĄZANĄ EKSKLAP PLUS PRZY UL. H. SZCZERKOWSKIEGO - DZIAŁKI NR 88, NR 168, NR 178, NR 179 OBR. 33 ORAZ PARKING - DZIAŁKA NR 169 OBR. 33

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	 9. Konkurs na opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej, budowlanej i funkcjonalnej dla zadania pn "Poprawa stanu przestrzennego terenów mieszkaniowych w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla "Kopernik" w Grodzisku Mazowieckim. NIE ZAGOSPODAROWANY PŁAC PRZY SKRZYŻOWANIU UL. GEN. L. OKULICKIEGO Z UL. M. KOPERNIKA - DZIAŁKA NR 57/1 OBR. 30				
Stan zaawansowania prac	Projekt w trakcie prac koncepcyjnych				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-turystyczna; niedostatek przestrzeni o funkcjach społecznych i rekreacyjno-sportowych w kompleksach zabudowy mieszkaniowo-usługowej; Mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców. Analiza wniosków z konsultacji społecznych z mieszkańcami pozwoliła na wskazanie deficytu miejsc użyteczności publicznej - mała infrastruktura rekreacyjna (place zabaw, ścieżki rowerowe).				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem (Odsetek osób pozytywnie oceniających warunki życia na obszarze rewitalizacji)	%	60	70	Badanie ewaluacyjne Ankiety beneficjentów końcowych
	Osoby korzystające z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej	os.	0	3 300	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją	km	0	0,6	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Wskaźniki produktu				
nazwa	Jednostka	wartość		Źródło danych/sposób	

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

		miary	początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	pomiaru
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba programów zrealizowanych w określonych grupach społecznych	szt.	0	5	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 000 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/ERDF/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— 85% Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (POLiŚ Poprawa jakości środowiska miejskiego, Infrastruktura i Środowisko Działanie — 15% Budżet gminy				

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.6
Nazwa projektu	Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Bałtycka” w Grodzisku Mazowieckim poprzez zagospodarowanie terenu zieleni przy ulicy J. Piłsudskiego w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: -Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Gospodarki Nieruchomościami

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	- Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - OPS
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar I - CENTRUM. Obszar objęty planowaną inwestycją zlokalizowany jest w zachodniej części Grodziska Mazowieckiego, po obydwu stronach ulicy J. Piłsudskiego. Zachodnia część Grodziska Mazowieckiego - działki nr 145/3, nr 145/4, nr 145/1, nr 146/3, nr 146/4, nr 146/5, nr 166, nr 88/1, nr 88/2, nr 88/3, nr 157, nr 48/1, nr 48/2, nr 48/4 w obrębie 23
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Stworzenie przestrzeni integracyjnej i rekreacyjnej dla mieszkańców na obszarze rewitalizacji
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji Projektu przewiduje się: — zagospodarowanie terenu poprzez odpowiednią aranżację istniejącej zieleni oraz nowe nasadzenia, — budowę lub modernizację ciągów komunikacji pieszej i rowerowej, — budowa miejsc parkingowych, — modernizację placu zabaw dla dzieci, — wyposażenie w elementy małej architektury, — wymianę istniejącego oświetlenia.

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	Uzupełnieniem Projektu będą działania realizowane przez OPS dotyczące programów skierowanych do mieszkańców, programy aktywizujące i integrujące mieszkańców, np. dyskusje i debaty publiczne dotyczące pożytku publicznego; projekty skierowane do osób w wieku poprodukcyjnym.
Stan zaawansowania prac	Uzyskano Decyzję nr 193/16 z dnia 26.02.2016 na budowę parkingu z oświetleniem i przebudowę zjazdu (działki 145/3, 146/5).
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Słabą stroną obszaru przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu; duża liczba obiektów pokrytych azbestem wpływających negatywnie na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców. Zasadne będzie prowadzenie działań ograniczających problemy środowiskowe. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-turystyczna; brak przestrzeni o funkcjach społecznych i rekreacyjno-sportowych w kompleksach zabudowy mieszkaniowo-usługowej; mało rozwinięte poczucie więzi społecznych, wynikające m.in. z dużej liczby nowych mieszkańców; występowanie patologii społecznych; brak dostatecznej ilości zieleni.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia nowych terenów zielonych	ha	0	0,5	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Przestrzeń publiczna i obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba zainstalowanych punktów oświetlenia	szt.	0	20	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba projektów zakładających aranżację istniejącej zieleni oraz nowe nasadzenia	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Planowany okres realizacji	Liczba wybudowanych lub wyremontowanych parkingów	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych ciągów komunikacji pieszej i rowerowej	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 500 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania	— Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej POIiŚ Poprawa jakości środowiska miejskiego, Infrastruktura i Środowisko Działanie 2.5 - 85% — budżet gminy -15%				
- wartość/ udział środków publicznych					
- wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS)					
- wartość/ udział środków z innych źródeł					

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.7
Nazwa projektu	Modernizacja ulicy 3 Maja w obrębie skrzyżowań z ulicą Orzeszkowej i ulicą Teligi, sposobem na utworzenie strefy uspokojonego ruchu w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Wydział Zamówień Publicznych Wydział Planowania Przestrzennego, Obsługa Inwestycyjno – Techniczna Gminy Wydział Gospodarki Nieruchomościami Wydział Ochrony Środowiska Wydział Finansowy Wydział Promocji Wydział Zarządzania Drogami Gminnymi
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar IV - OSIEDLE KOPERNIK. Obszar objęty planowaną inwestycją zlokalizowany jest w północno-wschodniej części Grodziska Mazowieckiego dotyczy dwóch skrzyżowań: skrzyżowania ulicy 3 Maja z ulicą Orzeszkowej oraz skrzyżowania ulicy 3 Maja z ulicą Teligi. Etap 1 - Skrzyżowanie ulicy 3 Maja z ulicą Orzeszkowej: — nr ew. 81, 138/3, 127/1, 138/6, 138/5 obręb 26 — nr ew. 72/3; 8/1, 8/2, 8/3, 9/3; 9/1 obręb 31 — nr ew. 32/1; 37/1 37/7, 37/8; 36/1;38/2. obręb 32 Etap 2 - Skrzyżowanie ulicy 3 Maja z ulicą z ul. Teligi: — nr ew.19/4; 10/1; 8/1; 9/9; 19/5, 9/11; 9/13 obręb 14 — nr ew.13/1; 13/4; 13/5; 14/1; 12/1; 1/4. obręb 33

		
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych	
Cel (cele) projektu	Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez poprawa bezpieczeństwa, poprawa stanu technicznego dróg, usprawnienie ruchu pojazdów uspokojenie ruchu na wybranych ulicach	
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji Projektu przewidziano przebudowę zwykłych skrzyżowań na skrzyżowania z ruchem okrężnym. Przebudowywane skrzyżowania połączą dwie drogi gminne: drogę Nr 150874W - ul. Orzeszkowej i drogę Nr 150959W - ul. Teligi, z drogą powiatową Nr 1526W - ul. 3-go Maja. Planowane jest również zastosowanie dodatkowego oznakowania pionowego i poziomego, doprojektowanie azyli dla pieszych na wjazdach i wyjazdach z ronda. Projekt będzie realizowane w dwóch etapach: Etap 1 - Budowa ronda na skrzyżowaniu z ul. Orzeszkowej — Wykonanie nawierzchni i konstrukcji dróg, — Wykonanie nawierzchni i konstrukcji ronda, — Wykonanie nawierzchni chodnika, krawężników i skarp. — Zagospodarowanie zielenią. — Przebudowa instalacji teletechnicznej. — Przebudowa elektryki, w tym linii SN. — Budowa oświetlenia ulicznego.	

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

	— Przebudowa sieci wod.-kan. - Etap 2 - Budowa ronda na skrzyżowaniu z ul. Teligi — Wykonanie nawierzchni i konstrukcji dróg, — Wykonanie nawierzchni i konstrukcji ronda, — Wykonanie nawierzchni chodnika, krawężników i skarp. — Zagospodarowanie zielenią. — Przebudowa instalacji teletechnicznej. — Przebudowa elektryki, w tym linii SN. — Budowa oświetlenia ulicznego. — Przebudowa sieci wod.-kan.				
Stan zaawansowania prac	Etap 1 – zakończono roboty budowlane. Etap 2 – zakończono prace projektowe.				
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Niezadowalający stan nawierzchni na skrzyżowaniach, Istniejący układ komunikacyjny oraz obowiązująca organizacja ruchu utrudnia wyjazd z dróg podporządkowanych tj. ulicy Orzeszkowej i ulicy Teligi na ulicę 3 Maja. Obecne rozwiązania drogowe stwarzają zagrożenia bezpieczeństwa dla uczestników ruchu kołowego i pieszego.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Programy uspokojenia ruchu na wybranych ulicach	szt.	0	1	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Osoby mające dostęp do wybudowanej/przebudowanej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	os.	0	2000	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Długość przebudowanej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	km	0	0,5	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych ciągów komunikacji pieszej i rowerowej	szt.	0	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Planowany okres realizacji	2016-2020				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 888 445,78 zł, z czego: ETAP 1 – koszt rzeczywisty 888 445,78 zł, ETAP 2 – szacowana wartość 1 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	– Budżet gminy

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	4.8.
Nazwa projektu	Adaptacja budynku Kina „Wolność” przy ul. Kilińskiego 8A w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2 – Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutnianej oraz parkingu przy ul. Kilińskiego
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Ośrodek Kultury
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar I - CENTRUM, ul. Kilińskiego 8A Kino „Wolność” Adres: ul. Kilińskiego 8A, Grodzisk Mazowiecki nr ew. 46/1 obr. 28. Etap 1 - Adaptacja budynku kina na cele sportowe Etap 2 - Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutnianej oraz parkingu przy ul. Kilińskiego.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego
Zakres planowanych działań	Etap 1 - Adaptacja budynku kina na cele sportowe: adaptacja sali kinowej poprzez: - demontaż istniejących urządzeń: krzeseł kinowych, podniesienia sali, sceny, ekranu, posadzek i innych elementów - wykonanie pomieszczeń szatni, natrysków, magazynów oraz pokoi dla sędziów i trenerów wraz z niezbędnymi instalacjami i robotami towarzyszącymi. - wykonanie podłogi sportowej w sali treningowej - wykonanie niezbędnych przebiegów i zamurowań w ścianach - wykonanie robót wykończeniowych Etap 2 - Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutnianej oraz parking przy ul. Kilińskiego.
Stan zaawansowania prac	Etap 1 - zrealizowano Etap 2 - w trakcie prac koncepcyjnych modernizacja ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutnianej. Zrealizowano parking przy ul. J. Kilińskiego.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zrealizowana inwestycja (Etap 1) polega na adaptacji budynku kina na cele sportowe na terenie podobszaru rewitalizacji I CENTRUM. Przedmiotem inwestycji była zmiana sposobu użytkowania budynku Kina Wolność przy ul. Kilińskiego 8A na potrzeby Klubu Tenisa Stołowego. Zrealizowany projekt oddziałuje na zidentyfikowane potrzeby obszaru w analizie SWOT: Duża liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz wysoka wartość wskaźnika gęstości zaludnienia. Planowana operacja

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

	stanowiąc ma kontynuację zrealizowanego etapu projektu i polegać na modernizacji infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego. Projekt odpowiadać ma na typowo miejskie problemy techniczne obszaru związane z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu drogowego wokół zrealizowanej inwestycji rekreacyjnej użytkowanej przez mieszkańców Podobszaru rewitalizacji i bezpośrednio będzie oddziaływać na problem wysokiej liczby zdarzeń drogowych notowanych na tym obszarze.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Programy uspokojenia ruchu na wybranych ulicach	szt.	0	1	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
	Długość zmodernizowanych dróg i chodników w obszarach objętych rewitalizacją	km	0	0,5	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej	1	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych ciągów komunikacji pieszej i rowerowej	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 333 262 zł, z czego: Etap 1 – koszt rzeczywisty po postępowaniu przetargowym 533 262 zł, Etap 2 – szacowana wartość 500 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/ERDF/FS)	- Budżet miasta				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

- wartość/ udział środków z innych źródeł	
PROJEKT POZOSTAŁY	
Liczba porządkowa	4.9
Nazwa projektu	Rozwój sieci parkingów na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego. Budowa parkingu wielopoziomowego P+R przy ulicy Żydowskiej oraz parkingu P+R przy ulicy Piaskowej w Grodzisku Mazowieckim
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: - Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, - Wydział Zamówień Publicznych, - Wydział Planowania Przestrzennego, - Wydział Gospodarki Nieruchomościami.
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Operacja realizowana na terenach podobszarów rewitalizacji: Podobszar V - TEREN PRZY UL. PIASKOWEJ Podobszar VI - ŁĄKI. Obszar objęty planowaną inwestycją zlokalizowany jest w północnej części Grodziska Mazowieckiego. Adres: ul. Żydowska, ul. Piaskowa, Grodzisk Mazowiecki ul. Żydowska: działki nr 47/4, 48/1, 48/2 obręb 12 ul. Piaskowa: działka nr 25 obręb 62 oraz inne niezbędne działki gruntu na których będą zlokalizowane sieci, przyłącza, wjazdy i inne obiekty pomocnicze.
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Wzmocnienie potencjału endogenicznego, poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym – funkcje te istotne są z punktu widzenia potrzeb mieszkańców; Poprawa poziomu bezpieczeństwa w zakresie porządku publicznego. Podobszar VI – ŁĄKI charakteryzuje się większą niż średnia gminy wartością zdarzeń drogowych w skali roku.
Zakres działań w ramach Zadania	ul. Żydowska: — budowa 4 kondygnacyjnego parkingu naziemnego na około 300 miejsc postojowych, — oświetlenie LED,

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -*

	— monitoring. ul. Piaskowa: — budowa parkingu naziemnego, — nasadzenia zieleni wzdłuż torów PKP — monitoring, — przejście dla pieszych przy parkingu, — oświetlenie parkingu.
Stan zaawansowania prac	Prace projektowe zakończone.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wybór projektu uzasadniają następujące zidentyfikowane problemy na etapie analizy SWOT potencjałów podobszarów rewitalizacji: niedostatki przestrzeni postojowej – brak dostatecznej ilości miejsc parkingowych w rejonie dworca PKP i przystanków WKD; niezagospodarowane tereny pod budowę parkingów. Podczas konsultacji społecznych wskazywano na problem w zakresie infrastruktury technicznej: parkowanie w miejscach nieprzystosowanych i nieutwardzonych; niewystarczająca ilość miejsc. Pośród zagrożeń dla obszaru wskazywano brak wprowadzenia nowych funkcji dla obszaru. Ograniczony dojazd do posesji lub jego zupełny brak, brak miejsc parkingowych, niezagospodarowane przestrzenie, wręcz straszące i zniechęcające do przebywania na tych terenach to główne cechy tego obszaru. Ta przestrzeń nie jest niczym miłym i przyjemnym dla mieszkańców. Taka sytuacja stwarza również poczucie zagrożenia, niechęci, braku bezpieczeństwa. Ponadto ścisła zabudowa stwarza zagrożenia w sytuacji np. pożaru lub innych zdarzeń losowych, co tylko wzmacnia poczucie braku bezpieczeństwa. Realizowane działania rewitalizacyjne powinny oddziaływać pozytywnie na niski poziom wskaźnika gęstości zaludnienia oraz zmniejszenie negatywnych oddziaływań ruchu drogowego na zabudowę miejską i środowisko, emisji spalin i hałasu. Planowana inwestycja poprawi każdą sferę związaną z funkcjonowaniem na tym obszarze co wynika z przyjętych celów inwestycji. Nastąpi skomunikowanie tego obszaru z resztą miasta co przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców w przypadku wystąpienia

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

	zdarzeń losowych typu: pożar, powódź, nieszczęśliwy wypadek i w sposób sprawny zapewni interwencję straży, pogotowia czy innych służb. Powstaną miejsca parkingowe, których potrzeba posiadania w tym miejscu jest ogromna. Docelowo oczekiwany powinien być wzrost komfortu życia mieszkańców poprzez ułatwienia dostępu do komunikacji publicznej i zwiększenie atrakcyjności miasta.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost poczucia jakości życia mieszkańców (obszar infrastruktura)	%	60	80	Badanie ewaluacyjne
	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź” rocznie	szt.	0	60 000	System ewidencji wjazdów i wyjazdów na wybudowanych parkingach „parkuj i jedź”
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź"	szt	0	2	System ewidencji wjazdów i wyjazdów na wybudowanych parkingach „parkuj i jedź”	
Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź"	szt.	0	344	Sprawozdania końcowe beneficjentów System ewidencji wjazdów i wyjazdów na wybudowanych parkingach „parkuj i jedź"	
Planowany okres realizacji	2016-2018				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	24 600 000,00 zł				
Przewidywane	— RPO WM 2014-2020, Działanie 4.3. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza Poddziałanie 4.3.2. Mobilność miejska w				

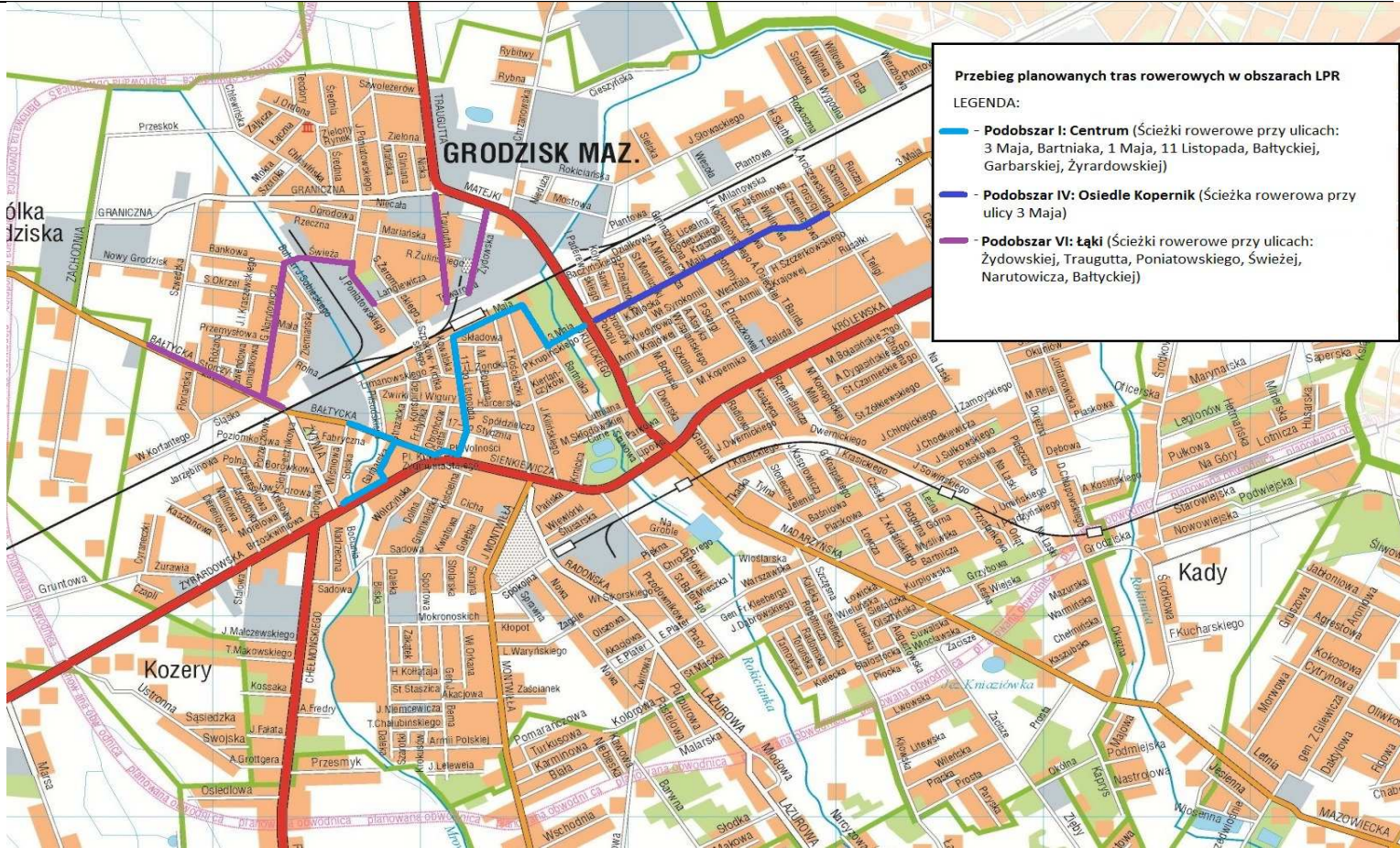
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	ramach ZIT - 80% — Budżet gminy - 20%
PROJEKT POZOSTAŁY	
Liczba porządkowa	4.10
Nazwa projektu	Rozwój sieci tras rowerowych szansą na podniesienie atrakcyjności środowiskowo–rekreacyjnej miasta
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, Wydział Zamówień Publicznych Wydział Planowania Przestrzennego, Wydział Gospodarki Nieruchomościami.
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Operacja realizowana będzie na podobszarach: Podobszar I - CENTRUM, Podobszar IV - OSIEDLE KOPERNIK, Podobszar VI - ŁĄKI. Lokalizacja nowych oraz modernizacja istniejących ścieżek rowerowych realizowana w ramach przedmiotowego zadania będzie zgodna z potrzebami zgłaszanymi przez mieszkańców gminy, tj. m.in. ulice Orlicz-Dreszera, Żyrardowska, Bałtycka, Królewska, Traugutta, wzdłuż drogi nr 579 w kierunku Błonia, wzdłuż ulicy Chrzanowskiej, 3 Maja, Wspólnej, Matejki, Nadarzyńskiej, Mazowieckiej, Kościuszki, Kilińskiego, Radońskiej, Spokojnej, Montwiłła, Mokronoskich, Dalekiej, Piaskowej, Okrężnej, Okopowej, wzdłuż torów WKD i PKP oraz wzdłuż rzeki Mrowna do miejscowości Adamowizna. W celu poznania preferencji użytkowników roweru w aspekcie rozwoju ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej, w okresie kwiecień - maj 2015 r. wśród mieszkańców miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki przeprowadzone zostały badania ankietowe. Podstawowe pytanie badania ankietowego dotyczyło wskazania kierunków budowy nowych ścieżek rowerowych. Najczęściej wymieniane lokalizacje ul.: Królewska, 3 Maja, Sienkiewicza, Okulickiego, Żyrardowska, Nadarzyńska. Wśród wymienianych ulic znalazły się także ul. Bałtycka, Traugutta, Matejki, czy 1 Maja. Ścieżki przy ulicach: 3 Maja, Bartniaka, 1 Maja, 11 Listopada, Bałtyckiej, Garbarskiej, Żyrardowskiej) – lokalizacja w Podobszarze I - CENTRUM Ścieżka przy ulicy 3 Maja - lokalizacja w Podobszarze IV- OSIEDLE KOPERNIK Ścieżki przy ulicach: Żydowskiej, Traugutta, Poniatowskiego, Świeżej, Narutowicza, Bałtyckiej – lokalizacja w Podobszarze VI - ŁĄKI. Projekt realizowane w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych na podstawie własności oraz prawa do dysponowania gruntem na cele budowlane.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych
Cel (cele) projektu	Szersze wykorzystanie transportu niezmotoryzowanego indywidualnego i zmniejszenie wykorzystania samochodów osobowych
Zakres planowanych działań	Budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów z wyłączeniem ścieżek rowerowych pełniących obecnie funkcję turystyczną. Projekt obejmować będzie zadania dot. infrastruktury towarzyszącej: — poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego <u>(z wyłączeniem funkcji turystycznej)</u>; — miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, — przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów; — chodniki i przejścia dla pieszych; — modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

	 Przebieg planowanych tras rowerowych w obszarach LPR LEGENDA: — Podobszar I: Centrum (Ścieżki rowerowe przy ulicach: 3 Maja, Bartniańska, 1 Maja, 11 Listopada, Bałtyckiej, Garbarskiej, Żyrardowskiej) — Podobszar IV: Osiedle Kopernik (Ścieżka rowerowa przy ulicy 3 Maja) — Podobszar VI: Łąki (Ścieżki rowerowe przy ulicach: Żydowskiej, Traugutta, Poniatowskiego, Świeżej, Narutowicza, Bałtyckiej)
Stan zaawansowania prac	Projekt w trakcie prac projektowych
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Głównymi problemami obszaru rewitalizacji są zatłoczenie i niski stopień bezpieczeństwa ruchu drogowego. Towarzyszy temu spadek komfortu życia mieszkańców przez zwiększający się udział ruchu samochodowego w mieście – zwiększenie hałasu, emisji CO₂. Wspólnym problemem obszaru rewitalizacji jest położenie na obszarze przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Specyfiką obszaru rewitalizacji jest brak spójnej sieci tras rowerowych. Powstająca punktowo infrastruktura turystyczno-rekreacyjna nie pełni funkcji transportowych, które powinny oddziaływać problemy komunikacyjne obszaru. Istniejące trasy rowerowe nie tworzą spójnego układu komunikacyjnego. Identyfikowanym problemem obszaru jest również wysoka liczba notowanych zdarzeń drogowych na poziomie wyższym niż średnia dla Gminy. Realizowany

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	projekt odpowiadać powinien Standardom projektowym i wykonawczym dla systemu rowerowego Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (WOF). Głównym celem interwencji realizowanej w ramach projektu powinna być zatem poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzenia antropogenicznego ze źródeł powierzchniowych oraz liniowych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Obniżenie poziomu emisji CO2 i PM 10 na wybranych podobszarach rewitalizacji	µg/m3	28	27,5	Badanie ewaluacyjne Dane publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
Liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności	szt.	0	50	Dane ewidencyjne Urzędu Miejskiego	
Liczba wybudowanych lub modernizację ciągów komunikacji pieszej i rowerowej	km	0	10	Dane ewidencyjne Urzędu Miejskiego	
Planowany okres realizacji	2016-2018				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	12 000 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020 Działanie 4.3. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza Poddziałanie 4.3.2. Mobilność miejska w ramach ZIT - 80% — Budżet gminy -20%				

PRZEDSIĘWZIĘCIE 5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI

W ramach projektu przewidziane zostały trzy zadania realizowane w trzech sołectwach. Związane są one ze stworzeniem atrakcyjnej przestrzeni publicznej w zdegradowanych cennych przyrodniczo (park w Kłudnie Starym) lub kulturowo (dworek w Adamowiźnie). **Projekty nie obejmują zadań rekreacyjnych lecz oddziałują na zidentyfikowane problemy społeczne i środowiskowe wskazane w diagnozie. W wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych przewidzianych w ramach Przedsięwzięcia Zielone Sołectwa powstaną nowe miejsca pracy skierowane przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

Wszystkie trzy zadania związane są z obszarami wyróżniającymi się negatywnymi wskaźnikami społecznymi. Poprzez zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, zrównoważone wykorzystanie walorów środowiskowych położonych w różnych punktach gminy oraz stworzenie warunków do realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej (miejsce wypoczynku i aktywizacji dla osób starszych, świetlice dla dzieci i młodzieży), możliwe jest osiągnięcie następujących celów:

- wzmocnienie potencjału endogenicznego terenów wiejskich gminy, poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym – funkcje te istotne są z punktu widzenia potrzeb mieszkańców poszczególnych obszarów i umożliwiają stworzenie warunków do realizacji usług na poziomie społeczności lokalnej
- pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców wsi i ograniczenie problemu bezrobocia poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych – wokół poddanych rewitalizacji obszarów zdegradowanych można będzie koncentrować działalność gospodarczą o charakterze usługowo-handlowym.
- promowanie włączenia społecznego różnych grup mieszkańców poprzez rozwój i udostępnienie usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych
- rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży, w tym z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.
- wspieranie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społeczno-kulturalnym.
- wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie miejsc spotkań i rekreacji – dotyczy to zarówno integracji międzypokoleniowej, jak też integracji mieszkańców miasta i terenów wiejskich gminy (organizacja atrakcyjnych wydarzeń kulturalnych i społecznych na terenach wiejskich),

Podstawowym celem zadań wybranych do realizacji, jest – podobnie jak w przypadku zadań realizowanych na terenie miasta – rewitalizacja społeczna i kontynuacja realizowanych programów. Nowa baza kulturalno-sportowa pozwoli na podniesienie jakości świadczonych usług oraz wprowadzenie nowych, dotąd nie realizowanych na obszarach wiejskich zadań.

LISTA PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

- **Projekt 5.1 Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa**

y

LISTA PROJEKTÓW POZOSTAŁYCH

- Projekt 5.2 Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele rekreacyjno-sportowe zabytkowego parku w miejscowości Kłudno Stare, na rzecz podniesienia efektywności usług publicznych na terenach wiejskich oraz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym w gminie Grodzisk Mazowiecki.
- Projekt 5.3 Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele kulturalno-edukacyjne zabytkowego dworku rodziny Chełmońskich wraz z parkiem w miejscowości Adamowizna.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

PROJEKT GŁÓWNY	
Liczba porządkowa	5.1
Nazwa projektu	Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa.
Nazwa wnioskodawcy	Akademia Piłkarska Legii sp. z o. o. (spółka kapitałowa non profit)
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Akademia Piłkarska Legii sp. z o. o. (spółka kapitałowa non profit)
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Nieruchomość, na której zrealizowana ma zostać inwestycja jest obecnie wydzielana z terenu działek ewidencyjnych nr 6/8 oraz nr 6/14, obręb PGR Urszulin. Po dokonaniu podziału, prawo własności do nowo wydzielonej działki ewidencyjnej zostanie nabyte przez spółkę Akademia Piłkarska Legii sp. z o. o. Operacja zrealizowana będzie na podobszarze rewitalizacji Urszulin. Operacja będzie bezpośrednio oddziaływać na tereny popegeerowskie zdegradowane zamieszkane przez mieszkańców gminy. Teren objęty operacją obejmuje budynki gospodarskie po zabudowaniach PGR, który został zlikwidowany na podstawie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarce nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Inwestor planuje zlokalizować Kompleks składający się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej oraz Ośrodka Treningowo-Szkolnego (dalej: „Kompleks”) na obszarze o wielkości ok. 14,2 ha, wyodrębnionym z działek ewidencyjnych 6/8 oraz 6/14, obręb PGR Urszulin. Dojazd do projektowanego Kompleksu będzie możliwy od al. Olszowej (przy dawnej żwirowni) oraz od nowoprojektowanej ulicy połączonej z aleją Olszową (od strony zachodniej). Kształt terenu oraz wyodrębnianych działek ewidencyjnych, na których planowana jest realizacja inwestycja w postaci Kompleksu widoczny jest na poniższych rysunkach:

		
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych	

	 Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Wzrostu atrakcyjności Gminy; rozwój społeczno-gospodarczy i zmniejszenie dysproporcji społecznych.
Zakres planowanych działań	W ramach realizacji Zadania przewiduje się realizację następujących etapów: I. Etap I - budowę <u>Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej</u>, obejmującej docelowo: — drogi wewnętrzne, miejsca parkingowe dla aut i autokarów (wyłącznie jako element dodatkowy projektu); — boisko o naturalnej nawierzchni z trybunami; — boisko o sztucznej nawierzchni, na okres jesienno-zimowy przykrywane halą pneumatyczną; — strefę treningu ogólnorozwojowego/funkcjonalnego; — boisko wielofunkcyjne tartanowe (siatkówka, koszykówka); — boisko do piłki nożnej plażowej/siatkówki plażowej; — 3 małe boiska do treningu technicznego oraz gier i zabaw; — plac zabaw; — zielony skwer spotkań oraz spędzania wolnego czasu; — pomieszczenia szatniowe, magazynowe, pomieszczenia techniczne, sale do spotkań lub salami wykładowymi, kawiarnią; Etap II - budowę <u>Centrum Badawczo-Rozwojowego</u>, obejmującego docelowo: — pomieszczenia badawcze, sale laboratoryjne, pomieszczenia administracyjne oraz konferencyjne; — strefę treningu wielofunkcyjnego i rehabilitacji oraz pomiarów niezbędnych do prac badawczych; — drogi wewnętrzne, miejsca parkingowe dla aut i autokarów (wyłącznie jako element dodatkowy projektu) Etap III - budowę szkoły mistrzostwa sportowego (na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym) oraz ośrodka szkoleniowego dla młodych sportowców wraz z infrastrukturą sportową (w tym boiskami piłkarskimi oraz halą sportową), internatem. Funkcjonalny podział Kompleksu został przedstawiony na poniższym rysunku:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

	
Stan zaawansowania prac	Projekt koncepcyjny, w trakcie opracowania projekt budowlany.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma charakter społeczny. Operacja zapewni warunki do pracy mieszkańcom podobszaru rewitalizacji. Obszar sołectwa charakteryzują niekorzystne zjawiska społeczne, a poziom udzielanej pomocy społecznej i poziom ubóstwa jest wielokrotnie wyższy niż na terenie całej gminy. Sytuacja jest znacznie gorsza niż w innych miejscowościach południowej części gminy. Projekt będzie pozytywnie oddziaływał na zidentyfikowane problemy tj. brak przestrzeni publicznej, rekreacji i wypoczynku; Zły stan nawierzchni dróg i chodników. Rozwiązaniem problemów społecznych i gospodarczych mieszkańców podobszaru rewitalizacji będzie budowa Centrum Badawczo-Szkoleniowego Legii Warszawa. W skład Kompleksu Badawczo-Rozwojowego wraz z Ośrodkiem Treningowo-Szkolnym wchodzić będzie m.in. ogólnodostępna infrastruktura rekreacyjno-sportowa, centrum badawczo-rozwojowe, oraz niepubliczna Szkoła Mistrzostwa Sportowego wraz z internatem oraz bazą niezbędną do prowadzenia szkolenia młodych zawodników, w szczególności piłkarzy. Z infrastruktury korzystać będą głównie zamieszkujący ten teren mieszkańcy podobszaru. Współpraca z Legią Warszawa przy projekcie budowy Kompleksu Badawczo-Rozwojowego wraz z Ośrodkiem Treningowo-Szkolnym nawiązuje do najlepszych europejskich wzorców w zakresie tworzenia nowoczesnego zaplecza badawczo-szkoleniowego dla profesjonalnego klubu piłkarskiego. Teren zlokalizowany wokół zamieszkałych terenów Urszulin. w okolicy realizowane są inwestycje mieszkaniowe i planowane będzie, zapotrzebowanie na tereny rekreacyjne dla mieszkańców. Obszar boryka problem braku miejsc pracy, a realizacja inwestycji pozwoli na znalezienie pracy przy obsłudze obiektu wielu mieszkańców obszaru. Nowe miejsca pracy powstaną głównie dla mieszkańców podobszaru, którzy znajdą zatrudnienie przy wybranych pracach tj. utrzymanie obiektów i utrzymanie zieleni. Nowy obiekt umożliwi uprawianie sportu, integrację społeczną i czynny wypoczynek przez lokalną społeczność, w tym dzieci,

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	młodzież oraz osoby starsze - mieszkańców podobszaru rewitalizacji; brak miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz wymiany doświadczeń dla całych rodzin, dzieci i młodzieży oraz osób starszych, zamieszkujących okolice planowanego do realizacji Kompleksu. Projekt oddziaływać będzie na problem dotyczący ograniczonej liczby przedsiębiorców działających na terenie obszaru rewitalizacji (niski wskaźnik przedsiębiorczości).				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Liczba utworzonych miejsc pracy	szt.	0	20	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze beneficjenta
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	10	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze beneficjenta
	Osoby korzystające z nowej infrastruktury rekreacyjnej lub sportowej	os.	0	5000	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia zrewaloryzowanej przestrzeni publicznej w strefie rewitalizacji	ha	0	14	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba zadań inwestycyjnych związanych z funkcją sportową	szt.	0	50	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Planowany okres realizacji	2016 -2019				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	50 000 000 zł (Rekreacyjno-Sportowa Strefa Ogólnodostępna - 15.000.000 zł, Centrum Badawczo-Rozwojowe - 10.000.000 zł, Ośrodek szkoleniowy dla młodych sportowców wraz z infrastrukturą sportową (w tym boiskami sportowymi oraz halą sportową), internatem oraz niepubliczną szkoła mistrzostwa sportowego -25.000.000 zł) netto				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków	— Program Inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu edycja 2016 / 2017 program Ministerstwa Sportu i Turystyki. Wymogami Programu Inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu edycja 2016 / 2017 Środki własne przedsiębiorcy 35 000 000 zł — PO IR 2014-2020, działanie 1.1 Projekty B+R przedsiębiorstw 5.000.000 zł — środki Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu 30.000.000 zł				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-

UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	
--	--

PROJEKT POZOSTAŁY	
Liczba porządkowa	5.2
Nazwa projektu	Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele społeczno-gospodarcze zabytkowego parku w miejscowości Kłudno Stare, na rzecz podniesienia efektywności usług publicznych na terenach wiejskich oraz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym w gminie Grodzisk Mazowiecki
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: - Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Ochrony Środowiska - Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar VIII – KŁUDNO STARE, Kłudno Stare 46, - nr 90/15, nr 87/7, nr 88/2 obręb Kłudno Stare
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	 Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 4 – Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Przeciwdziałanie marginalizacji obszaru kryzysowego, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne poprzez zagospodarowanie na cele społeczno-gospodarcze zabytkowego parku
Zakres planowanych działań	W ramach zadania przewiduje się: 1. Wykonanie inwentaryzacji terenu, w tym inwentaryzacji dendrologicznej wraz z gospodarką drzewostanem. 2. Cięcia sanitarne i korygujące oraz oczyszczenie całego terenu parku. 3. Utworzenie spójnego układu istniejącej szaty roślinnej. 4. Zagospodarowanie parku elementami zieleni - dosadzenia roślin, uzupełnienie piętra runa parkowego. 5. Oczyszczenie, pogłębienie, rewaloryzację stawów oraz budowli przepustowych i spiętrzających wodę. 6. Zarybienie stawów. 7. Budowę i odpowiednie zagospodarowanie ciągów komunikacji pieszej. 8. Zagospodarowanie parku elementami małej architektury. 9. Wyodrębnienie i zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnej. 10. Budowa placu zabaw dla dzieci. 11. Budowa siłowni zewnętrznych. 12. Budowę i odpowiednie zagospodarowanie ciągów komunikacji kołowej jako dróg dojazdowych do parku. 13. Budowę miejsc parkingowych. 14. Sanitariaty. 15. Oświetlenie parku. 16. Ogrodzenie terenu parku. 17. Monitoring.
Stan zaawansowania prac	Faza koncepcyjna

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Problemem obszaru rewitalizacji jest fakt degradacji stanu i zagospodarowania przestrzeni publicznej Podworskiego parku z II połowy XIX wieku. Park wpisany jest do rejestru zabytków. Park w zespole dworskim w Starym Kłudnie jest obecnie zaniedbany i nie zachował pierwotnego charakteru. Teren pozbawiony jest walorów użyteczności społecznej, kulturowej, gospodarczej, czy środowiskowo – rekreacyjnej. Dodatkowo brak jest w Gminie obszaru umożliwiającego organizowanie dużych imprez sportowych i kulturalnych. Problemem jest również niedostateczna jakość życia mieszkańców - uboga oferta usług na poziomie społeczności lokalnej, umożliwiających aktywizację, uprawianie sportu, integrację społeczną i czynny wypoczynek, promujących zdrowy tryb życia. Duża liczba mieszkańców sołectwa Kłudno Stare narażonych na wykluczenie społeczne - wyższy poziom niż średnia dla gminy wskaźnika Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców. Realizacja projektu wpłynie pozytywnie na wzrost możliwości korzystania z oferty kulturalnej, aktywnego wypoczynku, rozwijania zainteresowań. Pozytywnie wpłynie na lokalny sytuację przedsiębiorców, którzy będą mogli rozwinąć działalność gospodarczą wykorzystującą potencjał nowych funkcji terenu objętego działaniami rewitalizacyjnymi. Projekty przyczyni się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Projekty przyniesie efekty w dłuższej perspektywie czasowej.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	osoby	100	2000	Badanie ewaluacyjne Dane ewidencyjne Urzędu Miejskiego
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Powierzchnia zrewaloryzowanej przestrzeni publicznej w strefie rewitalizacji	ha	0	4	Sprawozdania końcowe beneficjentów
	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 000 000 zł				

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020 Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe — RPO WM 2014-2020 Działanie 6.2 – Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych — Budżet gminy
--	--

PROJEKT POZOSTAŁY

Liczba porządkowa	5.3
Nazwa projektu	Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele kulturalno-edukacyjne zabytkowego dworku rodziny Chełmońskich wraz z parkiem w miejscowości Adamowizna
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Grodzisk Mazowiecki
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gmina Grodzisk Mazowiecki, w tym: - Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych - Wydział Finansowy - Wydział Zamówień Publicznych i Zaopatrzenia Urzędu - Wydział Gospodarki Nieruchomościami - Wydział Planowania Przestrzennego - Wydział Promocji - Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy - Ośrodek Kultury - Ośrodek Sportu i Rekreacji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar IX – ADAMOWIZNA. Obiekt zlokalizowany jest w granicach działek o numerach ewidencyjnych: nr 107/1; nr 108 obręb1 w Adamowiznie - Adamowizna 90 D - nr 108, nr 112, nr 127, nr 117/4, nr 107/1, nr 76, nr 32, nr 62 w miejscowości Adamowizna
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	 Cel 1 – Pobudzanie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

	 Cel 2 – Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców Cel 3 – Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Cel 5 – Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym
Cel (cele) projektu	Celem przedsięwzięcia jest odnowa parku znajdujących się na terenie sołectwa Adamowizna poprzez jego uatrakcyjnienie pod względem funkcji zapewnianych mieszkańcom aktywność społeczną. Park miałyby stanowić również miejsce zapewniające możliwość odpoczynku oraz atrakcyjnego spędzenia wolnego czasu poprzez stworzoną infrastrukturę, uporządkowanie terenu oraz atrakcje organizowane na ich obszarze. Możliwość stworzenia parku tematycznego będzie stanowiła atrakcję turystyczną dla mieszkańców, ale również może doprowadzić do rozwoju turystyki. Ważnym celem jest również aktywizacja społeczna mieszkańców, a także marginalizacja osób wykluczonych poprzez zaangażowanie ich w prace porządkowe oraz związane z utrzymaniem zrewitalizowanego obszaru. Prace inwestycyjne w obiekcie dworku Chełmońskich będą miały na celu rozwój partnerstwa z mieszkańcami i rozwój warunków do kształtowania postaw społecznych, aktywność organizacji pozarządowych.
Zakres działań w ramach Zadania	W ramach realizacji Zadania przewiduje się: — rewitalizację zabytkowego dworku rodziny Chełmońskich; — budowę zaplecza z wiatą; — budowę infrastruktury zewnętrznej: sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, — zagospodarowanie dworku i budynku, zaplecza z wiatą, — odtworzenie przydomowego ogródka; — rewaloryzację terenu parku oraz infrastruktury towarzyszącej; — zagospodarowanie terenu parku

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA -

	
Stan zaawansowania prac	Ważne pozwolenia na budowę: • Decyzja nr 1182/13 z dnia 23.09.2013 pozwolenie na rewaloryzację i zagospodarowanie na cele kulturalno-edukacyjne i turystyczne zabytkowego Dworku Rodziny Chełmońskich wraz z parkiem; • Decyzja nr 994/13 z dnia 22.08.2013 pozwolenie na budowę sieci kanalizacji sanitarnej; • Decyzja nr 86/15 z dnia 03.08.2015r. pozwolenie wodno-prawne na przejście przewodem wodociągowym pod dnem rzeki Mrowy; • Decyzja nr 992/2013 z dnia 02.09.2013r. zezwolenie Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na realizację prac budowlanych przy budynku dworku oraz na terenie parku; • Decyzja nr 1058/16 z dnia 12.08.2016 pozwolenie na budowę sieci wodociągowej
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Problemem obszaru rewitalizacji jest zdegradowany zabytkowy dworek oraz teren parku, pozbawiony walorów użyteczności społecznej, kulturowej, gospodarczej, czy środowiskowo – rekreacyjnej. Sam park wpisany jest do ewidencji zabytków. Pomimo niekwestionowanego potencjału walorów krajoznawczych i dziedzictwa kulturowego Adamowizny, miejscowość nie jest dobrze znana ani społeczności lokalnej, ani turystom. Brakuje w „Chełmoniach” renomowanej instytucji, która stworzyłaby warunki dla rozwoju turystyki i umożliwiłaby odwiedzającym Adamowiznę poznanie historii i zasobów naturalnych tego terenu. Badania terenowe prowadzone na potrzeby prac diagnostycznych pozwalają na stwierdzenie, że ekspertyzy stanu dworku i jego otoczenia pokazuje, że wymaga on realizacji szeregu prac rewaloryzacyjnych, tak aby mógł on pełnić funkcje publiczne. Dworek, po zaadaptowaniu na potrzeby kulturalne, stałby się oprócz miejsca kultywowania tradycji i pamięci Rodziny Chełmońskich, miejscem

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

	animacji kultury na terenie jednej z większych miejscowości wiejskich w gminie Grodzisk Mazowiecki. Dodatkowym problem obszaru ADAMOWIZNA są problemy środowiskowe - dzikie wysypiska śmieci. Teren nieogrodzony występowanie problemów społecznych. W budynku notowano włamania. Drewniany dworek który jakby się spalił zniszczyłby starodrzewy i sprawiłby zagrożenie dla mieszkańców wsi Adamowizna. Graniczy z Pakiem szkoła. Młodzież robi sobie skrót ułatwiając sobie poruszanie pomiędzy wsią. Identyfikuje się brak miejsca, gdzie dzieci i młodzież miałyby szanse na zdobywanie wiedzy w sposób czynny i empiryczny, na rozwijanie potencjału umiejętności i zainteresowań oraz wymianę doświadczeń.				
Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki rezultatu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
	Odwiedzający objęte wsparciem miejsca należące do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	os.	0	1000	Dane ewidencyjne instytucji kultury
	Wskaźniki produktu				
	nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
			początkowa 2016 rok	końcowa 2020 rok	
Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	0	1	Sprawozdania końcowe beneficjentów	
Liczba zrealizowanych programów aktywności mieszkańców z wykorzystaniem zrewitalizowanej infrastruktury	szt.	0	20	Sprawozdania końcowe beneficjentów	
Planowany okres realizacji	2016-2020				
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 500 000 zł				
Przewidywane źródła finansowania - wartość/ udział środków publicznych - wartość/ udział środków UE (EFRR/EFS/FS) - wartość/ udział środków z innych źródeł	— RPO WM 2014-2020,Działanie 5.3. Dziedzictwo kulturowe. — Budżet gminy				

Rozdział IX. Mechanizmy integrowania działań służących realizacji celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.

W Programie zintegrowano różne działania służące realizacji celów rewitalizacji, w związku z czym zachowana została komplementarność dokumentu w aspektach odnoszących się do zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Kompleksowe rozwiązanie problemów jest nadrzędnym celem realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, występujących na obszarze zdegradowanym. **PONIŻEJ ZAPREZENTOWANO MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ (PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ) NA POZIOMIE PROGRAMU W UJĘCIU PRZESTRZENNYM, PROBLEMOWYM,**

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Przedsięwzięcia ujęte w Programie Rewitalizacji zostały skoncentrowane na rozwiązywanie określonych problemów istniejących na wybranych obszarze. Planowane działania są komplementarne względem obszaru, na którym będą realizowane, a w szczególności odnoszą się do obszaru, który jest objęty największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk. **Diagnoza obszaru Gminy pozwoliła na wskazanie poszczególnych ulic oraz miejscowości, na których istnieje największa koncentracja negatywnych zjawisk**, takich jak bezrobocie, ubóstwo analizowane na podstawie wykorzystania zasiłków, a także problemów środowiskowych, technicznych, przestrzenno- funkcjonalnych i gospodarczych.

Planowane do wykonania projekty rewitalizacyjne skupiają się na tym obszarze i są z nim ściśle powiązane. Stanowią ponadto odpowiedź na zasadnicze problemy dla wybranego obszaru.

Przedsięwzięciem oddziałującym na cały obszar rewitalizacyjny jest stworzenie Centrum Usług Zdrowotnych i Turystycznych, w którym swoją siedzibę ma przychodnia lekarska. Jest to jedyny podmiot zapewniający mieszkańcom możliwość skorzystania z pomocy lekarzy, dlatego jego znaczenie jest kluczowe biorąc pod uwagę marginalizację wykluczenia mieszkańców ze względu na dostęp do specjalistów. Obecnie możliwość skorzystania z usług specjalisty jest ograniczona na całym obszarze miasta, dlatego niniejszy projekt jest kluczowy ze względu na marginalizację negatywnych zjawisk zdrowotnych na obszarze objętym rewitalizacją.

Na przestrzeni cechującej się najwyższymi wskaźnikami koncentracji problemów społecznych wdrożone zostaną programy aktywizacji społecznej, które spowodują marginalizację problemów długotrwałego bezrobocia oraz stałego korzystania z zasiłków. Niniejsze działania zostaną skoncentrowane na obszarze najbardziej zdegradowanym pod względem problemów społecznych, jednakże będą pełniły również ważną rolę w zakresie oddziaływania na pozostałe ulice, na których istnieją problemy społeczne.

Obszary cechujące się największym stopniem zdegradowania, zarówno w ujęciu wskaźników jak i w ramach prowadzonego procesu partycypacyjnego, zostały wskazane jako tereny, których funkcje zostaną zmienione i nastąpi dostosowanie ich do pełnienia funkcji gospodarczych lub kulturalnych. Szczególnie dotyczy to obszarów zlokalizowanych w pobliżu targowiska, ale również terenów zdegradowanych, które będą mogły pełnić funkcje gospodarcze.

Po względem przestrzennej oceny zintegrowania działań, konieczne jest również przytoczenie oddziaływania przedsięwzięć na rozwój turystyczny regionu, a mianowicie stworzenie centrum informacji turystycznej oraz ścieżki rowerowej. Niniejsze przedsięwzięcia będą oddziaływały na cały obszar rewitalizacji, poprzez wpływ na rozwój turystyczny i gospodarczy miasta. Pośrednio niniejsze działania będą miały duży wpływ na eliminację problemów społecznych oraz przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w przyszłości. **Zaplanowane przestrzennie przedsięwzięcia są spójne, a poprzez oddziaływanie na różne sfery tworzą kompletną i nową przestrzeń.** Efektem projektów będzie możliwość korzystania z nowej infrastruktury oraz realizowanych przedsięwzięć przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz osoby zamieszkujące pozostałe obszary i turystów odwiedzających miasto. **Dzięki realizacji wskazywanych projektów na obszarze rewitalizacji nastąpi ograniczenie emisji problemów społecznych na dalsze obszary miasta. Poszczególne projekty dopełniają się wzajemnie w ujęciu przestrzennym, a także zostały skonstruowane w oparciu o cel, którym jest zniwelowanie problemów społecznych, w związku z czym działania podejmowane są kompatybilne względem siebie.** Przedsięwzięcia nie prowadzą do marginalizacji społecznej oraz wykluczenia, a ich celem jest reintegracja społeczna osób wykluczonych.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PROBLEMOWYM

Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania Programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym.

Wdrażane przedsięwzięcia oddziałują w znacznym stopniu na eliminację negatywnych zjawisk, które zostały określone w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy, na którą odpowiada realizacja konkretnych

przedsięwzięć oraz poszczególnych działań. Ponadto przeprowadzono analizę wskaźników i prognozowanych rezultatów. Zadania przewidziane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji realizują różne cele operacyjne. Oznacza to również, że poszczególne cele są realizowane przez wzajemnie uzupełniające się zadania we wszystkich wyznaczonych obszarach zdegradowanych. Jednocześnie każdy z wyznaczonych celów realizuje więcej niż jeden wymiar – a zatem obok wymiaru społeczno-kulturowego jest to również wymiar gospodarczo technologiczny, infrastrukturalno-środowiskowy i polityczny. Cele szczegółowe zawarte w celach operacyjnych przyporządkowane zostały poszczególnym wymiarom podejmowanych działań). Opis przyporządkowania przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych do poszczególnych celów rewitalizacji znajduje się w *Rozdziale VII. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.*

analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji oraz terenie całego miasta pozwoliła na wskazanie przedsięwzięć, które w największym stopniu sprawią, iż problemy zostaną zmarginalizowane. Ponadto pod uwagę zostały wzięte rozwiązania sygnalizowane przez mieszkańców w trakcie spotkań, warsztatów rewitalizacyjnych. Uczestnicy procesu partycypacyjnego wskazywali poszczególne działania, które powinny stanowić części składowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także obrazowały oddziaływanie konkretnych działań na zdiagnozowane problemy.

Najważniejsze projekty będą wpływały na rozwiązywanie problemów w obszarze społecznym oraz rozwój gospodarczy i turystyczny. Będzie to możliwe poprzez rozwój infrastruktury oraz organizowanie nowych wydarzeń kulturalnych, które doprowadzą do wzrostu atrakcyjności obszaru rewitalizacji oraz terenów przyległych. Organizowane wydarzenia będą wpływały na regionalną promocję miasta i zwiększenie ilości turystów, a także zwiększą jakość życia mieszkańców.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne doprowadzą do większego wykorzystania potencjałów obszaru, które bazują na aspektach gospodarczych i środowiskowych. Zdegradowane budynki oraz tereny będą pełniły nowe funkcje, bardziej potrzebne pod względem przyszłego rozwoju gminy. Nadanie miejscom publicznym nowych funkcji doprowadzi do zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w realizowanych działaniach, których atrakcyjność wzrośnie. Na poniższym diagramie zaprezentowany został stopień kompatybilności poszczególnych działań względem siebie, który ukazują stopień w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Tabela 11 Wewnętrzne oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO	1.WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA	5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI
1.WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
2.MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA					

AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW					
3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIEM PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA					
5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI					

+2 - bardzo silne powiązanie	
+1 - silne powiązanie	
0 - neutralne powiązanie	

Źródło: Opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU INSTYTUCJONALNO-PROCEDURALNYM

Zintegrowanie działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym zagwarantowane zostało poprzez oparcie na idei otwartego rządu (ang. *open government*). Model ten opiera się na **idei zwiększenia zaangażowania obywateli w procesy rządzenia poprzez zapewnienie im dostępu do informacji i zasobów publicznych**, a także stworzenie procedur umożliwiających uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji aktualnie należących do domeny publiczno-prawnej. **W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane do Zespołu ds. rewitalizacji oraz do Urzędu Miejskiego.**

Model ten obejmuje „tradycyjne” działania wzmacniające demokrację partycypacyjną (takie jak konsultacje społeczne, czy dostęp do informacji publicznej) i uzupełnia je o nowe typy działań (takie jak dostęp do danych publicznych oraz ich ponowne wykorzystywanie przez obywateli).

W ramach realizacji tego wymogu Urząd Miejski udostępniać będzie dane monitoringowe i ewaluacyjne dotyczące procesu rewitalizacji na stronie internetowej urzędu.

Dodatkowo każdy z beneficjentów projektów rewitalizacyjnych będzie również udostępniać publicznie informacje sprawozdawcze z realizacji projektu na własnej stronie internetowej. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Zespołu ds. rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (np. w formie grafów, broszur, diagramów). Docelowo serwis udostępniony na stronie internetowej Urzędu może służyć będzie jako kanał dwustronnej komunikacji na linii władza–obywatele (interesariusze rewitalizacji).

Idea otwartego rządu jest ściśle związana z postępującym rozwojem technologicznym, dostępnością cyfrowych narzędzi ułatwiających komunikację oraz usieciowieniem funkcjonowania jednostek i instytucji. Punktem wyjścia dla zastosowanej koncepcji są trzy wartości: **przejrzystość, partycypacja/ zaangażowanie i współpraca.**

Dwie dodatkowe to efektywność oraz otwartość, traktowana jako fundament pozostałych wartości oraz element składowy wszystkich działań na rzecz otwartego rządu. Na etapie wdrożenia Programu zamiast o partycypacji zapewnione zostały mechanizmy gwarantujące zaangażowanie poszczególnych miejskich instytucji i podmiotów publicznych. **Program pozwala na efektywne współdziałanie różnych jednostek organizacyjnych gminy (w tym m.in. Ośrodka Kultury, OPS, OSiR, Straży Miejskiej) oraz Policji i PUP. Planuje się zawarcie szczegółowych porozumień regulujących zakres i częstotliwość zbieranych danych sprawozdawczych.**

Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych. **Dodatkowym celem będzie zrozumienie, gdzie i w jaki sposób wydawane są publiczne pieniądze.** Wymogi wynikające z projektów w zakresie rewitalizacji realizowane w perspektywie finansowej UE 2014-2020 sprawiają, że istotnie na znaczeniu zyskują projekty o największym potencjale instytucjonalno-proceduralnym.

Narzędziem zapewniającym osiągnięcie synergii efektów różnych projektów rewitalizacyjnych będzie **Program Aktywizacji i Integracji (PAI)**. W ramach walki ze zjawiskiem bezrobocia realizowany jest zrealizowano dwie edycje programu. Organizowane były także targi pracy – Powiatowy Urząd Pracy. Procedury wypracowane w ramach tego programu zostaną zastosowane do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych realizowanych we współpracy z podmiotami społecznymi i bezpośrednio oddziałującymi na społeczność lokalną. Współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur zostanie zapewnione **na etapie programowania oraz na etapie wdrażania Programu.**

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE - ETAP PROGRAMOWANIA PROGRAMU

• Identyfikacja wspólnych obszarów interwencji pomiędzy RPO a innymi programami pomocowymi
• Zaangażowanie w prace Zespołu ds. rewitalizacji podmiotów reprezentujących różne sektory społeczny, gospodarczy i publiczny
• Identyfikacja kategorii beneficjentów mogących wspólnie aplikować o wsparcie lub współpracować przy wdrożeniu

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE - ETAP WDRAŻANIA PROGRAMU

• Skoordinowanie terminów składania wniosków i wyboru projektów w ramach powiązanych ze sobą działań w poszczególnych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych
• Współpraca UM z jednostkami samorządowymi (OPS, Ośrodek Kultury, szkoły)
• Monitorowane wdrożenia przez Zespół ds. rewitalizacji, który będzie pełnił funkcję centrum łączności pomiędzy przedstawicielami Urzędu miasta, jednostek organizacyjnych, przedsiębiorcami oraz NGO's.
• Uruchomienie „banku projektów” mogących być uzupełnieniem projektów rewitalizacyjnych wpisanych do Programu
• Wprowadzenie wymogu uzyskania opinii Zespołu ds. rewitalizacji załączanej do wniosku aplikacyjnego zaświadczonego o komplementarności operacji z innymi projektami z Programu
• Nawiązanie ponadlokalnej współpracy z sąsiednimi gminami wdrażającymi Program w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk we wdrożeniu Programu
• Ciągła analiza przez UM następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy
• Stałe monitorowanie przez UM warunków pozyskania dodatkowych środków wsparcia zewnętrznego (EFRR, EFS, FS, EFRROW, inne publiczne środki krajowe) w celu tworzenia <u>warunków łącznia środków prywatnych</u> w finansowanie procesów rewitalizacji

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty, które zostały zapisane w Programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. **Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki EFRR, 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych RPO WM 2014-2020.** Komplementarnie wykorzystane zostaną środki skierowane na wsparcie działań rewitalizacyjnych z RPO WM 2014-2020, w tym w szczególności działania 3.1 (PI 3a), 4.2 (PI 4c), 5.3 (6c), 9.1 (9i), 9.2 (PI 9iv). Na etapie programowania Programu stwierdzono występowanie komplementarności międzyprogramowej z programami finansowanymi ze środków unijnych zaplanowanych do pozyskania na realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych: środki własne gminy, środki budżetowe w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, Program modernizacji infrastruktury sportowej, PO WER 2014-2020 oraz ze środków krajowych: PFRON, Programy MKiDN, FIO 2014-2020 oraz Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, PFRON. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to nowe narzędzie wspierające rozwój terytorialny, które będzie uruchomione w ramach funduszy unijnych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020. W ramach ZIT, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych mogą realizować zintegrowane przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z EFRR i EFS. Gmina podpisała w 2014 r

porozumienie gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego dotyczące współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). W ramach ZIT planuje się realizację projektów które będą spójne z projektami rewitalizacyjnymi i pozwolą na osiągnięcie efektu synergii, w szczególności z projektami ZIT: *Budowa ścieżek rowerowych pełniących rolę połączeń komunikacyjnych pomiędzy Gminą Grodzisk Maz. a gminami sąsiadującym; Rozwój oferty terenów inwestycyjnych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego; Rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego.*

W polu inwestycji dotyczących kultury przewidziano wsparcie ze środków krajowych Programów MKiDN, Rozwój infrastruktury kultury - Infrastruktura domów kultury, Dziedzictwo kulturowe - Kultura ludowa i tradycyjna. Pomocniczym źródłem wsparcia remontów kościołów będzie Fundusz Kościelny, będący w dyspozycji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Wydział Funduszu Kościelnego). Środki te zostaną przeznaczone na remonty i konserwację obiektów sakralnych o wartości zabytkowej, a także na realizację podstawowych prac zabezpieczających. Wsparcie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON zostanie przeznaczone na przystosowanie obiektów kulturalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zakłada się pozyskanie wsparcia zewnętrznego ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER 2014-2020), w szczególności wsparcia indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, a w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy). Dopełniającym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą również środki programu krajowego ASOS, skierowanego do organizacji pozarządowych, który umożliwia pozyskanie wsparcia na realizację zadań dotyczących szeroko rozumianej problematyki osób starszych w gminie.

Wykluczone zostało ryzyko podwójnego dofinansowania projektów rewitalizacyjnych. Przed złożeniem wniosku o wsparcie projekt rewitalizacyjny z wybranych środków zewnętrznych beneficjent obowiązany jest uzyskać opinię Urzędu Miejskiego, który weryfikuje czy zakres rzeczowy ocenianego projektu pokrywa nie pokrywa się z zakresem rzeczowym innych projektów. W **Urzędzie Miejskim** prowadzony będzie rejestr ryzyk wdrożenia Programu.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU MIĘDZYOKRESOWYM

Narzędziem służącym trwałemu zintegrowaniu działań w ujęciu międzyokresowym będzie ewaluacja Programu:

- Ewaluacja ex ante (przed rozpoczęciem działań Programu, celem ustalenia, czy i w jakim stopniu podejmowane działania będą zgodne z przyjętymi założeniami oraz czy możliwe jest osiągnięcie długotrwałych efektów w tym kontekście);
- Ewaluacja w połowie obowiązywania Programu (umożliwia zbadanie stopnia efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami, ale także na ile aktywności są zgodne z harmonogramem, a poziom wykorzystania zasobów odpowiada opisowi w projekcie);
- Ewaluacja bieżąca – monitoring przynajmniej raz na rok (dokonywana przez cały czas trwania Programu, związana z oceną poziomu wykonywania zadań i działań w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych);
- Ewaluacja końcowa (dokonywana pod koniec realizacji projektu, wiąże się z analizą zgodności podejmowanych działań wynikających z harmonogramu oraz z rozliczeniem poziomu wykorzystania zasobów);

- ➡ Ewaluacja ex post (dokonywana po zakończeniu przedsięwzięcia, a zatem w okresie, w którym możliwe jest zweryfikowanie poziomu osiągnięcia zakładanych celów projekt.

O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość **strategicznego wzmocnienia ich w kolejnych okresach**. Na potrzeby opracowania Programu stworzona została lista projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych gdzie beneficjentem była gmina lub jednostka gminna. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne bazują na poprzednich doświadczeniach Miasta zdobytych podczas realizacji projektów inwestycyjnych (finansowanych ze środków RPO WM na lata 2007-2013) oraz nie inwestycyjnych (głównie projektów OPS finansowanych ze środków EFS). Kontynuowane będą projekty realizowane z sukcesem przez OPS, współpraca z miejskimi stowarzyszeniami: Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Malwa+, projekty w świetlicach szkolnych oraz przyszkolnych, ZHP. Wykorzystane zostaną doświadczenia projektów OPS, szczególnie z 2015 roku Aktywna rodzina w gminie Grodzisk Mazowiecki finansowanego ze środków EFS w ramach działania 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu RPO WM 2014-2020 w kwocie 345 tys. zł.

Rozdział X. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje strukturę zarządzania realizacją programu rewitalizacji.

Realizacja (wdrożenie) Programu

Na system realizacji (wdrożenia) Programu składać się będą Burmistrz Miasta działający przez **Urząd Miejski** i wydzieloną komórkę odpowiedzialną za koordynację Programu **Biuro Rewitalizacji Miasta - Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych**. Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miejskiego, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

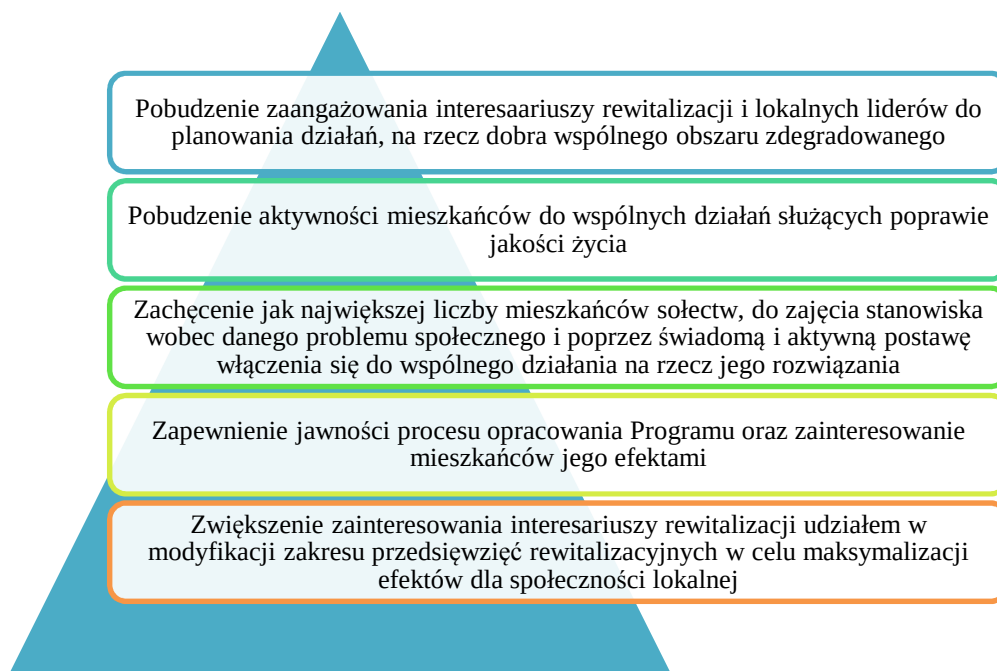
Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za koordynację działań w procesie rewitalizacji będzie **Koordynator Programu Rewitalizacji**. Do jego zadań należeć będzie między innymi: zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa, inne gminne programy (np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi, itp.); zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu; przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu na potrzeby przedłożenia raportu przez **Burmistrza Miasta**. Zasady monitoringu i sprawozdawczości Programu opisane zostały w *Rozdziale. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu*.

Koordynator Programu Rewitalizacji działający w strukturze Urzędu Miejskiego współpracować będzie z jednostkami miejskim w niezbędnym zakresie uzależnionym charakterem i specyfiką poszczególnych zadań z innymi wydziałami i jednostkami Urzędu Miasta. Zakres współpracy i nadzoru uzgadniany będzie dla każdego projektu indywidualnie. Wśród nich znajdują się: Wydział Promocji, Wydział Ochrony Środowiska, Stanowisko ds. Utrzymania Jakości, Stanowisko ds. Rozwoju Przedsiębiorczości, Biuro Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Oświaty oraz Obsługa Inwestycyjno-Techniczna Gminy.

Oprócz komórek organizacyjnych Urzędu Miejskie we wdrażaniu Programu uczestniczyć będą miejskie jednostki organizacyjne. Do jednostek tych zaliczyć należy: Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Zakład Gospodarki Komunalnej, Straż Miejska, Ośrodek Kultury; w tym Galeria Etnograficzna „Radogoszcz”, Ośrodek Pomocy Społecznej.

Istotnym elementem wdrożenia Programu będzie promocja realizowana przez Urząd Miejski. Promocja dokumentu i efektów wdrożenia wśród beneficjentów projektów rewitalizacyjnych i interesariuszy rewitalizacji jest ważnym elementem realizacji Programu. Celem głównym działań promocyjnych będzie zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji Programu. Celem dodatkowym będzie promocja zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych. Zakłada się następujące cele szczegółowe działań promocyjnych nakierowane na interakcję z interesariuszami rewitalizacji:

Schemat 4 Cele szczegółowe działań promocyjnych Programu

Źródło: Opracowanie własne

Informacje o stanie realizacji Programu zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Miasta, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych. **Podczas działań promocyjnych planuje się zaangażowanie społeczności lokalnej w sposób bezpośredni – interaktywny.**

Przewiduje się uruchomienie oddzielnej zakładki tematycznej dotyczącej wdrożenia Programu na stronie internetowej. Dodatkowym narzędziem partycypacji z interesariuszami rewitalizacji podczas wdrożenia Programu będzie celowy dobór programów planowanych imprez i wydarzeń aktywizujących obejmujący prezentacje stanu wdrożenia Programu i dobre przykłady realizacji projektów rewitalizacyjnych. Takie prezentacje rozwiązań wynikających z ogłaszanych konkursów odbywały się na terenie Ośrodka Kultury, podczas imprez organizowanych dla mieszkańców w różnych częściach miasta i z udziałem różnych grup mieszkańców (*Dzień Sąsiada, Święto Miasta, Dzień Spółdzielczości* i wiele innych). Przyjęto również założenie, że część działań w sposób naturalny angażujący wiele stron będzie doprecyzowana z udziałem mieszkańców i organizacji społecznych oraz branżowych.

Koordinację prac nad programami rewitalizacji nadzoruje samorząd gminy, jednakże uczestniczą w nim przedstawiciele wszystkich zainteresowanych środowisk (interesariusze rewitalizacji). Jednym z głównych zadań Programu jest powołanie do funkcjonowania **Zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i zarządzanie rewitalizacją poza strukturami Urzędu Miejskiego - Zespół ds. rewitalizacji.**

Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy a także sprawuje funkcje opiniotwórczo - doradcze w sprawach związanych z opracowaniem, wdrażaniem i przebiegiem rewitalizacji uwzględnionej w Programie. **Zespół umożliwi pełną partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem Programu, co przyczyni się do realizacji zasady**

partnerstwa. Zadaniem Zespołu będzie monitorowanie przebiegu tych procesów oraz na ocenie efektywności i skuteczności realizacji założeń Programu z punktu widzenia społeczności lokalnej. Wyzwoli to konieczność współpracy pomiędzy różnymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowym zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (doradztwo, szkolenia, seminaria, warsztaty). Zespół uczestniczyć będzie w pracach monitoringu i ewaluacji (ex ante, mid term, ex post) realizacji zadań objętych programem rewitalizacji.

Planuje się że w skład Zespołu wejdą przedstawiciele: Mieszkańców, Organizacji pozarządowych działających na obszarze Gminy i na rzecz Gminy, Instytucji publicznych (Policja, PUP) oraz Urzędu Miejskiego (w tym również spółki gminne) oraz Przedsiębiorców.

Członkowie zespołu powinni reprezentować różne środowiska. Na społeczne stanowiska w Zespole ds. rewitalizacji przewiduje się nabór. Informacja o naborze znajdzie się na stronie internetowej Miasta. Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewni Urząd Miejski.

Ocena wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zidentyfikowane w treści programu problemy

Prowadzone działania ewaluacyjne będą miały na celu poprawę jakości działań wdrożeniowych Programu poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Przy planowaniu sposobu realizacji badań ewaluacyjnych i analizie wyników szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktualność identyfikacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Badania wpływu prowadzonych działań będą oceniane zgodnie z kryteriami ewaluacyjnymi tj. **trwałość, efektywność, użyteczność, trwałość, ale przede wszystkim skuteczność.**

Kryterium ewaluacji

Definiowanie

Trafność	W jakim stopniu cele projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	CELE A POTRZEBY
Efektywność	W jakim stopniu poniesione nakłady w projekcie są ekonomiczne?	NAKŁADY A EFEKTY
Skuteczność	W jakim stopniu cele projektu zostały osiągnięte?	PLAN A WYKONANIE
Użyteczność	Na ile rzeczywiste efekty projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	EFEKTY A POTRZEBY
Trwałość	W jakim zakresie efekty projektu są długotrwałe? Co zmieniło się w ludziach i otoczeniu po jakimś czasie od zakończenia projektu?	WPŁYW NA CEL OGÓLNY PROJEKTU

Raport z badania ewaluacyjnego będzie **przedmiotem opinii Zespołu ds. rewitalizacji** i zostanie przekazany Burmistrzowi oraz Radzie Miasta, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta.

Rozdział XI. Ramy czasowe i finansowe realizacji Programu

Niniejszy rozdział opisuje indykatywne ramy czasowe i finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE oraz harmonogram wdrożenia Programu.

Harmonogram realizacji działań rewitalizacyjnych obejmuje lata 2016-2020 zgodnie z poniższym szczegółowym zestawieniem:

Tabela 12 Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

PROJEKTY	LATA REALIZACJI				
	2016	2017	2018	2019	2020
PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
Projekt 1.2					
Projekt 1.2					
Projekt 1.3					
Projekt 1.4					
Projekt 1.5					
Projekt 1.6					
PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW					
Projekt 2.1					
Projekt 2.2					
Projekt 2.3					
Projekt 2.4					
PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO					
Projekt 3.1					
PRZEDSIĘWZIĘCIE 4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA					
Projekt 4.1					
Projekt 4.2					
Projekt 4.3					
Projekt 4.4					
Projekt 4.5					
Projekt 4.6					
Projekt 4.7					
Projekt 4.8					

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-*

Projekt 4.9					
Projekt 4.10					
PRZEDSIĘWZIĘCIE 5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI					
Projekt 5.1					
Projekt 5.2					
Projekt 5.3					

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnionych w Programie wraz z przypisaniem wartości przedsięwzięcia. **Łączny budżet programu zawiera się w kwocie ponad 217 mln zł.** Koszty poszczególnych przedsięwzięć wraz z projektami rewitalizacyjnymi zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13 Szacowane koszty projektów rewitalizacyjnych

PRZEDSIĘWZIĘCIA I PROJEKTY REWITALIZACYJNE	Szacunkowe nakłady finansowe w zł
PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. WSZYSCY RAZEM - AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	3 960 435,50
1.1 Streetworker – Pedagog uliczny	40 740,00
1.2 Aktywna Rodzina	345 967,50
1.3 Program „Klub” Grodziskiego Klubu Koszykarskiego	11 000,00
1.4 E-usługi - szansa dla rozwój obszaru rewitalizacji	1 528 150,00
1.5 Cyfryzacja szkół na obszarze rewitalizacji	1 684 578,00
1.6 Lekkoatletyka dla każdego	350 000,00
PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. MIĘDZY PARKAMI - EKOLOGICZNA I KULTURALNA AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	53 928 482,41
2.1 Przebudowa i zagospodarowanie zbiorników wodnych zwanych „Stawami Walczewskiego” w Grodzisku Mazowieckim wraz z rewaloryzacją i adaptacją na cele rekreacyjno-sportowe miejskiej przestrzeni publicznej	2 500 000,00
2.2 Rewaloryzacja zabytkowej willi „Niespodzianka” przy ulicy Kościuszki 12 w Grodzisku Mazowieckim z dekompozycją urbanistyczną otoczenia na rzecz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i efektywności usług publicznych gminy	25 000 000,00
2.3 Modernizacja Strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Żwirki i Wigury w Grodzisku Mazowieckim	1 500 000,00
2.4 Budowa Interaktywnego Centrum Edukacyjno-Społecznego przy ulicy Bartniaka w Grodzisku Mazowieckim	24 928 482,41
PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. TERENY POPRZEMYSŁOWE NA NOWO - NOWE FUNKCJE PRZESTRZENI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	36 400 000,00
3.1 Budowa Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej z ukształtowaniem i zagospodarowaniem na cele kulturalno- edukacyjne oraz sportowo-rekreacyjne przestrzeni publicznej terenów poprzemysłowych przy ul. Sportowej w Grodzisku Mazowieckim	36 400 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE 4. NASZ DOM - PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM POPRZECZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ MIASTA	66 202 307,78
4.1 Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż pierzei ulicy 1 Maja oraz od ul. 11 Listopada do ul. Konspiracji w Grodzisku Mazowieckim, Etap 3 - Rewitalizacja ciągów komunikacji pieszej ulicy 1 Maja na odcinku od ulicy Kilińskiego do ulicy Bartniaka wraz z ulicą Bartniaka i parkingiem	2 680 600,00
4.2 Rewitalizacja pasażu śródmiejskiego wzdłuż zabytkowej pierzei ulicy 11 Listopada w Grodzisku Mazowieckim	10 000 000,00
4.3 Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Grodzisku Mazowieckim poprzez utworzenie sieci monitoringu wizyjnego. Etap 2 – Rozbudowa, modernizacja i serwis systemu monitorowania Miasta Grodzisk Mazowiecki	1 200 000,00
4.4 Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 1	6 000 000,00
4.5 Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Kopernik” w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2	4 000 000,00
4.6. Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkaniowo-usługowej Osiedla „Bałtycka” w Grodzisku Mazowieckim poprzez zagospodarowanie terenu zieleni przy ulicy J. Piłsudskiego w Grodzisku Mazowieckim	2 500 000,00
4.7. Modernizacja ulicy 3 Maja w obrębie skrzyżowań z ulicą Orzeszkowej i ulicą Teligi, sposobem na utworzenie strefy uspokojonego ruchu w Grodzisku Mazowieckim	1 888 445,78
4.8. Adaptacja budynku Kina „Wolność” przy ul. Kilińskiego 8A w Grodzisku Mazowieckim, Etap 2 – Modernizacja infrastruktury towarzyszącej, w tym ciągu komunikacyjnego od ul. J. Kilińskiego do ul. Lutniańskiej oraz parking przy ul. Kilińskiego	1 333 262,00
4.9. Rozwój sieci parkingów na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego. Budowa parkingu wielopoziomowego P+R przy ulicy Żydowskiej oraz parking P+R przy ulicy Piaskowej w Grodzisku Mazowieckim	24 600 000,00
4.10. Rozwój sieci tras rowerowych szansą na podniesienie atrakcyjności środowiskowo-rekreacyjnej miasta	12 000 000,00
PRZEDSIĘWZIĘCIE 5. ZIELONE SOŁECTWA - OCHRONA I WZMOCNIENIE WALORÓW GOSPODARCZYCH I ŚRODOWISKOWYCH OBSZARU REWITALIZACJI	57 500 000,00
Projekt 5.1 Rewaloryzacja i adaptacja na cele rekreacyjno-sportowe niezabudowanego terenu w Urszulinie poprzez wybudowanie kompleksu składającego się z Centrum Badawczo-Rozwojowego, Rekreacyjno-Sportowej Strefy Ogólnodostępnej, Ośrodka Treningowo-Szkolnego oraz Centrum treningowego I drużyny Legii Warszawa	50 000 000,00
Projekt 5.2 Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele rekreacyjno-sportowe zabytkowego parku w miejscowości Kłudno Stare, na rzecz podniesienia efektywności usług publicznych na terenach wiejskich oraz funkcjonalnego zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym w gminie Grodzisk Mazowiecki	3 000 000,00
Projekt 5.3 Rewaloryzacja i zagospodarowanie na cele kulturalno-edukacyjne zabytkowego dworku rodziny Chełmońskich wraz z parkiem w miejscowości Adamowizna	4 500 000,00
Razem	218 070 725,69

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XII. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu

Poniższy rozdział opisuje system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu. Opisano tutaj metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będące wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zdiagnozowane problemy; ponadto określono instytucje/podmioty i ich zadania w systemie monitorowania; przewidziano możliwość wprowadzania w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.

Program jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 w Programie zaplanowany został system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji wynikających ze zmian

zachodzących w otoczeniu Programu. System opiera się na współpracy trzech sektorów: samorządowego, pozarządowego i biznesu.

Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania danych dotyczących realizacji działania. Celem monitoringu jest bieżąca ocena realizacji zadań strategicznych, poprzez kontrolowanie, czy dane zadania zostały w pełny sposób zrealizowane w zakładanym czasie, czy osiągnięte zostały planowane rezultaty, oraz czy nie zostały przekroczone przeznaczone na realizację działań środki finansowe.

W systemie monitorowania dokonano wyboru poniższych wskaźników pozwalających monitorować efekt długofalowy całego Programu. Wskaźniki dotyczącego całego Programu należy odróżnić od wskaźników monitorujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Wskaźniki oddziaływania mierzą zmiany zachodzące w wyniku wdrażania Programu i poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Wskaźniki dotycząc całego obszaru zidentyfikowanego jako obszar rewitalizacji, na którym realizowane będą działania rewitalizacyjne.

Tabela 14 Wskaźniki monitorowania Programu rewitalizacji – stan istniejący i planowany

CEL REWITALIZACJI	1. Pobudzenie aktywności poszczególnych grup mieszkańców poprzez zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni publicznych i wykorzystanie posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego				
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
Poziom aktywności gospodarczej (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych/100 mieszkańców)	szt.	1	1,5	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego	
Utworzone miejsca pracy w wyniku realizacji projektu	szt.	0	27	Sprawozdanie końcowe beneficjenta / badanie ewaluacyjne	
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	0	20	Sprawozdania końcowe beneficjenta	

CEL REWITALIZACJI	2. Ograniczenie problemów społecznych poprzez wykorzystanie przestrzeni publicznej jako podstawy świadczenia usług dla różnych grup mieszkańców				
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	szt.	3,17	3,10	Dane OPS Grodzisk Mazowiecki	
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców	szt.	2,05	1,90	Dane OPS Grodzisk Mazowiecki	
Liczba przydzielonych świadczeń z powodu Niepełnosprawności na 100 mieszkańców	szt.	2,05	1,90	Dane OPS Grodzisk Mazowiecki	
Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Sprawozdania końcowe beneficjentów	
Liczba utworzonych miejsc pracy w wyniku realizacji projektu	szt.	0	29	Badanie ewaluacyjne Dane sprawozdawcze beneficjenta	

CEL REWITALIZACJI	3. Wzmocnienie spójności społecznej poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działań prewencyjnych w stosunku do młodzieży oraz osób starszych poprzez tworzenie nowych usług				
----------------------	---	--	--	--	--

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY GRODZISK MAZOWIECKI NA LATA 2014-2020
- AKTUALIZACJA-**

społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych				
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Koncentracja form działalności gospodarczej typowych dla obszarów koncentracji problemów społecznych (lombardy itp.).	szt.	1,22	0,9	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu Alkoholizmu na 100 mieszkańców	szt.	0,48	0,39	Dane OPS Grodzisk Mazowiecki
Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Dane ewidencyjne Straży Miejskiej

CEL REWITALIZACJI	4. Poprawa jakości życia pod względem zamieszkania i pracy poprzez tworzenie i wzmacnianie udogodnień związanych z funkcjonowaniem przestrzeni publicznych			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2015 roku	osoby/km ²	2 424	2 500	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Powierzchnia nowych terenów zielonych	ha	0	1	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Liczba interwencji Straży Miejskiej z powodu zakłóceń porządku publicznego (rocznie)	szt.	Więcej niż 600	od 100 do 600	Badanie ewaluacyjne Sprawozdania końcowe beneficjentów

CEL REWITALIZACJI	5. Stworzenie warunków do rozwoju partnerstwa samorządu, mieszkańców oraz organizacji funkcjonujących na terenie gminy oraz wspólnego działania w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej na obszarze zdegradowanym			
Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2020 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Liczba dzikich wysypisk śmieci	szt.	7	2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Wskaźnik objęcia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Wskaźnik jakościowy	częściowo	całkowicie	Dane sprawozdawcze Urzędu Miejskiego
Utworzone miejsca pracy w wyniku realizacji projektu	szt.	0	2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta / badanie ewaluacyjne

Burmistrz corocznie przedkładać będzie Radzie Miejskiej **raport monitorujący z wdrażania Programu**. Zakres raportów okresowych przedkładanych przez Burmistrza Miasta obejmować będzie, w szczególności: Informację o postępach finansowych, źródłach finansowania zadań, Informację o postępach rzeczowych, zgodność z przyjętym harmonogramem, odchylen od harmonogramu, Sposoby komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania Programu, przebieg wdrażania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. **Raporty monitorujące obejmować będą zmianę wartości wskaźników programowych przypisanych do celów programu rewitalizacji.**

Raport opracowywany będzie na podstawie danych od beneficjentów projektów rewitalizacyjnych. Jednostki, które zgłosiły działania do Programu zobowiązane są do kwartalnego informowania Urzędu Miejskiego o postępie prac objętych programem zgodnie z zaleceniami dotyczącymi monitorowania. Monitorowanie efektów rzeczowych obejmować będzie wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania.

Oprócz raportu monitoringowego, **Burmistrz Miasta** przedkładać będzie **Radzie Miejskiej** prognozę, dotyczącą wdrażania Programu w kolejnym roku wraz z propozycją ewentualnych modyfikacji, która poddawana będzie analizie każdorazowo przy okazji zatwierdzania budżetu. Raport monitorujący będzie przedstawiany także **Zespołowi ds. rewitalizacji** celem wydania opinii. Po akceptacji przez Radę przewiduje się, iż raport będzie publikowany na stronie internetowej Urzędu Miasta, umożliwiając w ten sposób opinii publicznej zapoznanie się z jego treścią. Wyniki raportu będą podstawą do wprowadzania ewentualnych modyfikacji programu rewitalizacji, m.in. w reakcji na zmiany w jego otoczeniu.

Zadania związane z monitoringiem wdrożenia Programu będą wdrażane **przez Biuro Rewitalizacji Miasta Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego**. Monitoring realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych będzie złożony z analizy stopnia osiągania mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników projektów rewitalizacyjnych oraz monitorowania operacyjnego za pomocą bezpośrednich rozmów z beneficjentami oraz wizji lokalnych na miejscu realizacji projektu rewitalizacyjnego. Postępy w realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz ze stopniem wdrażania założeń, będą monitorowane na podstawie specjalnych fiszek monitoringowych, których wzór zostanie uzgodniony z **Zespołem ds. rewitalizacji**. **Projektowana karta monitorująca projektu rewitalizacyjnego została zaprezentowana poniżej:**

NAZWA PROJEKTU REWITALIZACYJNEGO:	
Okres sprawozdawczy:	
Podmiot realizujący projekt/ partnerzy realizujący projekt:	
Data rozpoczęcia realizacji projektu:	
Data zakończenia realizacji projektu:	
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku wynikające z Programu:	
Poniesione nakłady finansowe na realizację projektu wynikające z programu (całkowite):	
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku wynikające z innych źródeł niż Programu:	
Poniesione nakłady finansowe na realizację projektu wynikające z innych źródeł niż Program (całkowite):	
Zasięg oddziaływania projektu (lokalny, regionalny)	
Grupy docelowe projektu	
Zrealizowane cele (podać stopień realizacji zakładanych celów, a w przypadku niezrealizowania - podać tego przyczyny) oraz uzyskane efekty (pozytywne rezultaty i osiągnięcia, wpisać wartości wskaźników produktu i rezultatu związanych z wykonaniem zadania w ramach projektu	

Źródło: Opracowanie własne

Proces monitoringu będzie zatem zadaniem ciągłym po przyjęciu Programu w którym zakłada się aktywne uczestnictwo podmiotów realizujących projekty rewitalizacyjne oraz interesariuszy rewitalizacji, czyli przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Schemat 5 Podmioty uczestniczące w procesie monitorowania Programu

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja

Ewaluacja wykonania Programu dokonywana będzie w trakcie (ewaluacje bieżące – on-going, mid-term), ale również po jej formalnym zakończeniu (ex-post). **Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Zespołu ds. rewitalizacji i zostanie przekazany Burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej**, a także podany do publicznej wiadomości, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta (zakładka „Rewitalizacja”).

Schemat 6 Podmioty uczestniczące w ewaluacji Programu

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES EWALUACJI PO STRONIE JST

- Burmistrz Grodziska Mazowieckiego
- Pracownicy Urzędu Miejskiego
- Wydział Przygotowania Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych
- Instytucje współpracujące przy wdrożeniu Programu (OPS, Ośrodek Kultury, Biblioteka itp.)
- **Zespół ds. rewitalizacji**

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W PROCES EWALUACJI SPOZA JST

- Mieszkańcy miasta i gminy
- Beneficjenci projektów rewitalizacyjnych
- Wnioskodawcy projektów rewitalizacyjnych
- Grupy docelowe przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych
- Eksperti zewnętrzeni
- Pozostałe podmioty (Zarząd Powiatu, Zarząd Województwa, RDOŚ, inspektorat sanitarny, straż pożarna, policja)

Źródło: Opracowanie własne

W kontekście zadań ewaluacyjnych wymieniono elementy wprowadzania Programu, które podlegają ewaluacji, elementy podlegające monitorowaniu, kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja. Ponadto określono czas, sposób i okres objęty pomiarem. Realizacja ewaluacji posłuży również do usprawnienia działań, rozwoju oraz lepszego rozumienia realizowanych przez jednostkę zadań. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji on-going będą:

- Ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu – tzn. sprawności przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań oraz identyfikacja barier prawnych i administracyjnych wdrażania Programu,
- Ocena wyników Programu (tj. produktów i rezultatów) oraz identyfikacja czynników sukcesu lub ryzyka osiągnięcia skwantyfikowanych celów,
- Ocena wpływu i użyteczności zakończonych projektów rewitalizacyjnych, tj. ocena zadań zakończonych w ewaluowanym okresie w ramach poszczególnych celów do 2020 roku.
- Ocena, czy warunki zewnętrzne wdrażania Programu się zmieniły (np. aktualność Programu względem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, kontekstu prawnego, diagnozy potrzeb itp.) oraz czy w tym kontekście cele rewitalizacji pozostają aktualne

Ewaluacja ex-post zaplanowana została na II kwartał 2021 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocena stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji,
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych projektach rewitalizacyjnych,
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Aktualizacja Programu

Zamiany Programy realizowane będą na podstawie rzetelnych badań i analiz (ewaluacji on-going pomiaru wskaźników ustanowionych dla celów Programu i ocena ich wartości). Projekt aktualizacji Programu podlega konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone zgodnie z zasadami wskazanymi w **Kanonie Konsultacji Społecznych** dostępna na stronie <http://www.kanonkonsultacji.pl/>.

Wszystkim etapom prac towarzyszyć będą dyskusje i zebrania grup roboczych, służące identyfikowaniu przeszkód z wyprzedzeniem i niezwłocznemu reagowaniu na problemy. Aktualizacja Programu w okresie jego realizacji stanowić ma ważny aspekt budowania lokalnych koalicji działających na rzecz poprawy obszarów dotkniętych kryzysem. Podstawowym wymogiem aktualizacji Programu jest uczestnictwo interesariuszy rewitalizacji i mieszkańców Miasta w procesie aktualizacji Programu. Proces aktualizacji inicjowany jest przez społeczność lokalną, interesariuszy rewitalizacji lub podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne.

Niezależnie od ww. możliwości aktualizacji Programu, procedura aktualizacji realizowana będzie w przypadku sytuacji wyjątkowych oraz szczególnych zmian wpływających na realizację wdrażanego dokumentu, w tym m.in., gdy wystąpi znaczna zmiana warunków finansowania zewnętrznego do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, istotna zmiana w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, wpływająca na sytuację Miasta lub zmiana sytuacji finansowej Miasta, konieczność dostosowania zapisów Programu do zmienionych wymogów formalno-prawnych, aktualizacji danych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji bądź wdrożenia wniosków i rekomendacji z raportów ewaluacyjnych. Aktualizacja Programu następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie Programu, tj. w formie uchwały Rady Miejskiej.

Rozdział XIII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Niniejszy rozdział opisuje informację o przeprowadzeniu analizy jej zapisów pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach oraz wynik SOOŚ w przypadku obowiązku jej przeprowadzenia. Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o

środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.), organ opracowujący projekty dokumentów, o których mowa w pkt. a) i b), może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58 niniejszej ustawy, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.), przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wzięto pod uwagę charakter działań przewidzianych w dokumencie (m.in. modernizacja i adaptacja budynków pod funkcje centro twórcze i społeczne, budowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, organizacja i odnowienie terenów zielonych, obiektów rekreacyjnych, ochrona dziedzictwa kulturowego, przystosowanie obiektów do wykorzystania rekreacyjno – turystycznego itp.), a także ich usytuowanie.

Realizacja zadań wynikających z Programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a czas trwania ich oddziaływań na środowisko powinien zostać ograniczony do czasu wykonywania prac budowlanych oraz organizacyjnych. Ocenia się, iż planowane działania nie wpłyną na zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia dla środowiska, ani nie spowodują wystąpienia oddziaływań skumulowanych i transgranicznych. Realizacja zadań wynikających z przedmiotowego dokumentu zostanie zaprojektowana w taki sposób, by zminimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko, szczególnie w odniesieniu do terenów posiadających znaczenie dla dziedzictwa przyrodniczego. Działania takie jak inwestycje rewitalizacyjne ze względu na swój charakter, będą obowiązkowo poddane niezbędnym, wymaganym prawem procedurom, np. uzyskanie niezbędnych pozwoleń (na budowę), w związku z czym inwestycje te będą podlegały procesom uzgadniania z organami uprawnionymi do wydawania takich decyzji/ opinii, co wyeliminuje wystąpienie negatywnego wpływu np. na zachowanie dziedzictwa kulturowego czy na środowisko przyrodnicze. W przypadku inwestycji mogącej znacząco oddziaływać na środowisko wnioskodawca będzie zobligowany do uzyskania stosownej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. **Wobec powyższego można prognozować, iż realizacja projektów, w ramach Programu będzie zgodna z obowiązującymi wymogami dotyczącymi ochrony środowiska.**

Program stanowić będzie instrument realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze* (2013). Zakłada się pozyskanie wsparcia realizacji projektów wskazanych w Programie ze środków RPO WM 2014-2020, przede wszystkim działania 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych, ale również innych funduszy zewnętrznych EFS i środków budżetowych. Za pozytywnym rozpatrzeniem wniosku o uzgodnienie o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przemawia argument, że *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - Innowacyjne Mazowsze* poddana została procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z opinią RDOŚ i PWIS. RPO WM 2014-2020 również został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z opiniowaniem przez RDOŚ i PWIS. **Zakres proponowanych działań nie będzie wykraczać poza ramy Strategii wojewódzkiej i dużej mierze bazować na finansowaniu w ramach działań RPO WM 2014-2020, czyli dokumentów które zostały poddane ocenie oddziaływania na środowisko.** Mając na uwadze powyższe Gmina wystąpiło do RDOŚ i PWIS o uzgodnienie odstąpienia od strategicznej oceny na środowisko. **Pismem z dnia 5 sierpnia 2016 r. znak ZS.9022.1446 uzgodniono odstąpienie od OOŚ z PWIS. W dniu 19 sierpnia 2016 r. pismem znak: WOOS-I.410.453.2016J uzgodniono odstąpienie od OOŚ z RDOŚ.** Na podstawie uzgodnień z właściwymi instytucjami wydane zostało Obwieszczenie nr OŚ.6220.45.2016.ŁK Burmistrza Grodziska Mazowieckiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia OOŚ dla Programu.

Spis ilustracji

Spis tabel

Tabela 1 Partycypacyjne metody konsultacji wraz z najważniejszymi wnioskami	6
Tabela 2 Opis zidentyfikowanych jednostek urbanistycznych Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki	14
Tabela 3 Natężenie problemów społecznych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki.....	25

Tabela 4 Natężenie problemów gospodarczych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki.....	29
Tabela 5 Natężenie problemów środowiskowych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki	34
Tabela 6 Natężenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki..	42
Tabela 7 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki.....	45
Tabela 8 Wyzaczenie obszaru rewitalizacji w Mieście i Gminie Grodzisk Mazowiecki.....	48
Tabela 9 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi Gminy	72
Tabela 10 Zgodność celów Programu z dokumentami dokumenty strategicznymi krajowymi i regionalnymi	73
Tabela 11 Wewnętrzne oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	168
Tabela 12 Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.....	176
Tabela 13 Szacowane koszty projektów rewitalizacyjnych	177
Tabela 14 Wskaźniki monitorowania Programu rewitalizacji – stan istniejący i planowany	179

Spis map

Mapa 1 Jednostki urbanistyczne miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki.....	18
Mapa 2 Natężenie problemów społecznych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki.....	27
Mapa 3 Natężenie problemów gospodarczych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki	30
Mapa 4 Natężenie problemów środowiskowych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki	35
Mapa 5 Natężenie problemów przestrzenno-funkcjonalnych w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki....	43
Mapa 6 Obszar zdegradowany Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki	46
Mapa 7 Obszar rewitalizacji miasta i gminy Grodzisk Mazowiecki.....	49

Spis schematów

Schemat 1 Etapy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	5
Schemat 2 Mechanizmy włączenia społeczności lokalnej na etapie wdrożenia Programu.....	13
Schemat 3 Typy efektów synergii, które zaplanowane zostały w ramach realizacji projektów rewitalizacyjnych (projektów głównych i projektów pozostałych).....	80
Schemat 4 Cele szczegółowe działań promocyjnych Programu	174
Schemat 5 Podmioty uczestniczące w procesie monitorowania Programu	182
Schemat 6 Podmioty uczestniczące w ewaluacji Programu	182

Uzasadnienie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Grodzisk Mazowiecki 2014-2020 (Aktualizacja) jest załącznikiem niezbędnym do wniosków aplikacyjnych o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WM 2014-2020. Stanowi narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. To wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

LPR jest dokumentem otwartym i elastycznym, co oznacza możliwość zgłaszania projektów do realizacji, jak również wprowadzania korekt do programu w kolejnych okresach jego realizacji.

Aktualizacja LPR przyjętego uchwałą 409/2016 z 28.09.2016 r. związana jest z trwającą procedurą oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji przez Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego (przed wpisaniem dokumentu do *Wykazu programów rewitalizacji województwa mazowieckiego*) i wynika z konieczności zastosowania w dokumencie zmian i poprawek rekomendowanych przez ekspertów DRRiFE.